

THE DĪNKARD,

THE ORIGINAL PAHLAVI TEXT OF THE THIRD PART OF
BOOK IX., WITH ITS TRANSLITERATION IN ROMAN
CHARACTERS, TRANSLATIONS INTO ENGLISH
AND GUJARATI WITH ANNOTATIONS, AND
A GLOSSARY OF SELECT WORDS,

BY

DARAB DASTUR PESHOTAN SANJANA, B.A., PH.D., J.P.,
PRINCIPAL, SIR JAMSHEDJI JIJIBHOY ZARATHUSHTI MADRESSA,
BOMBAY.

VOLUME XIX.,

BOOK IX.,

CONTENTS OF THE GĀTHIC NASKS, PART III.

PUBLISHED UNDER THE PATRONAGE OF THE TRUSTEES
OF THE
SIR JAMSHEDJI JIJIBHOY TRANSLATION FUND.

Bombay :
BRITISH INDIA PRESS.

IN THE YEAR 1297 OF YAZDAJARD, AND 1928 OF CHRIST.
(*All rights reserved.*)

Printed by Charles Wollen, Superintendent, British India Press, Mazagon, Bombay ;
and Published in India by Darab Dastur Peshotan Sanjana, B.A., Ph.D., J.P.,
123, Cumballa Hill, Bombay.

CONTENTS.

		PAGES
	EDITOR'S INTRODUCTION	VII-XX.
	THE PAHLAVI TEXT OF THE DINKARD, BOOK IX. (Chaps. LII.	
	LXVIII), with transliteration in Roman characters	1-95
	THE PAHLAVI TEXT OF COLOPHON I.	95-100
	" " COLOPHON II.	101-103
	" " COLOPHON III.	104-106
	" " COLOPHON IV.	107-108
	ENGLISH TRANSLATION OF THE DINKARD,	
	BOOK IX, Chaps. LII.—LXVIII, and	
	Colophons I.-IV.	1-74
CHAPTER	LII. Baga Nask, fargard VII, Tā-ve-urvātā:	
	Virtuous man frees the world from destruc-	
	tion (§ 1); apostacy (§§ 2,3); trial by ordeal	
	(§§ 5-8); propagation and preservation of	
	sheep (§§ 13-17); sovereignty and its main-	
	tenance (§§ 18-20); nourishment of creatures	
	(§§ 24-25); care of cattle (§§ 28-29); priests	
	teach the way to yonder world (§ 30);	
	liberality (§ 34); appointment of a <i>mānsarig</i>	
	(§ 39); service to the king of kings (§ 40);	
	progress towards immortality (§ 41); dastur's	
	superiority (§ 44);	1-17
"	LIII. Baga Nask, fargard VIII, Hvaētumaiti:	
	teaching of wisdom (§ 1), reverence unto	
	Ahuramazda (§ 2); discipleship to a wise	
	priest (§ 4); practice of industry (§ 9) ..	13-14
"	LIV. Baga Nask, fargard IX., Yathā-āish: importance	
	of knowing the Gāthic teachings (§ 1), assis-	
	tance to the good creatures (§ 4); reverence	
	of a son towards his father (§ 5), Religion is	
	the path of righteousness (§ 8); three	
	expressions which bring a man towards	
	the sacred beings (§ 9)	15-17

	PAGES
CHAPTER	
LV. Baga Nask, fragard X, Yā-Shyaōthanā: performance of meritorious deeds (§ 1); desire for knowledge (§ 3); apostacy to be suppressed (§ 4); rewards to a teacher of professions (§ 9)	17-19
„ LVI. Baga Nask, fargard XI., Yasna: store of meritorious works (§ 1-4); living in diligence (§ 5); prayer for life (§ 9); offerings to fire (§ 12); and its invocation; (§ 15); teaching of the Religion of Ahuramazda and his propitiation (§§ 16-17); holding the sacred beings in one's own heart (§ 23); righteous conduct arises through virtuous meditation	19-25
„ LVII. Baga Nask, fargard XII, Ushtavaitī: goodness of a man reverent towards the benefitters (§ 1); love of Vohūman (§ 5); honest life breeds joy of long duration (§ 7); helping the renovation (§ 10); smiting of the vicious (§ 12), advent of the Sōshāns (§ 15); wisdom of Ahuramazda (§§ 16-17); universal com- manding (§ 20); interrogation about Religion (§ 23); development of a characteristic (§ 27)	25-31
„ LVIII. Baga Nask, fargard XIII., Tad-thwā-peresā: classification of learned men (§§ 2-6); man's hope of eternity (§ 7), acts of liberality (§ 10); reward of Zarathushtra (§ 13); protection from the annoying spirits (§ 16), giving to the pious and the wicked (§ 19)	31-35
„ LIX. Baga Nask, fargard XIV., Ad-fravakhshyā: learning the teachings of the Religion (§ 1); procreation among doers of good actions (§ 2), daughterhood of Spentā Ârmaiti (§ 4); causing happiness for men (§ 6)	35-37
LX. Baga Nask, fargard XV., Kām-nemai-zām: Zarathushtra's inquiry (§ 1); diligence in meritorious acts (§ 2); appointing a virtuous ruler (§ 4); care of the fire	

	PAGES
CHAPTER	(§ 5), discipleship unto priests (§ 6), and unto Zarathushtra (§ 7); passing the Chinvad Bridge (§ 9); creation of the good by Ahura mazda (§ 13) 33-40
„	LXI. Baga Nask, fargard XVI., Spentā-mainyū; cherishing religion (§ 1); just judgments (§ 7) 41-42
„	LXII. Baga Nask, fargard XVII., Yēzi: teaching the Religion (§ 1); ritual of an ordeal (§ 2); causing the welfare of farmers (§ 4); rendering the poor happy (§ 5), propagation of straight forward deeds (§ 10) 42-43
„	LXIII. Baga Nask, fargard XVIII., Ad-mā-yavā: devotion to God (§ 1), proper understanding arises through complete devotion (§ 2); giving pleasure to Ahuramazda (§ 6), perpetual leadership (§ 7); reverence unto the <i>saōshyants</i> (§ 10); Zarathushtra's ally and followers (§ 12) 44-47
„	LXIV. Baga Nask, fargard XIX., Kad-mōi-urvā: nature of cattle (§ 1); pasture for sheep (§ 2); development of strength in straightforwardness (§ 4); wise discrimination (§ 7); obeisance for the archangels (§ 10); time for performance of duties and meritorious works (§ 12), perfect liberality (§ 13) 47-49
„	LXV. Baga Nask, fargard XX, Vohūkshathrem: advantages of a righteous sovereign (§ 1,2); gift through the words of Vohūman (§5); sap and root of righteousness (§ 8); wife's reverence towards her husband (§ 10) .. 50-52
„	LXVI. Baga Nask, fargard XXI., Vahishtāishtish: pious thinking (§ 1); entertaining the archangels in one's person (§ 4), training of a daughter (§ 7); filial service (§ 9); giving a wife to her husband (§ 10), liberality towards the sages (§ 12) 52-53
„	LXVII. Baga Nask, fargard XXII., Airyaman: interrogation at the end of the Gāthas 54

		PAGES
CHAPTER	LXVIII. Baga Nask, selections from the Yasna : benefitters who develop (§ 2) ; oppressor of the righteous (§ 4) ; public tormentor of the wicked (§ 8) ; smiter of sages (§ 10) ; encouraging a wise man (§ 14) ; ordeal by fire (§ 17) ; giving of Haurvatāt and Ameretāt (§ 22) ; <i>mānthras</i> given as protection (§ 26) ; statement of an unprincipled man (§ 27) ; smiting of the wicked (§ 29-31) , complaint of the cow (§§ 32-34) ; punishment of the wicked (§ 39) ; arising of goodness and evil (§ 44) ; vision of the good spirits (§ 47) , devotion to archangels (§ 50) ; knowing the Religion (§ 52) ; offering a sheep (§ 53) ; no wealth to be kept for the high-priest of the apostates (§ 55) ; Zarathushtra's words are best prayers (§ 59)	54-66
COLOPHON	I.	67-70
"	II.	70-72
"	III.	72-74
"	IV.	74

INTRODUCTION.

The Dînkard is a large collection of information regarding the doctrines, customs, traditions, history, and literature of the ancient Irânians. The first two Books of this voluminous work are, unfortunately, entirely lost. The extant text begins with Book III. of which also the first few folios are missing. The text begins in the middle of an answer to one of several questions asked by apostates, the series consisting of about twelve questions. Then follows a series of sixteen religious questions put by a disciple of the good Religion and the answers thereto. The rest of this long Book is almost wholly devoted to what is described as an "Exposition of the Good Religion," which as Dr. West believes, was probably some religious manual which is now lost to us. The contents of this part of the Book are as varied as interesting.

A short extract from the "Selections on Customary Instructions" is placed at the beginning of the Dînkard Book IV. The characteristics of the seven Ameshaspends are given herein, and Shahravar representing desirable sovereignty is used as an example for giving the characteristics. This part of the Book then quite properly describes at some length the efforts made by various kings of ancient Irân from Kai Vishtâspa to Khûsrô-i-Kavâtân for the preservation and enrichment of the national literature of the country. From this historical part of the treatise we are again taken, in the concluding portions of this Book, over passages referring to the sacred beings, the spiritual and worldly work, the formation of animals by the union of fire and water, the lunar mansions and the revolution of the firmaments, and similar other philosophical subjects. In this Book again we are referred to the *Nipîg-i-damîg-padmânîh*, a work on the measurement of land, for the use of astrologers and others. Similarly, the philosophy of Arûm and the sages of the Hindus are also mentioned.

Book V. is mostly historical. It narrates the history of the acceptance of the Religion from the earliest times, beginning with Gâyômar, and passing rapidly over the usual series of names like Hôshang, Yima, Fraêdûn, and others. We are herein given a detailed narrative of the life of Zarathushtra,—the birth of Zarathushtra, his parentage, the attempts of the demons to kill him, his acceptance of the good Religion, and taking it to King Vishtâspa, are all described. Mention is also made of Zarîr, Spend-dâd, Frashôstra, Jâmâspa, and the future benefactors Aûshîdar, Aûshîdar-mâh and Sôshâs. Among the devastators, the name of Alexander appears prominently along with Dahâk, and others. The names of Artakhshatar, Âtarôpât, Khûsrôî, Peshyôtan and others are mentioned as those of the restorers of the Religion. The rest of the Book is devoted to ethics and eschatology. The ordeal undergone by Atarôpat-î-Mahraspendân, of pouring melted metal over his person is described, and the Book concludes with a series of sceptical questions, about dualism and similar other Zarathushtrian doctrines, propounded by a Christian.

The next Book, contains a “large collection of religious and moral maxims, with statements of duties, customs, habits, qualities, and traditions, as well as the characteristics of good and evil, but with very few details regarding ritual or ceremonies.” More than half the Book is devoted to the sayings of the Pöryôtkaêshân, the people of the primitive faith, dealing incidentally with the position of the three great fires, Âtarô Frôbag, Âtarô Gôshnasp, and Âtarô Bûrzin-Mitrô. The sayings of Âtarôpât-î-Mahraspendân, of king Khûsrôî-Anoshag-rûbân and of Bakht-âfrîd are then given, followed by various anecdotes about different priests.

The marvellousness of the Mazda-worshipping religion forms the subject matter of Book VII. The details are given from the *Nikêz-î Vêh-daêna*, or Exposition of the Good Religion. Beginning with the creation of Vohûman and Gâyômar, reference is made to all the Pêshdâdian kings in their usual order followed by the Kayânians up to Kai-Khûsrô,

as the holders of the Glory. It is then described as being transferred to Zarathushtra and Kai-Vishtâspa. The rest of the Book is an admirably written Zarathushtra Nâmah containing all the important details of the life of the great prophet, as were known through tradition among the Irânians.

The Books VIII. and IX. deal with the contents of the twenty-one Avesta Nasks.

The last XVIII. volume of the present series brought up the publication of the Dînkard to the end of the fifty-first Chapter of Book IX. The present XIX. volume, the last of the series, places before the public the Pahlavi text, transliteration, and translation into English and Gujarati of Chapters LII.—LXVIII. the concluding pages of Book IX. The only old MS. available for the editing of Book IX. is DM., and the editor has availed himself of the true copies of Book IX. found in the MSS., DP. and DE., in his library, which have been carefully followed while preparing the text contained in this volume.

The edition of the Dinkard Book IX. has now been placed before the public for the first time in this form, and an attempt has been made, as in the previous volumes, to render the translations as readable as possible for the student as well as the layman, without in any way depriving it of its literal sense so very necessary for its close study. No pains have been spared to give the most correct text so far as possible, and to enhance the utility of the work by the addition of copious notes illuminating the obscurity of the language, explaining philological and historical references, and indicating where possible, the allusions to the existing Avesta texts.

The Books VIII. and IX. are particularly interesting and important parts of the voluminous Pahlavi work, the Dînkard. The author attempts at giving the contents of the original twenty-one Avesta Nasks relating to the Zarathushtrian Religion including its moral, social and penal codes. It appears that at the time when these books of the contents were written

almost the whole of the sacred Avesta literature and its Pahlavi version, with the only exception of the Vashtag Nask, had been in existence. The writer seems to have relied entirely on the Pahlavi version, for where he could not obtain the Pahlavi text, as in the case of the Nâdar Nask, he has not ventured to give the contents of the particular Nask from the original Avesta accessible to him. As regards the rest of the Nasks, it is gratifying to find that the contents are given after a thorough study of the Pahlavi version, for when we compare the analysis of the *Vendidad* with the Pahlavi rendering of the original Avesta text now extant, we cannot help commending the author of the Dînkard for his accuracy and fidelity to the original Pahlavi.

Ancient Zarathushtrian scriptures have suffered much through the ravages of time but it is our good fortune that through the Dînkard, Books VIII. and IX. we can get some idea of their scope and contents. From the Avesta Nasks, existing at the present day it is possible to suggest the probable extent in pages of all the Avesta Nasks, or of the entire Avesta literature as it had existed in the period when it was authoritatively rendered into Pahlavi in the Sâsânian dynasty. The size of each of them may be given in pages approximately as follows :—

										Pagès
Gâthic Nask	..	..	..	1	Suta-kara (Sûdgar)	..	..	..	29	
"	"	..	..	2	Varshta-mâthra	..	..	..	51	
"	"	..	..	3	Bagha	..	..	..	60	
Hadha-mâthric	..	..	..	4	Dâmâ-dâta	..	..	..	54	
"	..	..	..	5	Nâdar	..	..	..	41	
"	..	..	..	6	Pâchaka	..	..	..	56	
"	..	..	..	7	Ratudâta-haïtag	..	..	..	65	
"	..	..	..	8	Barish	..	..	..	23	
"	..	..	..	9	Kashkîsrûb	..	..	..	34	
"	..	..	..	10	Vishtâspa-sâsta	..	..	..	13	
Gâthic	..	..	..	11	Vashtag	..	..	..	54	
Dâtic	..	..	..	12	Chitra-dâta	..	..	..	14	
Gâthic	..	..	..	13	Spenta	..	..	..	61	
Dâtic	..	..	..	14	Baghân-Yasnya	..	..	..	135	

							Pages
Dâtic	..	..	..	15	Nikâtûm (or Nikigtûm)	..	375
"	..	..	..	16	Dûbâ-srû-jîti ..	..	172
"	..	..	..	17	Hûspârama ..	..	276
"	..	..	..	18	Sagâtûm ..	..	325
"	..	..	..	19	Jvid-Shaêda-Dâta ..	..	141
Gâthic	..	..	..	20	Hadhaôkhta ..	..	53
"	..	..	..	21	Staôta-Yasnyâ ..	..	72

Hence the total number of pages of the twenty-one Nasks is approximately 2,104 of which only 423 pages survive now in the editions of the existing Avesta texts by Westergaard and Geldner.

The method of summarizing all the twenty-one Nasks adopted by the author of the Dînkard, Books VIII. and IX., was a unique one. He has formulated his plan in the Pahlavi Introduction to Book VIII. (§§ 22, 23). The task was divided into two well-defined parts. The first part was to consist of a succinct account of what was contained in each of the twenty-one Nasks. A detailed description of "what was accessible in its different *hâs* and *fargards*" was then to follow in the second part. This plan, somehow, is not followed throughout the whole treatise. It is strictly adhered to in the first five chapters of Book VIII., and tolerably well till we reach the end of Chapter XIV. From the next chapter the idea of giving a compressed survey is given up, and a detailed account of each section of the Nask is given. This continues till the remarks about the eighteenth Nask come to an end. The author then reverts to his former plan and the rest of the Nasks are again summarized concisely.

The Book IX. contains the detailed description of the first three Nasks given in accordance with the scheme formulated by the author in his Pahlavi Introduction to Book VIII. The summary of different *fargards* or chapters of the Sûdgar Nask is given in Chapters II.—XXIII., of the Varsht-Mânsar Nask in Chapters XXIV.—XLVI., and of the Bagha Nask in

Chapters XLVII.—LXVIII. It is our misfortune that the remaining Gâthic and Hadha-mâthric Nasks have not been so summarized to enable us to have a better idea of these lost Nasks than what we get in the cursory synopsis given in Book VIII. We are unable to know if the folios containing the detailed description of these interesting Nasks were lost at an early date so as not to reach the hands of the copyists of the MSS. now extant, or the author abandoned his elaborate scheme unaccomplished as Spenser did in his *Færie Queene*.

The three Gâthic Nasks summarized in Book IX. as it appears from their contents, were devoted to explanatory commentaries on the various *hâs* or chapters of the Gâthâs contained in the Staôta-yasht Nask, the first in the Gâthic group. This fact further draws our attention to the division of the Avesta scriptures into twenty-one Nasks to correspond to the twenty-one words contained in the Ahunavairya formula, which was taken as the quintessence of all knowledge.

The Sûdgar Nask, the first Nask treated in Book IX., was devoted to elucidating important points from the Avesta text of the various *hâs* of the Gâthâs with suggestive remarks and allusions to the history and legend prevailing in ancient Irân. In the Varsht-Mânsar Nask, next dealt with, the Avesta text of the Gâthâs is more closely adhered to and each *fargard* is devoted to explaining the ideas underlying a line in the Gâthic text. The chief object of this Nask was to bring home to us the great truths embodied in the Gâthic hymns in their application to facts. The Baga Nask, the third Nask summarized in Book IX., and the fourth in the Gâthic division, contains an analytical commentary upon the Gâthâs devoting a separate *fargard* for each *hâ*. For every principle propounded in the different chapters of this Nask some reason is given in the elaborate phraseology so common to the writers of the Dînkard. Only the first three *fragards* of this Nask have, however, survived in our extant Yasna Has XIX.—XXI., containing the commentaries on the three oft-repeated formulæ, the Ahunavairya, the Ashem, and the Yenghê-Hâtâm.

The text in the present volume begins with the seventh *fargard* of the Baga Nask, (Chapter LII.). It must have been a very long *fargard*, dealing with various subjects. A virtuous man frees the world from destruction (§ 1). Apostacy is produced by the evil spirits, (§ 2), and is defeated by the priesthood, (§ 3). Trial by ordeal played an important part in the life of the ancient Irânians, and the selection of a site and the details of performing an ordeal for deciding a dispute are next dealt with (§§ 5-8). The propagation and preservation of sheep formed duties to be performed by the good (§§ 13-17). The rest of the *fargard* deals with the enunciation of various moral and ethical truths laid down with an exactitude which is at once surprising and admirable. While laying down these truths, in this as well as the following chapters of this book, the author furnishes us also with an elaborate chain of reasoning and arguments which in most of the instances, in spite of the progress of human knowledge since the date the original texts were written, we can hardly find fault with to-day.

The next chapter is devoted to the edification of wisdom and knowledge. A man having wisdom cannot be deceived (§ 1). Wisdom is to be acquired by constant and repeated inquiring after that which a person might not understand (§ 4). Chapter LIV. is devoted to the importance of knowing the Gâthic teachings, and guiding our life through them (§ 1).

Performance of meritorious deeds is enjoined for securing help at the time of the renovation, (Chapter LV., § 1). Desire for knowledge is necessary in order to acquire it (§ 3). Apostacy must be suppressed (§ 4). A teacher of professions was liberally rewarded (§ 9). Chapter LVI. further deals with meritorious works. There is a store made of all meritorious works performed by men who are regarded as partners to share in that store according to the contribution made by each man (§§ 1-4). The offerings to fire must be liberal (§ 12), and the Religion of Ahuramazda is taught only by one taking care of the fire (§ 13). Righteous conduct arises from virtuous meditation (§ 27).

The next chapter, Chapter LVII., summarizes another long *fargard* of the Nask. Honest life breeds joy of long duration (§ 7). Renovation will be helped forward by those who might attain self perfection (§ 10). The wisdom of Ahuramazda is embodied in the decision of the Religion, and hence in order to attain that wisdom one must practise the tenets of the Religion (§ 16). Humility towards his superiors and inferiors is necessary to a man for understanding the Religion (§ 23). Good works and religious duties must be performed during the day and must not be put off till the next day (§ 29).

We come across a peculiar classification of learned men in Chapter LVIII. (§§ 2-6). Man accepts the Religion on account of his hope of eternity (§ 7). Acts of liberality are performed by a man who attains to kinship with Ahuramazda (§ 10). Charity should be extended equally to the good and the wicked if it is to be maintained undiminished (§ 19).

Chapter LIX. begins by laying stress on the necessity of devoting our life to learning the teachings of the Religion (§ 1). A man who exists for procreation praises self-devotion, which is described as the best work of a pre-eminent nature (§ 2). A man who makes other people happy can alone teach them by his words and actions to perform religious deeds (§ 6).

To the famous inquiry by Zarathushtra appearing in Yasna XLVI., 1, "To which land shall I turn, whither shall I go?" a reply is given in Chapter LX., § 1, "To that place do go where the man, in whose person righteousness coupled with complete mindfulness, is entertained." The advisability of appointing a virtuous leader over a province was recognised by the Irânians even in those early days, as they knew that such a leader would make a barren province fertile by teaching sciences and arts to the people and make them perform works of merit (§ 4).

Religion is cherished by a man who is learned or is a hearer of the learned, Chapter LXI., (§ 1). Just decrees and judgments were regarded praiseworthy, and their source was the ritual

of an ordeal (§ 7). The next fargard, Chapter LXII., lays down the principle that a man can teach the Religion better by maintaining faith in it, and upholding its commands (§ 1). The welfare of the farmers must be caused for the diligent husbandry of the land (§ 4).

Chapter LXIII. begins with the statement of a truism that by devotion to God mankind are taught proper living in this world (§ 1), and that the proper understanding of things arises through complete devotion (§ 2). For attaining to perpetual leadership a life of virtue is essential (§ 7). The religion of Mazdâ-worship is propagated by him alone who puts its tenets into practice in his own life (§ 12).

The importance of pastoral life and the care and provision for sheep are again emphasised in the next chapter (§§ 1, 2). Wise discrimination must be acquired in order to be a proficient preacher (§ 7). A person must be worthy of a boon which he solicits in order to be able to get it (§ 11).

The next fargard, Chapter LXV., contained a dissertation on sovereignty. A good and righteous sovereign saved his people from death, ruin and deceit (§ 1); and hence sovereignty must be bestowed on such an individual (§ 2), and one who is all-enlightened (§ 4). A wife must joyfully pay reverence to her husband and perform the duties of her household (§ 10).

Pious thinking must be the basis of a man's worship of Ahuramazda (Chapter LXVI., § 1). The ancient Irânians must have taken great care in the training of girls as it was then believed that the woman who was reverent towards her husband and well trained in domestic economy could alone make her husband happy (§ 9). Even giving a woman in marriage to man was regarded as praiseworthy (§ 10).

Now follows a short chapter on the *Airyaman*, which is described as an interrogation at the end of the five Gathas (§ 1).

The last chapter, Chapter LXVIII., is a peculiar ending to the Nask as the same was supposed to contain selections from the whole Yasna "about the developer." As Dr. West

properly remarks though the writer proposes to make a selection from the whole Yasna, nearly all the statements contained in the chapter originate in the Gâthâs, or in the Yasna *Haptanghâiti*, excepting perhaps § 45 which quotes a passage from Yasna XIX., one of the *Hâs* from the Baga Nask.

The history of the early copies of the Pahlavi text of the Dînkard may be settled from the first and second colophons found in DM. and DE. which are published at the end of the present volume. The first colophon states that the surviving Books III.—IX. of the Dînkard now extant, were found in Asuristân, near Bagdâd, whereof the earliest copy was made by Mâhvindât, son of Narîmân, son of Bâhrâm, son of Mehrvân, on the Dîn rûz of the month of Tîr, in the year 369 after the 20th year of Yazad-kard, son of Shahryâr (about July, 1020 A.D.). Consequently, it was made after about 170 years of the first compilation of the work by Atarô-frôbag, son of Farrakhû-zâta, who had a religious controversy with Abâlish, in the presence of Khalifah-al-Mâmûn, who reigned from A.D. 813-833 (see also Shikand-gumânîg-Vijâr, Chaps. IV., IX., X.). It is manifest from this colophon by Mâhvindât that he had not copied his text from the original manuscript of the Dînkard by Atarô-pâta, son of Haêmîd, but from a copy supposed to be the earliest surviving in his time, in which the first two books were already missing. The second colophon appended to the earliest copy now surviving, mentions as its writer Shahryâr, son of Ardashîr, son of Rustam, son of Erach, son of Kôbâd, son of Irân-shâh, who completed his copy on the day of Ahuramazda, of the month of Spendarmad, in the year 865 after the 20th year of Yazad-kard (about 1560 A.D.). The original of that copy by Shahryâr had been transcribed by Marzabân, son of Spendâd, son of Marzabân, son of Mihrvân, son of Spendâd, son of Mihrvân, son of Marzabân, son of Dahishn-âiyyâr, son of Rûz-vêh, son of Shâh-mard. "The date of Marzabân's copy," says Dr. West, "may be approximately fixed by observing that his father's first cousin wrote a copy of Ardâ-Virâf and Gôsht-Fryân, mentioned in K20, in the year 690 of Yazad-kard, while

his great-great-grand-uncle wrote a similar copy mentioned in MH6, in the Parsi year 618. If this Parsi year be reckoned from the era of the 20th year of Yazad-kard, as seems probable, these dates give 52 years for three generations; and Marzabân, living one generation later than the writer of A. Y. 690, may perhaps have written this copy of the Dinkard about A.Y. 707 (A. D. 1338). So that there was probably another copyist intermediate between him and Mâh-Vindât-i Narembân, of whom no record has been preserved . . . . The third colophon was written by Mâh-Vindât, son of Vâhrâm, son of Êrdîshîr of Tûrkâbâd, who completed his copy, from that of Shatrô-aîyâr, on the day Âvân, of the month Khûrdâd, in the Parsi year 1009 after the 20th year of Yazad-kard (21st December, 1659 N.S.). This copy which constitutes the manuscript B. (called DM. in this volume) was afterwards approved by Vâhrâm, son of Mâh-vindât, son of Rûstam, son of Anôshahrûbân, son of Rûstam of Tûrkâbâd, who blesses the writer of the second Colophon on the day of Tîshtar, of the month of Vohûman, in the year 1038 of Yazad-kard (18th August, 1669 N.S.). It was also finally seen and approved by Rûstam, son of Gûshtâsp, son of Êrdîshîr who likewise blesses the writer of the second colophon.

For the use of the students of this volume I quote here some of Dr. West's general remarks on Book VIII. and IX. of the Dinkard, contained in his Introduction, pp. XXXVIII. —XLIII.—

“In dealing with this account of the Nasks it is always necessary to remember that the compiler of the Dinkard relies entirely upon the Pahlavi versions, as he states distinctly in Dinkard VII., Chapter I., 3, he occasionally mentions the Avesta texts, as in Chapters VI., 1; XII., 1, and it is abundantly evident to the practised translâtor that Avesta phrases often underlie the Pahlavi passage which seem to be quoted at length from the original Nasks especially in Dk. IX., but, for some of the details mentioned there may be no older authority than a Pahlavi commentary, and this should ever be borne in mind by the sceptical critic in search of anachronisms”.

“Regarding the authorship of the summary of the Nasks, contained in the Dînkard, Books VIII., IX., it may be reasonably presumed, in default of any positive information, that the compiler was Ataropât, son of Hîmîd, the last editor of the Dînkard. And as nothing is said about any previous treatise being consulted, it may be safely supposed that he had access to the Avesta texts and Pahlavi versions of all the Nasks he describes, fully three centuries after the Mahomedan conquest of Persia. The only Nask he could not obtain was the Vashtag, and the Pahlavi version of the Nâdar was also missing . . . . . The survival of so much of the sacred Zoroastrian literature, during three centuries of Mahomedan era, indicates that the final loss of all this literature was not so directly attributable to the Arabs as the Parsis suppose. So long as a considerable number of the Persians adhered to their ancient religion, they were able to preserve its literature almost intact, even for centuries ; but when through conversion and extermination, the Mazdâ-worshippers had become a mere remnant, and then fell under the more barbarous rule of the Tartars, they rapidly lost all their old literature that was not in daily religious use. And the loss may have been as much due to their neglecting the necessary copying of the manuscripts as to any destructiveness on the part of their conquerors ; because the durability of a manuscript written on paper seldom exceeds five or six centuries. . . . . ”

I again express my indebtedness to the indefatigable labours of my predecessor in the field, the great English scholar, the late Dr. Edward William West, for his translation of the Dinkard, Book IX., in the Sacred Books of the East, Vol. XXXVI. His clear English rendering of easy passages has been literally followed herein by me in many places, as I found myself unable to render them in better English than his. His attempt, however helpful, has still all the drawbacks of a first translation of a difficult Pahlavi work like the Dinkard. Besides, Pahlavi scholarship has progressed considerably since the days of Dr. West, so I have at places differed considerably from his eminent authority, though not without some hesitation at times, and have tried to breathe so far as possible

into my translation the spirit of Zarathushtrianism to which the twenty-one Nasks were intended to give expression.

All the Pahlavi colophons I.—IV.¹ are for the first time entirely edited, transliterated and translated by me. The incorrect text of these colophons had to undergo emendations by me, being here and there abstruse and ambiguous, added as they are at a time when Pahlavi must have become a dead language known only to a select few, and the copyists had to compose even these short colophons with some efforts.

While placing before the public this concluding volume of the great Pahlavi compilation, the *Dīnkard*, it will not be out of place to glance back over fifty-four years ago when the publication of the Pahlavi text with its translations and necessary commentaries thereon was first taken in hand by my late father, Shamsh-ul-Ullema Dastur Dr. Peshotan Dastur Behramji Sanjana, M.A., Ph.D. The first volume of the *Dīnkard* so edited by him appeared as far back as 1874. In his Gujarati introduction to that Volume, the editor quite properly drew the attention of his readers to the most difficult nature of the Pahlavi text he had taken in hand to translate at the same time emphasising the importance of its study to a student of Zarathushtrian religion and eschatology.

My own task on this great work began in the year 1888, when, in publishing *Dīnkard* Vol. V., I collaborated with my father providing the English translation from the original Pahlavi text, my father, as in the previous volumes having rendered the Pahlavi text in Gujarati. In spite of all his labours my father was enabled to edit only the first nine volumes of the *Dīnkard*, the ninth Volume appearing posthumously in the year 1900. These volumes contained the Pahlavi text up to half of the *Dīnkard*, Book V. The next Volume, the first in the series, edited and published wholly by me, appeared in 1907. The long period that has since elapsed was taken up in very laboriously and patiently plodding through a difficult Pahlavi text like that of the *Dīnkard*. The difficulties were again

---

¹ With the exception of the beginning of Colophon I., which has been rendered by Dr. West in his Introduction to the volume mentioned above.

further enhanced by the defective nature of the manuscript, like DM. which was the only manuscript available for the text of the Dīnkard.

The Dīnkard, voluminous as the work is, occupies a unique position in the Pahlavi literature. The variety of the subjects, as can be seen from the synopsis given above, at once marks it as the most useful and necessary work to be studied by every Zarathushtrian, and by those who might desire to understand and grasp the spirit of the ancient Religion of Zarathushtra as it was practised and observed in those early days. As its name signifies it is a veritable encyclopædia of religion and the author or authors have included within its pages a lore of knowledge which is almost exhaustive and all-sufficing. We again cannot fail to admire the great love and veneration shown by the writers to the teachings of Zarathushtra and the great Religion propagated by him. The Dīnkard supplies us with a record of the customs in vogue among the Irānians of the time when the great compilation saw the light of day, and also fully illustrates the high moral ideals and lofty ethical principles held by those people. If the nineteen volumes of the Dīnkard help to some extent the readers of these pages in better understanding these ideals and principles, I should feel that the time and labour devoted to elucidating these truths by my worthy father for well nigh twenty-five years and by myself for an equally long period were well rewarded.

Concluding I beg to give my most grateful thanks to the esteemed Trustees of the Sir Jamshedji Jijibhai Translation Fund for their kind patronage to this volume. It was principally due to their support and encouragement that the work of translating this great Pahlavi work was undertaken and carried on through all the long years.

123, CUMBALLA HILL,

Bombay, 22nd November 1928.

[illegible]

nihân yakhsenund. (4) Va âkhar ôlâ-shân-ich, pavan âsrûn shemih, daêna î Aûharmazda, chigûn-shân yeplekhûnast va narm kard yekavîmûnêd, amat-ich kâmag yazadân yasharmôgîhâ adin-ash a-kâm râstihâ yemellûnd va châshênd, va rûbâginênd.

(5) Va denâ-ich, aêgh afdîh î Aûharmazda paêdâgînêd, mûn zak î aêvar-zimân ôl var vabîdûnayên; hanâ-cha râi, mâ pavan var var'zishnîh zak î var-âömand zôharîg aêvar rôshnîh, pavan maînûg zôrîh, ôl chashmân vînav-dahagî-haît, benafshâ haît afdîh î Aûharmazda. (6) Va dênâ-ich, aêgh mûn bûkht va aîrikht paêdâg vichîr î padash vabîdûnayên, ash ôl ôld î padgâr dêrîshn yashârûb shnâyishn kard yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ-ash niyâzag ôl niyâzag nafshâ yehamtûninêd, padash hûsrûbînâd-ich yehevûnêd. (7) Va denâ-ich, aêgh-ash nîrang-ich î var yehabûnt yehevûnêd, mûn sûd ôl yashârûbân; hanâ râi, mâ nîrang î var pavan rûbagîh î var yehevûnêd, va

מגד ול שו מןמגד-ד-מגד * מן מןמגד-ד-מגד *
 מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד *
 מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד *
 מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד *
 מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד *
 מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד *

(9) ו מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד *
 מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד *
 מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד *
 מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד * מןמגד-ד-מגד *

daênig var pavan khûdâyiḥ sajîtûnêd; denâ yasharûb vêh-daêna-ân havd-nd, afshân sût zak î amargânig î haît khûdâyiḥ kevan; kolâ mûn pavan zak sût ôl yasharûbân î vêh-daêna-ân yehabûnt, kardâr-ich î nîrang î var yehabûnt kardâr yehevûnêd, mâ zak sût dahishnîh bûn haît nîrang-ich î var. (8) Va denâ-ich, aêgh mûn ôl daêna rûbagînîdâr aêrpat va ashavan yehabûnêd, ash nîrang-ich î var pâêdâgînîd; hanâ-cha râi, mâ châshîdâr va hû-amûrzîdâr mânsar yehabûnd zyash nîrang-ich î var pâêdâg.

(9) Va denâ-ich, aêgh mûn dâêna î Âûharmazda manîunêd, mûn-ich pavan zak afzûnig nêvagîh va bîdûnayên, dâânâgîh vakhsîhîdâr yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ gabrâ dâânâgîh pavan denâ 2 râs vakhsîhîdâr, ayôv benafshâ yemellûnêd âmûjêd, ayôv bâhâr î âzâdîh ôl dâânâgan andâzagînêd, mûn gûftâr va âmûkh-târ yehevûnd î dâânâgîh. (10) Va denâ-ich, aêgh-ash franâmishn

[illegible][illegible]

ōl Aūharmazda, mūn ōl var'zidār yasharūb kirā va vīr barā
 chāshēd, aēgh pavan dastōbar ī ōlā yakhsenunēd; mā, min
 zak chīgūn dām dādārīh ī spūrigīh pavan dām parvardārīh ī
 Aūharmazda, pavan spūrigarīh zyash nafshā dādārīh yehabūnt,
 zak gēhān var'zidār yasharūb ōl parvardārīh zyash dāmān;
 min zak barā, aīrīh va shnayīnīdārīh ī zak ī gehān var'zidār
 yasharūb padvastag haīt ōl aīrīh va shnayīnīdārīh ī dādār.

(11) Va denâ-ich, aêgh mûn mînishn ôl daêna î Zaratûshtra yehabûnêd, ash rûbân ôl Zaratûshtra yehabûnt yehevunêd ; hanâ-cha raî, mâ ôl yehabûntan î gabrâ mînishn ôl daêna î Zaratûshtra padvast yegavîmûnêd padîraftan î Zaratûshtra rûbân î ôlâ pavan bûkhtan min dûshahû. (12) Va denâ-ich, aêgh mûn ôl mardûmân yazadân haêmîh âmûjêd, ash frâj ham-pûrsagîh-ich î ôl Aûharmazda âmûkht yehevûnêd ; hanâ-cha raî, mâ yazadân haêm ahû ham-pûrs, Aûharmazda ham-pûrs-ich yehevûnêd.

[illegible][illegible]

aēgh mûn ōl kh^hâstâr râs va pand î frârûn âmûjêd, adînash mânsar âmûkht; hanâ-cha râi, mâ dânâgîh pavan frârûn râsih î mâusar yehevûnêd. (23) Va denâ-ich, aēgh mûn mindavam î frârûnîh minêd, ash mânsar pavan frârûnîh dâshtan âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ mânsar pavan frârûnîh dâshtan pavan frârûn-mînishnîh yehevûnêd.

(24) Va denâ-ich, aêgh mûn parvardârih î dâmân pavan frârûnîh vabîdûnayên, ash Vohûman Âûharmazda zâgîh; va mûn zak zyash baên dêrîshn khûp yakhsenunêd, ash Âûharmazda Vohûman abîdarîh gâs yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ kolâ frârûn parvardârih zak zyash parvardag farzandîh baên-ash aêdûn yehevûnêd chîgûn Vohûman baên Âûharmazda; va kolâ frârûn dâm pâdag, madam zak zyash pâdag, abîdarîh aêdûn chîgûn Âûharmazda madam Vohûman. (25) Va denâ-ich, aêgh mûn parvardârih zak î shapîr dahîshn pavan frârûnîh vabîdûnayên, ash dahîshn î shapîr Âûharmazda yehabûntan

(28) ۱ ډنډ-يڅ، اېڅ مڼ پاهرۍ ۱ ډسپندان مينډ،
 اش يههونډ زک کراتو مڼ ډسپند پادۍ يهابونډ؛
 هانډ-څا راي، ما کراتو ۱ ډسپند دادرۍ ۱ اينانگ بائن
 مردوم کرد يهگاويمونډ؛ ۱ amat mardum minishn ol
 zak khratû kh'ahishnig pardâzênd ayâvênd. (29) ۱ ډنډ-
 يڅ، اېڅ مڼ ډسپندان گوشن پاون گاس شهدکونا، اش
 پاهرۍ-يڅ ۱ ډسپندان مينډ يههونډ؛ ۱ hanâ-cha râi,
 mâ gûshn-shedkûnishnih dâdârih yehevûnêd, ۱ mûn dâdârih
 vabîdûnayên parvardârih-ich minêd.

(30) ۱ ډنډ-يڅ، اېڅ مڼ تانو باره ډل ايرپاتان
 ارست، اش راس ۱ ډل تاما اموکھت يههونډ؛ ۱ hanâ-cha
 râi, mâ râs ۱ ol tamâ min daêna paêdâg, afash nimûdâr
 aêrpat; ۱ akhar mûn ol aêrptân pavan hâvishtîh ârâst, ash
 zak râs khavîtunast, khavîtunînîd-ich yehevûnêd. (31) ډنډ-يڅ،
 اېڅ مڼ زک ۱ mindavam vabîdûnayên ۱ ډل frashagard

(28) *Va denâ-ich, aêgh mûn pâhrîj î göspendân minêd, ash yehevûnêd zak khratû mûn göspend padîh yehavûnêd; hanâ-cha râi, mâ khratû î göspend dâdârih î âinînag baên mardûm kard yegavîmûnêd; va amat mardûm minishn ol zak khratû kh'ahishnig pardâzênd ayâvênd.* (29) *Va denâ-ich, aêgh mûn göspendân gûshn pavan gâs shedkûnâ, ash pâhrîj-ich î göspendân minîd yehevûnêd; va hanâ-cha râi, mâ gûshn-shedkûnishnih dâdârih yehevûnêd, va mûn dâdârih vabîdûnayên parvardârih-ich minêd.*

(30) *Va denâ-ich, aêgh mûn tanû barâ ol aêrpatân ârâst, ash râs î ol tamâ âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ râs î ol tamâ min daêna paêdâg, afash nimûdâr aêrpat; âkhar mûn ol aêrptân pavan hâvishtîh ârâst, ash zak râs khavîtunast, khavîtunînîd-ich yehevûnêd.* (31) *Denâ-ich, aêgh mûn zak î mindavam vabîdûnayên î ol frashagard*

[illegible]

(39) Va dená-ich, aêgh mûn khûdâi mûn pavan farmân yehabûnt, ðlá î mânsarîg gûmârêd, va mindavam ðl ðlá yehabûnêd mûn *âvâyad* yehabûntan, ash ðl gûbishn î râst î frârûn *âvâyêd* barâ bûrdan âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ khûdâyân gûbishn î râst î frârûn gûftan baên apâbimîh min khûp-hastishn khûdâyîh, *afshân* khûp-hastishn khûdâyîh pavan denâ 2 *avîrtar*, hû-farmânîh va vichîdâr-dahishnîh; va amat pavan farmân yehabûnt ðlá mânsarîg yegavîmûnînêd hû-farmânîh; va amat mindavam ðl ðlá yehabûnd î *âvâyad* yehabûntan vichîdâr-dahishnîh nîvârî-haît; *afshân* min hû-farmânîh vichîdâr-dahishnîh khûp-hastishn khûdâyîh, va min khûp-hastishn khûdâyîh î apâbimîh pavan-ich milayâ î râst î frârûn gûftan, va min apâ-bimîh î pavan milayâ î râst î frârûn gûftan, *âvâyêd* deprûnishnîh î ðl gûbishnîh î râst î frârûn yehevûnêd, (40) Va denâ-ich, aêgh mûn tanû bandagîh

1-1. DE. ᑭᑭᑭᑭᑭᑭ & *min apá-nîhânîgîh*, "without secrecy".

כח מן מורא כח כחמסא מרמא-נ ד כללואסאסא (6) ו מרמא סע
 כח וסאסא מרמאסא עס-נ וו ודמול-נ מרמאסא סממאסא סממאסא*
 מרמא סע כח וסאסא מרמא ו עללוא מרמא ו עללוא מרמא ו עללוא
 מרמאסא ודמול-נ¹ ו ודמול מרמאסא סממאסאסא סממאסאסא

(7) ו מרמא סע כח מרמאסא ו² מרמא ד כללואסאסא סממאסא
 עללוא מרמאסא סממאסא סע כח כח-נ מרמאסא מרמאסא עללוא וו
 מרמאסא מרמאסא-נ מרמאסא-נ מרמאסאסאסא²

(8) ו מרמא סע כח מרמאסא וו דמול-נ ד כללואסאסא
 מרמאסא מרמאסא סממאסאסא מרמאסאסא סע כח כח
 מרמאסא מרמאסאסא סממאסאסא וו דמול-נ מרמאסא מרמאסאסא
 מרמאסא מרמאסא-נ וו דמול-נ מרמאסא מרמאסא-נ וו כד ד
 ד כללואסאסא מרמאסא-נ מרמאסאסאסא

denâ 2 hûnar min mâdîgân ehîgûnîh î Zaratûhshtra. (6) Va denâ-ich, aêgh mûn Vohûman jûshêd ash pavan vichîngarîh Aûharmazda shnâyînid yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ Vohûman-jûsh va khratû-jûsh khratû âmûkht; va khratû âmûkht vichîngarîh, va vichîngar Aûharmazda shnâyînidâr yehevûnêd.

(7) Va denâ-ich, aêgh mûn minîshn ôl daêna î Zaratûhshtra yehabûnêd khratu âmûkht yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ shapîr daêna hamâg khratû pavan minîshn aôbash dahîshnîh âmûkhti-haît.

(8) Va denâ-ich, aêgh mûn kh^vâstag pavan dastôbarîh î Zaratûhshtra dâshtan âmûkht yehevûnêd, mûn sûd-âômandân tarsagâi; hanâ-cha râi, mâ mûn daêna bûrdârân tarsagâi kh^vâstag pavan dastôbarîh daêna-bûrdârân yakhsenunêd, amat-ash pavan dastôbarîh ôlâ-shân dâsht, ash pavan zak î Zaratûhshtra dâsht yehevûnêd.

1. Better *by*—2. DE. *never*.

[illegible][illegible]

hastishn î madam shapîr daêna; mâ mûn pavan shapîr daêna lâ
hû-minîdâr amat-îch aûshmûrdâr î daêna haît, yasharmôg-îch
yehevûnêd; va mûn hu-minîdâr lâ pavan shapîr daêna aga-dîn
yehevûnêd; va mûn râst minêd hû-minîdâr pavan yasharâyîh
daêna-îg, va yemellûnishn î pavan shapîr daêna yehevûnêd.
(9) Va madam 3 vâchag frâj bûrdâr î hamâg mardûm hich-ân ôl
yazadân aîrîh, aêvag î bar, va aêvag î bûn, va aêvag î tanû va
jân; va zak î bar tûkhshishn mûn bar ajash, va zak î bûn sûd
mûn râi bûn âvâyishnîg, va zak î tanû va khayâ minishn î
râyînîdâr î kolâ 2 pavan aîrîh î yazadân dâshstan. (10) Va
denâ-îch, aêgh padvastag haît ôl dânâg vêh-dûstân afzûnîgîh ôl
râminîdârân râmishn, ôl aîrân âfrîgân, ôl kh^vishkârân padûgîh.

(11) Âzâdîh pâhlûm yasharâyîh haît.

Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս (4) Եւ յաւանտարանս
 Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս
 Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս (5)
 Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս
 Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս
 Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս
 Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս

(6) Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս
 Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս
 Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս
 Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս
 Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս
 Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս Եւ յաւանտարանս

âr'zûgî-haît ôl âmûkhtan visûbârênd va vakhdûnd. (4) Va denâ-ich, aêgh-ash yasharmôg kûshstan âmûkht yehevûnêd shapîr mûn ôl shapîr hamî-haît; hanâ-cha râi, mâ Aharman aôsh min hamîh î shapîrân yehevûnêd. (5) Va denâ-ich, aêgh mûn pavan Vohûman vishûftâr ash pavan Vohûmanîg khûdâyîh afzûn kardan âmûkht yehevûnêd; vinâs-gârân dâdig pûhalînîd Vohûmanîg vishûpishn, va min khûdâyân va dâtôbarân farmâyishn padash haît vaêrâyishn afzûn î gehân.

(6) Va denâ-ich, aêgh-ash mas-dâdistânîh âmûkht yehevûnêd mûn yazishn ôl Aûharmazda; hanâ-cha râi, mâ Aûharmazda shnâsîh afash parastishn pargân bûn; va khûdîh va hangerdîgîh î hamâg kirfag benafshâ haît mas-dâdistânîh î aûstîgân mûn-ash nîvârishn pavan khûdîh, afash mâhmânîh avîrtar pavan yazishn; min ham êhim, bûn dârishn î mas-dâdistân î yazishn î

𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥

(8) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥

Aûharmazda nafshâ, va avârîg kirfag—amat-ich ghal hêmôggûn yazishn î Aûharmazda ajash—pavan mas-dâdistânîh paêdâgîh âvâyad, va ham-tanû amat pavan mas-dâdistânîh, ayôv pavan mas-dâdistântarîh paêdâg yehevûnêd; adîn-ich-ash vâlîshn madam denâ pargân. (7) Va denâ-ich, aêgh yashtârîh î yazishn nîyâzagân dahishn haît î ôl dahishn ar'jânîgân, va dahishn î ôl dahishn ar'jânîgân sâkhtârîh haît î yazishn î nîyâzagân.

(8) *Va denâ-ich, aêgh-ash râs î yasharâyîh, va zak-ich î zak râs padash khadîtunî-haît, mîzd-ich î aêvar'zîgân î padash âmûkht yehevûnêd mûn kûnîshn yazadân sûd; hanâ-cha râi, mî yazadân sûdîh, va amargân sûdîh î benafshâ haît daêna î yazadân î nimûdâr, zak î yasharâyîh râs va zak-ich î padash aêvar'zîgân mîzd. (9) Va denâ-ich, aêgh âmûkhtâr î pêshagân mîzd-ich î pêshagân sûd ôl âmûkht pêshagân*

1-1. DE. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 —2. DE. 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 —3. West reads *sakhtârîh*.

[illegible]

(5) Va denâ-ich, aêgh-ash baên kolâ 2 ahvân pâhlûm yehevûnêd, mûn òl mardûm pavan kh^vêshgârih zîvishn-kh^vahîshnîh âmûjêd; hanâ-cha râi, mâ bûjâg haît zyashân pavan zîvishn kh^vahîshnîh, va rûbân pavan kh^vêshgârih, ajash latamâ min mardûmân, tamâ min yazadân pâhlûmîh yehamtûnêd. (6) Va denâ-ich, aêgh-ash zak î Âûharmazda yazishn va niyâyishn kard yehevûnêd, mûn dâd î Âûharmazda pavan-ich râs î ham-mînishnîh va ham-sepâsih î levatâ hamâg yashtârân î Âûharmazda. (7) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan daêna sardârih yehevûnêd, mûn vabîdûnêd daêna dâniâgih navag navag; hanâ-cha râi, mâ kolâ dâniâgih î vabîdûnêd ajash masih-l afzâyêd. (8) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan daêna vârunîh yehevûnêd, mûn bavîhûnêd daêna dâniâgih navag navag; hanâ-cha râi, mâ chand vêsh bavîhûnêd, òl daêna dâniâgih nazdigtar yehevûnêd.

[illegible]

(12) Va denâ-ich, aêgh-ash pâhrîj va tarsagâyîh î âtâsh kard yehevûnêd mûn òl âtâsh râd madam mindavam i barâ yehabûnêd va pâhrîj; va tarsagâyîh î âtâsh vabîdûnânêd òlâ padash ham-mizd yehevûnêd. (13) Va denâ-ich, aêgh mûn pavan aûrvâkhmanîh daêna î Aûharmazda châshêd, ash pâhrîj va tarsagâyîh î âtâsh, chigûn min daêna paêdâg, kard yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ-ash zak-ich âmûkht pavan kûnishn î min zak âmûjishn ham-yehevûnêd. (14) Va denâ-ich, aêgh niyâyishn î niyâyishn niyâzagân vîchârd yehevûnêd mûn Vohûman jûshêd. (15) Va denâ-ich, aêgh-ash âtâsh, pavan zak î mas kêr î haît pasâkhtan-î pavan tanû-i-pasin, zôrînîd yehevûnêd, mûn âtâsh pavan âtâsh shemîh karîtunêd; hanâ-cha râi, mâ-ash shem madam chigûnîh î stâyishnîg hankhetûnt yegavîmûnêd, amat-ash pavan zak shem karîtunt adîn-ash stôt zôrînîd yehevûnêd.

1. DE. adds ,

אֶחָד וְאֶחָד מִן הַכְּלִימָהּ * מֵעֵת הַיּוֹם שֶׁהָיָה
 מִלְּפָנֶיךָ וְהָיָה מִלְּפָנֶיךָ (8) וְהָיָה מִלְּפָנֶיךָ
 וְהָיָה מִלְּפָנֶיךָ * מֵעֵת הַיּוֹם שֶׁהָיָה
 מִלְּפָנֶיךָ וְהָיָה מִלְּפָנֶיךָ (9) וְהָיָה מִלְּפָנֶיךָ
 מִלְּפָנֶיךָ * מֵעֵת הַיּוֹם שֶׁהָיָה מִלְּפָנֶיךָ
 וְהָיָה מִלְּפָנֶיךָ * מֵעֵת הַיּוֹם שֶׁהָיָה מִלְּפָנֶיךָ
 וְהָיָה מִלְּפָנֶיךָ * מֵעֵת הַיּוֹם שֶׁהָיָה מִלְּפָנֶיךָ
 (10) וְהָיָה מִלְּפָנֶיךָ * מֵעֵת הַיּוֹם שֶׁהָיָה מִלְּפָנֶיךָ
 וְהָיָה מִלְּפָנֶיךָ * מֵעֵת הַיּוֹם שֶׁהָיָה מִלְּפָנֶיךָ
 וְהָיָה מִלְּפָנֶיךָ * מֵעֵת הַיּוֹם שֶׁהָיָה מִלְּפָנֶיךָ
 וְהָיָה מִלְּפָנֶיךָ * מֵעֵת הַיּוֹם שֶׁהָיָה מִלְּפָנֶיךָ
 וְהָיָה מִלְּפָנֶיךָ * מֵעֵת הַיּוֹם שֶׁהָיָה מִלְּפָנֶיךָ

mûn-ich ôlâ i a-zerkhûnt aîyyârînêd; hanâ-cha râê, mâ min
 kolâ 2 aûrvâkhman i jâvidânag vakhshêd. (8) Va denâ-ich,
 aêgh-ash râs i frârûn ôl mardûmân âmûkht yehevûnêd, mûn
 frârûn-râsân aîyyârînêd; hana-cha râi, mâ mardûm ôl râs
 aîyyârînêd. (9) Va denâ-ich, aêgh-ash ôl âtâsh garmîh yeha-
 bûnt yehevûnêd, mûn ôl karîuntârân râstîh; hanâ-cha râi, mâ
 paîtiyârag, min râstîh nimûdâr garmîh i âtâsh pasâkht, avîrtar
 pavan zôr i zak râst kh'âpî-hait.

(10) Va denâ-ich, aêgh aîyyârân i ôl frashagard Vishtâspa
 vichîrân i pavan Vohûman i Sôshâns va Kai-Hûsrôb; hanâ-cha
 râi, mâ bâharân kashtâr havâ-nd i nafshâ spûrîgîh, va spû-
 rîgîh i pavan frashagard aîyyârîh i pavan Vishtâspa, pavan
 zak i amat-ash daêna rûbâgînîd mûn frashagard padash
 yehevûnêd; va spûrîgîh chîrîh i pavan dâdistân pavan Sôshâns,
 pavan zak i amat pavan dâdistân; aêdûn vichîr i hamâg

1. DE. מֵעֵת הַיּוֹם — 2. DE. מֵעֵת הַיּוֹם — 3. DE. מֵעֵת הַיּוֹם by mistake for
 מֵעֵת הַיּוֹם Kai-Hôsrôb. — 4-4. DE. מֵעֵת הַיּוֹם

Գրի 1 (15) Զ Երեւոյս Կրօնական իւր Եւրոպայի Եւրոպայի
 Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի
 Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի
 Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի
 Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի
 Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի

Գրի 1 (16) Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի
 Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի
 Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի
 Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի
 Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի
 Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի Եւրոպայի

khratû haît, pavan âmûg baên mardûmân afzâyêd. (15) Va denâ-ich, aêgh mûn daêna hâvishtîhâ stâyêd, va mûn-ich aêrpadihâ âmûjêd, ash Sôshâns yehamtûnîdan-ich nimûd yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ daêna min fratûm stâyîdâr va châshîdâr ôl zak î afdûm stâyîdâr va châshîdâr, pavan hâvishtîh va aêrpadih padvandî-haît, (va) Sôgshâns rôêshâ hâvisht va aêrpadi î afdûm yehevûnêd.

(16) Va denâ-ich, aêgh-ash khratû î Aûharmazda âmûkht yehevûnêd, mûn vichîr va dâtôbarîh min daêna barâ vabîdûnayên; hanâ-cha râi, mâ vichîr î daêna khratû î Aûharmazda haît. (17) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan khratû bûndag-mînishnîh âmûkht yehevûnêd, aêgh lâ fradîptênd mûn Aûharmazda aêdun tarsagâi chîgûn bertâ baên abû; hanâ-cha râi, mâ tarsagâyîh î bertâ baên abû frahistîhâ pavan âhang î châtariç, pavan khratûig bûndag-mînishnîh î bertâ yehevûnêd.

1. DE. Եւրոպայի — 2. Inscrtd by me.

וְהָיוּ כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם
 וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם
 וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם

(7) וְהָיוּ כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם
 וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם
 וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם
 וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם
 וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם

CHAPTER LXII, BAGA NASK.

(1) וְהָיוּ כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם
 וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם וְכִיּוֹתָם כְּמִיּוֹתָם

nêvagîh yehabûnt yehevûnêd ôl hamâg shapîr pavan râs î hamîh î pavan gaôhar, srâdag, va ehîgûnîh; va kolâ nêvagîh yahabûnt yehevûnêd pavan râs î bûndag-dahîshnîh zyash tûbân.

(7) *Va denâ-ich, aêgh mûn viehîr va dâtôbarîh râst va bidûn-ayên pavan-ich paêdâgîh î madam bûkht va aîrikht, spâs-âômand yehevûnêd; hanâ-cha râi, mâ dâtôbarîh bûn nîrang î var.* (8) *Va denâ-ich, aêgh mûn ôl ôlâ î dânağ zak zyash nîyâzag yehabûnêd, ash ôl far'zânagîh bûn stavar nîrang yehabûnt, dânağîh baên gêhân vakhsînîdan yehevûnêd.*

(9) *Pâhlûm âzâdîh haît yasharâyîh.*

LXII. (1) *Haftdâhûm fargard Yezîg; havât mûn daêna vâvarîgân yakhsenunêd, afaśh farmân debrûnayên, ash aîshân-ich padaśh âmûjîmîd yehevûnêd; hanâ-cha*

[illegible]

(9) לערענע פארשטאנדן און לערענע פארשטאנדן

yehevûnd, mûn òl zak î yehevûnêd nêvagîh khûdâyîh; min-
ich hanâ chim, mâ pavan hankhetûntan râyînîdan î zak î
aşha-gûn frârûn dâd, farmân kardag î avârîg frâj nigîrîdârîhâ
dâmân sûdîh, zak î hamâi padâyîshnîg nêvagîh baên dâmân
nivârêd; mûn râi âkhar-ich min zîdagîh zyash tanû va gêhân,
pavan zak î òlâ dâd âînin rûbâgînîshnih râyînîd, ajash
farmân padîh va khûdâyîh padvastag yehevûnêd. (8) Va
denâ-ich, aêgh dâm-ash î Aûharmazda Vohûman netrûntan
âmûkht yehevûnêd, mûn khûdâyîh òl Aûharmazda; pavan denâ
chim, mâ padîsâi netrûntan âmûkht yehevûnêd, mûn khûdâyîh
òl Aûharmazda; pavan denâ chim, mâ padîsâi netrûntan î òlâ
khûdâi dâm pavan zôr î vêhîh, netrûnî-hastan î dâm pavan
vêhîh zôr òl amaragân âshkârâgî-hait zôr î vêhîh î Vohûman
hait.

(9) Latamâ madam pasakhûn î ôl Zaratûshtra dravandân

1. DE. רֹבֵּעַ כִּינִישׁ, may be *rûbâg-kûnishnîh*.

לכ סע . חז דלדו סעסו שו ססו ססו שו סס סס
 שססססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס
 סססס סססס

(10) ו ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס
 ו ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס ססס
 לכ סס ססס ו סס וססס ססס ססס ססס ססס
 וסססססס סססס סססס סססס * ו ססס ו ססס
 וסס וסססססססססס * ססס וסססססססססס
 וסססססססססס סססססססססס * ו סססססססססס
 וסססססססססס ו סססססססססס וסססססססססס
 וסססססססססס * ו סססססססססס וסססססססססס
 וסססססססססס סססססססססס סססססססססס
 וסססססססססס (11) ו סססססססססס סססססססססס
 סססססססססס וסססססססססס סססססססססס

râi, aêgh:—"Baên drûjôg-dêmân pavan yehamtûnishn, pavan khâm margîh, a-pâdakhshâi havând, aêgh-shân hamâg anâgîh haît, afshân chârâg bavîhûnastan lâ tûbân."

(10) Va denâ-ich, aêgh-ash mainûg î tarsagâyîh î pavan karîtonishn òl aîyyârîh yehamtûnêd, mûn baên sûd-âdômandân tarsagâi; hanâ-cha râi, mâ mainûg òl zak karîtuntâr avîrtar pad-vâchênd, zya-shân vâspûharagânîhâ yashtâr yehevûnêd; va aêvag va aêvag min mainûgân haît vâspûharagânîhâ yazîshn, ehîgûn mainûg î râdîh pavan vichîdâr-dahîshnîh, mainûg î râstîh pavan hû-râstîh, va mainûg î mitrô pavan hû-mitrôîh, va mainûg î khûdâyîh pavan hû-khûdâyîh avîrtar yazî-haît; va ângûn-ich mainûg î tarsagâyîh vâspûharagânîhâ yazîshn pavan tarsagâyîh î baên sûd-âdômandân yehevûnêd. (11) Va denâ-ich, aêgh zak î Âûharmazda yashtan kh'âstâr yehevûnêd, mûn khûdâyîh òl Âûharmazda;

מִן הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה
הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה

(12) הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה
הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה
הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה
הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה
הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה
הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה

(13) הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה

CHAPTER LXIV., BAGA NASK.

(1) הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה
הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה הַיָּד הַזֶּה

hanâ-cha râi, mâ dânâgihâ bavîhûnast î min yazadân
khûdâyân, pavan ar'jânigînîdan î nafshâ tanû, pavan nêvaghî
î min yazadân khûdâyân yehevûnêd.

(12) Madam pasakhûn î Aûharmazda ôl Zaratûshtra,
amat-ash madam nafshâ, airmân, va vârûn pûrsid, aêgh:
“Zak lak nafshâ, va zak lak airmân, va zak lak vârûn, amat-
ich aêgh zâdag yasharûb, mûn hanâ î lak daêna î mazdayasna
rûbâgîh yehabûnêd, baên-ich khavîtunêd frâj aûshmûrêd, mûn
hanâ î lak var'zishn î shapîr yehabûnêd frâj vâfrîgânîh, aêgh
kardan î lak pavan vâfrîgân yakhsenunêd.

(13) Pâhlûm haît âzâdîh yasharâyîh.

LXIV. (1) Nôzdâhûm fargard Kad-môg-ravô, havâ-t pâhîh
ôl ôlâ göspend châshîd; hanâ-cha râi mâ göspend pâh-ich baên.

- (6) וְהָיָה כְּשֶׁיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים אֶת הַקְּרָטוּת וְאֶת הַזִּמְזוּמִּים וְאֶת הַחֲשִׁיבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת
 (7) וְהָיָה כְּשֶׁיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים אֶת הַקְּרָטוּת וְאֶת הַזִּמְזוּמִּים וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת
 (8) וְהָיָה כְּשֶׁיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים אֶת הַקְּרָטוּת וְאֶת הַזִּמְזוּמִּים וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת
 (9) וְהָיָה כְּשֶׁיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים אֶת הַקְּרָטוּת וְאֶת הַזִּמְזוּמִּים וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת
 (10) וְהָיָה כְּשֶׁיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים אֶת הַקְּרָטוּת וְאֶת הַזִּמְזוּמִּים וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת
 (11) וְהָיָה כְּשֶׁיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים אֶת הַקְּרָטוּת וְאֶת הַזִּמְזוּמִּים וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת וְאֶת הַחֲשִׁבוֹת

(6) *Va denâ-ich, aêgh-ash khratû î Zaratûhshtra âmûkht nimûd yehevûnêd, mûn minishn ôl daêna i Zaratûhshtra yehabûnêd.* (7) *Va denâ-ich, aêgh-ash pavan gûbâgîh hûzvân frâhanjînîd yehevûnêd, mûn pavan khratû viehîngar yehevûnêd.* (8) *Va denâ-ich, aêgh-ash ârâyishn ôl ôlâ châsht yehevûnêd mûn Zaratûhshtra, mûn daêna sûd-âômandân; hanâ-cha râi, mâ min zak î ôlâ-shân kevan yehevûnêd kûnishn va haêm va hâkhtârîh, mardûm ôl daêna i Zaratûhshtra ârâyênd.* (9) *Va denâ-ich, aêgh mûn ôl aîshân râs î frârûn âmûjêd, ash pavan dââgîh î frâhanjînîd yehevûnd; hanâ-cha râi, mâ pavan rôshnîh î zak râs khadîtûnd va vabîdûnd, va padaash frahânjî-hênd.*

(10) *Va denâ-ich, aêgh-ash nîyâyishn î amesûspendân kard yehevûnêd, mûn stâyîdâr i amesûspendân.* (11) *Va denâ-ich, aêgh-ash aîyyârîh min yazadân vakhdûnt yehevûnêd, mûn ôl ôlâ î khâstâr zak zyash jûshag yehabûnêd, mâ-ash nafshâ tanû pavan aîyyârîh ar'jânîgînîd; va amat-ash ar'jânîgînîd*

۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰
 ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰
 ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

(5) ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰
 ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰
 ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰
 ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰
 ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

(7) ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰
 ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰
 ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰
 ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰
 ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

mûn khûdâ-yîh òl òlâ î hamâg-rûbîshn vabîdûnayén; hanâ-cha râî, mâ òlâ î hamâg-rûbîshn khûdâî nigîrîshn, va andâzîshn, va kûnîshn, madam zak î amargân îsht, va sûd î pavan khûdâ-yîh î shâyad kardan.

(5) Va denâ-ich, aêgh-ash pavan Vohûman milayâ yeha-bûntan âmûkht yehevûnêd, mûn yazîshn î yazadân Vohûman-minîshnîhâ vabîdûnayên; hanâ-cha râî, mâ minîshn pavan Vohûman-minîshnîh, aûstîgân hûzvân pavan Vohûman-milayâ-yâîh khûgînîdag yehevûnêd. (6) Va denâ-ich, aêgh-ash avinâsîh min âmând kirfagîh âmûkht yehevûnêd, mûn pavan frârûnîh mânêd; hanâ-cha râî, mâ-ash vichârd frîzvânîg kirfag-ich baên.

(7) Va denâ-ich, aêgh-ash kâdâ shapîrîh kardârîh pavan vêhîh kardârîh aîyyârînid yehevûnêd, mûn baên ahvân bûn-dahîshn, aêgh-ash zak î barâ âvâyad yehabûntan barâ yehabûnêd; hanâ-cha râî, mâ kâr-l î pavan 1000 gabrâ madam yegavîmûnêd, amat aêvag zôr î nafshâ padash òl kâr deprûnând,

1. Better ۴۱ ۴۲ ۴۳ hamâg-rôshan, "all-enlightened," According to DE. ۴۱ ۴۲ ۴۳ hamag-rûbîshn, "all-progressive."

ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ
 ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ

(8) ܐܢܝܢ ܕܝܠܝܢ ܕܝܠܝܢ ܕܝܠܝܢ ܕܝܠܝܢ ܕܝܠܝܢ
 ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ
 ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ
 ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ
 ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ
 ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ

(10) ܐܢܝܢ ܕܝܠܝܢ ܕܝܠܝܢ ܕܝܠܝܢ ܕܝܠܝܢ ܕܝܠܝܢ
 ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ
 ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ
 ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ
 ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ
 ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ ܡܢ ܣܣܣܠܐ ܕܝܠܝܢ

ash 999 gabrâ pavan zak kâr aîyyârînîd yehevûnêd.

(8) Va denâ-ich, aêgh-ash zak î yasharâyîh râs lâ nihânînid
 âmûkht yehevûnêd, mûn hû-mînîdâr pavan yasharâyîh;
 hanâ-cha râi, mâ-ash âzvan va raêshag î yasharâyîh min mînîshn
 a-neskhûnt. (9) Va denâ-ich, aêgh-ash bûndagîh î pavan zak
 î göspendân lâ âvâyad kardan âmûkht yehevûnêd, mûn göspend
 pavan dastôbar î sûd-âomandân yakhsenunêd; hanâ-cha râi,
 mâ-ash âmûjênd va farmâyênd.

(10) Va denâ-ich, aêgh-ash kadag-bânûgîh vabîdûnt
 âmûkht yehevûnêd, zak nêshâ mûn tarsagâyîh î shôê âurvâkh-
 manîhâ vabîdûnayên; hanâ-cha râi, mâ-ash kadag-bânûgîh
 pavan khûshnûdîh î shôê, va khûshnûdîh pavan-ash tarsagâ-
 yîh, va tarsagâyîh pavan râmîshn yehevunêd. (11) Va denâ-
 ich, aêgh-ash daêna pavan dânaîgîh jûshîdan âmûkht yehevûnêd,

۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰
 ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰
 ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰
 ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰

CHAPTER LXVI., BAGA NASK.

(1) ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰
 ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰
 ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰
 ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰
 ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰
 ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰ ۱۰۰۰

mûn-ash padmânîg Vohûmanîg ; hanâ-cha râî, mâ Vohûmanîg
 padmânîgîh shnâsî-hait daêna. (12) Va denâ-ich, aêgh-ash
 zak î Aûharmazda râminîdârîh vabîdûnt yehevûnêd, mûn
 ôl Aûharmazda ehâshêd.

(13) Hait yasharâyîh pâhlum âzâdîh.

LXVI. (1) 21-ûm fargard *Vahishtôg-îst*, frâj-ash zak
 gûft yasharûb Zaratûhshtra, aêgh: "-Ash yazishn kard mûn
 zak î lenâ yashtan hû-mînishnîh afash." (2) Va denâ-ich,
 aêgh mûn daêna pavan tanû mâhmân, ash Vohûman va
 mânsar pavan tanû mâhmân, mainûg î vêhîh î padmân.
 (3) Va denâ-ich, aêgh-ash daêna î shapîr pavan milayâ
 va kûnishn âmûkht yehevûnêd, mûn yazishn Vohûman-
 mînishnîhâ vabîdûnayên. (4) Va denâ-ich, aêgh-ash
 amesûspend pavan tanû mâhmân yehevûnd, mûn Vohûman
 jûshêd ; hanâ-cha râî, mâ-shân mâhmânîh pavan rôshnîh

ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ
 ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ
 ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ
 ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ
 ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ
 ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ
 ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ
 ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ

(11) ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ
 ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ
 ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ
 ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܡܠܝܚܐ

yehevûnêd, aêdûn-ich òl avârîg gabrà nîshâ, mûn òl bertâ va avârîg nîshâ tarsgâyîh î baên abû va shôê âmûjêd; va aêdûn-ich mûn nîshâ-l gabrà-l pavan kadag-bânûgîh frahânjînêd; mâ nîshâ sûdâômand nîshâîh î gabrà pavan tarsgayîh î baên shôê, va khûp frahâkhtîh î pavan kadag-bânûgîh yehevûnêd. (10) Va denâ-ich, aêgh-ash tarsgâyîh-ich nîshâ òl shôê yehabûnt yehevûnêd, mûn nîshâ-l barâ òl gabrà-l yehabûnêd, mâ khûdash dâdâr pavan-ich kâr î zak khûd-ash yehabûntan sepâs-âômand yehevûnêd.

(11) Va denâ-ich, aêgh-ash bûn va bar òl Aûharmazda yehabûnt yehevûnêd, mûn avâyêd barâ òl Aûharmazda yehabûnêd, va bûkhtîshn î hamâyîg âmûjêd; frârûn avâyêd bûn î bûkhtîshn, bar î frârûn avâyêd. (12) Va denâ-ich, aêgh-ash òl kadag-khûdâyîh han-bârîd yehevûnêd, mûn babâ î kadag

וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם

וְכִי טַעַם וְשֵׁם

(13) וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם

CHAPTER LXVII., BAGA NASK.

(1) וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם

וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם

וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם

וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם

וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם

וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם

(2) וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם

CHAPTER LXVIII., BAGA NASK.

(1) וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם וְכִי טַעַם וְשֵׁם

öl dānâgân vishâdîh yakhsenunêd; kadag tanû babâ i kadag, gôsh, va chashm, va pûmâ.

(13) Haît âzâdîh yasharâyîh pâhlûm.

LXVII. (1) 22-ûm fargard *Aîrman* bûn, *afdûm* prashn pûrsîd i 5 gâsân, *barâ-ash* öl *Aûharmazda khûdâyîh châsht* yehevûnêd—*aêgh-ash* tanû i *nafshâ khûdâi vabîdûnân*—*mûn zak vabîdûnayên* i *min zak jîvâg paêdâg*: *Yâ erezhejyôî dâhê drîgaövé vahyô*: *mûn öl ölâ i râst zîvîshn drêgûsh vehîshn yeha-bûnêd*, *bûkhtîshn* i *min Khayabîd*, *hangerdîgîh* i *kolâ nêvaghîh*.

(2) Haît âzâdîh pâhlûm yasharâyîh.

LXVIII. (1) *Madam vichîdag* i *min hamâg Yasht vakhsîîn-idâr havâ-nd*.

1. For *vishâdîg*.—2. DE. *...*

- (5) כְּלִיגַנְדִּימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי וְכִי דִלְוִסִימִי דִּימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי
 מִמִּימִימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי וְכִי דִלְוִסִימִי דִּימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי
 שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי וְכִי דִלְוִסִימִי דִּימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי
 כְּלִיגַנְדִּי (6) שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי וְכִי דִלְוִסִימִי דִּימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי
 שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי וְכִי דִלְוִסִימִי דִּימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי
 (7) שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי וְכִי דִלְוִסִימִי דִּימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי
 שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי וְכִי דִלְוִסִימִי דִּימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי
 כְּלִיגַנְדִּי (8) שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי וְכִי דִלְוִסִימִי דִּימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי
 שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי וְכִי דִלְוִסִימִי דִּימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי
 כְּלִיגַנְדִּי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי וְכִי דִלְוִסִימִי דִּימִימִי שֶׁנִּי כְּלִיגַנְדִּי

(5) *Zaratûshtra pavan zadârih ôl dravandân sajîtûnt, pavan zak rûbishn Âuharmazda gûft, aêgh: "Lak aêdûn pavan zadârih ôl dravandân sajîtûn-âe pavan dâdistân; mâ aêdûn lak va harvispôgûn yasharûb pavan khûdâi yakhsenund.*
 (6) *Pavan-ich mîn vichîr nîrang î var mûn zak î haît haîtunînêd yehabûnêd, aêgh-ash zak î târig rōshan barâ vabîdûnayên.*
 (7) *Lak-ich hâvand zak Âuharmazda aêdûn pavan yashtan khûdâyîh; aêgh-ash khûdâyîh, aêgh-ash kh'âstag va pâdakhshâyîh aêdûn pavan frârûnîh dâsht yehevûnêd; qhigûn lak mûn aêdûn ôl gêhân anâktûshîdâr pavan yasharâyîh frêh-dahishnîh vârišn dahishnîh; mas-ich zak î yasharûb pavan yasharâyîh hêmnunêd, va mas zak î dravand pavan dravandîh.*

(8) *Pavan zak farmâyishn ash gûft Zaratûshtra, aêgh: "Âshkârag bêshîdâr gabrâ î yasharûb, Âuharmazda hâkht sūd-âômand, aêgh jûshêd gêhân î astâômand î yasharâyîh, vâ zak î*

۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰
 ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰
 ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰
 ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰
 ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

(10) ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰

۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰

(11) ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰

۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰

۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۱۰۱ ۱۰۲ ۱۰۳ ۱۰۴ ۱۰۵ ۱۰۶ ۱۰۷ ۱۰۸ ۱۰۹ ۱۱۰

(13) ۱۱۱ ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷ ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰

۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹ ۱۳۰

۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵ ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰
 ۱۴۱ ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷ ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰
 ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹ ۱۶۰
 ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵ ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰
 ۱۷۱ ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷ ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰
 ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳ ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹ ۱۹۰
 ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵ ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰

(10) *Zak ī zadâr ī dânağ râi pasakhûn gûft Sôgshâns, aêgh: "Pavan râs ī ôlâ yehevûnêd amat lakhvâr gûmîkhtêd."*

(11) *Pavan zak drûjishn ash gûft Âûharmazda, aêgh: "Nêvag ôlâ mûn drûjishn ajash levît."* (12) *Ôlâ mûn râi Yima mad yegavîmunêd râi ash gûft, aêgh:—"Ash mizd yehamtûnêd mûn lâ zadâr, va lâ vakhsînîdâr, va lâ pâdakhshâi, va lâ a-pâdakhshâi."*

(13) *Pavan zak hâchishn ash gûft Vohûman, aêgh:—"Zak ahû va zak ratû, mûn li yasharâyîh pavan tanû afzâyînam."*

וּמִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי (17) כֹּחַ לַעֲמֵלָא דִּי רֵחַ כֹּחַ מִסְתַּחֲסֵי
 אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי
 כֹּחַ לַעֲמֵלָא דִּי רֵחַ כֹּחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי
 וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי
 וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי

(18) וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי
 כֹּחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי (19) וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי
 וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי
 וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי
 וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי
 וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי
 וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי
 וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי וְכֹחַ מִסְתַּחֲסֵי אֶת־כְּזָבִי

vakhshinîdârih mizd. (17) Madam pûhal î ôlâ mûn âtâsh pavan varîh shem karitunêd, chîgûn amat-ash âsîn î vidâkht pavan gulûg madam lakhvâr tachênd, va zak ôlâ زنداغ yaz-âe—ôlâ mûn jûshishn pavan nêvagîh—aêgh kâr va kîrfag pavan apâ-bîmîh vabîdûnayên; ash kâmag-ich levatâ shâyad khavî tunastan, aêgh-ash âvâyêd râi kard.”

(18) Pavan zak farmâyishn, ash gûft Âûharmazda, aêgh: “Aêdûn ôl zak î lanâ Shatraver lâlâ-hanjishnîh.” (19) Pavan zak prashna, ash gûft Âûharmazda, aêgh:—“Aêdûn ôl zak î lanâ pavan Vohûman yehamtûnî-haît, ôl daêna î lanâ pavan frârtûnîh shâyad madan. (20) Râst zak, Zaratûshstra! pavan khûdâyîh pâdakhshâi, mûn gôstâsrînêd denâ daêna, aêgh rûbâg barâ vabîdûnayên; mûn pavan denâ yehabûnî-haît amargîh, va kâmag hû-chashmîh zak zak î li daêna, Zaratûshstra! î pâhlûm, mûn denâ î li gêhân pavan yasbarâyîh frêh-dahishnîh avâgînêd.”

ٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲ ٲ ٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲ * ٲٲٲٲ ٲٲٲٲ ٲٲ ٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲ ٲٲٲٲ
 ٲٲٲ ٲٲٲٲ ٲ ٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲ
 ٲٲٲ (33) ٲٲٲ ٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲ ٲٲٲ ٲٲٲٲ ٲٲٲ ٲٲٲ ٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲٲٲٲٲ
 ٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲ ٲٲٲ ٲٲٲ ٲٲٲ ٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲ
 ٲٲٲ (34) ٲٲٲ ٲٲٲ ٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲ ٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲ
 ٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲٲ ٲٲ
 ٲٲٲ ٲٲٲ
 ٲٲٲ ٲٲٲ
 ٲٲ
 ٲٲ

ٲٲٲ (35) ٲٲٲ ٲٲٲ
 ٲٲٲ ٲٲٲ
 ٲٲ
 ٲٲٲ (36) ٲٲ
 ٲٲ

yehevûnêd, zak-ich î a-kâmag khûdâî? Qhand zimân vad zak yehevûnêd, vad amat dravand î zadâr, î âhûgînîdâr sharîtâ, zak a-pâdakhshâî?" (33) Mâ, kâmagîh-ash râî gar'zêd aêgh, vad vakhshînîdâr yehevûnêd, zak-ich î a-kâmag khûdâî, aêgh, vad zak î vakhshînîdâr pâdakhshâî yehevûnêd.

(34) Pavan zak gar'zîshn zyash gûft Aûharmazda, aêgh:—"Lâ aêdûn ahûgîh vindishn denâ gar'zîshn; hanâ râî, amat khûdâî pavan khûdâî lâ yakhsenund, va lâ dahishn î ratûih min yasharâyih chîgâmehâî, qhand yasharûbân râî ghal âvâyad gûftan min kevan frâj, vad amat vakhshînîdâr yehevûnêd, zak-ich î a-kâmag khûdâî."

(35) Qhand milayâ î mainûgân râî î pavan minishn va gûbishn kûnishn-cha, ghal âvâyad gûftan aêgh, âmâr ghal vabîdûnayên, hamâî vad kadârchâî vindishn zadâr va vakhshînîdâr va pâdakhshâî va a-pâdakhshâî. (36) Qhand yehevûnêd î denâ prashn ghal âvâyad pûrsîd, vad ôlâ î yasharûb

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

(39) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (40) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (41) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (42) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (43) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (44) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (45) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (46) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (47) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (48) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (49) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠
 (50) ١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

zak î dravand a-gavâi haît, zak yasharûb ash pavan gavâyîh paêdâgînênd, pavan zadârih zak î yasharûb paîtîyâragînênd. (37) Qhand yehevûnêd amat⁴ denâ pasakhûn ghal âvâyad gûftan vad zadârih padkâr-dâr va kh'êshâvand. (38) Qhand yehevûnêd vad⁵ zak aîsh-l jûshîd amat⁴ yasharûb vakhshînîdâr yehevûnd, nêvagîh kardâr qhand dravandân-cha yasharûbân-ich râi ghal âvâyad kardan, vad amat dravand î zadârih î padkâr-dâr pâdakhshâi.

(39) Mâ kâmag-dahîh râi frâj gûft, aêgh : "Ôlâ barâ khavîtu-nând aêgh, Âûharmazda râst vichêd, Aharman râst lâ vichêd. (40) Va aêgh vad barâ khvîtu-nând aêgh pâdafrâs î dravandân ghal âmûkhtishn aêgh ôl tôm ahvân ghal yehamtûnd, aêgh ôlâ-ich î ham-hastânîg ash mizd yehabûnd, va aêgh dravand ghal zanishn havând, aêgh yêzad tûbângartar havând, aêgh

1. Here ٢٣ for ١٦.—2. Here ٣١ for ٢١ or ٢٢.—3. DE. ١١٢٥ for ١٢٥ yêzad.—4. Amat in the sense of *mân*.—5. ٣١ in the sense of ôl or ôlâ.

וְהַלְוִיָּהּ * וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים * לֵאמֹר * לֹא יִשְׁמְרוּ
 וְיִשְׁמְרוּ * לֹא יִשְׁמְרוּ * (44) וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים *
 וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים * וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים *
 וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים * וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים *
 וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים * וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים *

(45) וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים * וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים *
 וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים * וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים *
 וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים * וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים *
 וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים * וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים *
 וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים * וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים *
 וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים * וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים *
 וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים * וְהָאֵלֶּה עֲבָדֵי הָאֱלֹהִים *

ketrûn-âe, va kolâ aîsh tanû lâ būndag yehabûnêd; pavan drûj ghal rêshênd, va dush-khratû ghal yehevûnd. (44) Va kolâ aîsh ôl ôlâ î shapîr vêhîh lâ yehevûnêd, va sarîtarîh drûj shapîr ghal merenchênd, va sarîtar shapîr lâ shnâsand; va dravand dîn ghal aûshmûrênd, dûstîh ôl kâr lâ yehabûnd, va dûsh-var'zîdâr ghal yehevûnd.

(45) Va yasharûb î mainûg stih pâhlûm sharîtâ vakhshînidâr yehevûnêd, zak-ich î â-kâmag khûdâi; va aêdûn zak î dravand, zak-ich î sharîtâ a-pâdakhshâi yehevûnêd, pavan zak zimân amat kolâ aîsh rûbân baên garôdemâna yehabûnêd, va amat kolâ aîsh khavîrun-âe aêgh beshîdârân besh yehevûnêd, aêgh amat yazadân ajash bavîhûnd, barâ dûsh-ahû vad² barâ yehabûnd.

(46) Va amat kolâ aîsh âyazîshn î amesûspendân a-sûdagîhâ vabîdûnând, va amat kolâ aîsh khavîrûnd aêgh Gôsh-aûrvan gar'zîd, aêgh zak î göspend tâshîdâr pûrsîd, aêgh: "Mûn

1. DE. 𐭠𐭮𐭮𐭮𐭮, better *amat yazadân*.—2. *Vad*, in the sense of *ôl*.

- (48) וְאַמַּת כּוֹלָא אִישׁ זַק יְדֵנָּה אַהְוָאן, זַק אַהְוָאן רָאִי
 אַוְוָאד קַרְד, כְּחַוִּיתוּנֵד קַרְדָּאן; וְאַמַּת כּוֹלָא אִישׁ זַק יְ
 נַפְשָׁה מַאֲנִיג פַּוּאן כּוּנִישֵׁן דֹּוּסְט; וְאַמַּת כּוֹלָא אִישׁ אֲתֹהַר-
 מַזְדָּה בִּירְדָּר תַּנֹּוּ יֶהֱוִינֵד. (49) וְאַמַּת כּוֹלָא אִישׁ-י
 כְּחַוִּיתוּנֵד אֶעֱגֵה אִלָּא מִן-אַשְׁ שְׁחַאֲדָא יְ אַנָּה-נְיֹגְשִׁידָר פַּוּאן
 תַּנֹּוּ מַאֲהֻמָּאן, אֲשֶׁן מִיזְד לָא יֶהֱבֻנְד; וְאַמַּת כּוֹלָא אִישׁ רֻבָּאן
 יְ נַפְשָׁה א-מַרְג וַבִּידֻנַּיֵּן; וְאַמַּת כּוֹלָא אִישׁ בַּר פַּוּאן
 כְּחַוִּישִׁיחַ יְ אֲתֹהַרמַזְדָּה יַאֲכֻסֵּנוּנֵד.
- (50) וְאַמַּת כּוֹלָא אִישׁ זֹתָא יְ פַוּאן יַשְׁחַרְאֵיחַ אַוְוָזַג
 יֶהֱוִינֵד; וְאַמַּת כּוֹלָא אִישׁ סִיּוּר אִל אַמֶּסֻּסְפֵּנְדָּאן יֶהֱבֻ-
 בֻּנְד; וְאַמַּת כּוֹלָא אִישׁ כְּחַוִּיתוּנֵד אֶעֱגֵה מִן זַק יְ אִלָּא-שְׁחַאן
 בַּנְדַּג חַמ-קַרְדָּרִיחַ, וְאַמַּת אִלָּא-שְׁחַאן פַּוּאן אַגַּוִּין רֻבָּאן.
 (51) וְאַמַּת כּוֹלָא אִישׁ-י תַּנֻּי יֶהֱבֻנֵד; וְאַמַּת כּוֹלָא אִישׁ
 גְּחַל יַזַּיִשֵׁן וַאֲשַׁיִשֵׁן יְ אִלָּא-שְׁחַאן סַאֲיִתֻנֵד; וְאַמַּת כּוֹלָא

(48) *Va amat kolâ aîsh zak î denâ ahvân, zak ahvân râi avâyad kard, khavîtonêd kardan; va amat kolâ aîsh zak î nafshâ mainûg pavan kûnîshn dûst; va amat kolâ aîsh Âthar-mazda bûrdâr tanû yehevûnêd.* (49) *Va amat kolâ aîsh-i khavîtonêd aêgh ôlâ mûn-ash shaêdâ î ana-nyôgshîdâr pavan tanû mâhmân, ash mizd lâ yehabûnd; va amat kolâ aîsh rûbân î nafshâ a-marg vabîdûnayên; va amat kolâ aîsh bar pavan khêshîh î Âtharmazda yakhsenunêd.*

(50) *Va amat kolâ aîsh zôta î pavan yasharâyîh avêzag yehevûnêd; va amat kolâ aîsh sîr ôl amesûspondân yehabûnd; va amat kolâ aîsh khavîtonêd aêgh min zak î ôlâ-shân bandag ham-kardârîh, va amat ôlâ-shân pavan agavîn rûbân.* (51) *Va amat kolâ aîsh-i tanu yehabûnêd; va amat kolâ aîsh ghal yazîshn va stâyîshn î ôlâ-shân sajîtûnêd; va amat kolâ*

1. DE. ¹ro, so also in the Pahl. Version of Yasna XXXIII, 8, c.; it may be for *dâvar*, *dâtôbar*, "a judge,"

𐬨𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀* 𐬀 𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬀
 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 (59) 𐬀 𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀
 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀* 𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀
 𐬀 𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀

(60) 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀
 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀

END OF THE DĪNKARD, BOOK IX.

Colophons I, appended to the Dīnkard MS. DE.

(1) 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀* 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀
 𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀
 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀
 𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀
 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀 𐬵𐬀𐬭𐬀𐬵𐬀

Jāmâspa aêgh Aûharmazda yehabûnt; va aêgh kolâ aîsh-I yazishn î Aûharmazda vaîdûnayên. (59) Va amat kolâ aîsh-I khavitunêd aêgh pâhlûm kh'ahyishnih î srûb î Zaratûhshtra, va aêdûn-cha-ash pavan zak î lekûm dâânâg mizd haît.

(60) *Haît pâhlûm yasharâyih âzâdih. Haît pâhlûm âzâdih yasharâyih.*

Colophon I. (1) *Fraçhpad pavan rabâ aûrvâkhman va pûr-darûd ladenâ ana-angûshîdag, va ana-arj, va a-hamtâg Daêna-kard nipig naêmag î afdûm, vad jivâg aêgh mân ayâft hûshkand pavan Asûristân, baên farakhû-âzâd, va hû-bôd, va hû-vahâg, va hû-patishn, gadâ-âömand yasharishvang Bagadâd, min pachîn-I mûn baên daênaân daêna haît, çhigûn hû-fravâharân, hû-daênaân, pêsh-hûpâdân î min dûdag î*

עֲשֵׂה לִי כְּכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה
וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה (9) לִי כְּכֹחַ הַיָּד הַזֶּה
וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה
וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה
וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה

(10) וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה
וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה
וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה
וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה
וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה
וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה וְכֹחַ הַיָּד הַזֶּה

aīyyâr î Rûz-vêh î Shâh-mardân î Shâdân kûshây kard havâ-ôm. (9) Li denâ daftar min dastôbar î vîj î Yêzad-aīyyâr vîj kard havâôm; va min ham-pûrsagîh gûn spûjîhaît gûn kard havâôm, mûn-shân padvand pavan aîrîh va vêhîh barâ ôl Sôgshâns pîrûçgar padvandîhaît.

(10) *Yasharûb va garôdemânîg bâd göna Spend-dahêd göna Mâh-aīyyâr, mûn-ash denâ daêna-bandag Shatrôiyâr aīyyâr kard; afash afzâr yehabunt vad denâ daftar dravist kard.*
(11) *Afam afash padvand pavan aîrîh va vêhîh barâ ôl Sôgshâns pîrûçgar padvandî-haît, acêdûn yehevûnâd chîgûn-mân âfrînîd!*
(12) *Pîrûçh bâd gadâ î avêzag vêh-daêna î Mazdayasnân, hamîshag pûr pachîn pûr karîtonîshn bâd! kolâ aîsh pavan kâmag î nafshâ tûbân yehevûnâd zîvastan!*

Colophon IV.

(1) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 (2) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 (3) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 (4) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 (5) 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥
 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥 𐭠𐭣𐭥𐭥𐭥𐭥

Colophon IV. (1) *Fraxhpād pavan šhnûm, va šhādih, va far-rakhûih, va rîmishnîh, va khûp aûrvâkhmanîh, li î daêna-bandag, Bâhrâm î Mahvandâd i Rûstakhma. babâ i kârdânîh yôm î Anîrân, va bîlakh î Âvân, shnatih Yazad-kar/ig.* (2) *Afam denâ nôskhunag pa/ash niwisht min shâdih, mûn âmûrzîg ehigûn denâ stihîh î sijmand vârishnîg haît; dast âhangîg levit bâsh(a)d, mûn-am denâ burhânag mâlî ayîd vabîdûnd.* (3) *Pavan yazadân va amesûspendân kâmag bâd! aêdûn bâd! aêdûntar-îgh bâd! pîrûch yehevûnîd gadâ î avêzag shapirih î Mâzdayêsnân! hû-dahishn bâd!*

(4) *Pavan shem î yêzad va dâdâr, li î daêna-bandag, Rûstakhma î Gûshtâsp Êrlashîr, afam denâ daftar i Shatrôiyâr Êrdashîr afam khadîtûnt, afam pasandid.* (5) *Afam nipishtâr denâ kitâb rîi barî nêvag shem î yasharîyih rûbânîg ar'zânig kard, mûn-ash denâ daftar nipishtag yehevûnêd;*

[illegible]

laná laná mán khaditúnt yasharayih var'zishnig, mún yehân
li-ich ham-bâhar vabîdûnând, vad tân âfrîn kardârtar yehev-
ûnam. (6) Pavan yehân ame-ûspendân kâmag bîd! aêdûn
yehevûnâd! aêlûn-tar-ich yehevûnâd! *Ashem. ....*

(7) Yasharâyîh âzâdîh pâhlûm haît.

1. DE. adds rep

THE DINKARD.

BOOK NINTH—(continued).

CHAPTER LII., BAGA NASK.

(1) The seventh fargard (is) *Tâ-ve-urvâtâ*; ¹ know that by him who possesses the fruit (or reward) through virtue, the world of righteousness is (freed) from destruction; and for this reason, because the possession (*dâshtan*) of the fruit through virtue occurs through the non-participation (*a-bâharînâdan*) of the demons (and) the evil people, and the participation of the sacred beings (and) the good people therein (*ajash*); and when (one) shall act so (virtuously), the fruit of spiritual origin becomes more strong (or permanent) through guarding the fruit from the destroyers. (2) And this, too, that by him who entertains Ahuramazda in his person, the apostates, too, are caused to make the Religion of Ahuramazda progressive²; and for this reason, because the apostasy of apostates (is) the religion produced (*sâkhtag*) by the evil spirit; but they are not able to make that religion progressive except through the name of Ahuramazda; the apostasy (and its) priesthood, (and) the apostates and (their) priests are fraternal (*brâdarvadîg*) opponents, and always when the priesthood (of the Religion) and the multitudinous followers of that priesthood are triumphant, multitudinous followers of the apostates of apostasy perish; and when the multitudinous followers of the apostates of apostasy are victorious, the priests of the priesthood (of the Religion) get weak (*nizârîhênd*); and the priests (are) of superior strength (and) success when their priesthood is wholesomely limited (*vîmônâ-gâs*), and their wholesomely

¹ Yasna XXXI, 1. ² Ibid, 1, c: *Ôlâshân-ich yasharmôgân mindavam-î denâ pâhlûm havâ-âe, amat daêna i Aûharmazda rubâg vabîdûnând.*

limited priesthood, too, which it is possible to happen through mankind—occurs in the welcome pre-eminence (*padashîh*) of the reception of Ahuramazda.

(3) About the perfection of the priesthood in that characteristic (*chîhar*) now when the (hearts of the) priests of the multitudinous followers are the habitations (*maêson*)¹ of Ahuramazda; (and) the courage of the priests of the priesthood having increased, the heroism of the apostates of the apostasy is defeated, and the apostates are defeated by the abundant (*avîr*) splendour (*barîsh*)² of the priests (of the Religion); also their power as regards making the religion of the Evil Spirit progressive through the name of Ahuramazda is fettered (*asrûnî-haît*), (and) they keep apostasy concealed (*nîhân*)³. (4) And at last also they (i.e., the apostates) calling themselves (Zoroastrian) priests (*asrûn shemîh*), unwillingly (*a-kâm*) though truly speak and teach the Religion of Ahuramazda, and make it progressive, just as it is solemnized (*yeplekhûnast*)⁴ and committed by heart by them⁵, even though in the will of the sacred beings (it is) heretical.

(5) And this, too, that he reveals the miraculousness of Ahuramazda,⁶ who shall appoint a certain (*aêvar*) time for an ordeal; and for this reason, because by the practice (*varzishnîh*) of an ordeal that which is doubtful is seen by the eyes by a strong (*zôharîg*) clear light through spiritual power; it is itself a miracle of Ahuramazda. (6) And this, too, that by him who shall cause a public decision thereby (*padash*) as to the acquittal or conviction, gratification is afforded (*kard yehevûnêd*) to him whose maintenance (*dârishn*) of the dispute (*padkâr*)⁷ is righteous; and for

¹ Av. 𐬨𐬀𐬯𐬭𐬀𐬢𐬀 (*maêthana*), "abode". ² Av. *barej*, "to shine."

³ "This passage in the Pahlavi Commentary on this Nask, which is here described, must evidently have been written shortly after some great triumph of the (Zoroastrian) priesthood over some heresy, probably either that of Mânî or that of Masdak." (see West, p. 328). ⁴ Semitic Pahlavi word ⁵ That is, by the Zoroastrian priests. ⁶ Yasna XXXI, 2, b: *Amat aêdûn rádîh ī Aûharmazda âgâs yehevûnd, aêgh afdîh ī Aûharmazda barâ khavîtund*. ⁷ Ibid, 3, a: *Amat hat dâd pavan mainûgîh, âtâsh va Ashavahishta, afat châshî avô padgârdârân shnâkhtârîh, aêgh-at bûkht va âvîkhtî pâêdâg kard*.

this reason, because the needful attains to his own need, and thereby becomes well-renowned. (7) And this, too, that even the rite of an ordeal is [given (*yehabûnt*) by him who is of advantage to the righteous; for this reason, because the rite of an ordeal is for the progress of the ordeal, and a religious ordeal]¹ proceeds through sovereignty; these are the righteous among those of the good Religion, and their advantage is that belonging to the multitude, which is the sovereignty now; (and) everyone who has submitted himself for that advantage to the righteous (of) those of the good Religion, becomes the performer of any rite of ordeal submitted to (by him), because the source of that giving (*dahishnêh*) of advantage is also the rite of ordeal. (8) And this, too, that by him who gives the priest and righteous man for propagating the Religion, the rite of ordeal is also revealed; and for this reason, because the teacher and the one rightly merciful (*hû-âmûrzîdâr*) give² the *mâthras* (sacred texts) by which even the rite of ordeal is manifest.

(9) And this, too, that he who recites (*manîstûnêd*) the Revelation of Ahuramazda, and who, too, shall do it with that increasing goodness (or excellence), becomes an increaser of wisdom; and for this reason, because the wisdom of a man is developed in these two ways, either he speaks (or) teaches himself, or he measures out a portion of the excellence to the wise, who become speakers and teachers of wisdom. (10) And this, too, that his reverence (*franâmišn*) (is) for Ahuramazda, who thoroughly (*barâ*) teaches the righteous worker for animals and human beings, so that he considers him as their controller (*dastôbar*); because, from the fact that the creation of the creatures to perfection is produced through the nourishment of the creatures by Ahuramazda, (and) through his perfect activity (*spûrîgarîh*) the creation of his own is produced; that righteous worker for the world is (produced) for the

---

¹ Ibid, 3, b. Here West remarks: "The words in brackets translate a passage inserted in the manuscript at the time the folios were patched, like that in Chap. LII, 7, 8." ² West, too, reads *yehabûnd* for *yehevûnd*.

nourishment of his creatures ; owing to that, the humility and propitiation of the righteous worker for those of the world are connected with the humility and propitiation for the creator.

(11) And this, too, that by him who devotes his meditation to the Religion of Zarathushtra, his soul is devoted to Zarathushtra ; and for this reason, because with a man's devotion to the meditation on the Religion of Zarathushtra is connected the approval of Zarathushtra, and (there results) the salvation of his soul from hell. (12) And this, too, that to him who teaches the nature of the sacred beings to mankind, consultation (*ham-pûrsagîh*) with Ahuramazda is also further (*frâj*) taught ; and for this reason, because (the learning of) the nature of the sacred beings (means) a consultation with the spiritual lord, (and) it becomes also the consultation with Ahuramazda.

(13) And this, too, that he who preserves the produce (*bar*) of sheep as the possession of Ahuramazda, makes gift of the sheep to him who is diligent (and) who is moderate¹ ; and for this reason, because the produce preserved as the property of Ahuramazda is a gift for meritorious works, and the gift for meritorious works is truly a preservation and a beginning for the possession of (that) produce ; and the true preservation and the beginning happen even through cattle, just as the beginning of excellence in the authority of him who is a diligent (and) moderate shepherd is preserved². (14) And this, too, that by him who is liberal towards the liberal, the increase owing to the increasers is brought into the world ; and for this reason, because a liberal man, also on account of giving back gifts to the worthy, becomes also one with us, the sacred beings, through the development of the world, (it is) he who is first praised for it. (15) And this, too, that whoever shall make a store of fodder for sheep, becomes an agent (*kardâr*) even in the increase of sheep by the creator ; because, on account of the increase of sheep occurring through the existence (*haîtîh*) of nourishment for them, whoever has made (*sâkhtêd*) a store of nourishment for

---

¹ Yasna XXXI, 10, a : *Aégh-at göspend bûn va bar avö ölä yehabûnd î tûkshâg î padmânîg.*   ² Ibid, 10, b.

sheep, becomes an agent even in the increase of sheep by the creator. (16) And this, too, that by him who teaches the sacred recitation (*vâchag*) to the good, it is also taught to the eaters (*khûrdârân* of sheep); and for this reason, because the reason (*chîmîg*) of eating is manifest from the Religion when the Religion is taught to the good, in which even that learning is manifested, whereby even the eaters are taught. (17) And this, too, that whoever preserves a sheep, or a human being, for our acceptance (*khvêshîh*), is taught to preserve it or him through the authority (*dastôbarîh*) of Zarathushtra; and for this reason, because it is so preserved for the approval of the sacred beings, when he preserves it for the approval of Zarathushtra.

(18) And this, too, that by him who bestowed sovereignty on those possessing the essential characteristic of Gâyômar, ¹ the sovereignty also of those of the Religion of Zarathushtra is desired; and for this reason, because the Religion of Zarathushtra is the essential characteristic of Gâyômar, and the essential characteristic of Gâyômar is the Religion of Zarathushtra. (19) And this, too, that by him, who ² is alone among rulers, a course (*râs*) of speaking to the rulers those words which are really ³ true is provided (*kard yehevînêd*); and for this reason, because the utterance of blessings (*vâfrîgân*) solely (*aêvagânag*) is advantageous. (20) And this, too, that by him who maintains the sovereignty which is his, within (*baên*) the will of Ahuramazda, the best thing is thus preserved for Ahuramazda; and for this reason, because a sovereignty is so preserved within the will of Ahuramazda when he who is the ruler gives to Ahuramazda what is his own in his sovereignty, and when its nearness and closeness have offered to Ahuramazda that thing which is best and supreme (*avartûm*).

(21) And this, too, that by him who ⁴ teaches the sayings of the prophets, ⁵ the information which is owing to the

---

¹ Yasna XXXI., 11, b: *Aêgh-at jân avô tanû Gâyômar yehabûnt*.—West, *haêm*, "nature." ² *Amat* is here used for *mûn*, "who." ³ *Haîtîgîhâ*, "existingly," "really." ⁴ *Sûd-âomandân*, Pahl. rendering of *Saôshyants*.

Revelation is illuminated¹ by him for his own; and for this reason, because the wisdom of the Revelation, which is in the liberality caused by him, is developed even by the enquiry of disciples again and again (*lakhvār*). (22) And this, too, that by him who teaches a desirer for (Religion) (its) honest way and monition, the *mānthras* are then taught unto him; and for this reason, because wisdom exists through the honest course (*rāsīh*) of the *mānthras*.² (23) And this, too, that by him who thinks of straightforward things, the *mānthras* are preserved (and) taught through straightforwardness; and for this reason, because the preservation of the *mānthras* through straightforwardness subsists through honest thinking.

(24) And this, too, that whoever shall cause the nourishment of creatures with honesty, is the offspring (*zāgīh*) of Vohūman-Ahuramazda³; and whoever keeps well those who are in his possession, his place is in the Ahuramazda's fatherhood⁴ of Vohūman; and for this reason, because every honest nourishment is that in which the nourished becomes (his) offspring such as Vohūman (is) unto Ahuramazda; and every honest protection of the creatures, over those which are protected (*pādag*) by him (*zyash*), is a fatherhood (*abīdarīh*) such as that of Ahuramazda over Vohūman. (25) And this, too, that by him who shall cause nourishment honestly for the creation that is good, it is taught that the good creation was created by Ahuramazda; and for this reason, because from the honest nourishment of the creation coupled with the judicious action of the nourisher, the goodness of the nourished is also manifested; from the goodness of the nourished creation the goodness of him who is its creator (is manifest), and the creator of the good creation is Ahuramazda himself.

---

¹ Yasna XXXI, 6, a: *Ōlā haēt pāhlūm, mūn avō li āzāsīhā yemellūnāi āshkārāg rūshanag.* ² Ibid 6, b: *Hamāg dām pavan rās ī mānsar lakhvār avo khvēshīh ī Aūharmazda yehamtūnēd.* ³ XXXI, 8, a: *Aēdūn lak rāi mīnīd Aūharmazda aēgh-at pavan zāgīh yekavīmūnēd Vohūman fratūm, va amat-am Vohūman khadītūnt am aēdūn mīnīd aēgh zak ī lak.* ⁴ Ibid, 8, b: *Vohūman abū havāth lak....*

(26) And this, too, that whoever shall spiritually make Ahuramazda the ruler over his own person, becomes a ruler in practice¹; and for this reason, because whoso shall make Ahuramazda ruler over (his) person, is a leader (*sardâr*) of wisdom; and a leader of wisdom is a judge of sins and meritorious works, a calculator of sins and good works, a calculator who is abstaining from sin and practising good works; and owing to abstinence from sin and practice of meritorious works he becomes a ruler in practice. (27) And this, too, that Spenta-ârmaiti (bountiful devoutness)² is offered to Ahuramazda by him who is as behaving with veneration unto Ahuramazda, as a daughter is unto a father; and for this reason, because the reverence of Spenta-ârmaiti is practised by him unto Ahuramazda.

(28) And this, too, that in him who thinks of the care of cattle, arises that wisdom which the superintendence (*padîh*) of cattle confers; and for this reason, because the wisdom for breeding cattle is a principle (*ainîn*) established among mankind, and when mankind longing for that wisdom devote their thought to it, they obtain it. (29) And this, too, that by him who is admitting the male to cattle at the (proper) time, the care of cattle is also thought (of); and for this reason, because the admittance of the male produces a breed of cattle, and whoso would produce a breed, thinks also of its nourishment.

(30) And this, too, that by him who has embellished himself (*arâstî*) thoroughly among priests, the way to the yonder³ world is taught; and for this reason, because the way to the yonder world is declared by the Religion, and the guide to it is the priest; therefore, by him who has embellished himself through discipleship among the priests, that way is known, and is also made known. (31) And this, too, that in him who shall do

---

¹ Yasna XXXI, 8, c. *Baên ahvân pavan kûnîshn khûdâtî havâ-ih, aêgh pavan vinâs va kirfag âmâr vabîdûnând.* ² Ibid, 9, a: *Lak haît Spendarmad; pavan lak haît göspend tâshîdâr khratû.* "Thine is Spenta-ârmaitê, with thee is the wisdom which is of the framer of cattle." ³ Ibid, 9, b: *Aêgh-at avô râs î tamâ avô ôlâ yehabûnt.*

that thing that is of assistance at the renovation of the universe, thoughts of the gifts¹ of the creator arise ; and for this reason, because the gifts of the creator² (*dādār-dehash*) occur (to his mind) through meditation on the renovation ; and the meditation on the renovation arises for the purpose of the renovation ; and the renovation arises through the achievement of anything that is of assistance at the renovation ; the achievement of anything that is of assistance at the renovation is through the meditation (on it) with wisdom ; and with the meditation with wisdom arises (in mind) the thoughts of the bounty of the creator (Ahuramazda).

(32) And this, too, that by him who loves the thing of the archangels, men are taught to entertain the heart and mind³ which do not go astray from the path of the sacred beings ; and for this reason, because from loving the Religion of the sacred beings (there happens) the increasing power of the sacred beings ; and from the increasing power of the sacred beings happens their greater authority among mankind ; (and) from the greater authority of the sacred beings among mankind happens the restraining power (*pādīyāvandīh*) of the heart and mind of mankind, whereby they are not deluded even by the demons. (33) And this, too, that whoever shall cause veneration unto Vohūman, sees thereby the sin which is concealed in him mingled with meritorious⁴ works ; and for this reason, because veneration for Vohūman turns into humility (*āīrīh*) which is through virtuousness, (and) with virtuous humility are connected the absence of *kīgship* and of *karapship*⁵, and with the absence of *kīgship* and *karapship* (is connected) soundness of the eye of life, whereby he is an attentive (*vīnâg*) decider (*vichīngar*), and the removal (*vichârdârīh*) of sin arises from meritorious works.

---

¹ West, *dahīh*, "bounty." The text gives *dādār-dehash*. ² West reads *dādār-dehīh*, "the bounty of the creator". ³ XXXI, 12, b. ⁴ Ibid., 13, c, wherein after *havāh* Pt. 4 add the words: *Vīnās ī baēn avō kīrfag gūmākkht yegavīmūnēd madam yasharāyīh hīch sardār havā-īh va madam khadātunīh harvispa*. ⁵ The two priestly tribes of idol-worshippers, who had turned a deaf ear to the teaching of Ahuramazda.

(34) This, too that by him who shall perform acts of liberality for the liberal, is also taught the giving of a loan (*āvām-dādārīh*)¹ to mankind; and for this reason, because liberal giving² by any one is to be considered as his own debt, and he highly (*madam*) endeavours to repay (*tūkhtan*) (it) fully attentively (*pūr-vīnāftīhā*) and with full gratification; besides that,³ the strength of liberality becomes developed (*vakhshishnīg*) among mankind, (and) through loans (*avām*) and other liberal gifts⁴ they become fervent (*tāptīg*) (in their activity.) (35) And this, too, that by him who bows down⁵ as much as possible to the things pertaining to Ahuramazda, is also taught not to molest the innocent; and for this reason, because to become interwoven⁶ with the things pertaining to Ahuramazda, as much as possible, is first of all to commit no sin, to perform as many acts of merit as possible, (and) to abstain from the essentials (*mādīgān*) of sin, (which means) not to injure the innocent. (36) And this, too, that by him who recognises a ruler and high-priest, Ahuramazda is spiritually⁷ made the ruler over his own person; and for this reason, because through the natural law (*āvāyādīh*) of Ahuramazda, the angels are earthly lords and masters (of that man).

(37) And this, too, that whoever selects a meritorious work and the decision (regarding it), becomes also a seer⁸ of the good⁸ of others; and for this reason, because others are made to know (*khavētunīd*) that he is possessing wisdom, and this is what is said, that "the wisdom of a man is manifest from (his) selection as to things (relating to Ahuramazda)." (38) And this, too, that whoever shall provide nourishment with an honest

---

¹ West reads *dādār-dehīh*, "the bounty of the creator." ² The liberal giving is as it were a debt due to mankind in this world. ³ *Min zak barā*, "besides", "in addition to that", "from that onward." ⁴ Yasna XXXI, 14, b.: *Mūn avām yehabūnēd min dāsrān, min zak ī avō ī ōlā ī yasharūb, min zak ī chīgān āvāyād yehabūnt.* ⁵ *Franāmēd*, Av. *fra* and *nam* "to bow". ⁶ Comp. Pers. *bāftan*, "to weave", "to intertwine", hence *fra-vāftan*. ⁷ Ibid, 16, a.: *Aūharmazda pavan mānūgīh baēn tanū khūdāē kard yegavī mīnēd.* ⁸ Reading *vēh-vīnādār*, Av. *dī*, "to see". West, *va dānīnādār-ich*, "also an informer."

purpose, becomes also the observed of observers¹ for others ; and for this reason, because the nourisher becomes also a happy helper, a happy one who is the observed of observers for others ; and this, too, is what one says, thus : "Always good, happy, and noble² is he who is not a chief (*pad*) of those who are mean people (*pūjîn*)."³

(39) And this, too, that by him who (is) a ruler who, by the command given, appoints him who is *mānsarīg*,⁴ and gives anything to him which it is necessary to give, the proper method (*barâ būrdan*) for reciting (sacred) words⁵ (*gūbishn*) which are true (and) virtuous is taught ; and for this reason, because the recitation of sacred words which are true (and) virtuous by rulers in fearlessness, is on account of the welfare of (their) sovereignty ; and the welfare of their good sovereignty is more particularly (*avīrtar*) (so) on account of these two things, good commanding and discreet (*vichīdār*) giving ; and when by a command given they cause to be established that *mānsarīg* person (as a ruler), it (means) a good commanding ; and when they give anything to him, which it is necessary to give, the discreet liberality⁶ is also realised (*nīvārī-haīt*), (and) owing to their good commanding there result discreet liberality and welfare of the sovereignty ; and on account of the well-being of the sovereignty there is fearlessness also in uttering words which are true (and) virtuous ; (and) on account of uttering words which are true and virtuous in fearlessness the necessary inclination (*dēbrūnishn*) arises for uttering what is true (and) virtuous.

---

¹ Yasna XXXI, 17, c. *Dakhshīnīdār*, "who causes to be pointed at by others." West, "indicator." ² *Gōharūn*, for *gōharīn*, "of good essence or blood". West remarks "Pahl. *avārūnō* ; but as freedom from servants is not exactly an Oriental idea of happiness, the word may also be read *anālōnō*, a possible variant of *anālānō*, 'unlamenting'." ³ Comp. Pers. *pūch* or *pūj*, "injudicious", "base", "vile". ⁴ That is, whose person is full of *mānthras*, or who has *mānthras* by heart, or who can produce the spiritual effects of the *mānthras*. ⁵ Ibid, 19, b. *Arshukht gūbishn ōlā ī pādakhshāh ī avībīm pavan hūzvān kāmaganishn*. ⁶ *Dahishnīh*, "liberality", "gifts."

(40) And this, too, that he who offers personal service (*tanû-bandagîh*) unto the king of kings, and who enjoys also the fruit thereof on account of his relationship (*khvêshîh*) with Ahuramazda, is one of the spiritual indicators of the acquitted and the convicted,¹ (and) is rendered powerful in his indication of the acquitted (and) the convicted; and for this reason, because (his) person being given in service to the king of kings he is an adornment of humility (*nêvârishn*), and the fruit (thereof) being enjoyed on account of his relationship with Ahuramazda; he is to maintain (his) original innocence, and is to render the fruit well-selected through straightforwardness; owing to the currency of these two kinds of virtuousness which are in the world, (there) subsists a great and progressive creative power for all the good spiritual and worldly beings which are in it, likewise for those who are angelic indicators of the acquitted and the convicted.

(41) And this, too, that by him (Ahuramazda) progress towards immortality (*ameretât*)² is given to him whose progress (*rûbîshnîh*) is universal (*hamâg*)²; hence its rule is even this, that they shall render help to him who wishes to make immortal that which is his own soul, (and) every goodness (*nêvagîh*) is given by him to him who solicits for universal happiness, and becomes a giver (to others) of every goodness which he (himself) begs, who becomes an assistance to him for completely attaining to what he solicits for.³ (42) And this, too, that whoever enjoys that which is (eternal) enjoyment renders the soul immortal; and even for this reason, because the soul exists⁴ through acts of merit, and acts of merit are

¹ XXXI, 19, c *Hanâ î lak Âtâsh î sùkhra, Âûharmazda, vichârishn barâ yehabûnêd avô padkârdârân, aêgh bûkht va aîrikht paêdâg barâ vabîdûnayên.* West varies in his rendering: "and who considers the product (*bar*) as the property of Ahuramazda, is empowered for indicating the acquitted and the convicted by the spirits." ² *Amarg-rûbîshnîh* and *hamâg-rûbîshnîh* are here Pahl. renderings of *Ameretât* and *Haurvatât*. See XXXI, 21, a, b: *Âûharmazda yehabûnt Haûrvadad va Amerdad bûndag avô ôlâ mûn yasharâyîh, zak mûnash kâr va kirfaq kard yegavîmûnêd.* ³ Attaining to the virtues begged for.

⁴ That is, the soul receives immortal existence by dint of its meritorious works.

all those which enjoy (eternal) enjoyment. (43) And this, too, that whoever keeps himself always in (the performance of) acts of merit¹ attains to worthiness, perfection and excellence in any virtue of whatever kind; and for this reason, because occupying oneself always in (the performance of) acts of merit is perfect diligence in one's own vocation; (and) within perfect diligence in one's own vocation is also attached (*parvast*) absence of any torment whatever; and the absence of any torment and the (presence of) perfect virtuousness are worthy of every happiness.

(44) And this, too, that by him who accumulates wealth as the *dastur* of the *aêrpats* (priests), is taught to maintain² the supremacy of their *dasturship*; and for this reason, because the amelioration (*nivârishn*) and progress of sovereignty are also on account of wealth. (45) This, too, that by him who on account of straightforwardness would act for the pleasure (*râmishn*) of others, the growth (and) increase are bestowed owing to Vohûman³; and for this reason, because that by which honest pleasure is bestowed, is the nourishment of the creatures by the producer of increase (and) development.

(46) And this, too, that by him who entertains Ahuramazda in himself,⁴ and teaches meritorious works to mankind, every kind of honest instruction (*âmûg*) is taught; and for this reason, because the entertainment of Ahuramazda in oneself results in not committing sins, (and) in the teaching of meritorious works to mankind, more particularly in the performance of meritorious works oneself; sinlessness and the performance of acts of merit⁵ are the end and object (*rôêshâ*) of every instruction (*âmûg*), and he in whom they exist becomes a teacher of every goodness. (47) And this, too, that by him who shall derive benefit through him who is a propagator of acts of merit, manifestation (*paêdâgîh*) of him (who) is very sagacious⁶ is taught through (his)

¹ XXXI, 21, a.   ² Ibid., 21, b.   ³ Ibid., 21, c.   ⁴ Ibid., 22, c : *Zak ī lak Aûharmazda, būrdâr tanû haît, aêgh-at baên stîh mâhmânîh pavan tanû ī ðlâ.*   ⁵ Meaning, those virtues of sinlessness and of the performance of meritorious acts.   ⁶ Yasna XXXI, 22, a : *Paêdâgîh ash avô hû-dânâg amat chîgûn-ash âgâsîh yehabûnêd mînêd.*

sagacity ; and for this reason, because the great manifestation which is through sagacity is to cause happiness for the good. (48) And this, too, that by him who gives commands as to the (sacred) things of Ahuramazda, Ahuramazda is well received in his person¹ ; and for this reason, because the throne of Ahuramazda in this world is more excellently in the person of a ruler who is commanding what is good.

(49) The excellence of righteousness is perfect.

CHAPTER LIII., BAGA NASK.

(1) The eighth fargard, *Hvaêtumaiti*², is (about this) that by him who teaches wisdom to others, is also taught³ not to be deceived through (his) righteous bearing⁴ by an apostate ; and for this reason, because he who is taught is not deceived.

(2) And this, too, that he who is as reverent unto Ahuramazda as a daughter (is) unto a father, and who is also a gratifier of doers of honest acts, is also made to love Spenta-ârmaiti (by) the archangels ; and for this reason, because through that reverence of Spenta-ârmaiti unto Ahuramazda, and the gratification of the good by him, the archangels love and preserve (his) nature of Spenta-ârmaiti (*Spendarmadîgîh*). (3) And this, too, that he who is a lover of (or listener [*gûsh*] to) Vohûman is taught by his wisdom not to destroy (*nasânîrîdan*)⁵ the Religion of Ahuramazda ; and for this reason, because wisdom through honest purpose maintains the Religion, (and) others learn highly (*madam*) from it.

(4) And this, too, that by him who devotes his person in discipleship unto the priests, (and) who asks again that which he does not understand, (their) teaching is learnt ; and for this reason, because by asking for knowledge again and again,

¹ Yashna XXXI, 22, c. *Zak î lak, Aûharmazda, bûrdâr tanû haît, aêgh-at baên stîh mâhmânîh pavan tanû î ôlâ* ² Yasna XXXII. ³ Ibid., 1, 4.

⁴ *Pavan yasharûb-barishnîh* ⁵ Ibid., 4, c. *Zak î Aûharmazda khratû nasînênd va yasharâyîh-ich. aêgh tapâh barâ vabîdûnând.*

he who has devoted his person in discipleship to a wise priest, increases good knowledge ; and the knowledge of friends hence, make him an excellent pattern example (*andāzag*) (of discipleship), and the discipleship of priests shall make him ask again that which they do not understand.

(5) And this, too, that whoever is in pure love with Zarathushtra, is the same (*ham*) as he who is strength-giving to the will of the archangels and the commands of the pious ones ; and for this reason, because these two virtues (*hūmar*) (form) some of the essentials of the nature of Zarathushtra. (6) And this, too, that whoso loves Vohūman, Ahuramazda is propitiated by him through (this) selection ; and for this reason, because one loving Vohūman and loving wisdom, is taught wisdom ; and wisdom taught is a selection,¹ and the selector becomes a propitiator of Ahuramazda.

(7) And this, too, that whoever devotes his meditation on the Religion of Zarathushtra is taught wisdom ; and for this reason, because all the wisdom of the good Religion is taught to him through the gift of meditation².

(8) And this, too, that by him who has kept wealth under the priestly authority³ of Zarathushtra, those are taught who are reverent towards *Saōshyants* (benefitters) ; and for this reason, because whoever is reverent to the supporters of the Religion, keeps wealth under the priestly authority of the supporters of the Religion ; (and) when it is kept by him under their priestly authority, it is kept by him in that⁴ of Zarathushtra.

(9) And this, too, that his destiny (*gadā*) is connected with himself who practises industry. (10) And this, too, that his meritorious works for the improvement of the creation become his own who has made the improvement personally.

(11) The excellence of righteousness is best.

---

¹ Yasna XXXII, 8, c   ² Or, by the sincere devotion to the Religion in mind.

³ Ibid., 9, c.   ⁴ Namely, "the authority".

CHAPTER LIV., BAGA NASK.

(1) The ninth fargard, *Yathâ-dîsh*¹, is this that whoso praises Ahuramazda, his actions are guided through the Gâthic teaching; and for this reason, because the reason (*chim*) of the praise likewise of Ahuramazda is (that it is) for his works; (and) by him who exalted (*bûrzîd*) that work, the performance of such work is also taught, (since) the work of Ahuramazda, which is the Gâthic teaching, is pure (*avîzag*) goodness. (2) And this, too, that by him who increases the propagators of acts of merit, priestly (*ratûig*) activity³ is taught; for this reason, because the propagation of meritorious activity and the activity of the *dastur* are the twofold expressions of one who, when there is reason, advances the meritorious actions of the propagators, (whereby) he exalts the progressive good works; and when progressive acts of merit are exalted the *dastur's* action is praised and also taught.

(3) And this, too, that by him in every worthy man is produced what is desired (*ârzûg*) by him who is worthy, for whom the command of the *mânthras* is the expectation⁴ for him who is freely⁵ sagacious; and this statement (*vâch*) also demonstrates the solution (*vichârdan*) by rulers of all the needs of the people of the world through a comprehensive act which is to appoint for the whole world the commanding of the sagacious one of the period. (4) And this, too, that his assistance in person is liberally given (*râdînîd yehevûnêd*) to the good creatures by him whose work is to help forward the renovation (of the universe); and this statement (*vâch*), too, likewise demonstrates the great (*rabâ*) power of any act of merit of whatever kind, (since) through every act of merit the renovation is helped forward, which proves to be a liberality to the whole (*hâm*) creation.

(5) And this, too, that whoever teaches to a son reverence unto (his) father, has also made his own the reward for reverence

---

¹ Yasna XXXIII.   ² Yasna XXXIII, 1, a.   ³ Yasna XXXIII, 1, b.

⁴ *Âmâr*, Av. *mar*, "reckoning," "calculation".

⁵ Pers. *rastah*, "free," "way."

unto the creator for teaching (reverence to) that person; and for this reason, because reasonable reverence unto parents and service unto them are connected (*padvastag*) with reverence unto the creator and his worship. (6) And this, too, that he who himself causes progress (*rúbishn*) for him who is his own, that is, for any one whatever among those who are in need (of progress),¹ is a bestower (*dâddâr*) and maker of happiness for all the good creations; and this statement (*vâch*) also demonstrates as to him (*madam mîn*) whose decision is current thereby (*ajash*), (and) through the decision being given for everyone who is in need of it, it is that happiness which is participated² (in by them). (7) And this, too, that by him who is causing good (*nêvagîh*) unto him who is a cultivator (*varzîddâr*)³, cattle are multiplied (*afzâyînîd*)⁴; and for this reason, because the gratifier (*râmînîddâr*)⁵ of the performers of tillage develops tillage, (since) cattle form (*haît*) the great tillage of the world.

(8) And this, too, that the Religion which is the path⁶ of righteousness is made his own by him who is a good thinker through the righteousness of the Religion; and this statement, too, likewise demonstrates the extent (*vîmônd*) of the superior (*madam*) life of the good Religion; because he who is not a good meditator on the good Religion, even if he be a reciter of the Revelation (*daêna*), turns out⁷ also an apostate; and he who is a good meditator (but) not on the good Religion, proves himself an infidel (*aga-daêna*); and he who thinks rightly (is) a good thinker through religious righteousness, and (his) recitation is in the good Religion. (9) And about the three expressions (*vâchag*), those that bring forward (*frâj bârdâr*) for all mankind every kind of submission (*âîrîh*) to the sacred beings; one (is) of the fruit (*bar*), one of the origin, and one of the body and

---

¹ Yas., XXXIII, 3, a.   ² *Hambâjîd*, comp. Pers. *ambâzidan*, "to participate", "to increase"; *am-bâz*, "a partner in trade."   ³ Pers. *varzîgar*, "farmer."   ⁴ Or, "increased."   ⁵ "Pleaser."

⁶ Yas., XXXIII, 5, c. *Mîn yasharâyîh (âedun mîn frârûnîh) zak î avêzag râs avô nafshâ kûnishn, aêgh baên zak Âûharmazda ketrînêd.*

⁷ Or, "proves himself."

life; and that of the fruit is the diligence from which (there is) fruit; and that of the origin is the advantage for which the source is requisite; and that of the body and life is the thought of the guide (*râyîñîdâr*) which maintained both (body and life) for submission (*âîrîh*) to the sacred beings. (10) And this, too, that connected with the sage is the increase of pious friends (*vehdûstân*)¹ in the pleasure² of the gratifiers, in the benedictions unto Irân, (and) for the strength (*padûgîh*) of the diligent.

(11) Righteousness is the best excellence.

CHAPTER LV., BAGA NASK.

(1) As to the tenth fargard, (*Ya-Shyaöthanâ*),³ be it known (*havât*) that unto him who is the performer of meritorious works⁴ as much as possible, help is afforded to a possible extent at the renovation; and for this reason, when (*amat*) every meritorious work is helped forward at the renovation no sooner manifested, whoso does more meritorious works is more helped at the renovation; in short (*âkhar*) whoso does meritorious works as much as possible, is afforded help to a possible extent at the renovation. (2) And this, too, that the apostate who causes mankind to be tempted (for evil) is defeated (*vîzûd*)⁴ by him who devotes himself to Ahuramazda; and for this reason, because he (the apostate) being dislodged (from heaven) a law (*âyîñînag*) is elucidated (*röshnî-haît*) for mankind who see the admission (*parvânagîh*)⁵ of the apostate into hell, and when they saw him he was (found) disabled.

¹ West reads, *nîshînistân*, "sitting-place."

² Yas., XXXIII, 13, a. *Amat râmîshn pavan kâmag châshishn... va mûn-am pavan zak î lekûm barâ pavan padûgîh, aêgh-am pavan kâr î dînd î lekûm padûgîh yehevûnâd, afam yehabûnêd.*

³ XXXIV, 1, a. *Mûn-am kûnîshn, mûnam gûbîshn mûnam yazîshn, pavan amarg-rûbîshn (... aêgh-am rûbân î nafshâ padash amarg yehevûnêd.)*

⁴ Reading *vîzûd*, comp. Pers. *guzûdan* or *gazûdan*, "to bite", "to sting," "to wound." May be *va gazûd*, "and injured."

⁵ Pers. *parvânagîh*, "an order", "permission", hence "admission."

(3) And this, too, that he who is eager¹ for wisdom (*dānāgīh*) is taught to grasp (*vakhdūntan*) wisdom; and for this reason, because philosophy is taught through the original desire in him for the learning (*āmūg*) of every science (*frāhāng*), and mankind elevate (*būrjānd*) their knowledge; (since) they become eager for learning, and they overcome (*visūbārēnd*) and grasp (*vakhdūnd*) (it). (4) And this, too, that to suppress (*kūshstan*)² an apostate is taught by the good one who is associated with the good ones; and for this reason, because the death (*aōsh*) of evil is (caused) by the union of the good. (5) And this, too, that by him who is a destroyer (*vishūftār*) (of evil) through Vohūman is taught to cause development (of the good world) through the rule pertaining to Vohūman; sinners are lawfully subjected to punishment (*pūhalīnīd*) for doing harm unto Vohūman, and the command for it by rulers and judges is an embellishment (*vaêrāyishn*) for the development of the world.

(6) And this, too, that a great ordinance (*mas dādistānīh*) is taught by him whose ceremonial is for Ahuramazda; and for this reason, because the propitiation of Ahuramazda and his (pious) service are the foundation of joy (*paragān*);³ and the ownership and concentration (*hangerdīgīh*) of all meritorious works are themselves the great ordinance of the faithful whose improvement is through that ownership, and their entertainment is best (*uvērtar*) through (that) ceremonial; owing to the same reason, the original possession of the great ordinance of the ceremonial which is Aûharmazda's own, and of other meritorious works,—even though entirely of the ceremonial of Ahuramazda owing thereto (*ajash*)—is necessary for the manifestation of the great ordinance, and is incorporated (*ham-tanū*) (with it), when it becomes manifest as a great ordinance, or as more than a great ordinance; even then its extent (*vālishn*) is over this joy.³ (7) And this, too, that the performance of a cere-

¹ XXXIV, 9, a. *Ūlā-shān afzūnīg būndag-mīnīshn havā-nd mīn hanā ī lak, Aûharmazda' ārzūg āgās havā-nd (dāēna ī lak).*

² Lit, "to kill", "to slay." Ibid., 10, c *Pavan hanā ī lak khūdāyīh frūd kūshī-haūt Ganrāg-Maīnīg pavan harvispa vīnāsgārīh*

³ Here I have entirely followed West's English. Pahlavi being easy-

(8) And this, too, that the way of righteousness³, and also that through which (*padash*) that way is seen, (and) likewise the reward of those alone-working (*aêvarzîgân*) therein, are taught by him whose deeds are an advantage to the sacred beings; and for this reason, because the advantage of the sacred beings is the advantage of a numberless people (*amargân*), and the advantage of a numberless people, which is itself the religion of the sacred beings, is a demonstration (*nimûdâr*) of the way of righteousness, and also that through which is the reward of those working single-handed. (9) And this, too, that even the reward of a teacher of professions (*pêshagân*), which is the profit of the professions, is liberally given (*râdînîd*) and appropriated for the professions taught; and for this reason, because, the activity of the sacred beings is profited through (his) teaching (*âmûg*).

(10) Nobility is excellent righteousness.

CHAPTER LVI., BAGA NASK.

(1) As to the eleventh fargard, the *Yasna*,⁴ know that (*havât*) the meritorious works which are to be wholly (*hamâñgîh*) accomplished and those, too, which are accomplished⁴, are rendered one's own by the righteous man who teaches goodness⁵ to the righteous; and for this reason, because of the whole meritorious work which one is to accomplish, and that, too, which is accomplished, there is one store of the works of all (*kâdâ*) good creations till the renovation, (and) the

¹ Yas. XXXIV, 12, a, b.—² West, *hákhtārīh* "attraction."—³ Ibid, 12, c. *Amūzādi avō lenā zak ī yasharāyīh rās (ī rās ī padryō-ikaēshīh) mūn pavan Vohūman khvēshīh (aēgh pavan frārūnīh avō nafshā shāyēd kardan).*

⁴ Yasna XXXV.—⁵ Ibid, 2 : ————— ————⁶ Ibid, 4-

teaching of goodness by those who are righteous comes anew (and) afresh (*avag navag*) into the accumulation (*hamîh*) of the righteous and into the accomplishment of that store ¹, (and) those (righteous ones), too, are in possession (*khvēshîh*) of that store, in partnership (*ham-bâzîh*) with the other righteous people. (2) And this, too, that (it is) because he would do the best for his own ², whose meditation of the *mānthras* is for the archangels, and who also maintains, for the assistance of the good, the strength which is his for the living ones. (3) And this statement demonstrates also the great participation (*mas-bâharîh*) of a person in that store (*ānbâr*), because when that store, too, is really (*ghal*) an accumulation of (meritorious) works for the path (to heaven), for all are the partners (*ham-bâjân*) in that store, those who have done more, and also those who have done less, (and) remains, moreover, in the ownership of them all; then, as to those doing more of it (*i.e.*, of good work), through the original ownership of that immense (*frehist*) (good) work, and also through that which (occurs) when the accomplisners (*varzîdârân*) have attained to that plentiful share more excellently (*avîrtar*) owing to their greater activity, and likewise through the possession liberally, largely (*masîhâ*), and princely (*khûdâîîhâ*) (bestowed), of those accomplishing more (meritorious works), and the possession unabundantly (*a-vêshîhâ*), scantily, and limitedly (*bûndagîhâ*) of those needy ones who accomplished less; ³ it is reasonable (*chimîg*) to speak of that store in their possessions ⁴ as supremely great over those accomplishing less. (4) And this, too, that his work is a meritorious work, whose liberality is for the

¹ *Varzîdârîh*, "making of that store"—² *Yasna* XXV, 6.—*Havâôm madam girafîr aêgh avô nafshâ vabîdûnamîh, zak î gabrâ avô gabrâ barâ avispârtar, va kirfag î pavan dâd râs chîgûn shapîr havâôm, aêgh chîgûn pâhlûm avô nafshâ vabîdûnam* ³ The substance of it is that all the meritorious works of men whether accomplishing more such work or less, are stored up together, and each of the good workers are regarded as partners in the store of good works in heaven, obtaining reward in heaven in proportion to the merit of their work. The lot of those whose meritorious works are more, is called liberal, large and princely; and that of those whose good works are less, is called unabundant, scanty and limited.

⁴ That is, in the possession of those who performed more meritorious works.

archangels; and for this reason, because through a little labour for the sacred beings, which is itself that liberality, a good and meritorious act is performed (*kerfagî-ha'it*) (by him).

(5) And this, too, that it proves best for him in both the lives,¹ who teaches mankind a wish for living in diligence; and for this reason, because he is a saviour of them (in both the lives) through the requirements of life, and through the diligent activity of his soul; and owing to it, he attains the best (reward) in this world from mankind, (and) in the yonder world from the sacred beings. (6) And this, too, that the ceremonial and obeisance of Ahuramazda are performed by him who is in the path of co-thinking on and co-praising the law of Ahuramazda with all the worshippers of Ahuramazda. (7) And this, too, that he attains to the leadership of the Religion, who renovates the knowledge of the Religion;² and for this reason, because every single knowledge which he inculcated, increases every greatness of it. (8) And this, too, that he becomes faithful³ to his Religion who solicits the knowledge of (that) Religion ever afresh; and for this reason, because so much more he solicits, he becomes nearer to the knowledge of (his) Religion.

(9) And this, too, that mankind's prayer (*khvāshnîh*)⁴ for life is granted⁵ by him who permits the production of anything for mankind; and for this reason, because power over the production of anything is coupled with that which is over the prayer for life; in this manner those who are in the position of power⁶ for the production of anything, their lives are (far) from any discomfort (*ana-āsānîh*); (and) him whose prayer for life is granted, the production for him of anything is also granted. (10) And this, too, that acceptance, remarkableness,⁷ and solemn words⁸ are offered⁹ to Ahura-

¹ Yasna XXXV, 9. *Aēgh-am min haītān anshūtādn pavan kūnīshn pāhlūm havā-t baēn kolā 2 ahvān, aēgh mīzd yehabūnānd.* ² Ibid, 19. *Mīn vabī-dānēd daēna dānāgīh navag navag.* ³ Ibid, 22. For *varūnīh*, comp. Av. *varena*, "faith," "creed." ⁴ Comp. *khvāstan*, "prayer," "requirement," "begging." West, "wishing." ⁵ West, "authorized." ⁶ West, "authorizedly." ⁷ *Dakhshag*, Av. *dakhshā*, "mark." ⁸ *Gūbishn*, "sacred words." ⁹ Yasna XXXV, 25.

mazda by him who asks again, that which he does not understand of the Religion, from him who does understand it; and for this reason, because knowledge is completed through these three (things); acquirement, remarkableness, and solemn words, and all the three are asked again by him who does not understand them. (11) This, too, that the words of Ahuramazda are taught by him who teaches the acceptance, recollection, and recitation of the Revelation; and for this reason, because this is the recital of the summary (*hangerdīgîh*) of it (of the Religion).

(12) And this, too, that the care¹ and regard for the fire are shewn by him who is liberal towards the fire as regards anything he offers; and they who would show care and regard for the fire become thereby his² co-partner in the reward. (13) And this, too, that by him who teaches joyfully³ the Religion of Ahuramazda, the care and regard for the fire are practised, as is manifest from the Religion; and for this reason, because that which is taught by him is also associated (*ham-yehevânêd*) with the action resulting from that teaching. (14) And this, too, that the respect⁴ to those needing respect is expressed (*viĵârd*) by him who loves (*jûshêd*) Vohûman. (15) And this, too, that the fire is strengthened (*zôrînîd*) for that great work,⁵ which is to be achieved at the renovation, by him who invokes the fire with the (particular) name (*shem*) of the fire; and for this reason, because the name is put by him with regard to (its) praiseworthy nature, and when (it is) invoked by him with that name then the one (fire) that is praised (*staôta*) is strengthened by him.⁶

(16) And this, too, that he becomes familiar with the Religion of Ahuramazda, who teaches the Religion of Ahura-

---

¹ Yasna XXXVI 1   ² Better *ôlâ* instead of *va ôlâ*   ³ Yasna XXXVI, 4 : *Pavan aûrvâkhmanîh avô ôlâ gabrâ pavan tûbân barâ yehamtûnêd âtâsh î Aûharmazda.*   ⁴ Ibid, 5. *Pavan aûrvâkhmunîh î Vohû(man) ôlâ mûnash aûrvâkhmanîd afash pavan nîyâyashn-âômandîh avô ôlâ nîyâyashn-âômand gabrâ.*   ⁵ Ibid, 6. *Pavan zak î mas kâr barâ yehamtûnêd pavan pasâkhtan î pavan tanû-î-pasîn.*   ⁶ Ibid, 7. *Âtâsh pavan zak î Aûharmazda âgâs haît pavan daêna î Aûharmazda, va pavan maînûgîh âgâs haît, zak-ash haît amat-ash pavan Varâhrân-ash barâ yetibûnd.*

mazda with pleasure; and for this reason, because every knowledge is exercised (*varzîhaît*) (and) furthered by (that) teaching. (17) And this, too, that Ahuramazda is propitiated by the good wisdom of him who teaches straightforward speaking and actions¹; and for this reason, because wisdom is twofold,² the speakable and the workable. (18) And this, too, that the body³ of Ahuramazda is praised for excellence (*nêvagtîmîh*)³ by him who raises (*bâlistîned*) his own soul⁴ up to the station (*pâdagîh*) of the sun; and for this reason, because that body is of Ahuramazda, and becomes the loftiest (and) excellent in the station of the sun.

(19) And this, too, that all excellence is purely given unto Ahuramazda by him who maintains its source by making Ahuramazda his own; and for this reason, because when the root is offered to him, fruit is also produced by him, and all excellence is (both) root and fruit⁵. (20) And this, too, that Ahuramazda is invoked with the title of 'Lord'⁶ by him whom Ahuramazda summons; and for this reason, because the meaning (*viârishn*)

¹ Yasna XXXVI., 11. *Pavan zak î shapîr farzânagîh avô lak, pavan-ich kûnîshn va gûbîshn barâ yehamîûnam* ² *Dô bâhar*, lit. "has two parts."

³ Sun is called the body of Ahuramazda allegorically in the Avesta. Comp. Avesta Yasna XXXV and XXXVI throughout Yasna (Pahlv.) XXXVI, 14. *Nêvâg aê lak kerp afat min kerpân vîndagîh yehabûnam, Aûharmazda' aêgh bâên gêhân ghal yemellûnam, aêgh kerp aê î lak nêvâgtar . . . tamâ aêgh zak î khûrshêd gûft*. Vide the Introduction to my "Civilization of the Eastern Iranians in Ancient Times" (Oxford Press) p. XXVI Ahura Mazda "is a spirit. He is not anthropomorphous. Though he is represented as speaking, thinking, and acting, no passage in the Avesta authorizes us to assume that Ahura Mazda was thought to exist in any definite visible form. Surely his form could not be compared with that of the human body. The expression 'best formed,' *hukereptemahe*, must not be pressed too far, and if, on the other hand mention is made of the most beautiful body of Mazda, *sraeshâtîm at toî kehrpem kehrpâm avaedayemahi, Mazdâ Ahurâ'* we must regard such language as symbolical. For the sun (*hvarê*) is expressly spoken of as 'the body of Mazda' and no one could well affirm that the designation should be understood literally. Light is indeed of the essence of Ahura; and hence the sun as the source of perceptible light renders Mazda, so to say, visible Himself." See also Avesta Yasna LVIII, 8; XXXVI, 6; Yasht VI, 6. ⁴ Pahl. Yas. XXXVI, 15: *Denâ rûbân avô zak î rôshnîh î bâlist va min zak î pavan chashm pâddâg bâlînând*. ⁵ Yas. XXXVII, 2-6.—Ibid, 6.

Ahuramazda is likewise (connected) with (*levatâ*) (the name of) "the great wise Lord". (21) And this, too, that the names of the sacred beings are invoked¹ by him who glorified (their) praises, and by him those who are glorified are (invoked) by name; and for this reason, because the names of the sacred beings are glorifications of their names of praise. (22) And this, too, that, among those of the same stock, when he shall do benefit (*nêvagîh*) for one race², it is produced by him for other races within the same stock (*gôhar*); and among those of the same race, when he shall do benefit for one sect (*srâdag*), it is done by him also for other sects within that stock; and among the same sect, when he shall do benefit for one individual (*kerp-1*), it is done by him for other individuals within that sect.

(23) And this, too, that he himself is the sacred beings' own,³ who holds the sacred beings in the heart with the assistance of the righteous. (24) And this, too, that he himself is in the leading of the sacred beings, whose vigour is through Vohûman; and for this reason, because his moral courage (*chîrîh*) is on account of the (sacred) law. (25) And this, too, that (good) life is given unto mankind by him, who shall do that which can remain (*mânistan*) good for them. (26) And this, too, that the friendship of Ahuramazda is made one's own by him who regards Ahuramazda as the leader; and (Ahuramazda's) perpetual leadership is made his own by him who teaches unto mankind that thing which becomes their perpetual leadership (or guidance) there (*i.e.* in the next world.)

(27) And this, too, that he practises righteousness who meditates on anything that is virtuous.⁴ (28) And this, too, that he has practised the good commandments⁵ and propitiousness⁵ (*afzûn*) of Ahuramazda, who devotes his body and life to the sacred beings; and body and life⁷ are devoted to the

---

¹ Yasna (Pahl. Spiegel) XXXVIII, 10-12. ² Ibid, 13-15. ³ XXXIX, 13 : *Pavan shapîr khvêshîh amat lak khvîsh havâ-am khvêsh-rûbîshnîh amat pavan khvêshîh î lak yegavîmûnam.* ⁴ Ibid XXXIX, 15.

⁵ XL, 7. ⁶ XLI, 6. ⁷ Ibid, 7.

sacred beings by him who devotes (his) friendliness to the Religion of Zarathushtra. (29) And this, too, that he who devotes his friendliness to Ahuramazda, attains to leadership from Ahuramazda; and that leadership is perpetually¹ connected with him, who teaches to others that thing whereby occurs their perpetual companionship with the sacred beings.

(30) Excellence that is perfect (is) righteousness.

CHAPTER LVII., BAGA NASK.

(1) As to the twelfth fargard, *Ushtavaiti*,² know that the goodness of him who is reverent (or grateful) to the beneficers, is goodness for any one whatever³; and for this reason, because the benefit of different (*a-ham*)⁴ creations is owing to carrying out the commandments of the benefiting (spiritual) lord.⁵ (2) And this, too, that whoever rejoices superiors (*avarigân*) thro' humility, is pleased by (his) inferiors. (3) And this, too, that he who devotes his meditations on the Religion of Zarathushtra, is granted what is best of all⁶ for his own; because he has attained to the Religion who had been the best listener to it. (4) And this, too, that goodness is taught to all the creatures of Spentâ Mainyu; (namely) to the righteous by him whose forward movement (*fravâdmishn*) is on the behalf of the righteous; and for this reason, because the creatures of Spentâ Mainyu are all of one essence (*gôhar*), (and) the moving forth and hastening of the limbs of one single body, become those of that entire body. (5) And this, too, that whose loves Vohûman, has his spirit connected with Ahuramazda,⁷ and his knowledge is accepted; and for this reason, because the spirit, which is the original spiritual lord (*uhû*) of knowledge, is Vohûman. (6) And this, too, that just liberality is taught by

---

¹ Yasna XLI, 17. *Avô hanâ lak sardârîh yasharâyîh-ich hamâ vad avô vispa.* ² Yasna (Mills) XLIII. ³ Ibid, 1, a. *Nêvag ôlâ mûn zak ê ôlâ nêvagîh kadârchâî, aêgh kadârchâî anshûtâ min nêvagîh ê ôlâ nêvagîh.* ⁴ West, *khâm*, "immature." ⁵ May be *Saôshyant*. ⁶ Ibid 2, a, b. ⁷ Ibid, 2, c.

him whose words are through Vohûman¹; and for this reason, because the speaking of honest words becomes the teaching of knowledge wherein just liberality is also included.

(7) And this, too, that the joy which is of long durations (*dérang-zimânîhá*), is provided for his own by him who well gathers (spiritual) strength through honest actions, (and) who also assists² those (his own) who are not born; and for this reason, because joy which is perpetual increases by means of both. (8) And this, too, that by him who assists² those who are in the right path, the path of virtue is taught to mankind; and for this reason, because he prays or helps (*aiyyâsînêd*) mankind on (that) way. (9) And this, too, that heat is given to (the divine) fire³ by him who is true to the invokers (thereof); and for this reason, because the adversary, owing to the heat of the fire provided by the demonstrator of truth, is best rendered inactive by the vigour of that just one⁴.

(10) And this, too, that those who are assistants at the renovation are the selected ones (*vichîrán*) of Vishtâspa, who are (so) through Vohûman, who is Sôshyant,⁵ and Kaî-Khûsrôv⁶; and for this reason, because the sharers⁷ (in the renovation) are the sowers and reapers⁸ of self-perfection,⁹ and that perfection, which is through the assistance for the renovation by Vishtâspa, is through what occurred when the Religion was propagated by him, on account of which the renovation shall happen; and the triumph of that perfection, which is through an ordinance (*dâdistân*) by Sôshâns, is through what (shall) happen

---

¹ Yasna XLIII., 2, d, e. *Mûn yehabûnêd râst pavan zak î Vohûman padmân (Daêna) pavan hamâg yôm pavan dêr-zivîshnih hû-ravâkhmanîh madam yehabûnishn.* ² If *aiyyâsînêdan*, it may be derived from *Av. yâs*, "to pray", "to beg." ³ Meaning, the Divine Light, Ibid, 4, d. *Hanâ î lak âtâsh garm amat-ash zak mûn pavan yasharâyîh aôj; (Av.) "yâo dâo ashîsh dregvâite ashâunaêchâ thvahyâ garema âthrô ashâ-aôjanghó".* ⁴ Probably Ahuramazda.

⁵ Yas, XLIII, 4, e. *Amat avô li zak î pavan Vohûman stakhmag yehamûnêd [Sôshâns.]* ⁶ He is considered as an assistant at the renovation on account of his extirpation of idolatry.

⁷ *Bâharân*, sharers. ⁸ Pers. *keshtan*, "to sow," "to reap." ⁹ *Nafshâ-spû-rîgîh*.

then through that ordinance; such is the decree (*vichîr*) which suppresses (*spûjêd*) all distresses¹ from the creatures, and the decree sets itself forth (*yehabûnêd*) to the whole material world, that which is living and also that which is dead. (11) And this, too, that he who appoints (*gûmârêd*) with the given order him who declares the commandments from the Revelation, and worships what is necessary to worship, is pointed out among the worldly existences as the offspring of Ahuramazda².

(12) And this, too, that the smiting (*zanishn*) of the vicious and the approval of the pious³ are taught by him who shall make a gift for the righteous to the worthy ones, because both are among them. (13) And this, too, that skill for the transformation also of the creatures⁴ of Ahuramazda (at the renovation), is taught by him who loves Vohûman; and for this reason, because the forward-designing⁵, and also the backward-designing power, which is in mankind, is accomplished (*hûnarî-haît*) through the change of the will, through the activity also relating to Vohûman. (14) And this, too, that he is taught to strengthen that spirit (Vohûman), through whom the creatures are transformed (*vardîd*), whose wisdom is for that one who has wisdom; and for this reason, because that is the spirit of wisdom, which increases it (namely, wisdom) in mankind through instruction. (15) And this, too, that he who praises the Religion, being (its) disciple, and who also teaches it like a priest⁶, is shown the advent of Sôshâns too; and for this reason, because the Religion, from the first praiser and teacher up to the last praiser and teacher, is connected by discipleship (and) priesthood, and Sôshâns becomes at the end⁷ the disciple and the priest.

---

¹ *Mûst*, "trouble," "distress." ² Yasna XLIII, 5, b. *Amat-am zak îlak zâg baên ahvân khadîtunt fratûm*. ³ Ibid, 5, d. *Zanishn avô zadâr [avat yehabûnt] zak î shapîr tarsgâsîh avô ôlâ î shapîr*. ⁴ Ibid, 5, e. *Pavan hamâ î lak hûnar dâm afdûm-ich vardêd*. On the ground of the word *vardêd* in the Gôthic text, it is better to read, as West has done, *dâm-vardishnîh* than *dâm-varzishnîh* in DE. ⁵ Pers. *dhang*, "design," "purpose," ⁶ *Ôlâshân mûn ratû amûzêd bûndag mînushnîh Sôshâns*. ⁷ That is, at the resurrection and renovation of the universe.

(16) And this, too, that he is taught the wisdom of Ahuramazda who shall put into practice the decision and adjudication of the Religion; and for this reason, because the decision of the Religion is the wisdom of Ahuramazda. (17) And this, too, that he is taught through (that) wisdom complete devotion, so that they shall not deceive him,¹ who is as reverent to Ahuramazda as a daughter is to a father; and for this reason, because the reverence of a daughter unto a father is mostly (*frahistîhâ*) through natural (*chatarîg*) propensity (*âhang*), (and) through the sagacious (*khratîg*) complete devotion of the daughter.

(18) And this, too, that submission to the physical destiny,² that through the command of the creator, is taught by him who teaches the righteous and the wicked that thing (whereby) occurs comfort to them, to the righteous as to (his) body, (and) to the wicked as to (his) soul; and for this reason, because he (thereby) becomes a friend of the creatures, (and) a friend of the creatures is also a friend of their creator³, (and) a friend of the creator possesses personal or physical wealth through the commandment of the creator, (and) others are taught through him. (19) And this, too, that the joy from him who is powerful is but (*barâ*) taught to him who is righteous, so that he would be guiding (him) for goodness towards the rulers (namely, the good spirits), who is an assistance of him who is righteous as far as possible,⁴ that is, he shall do it with the exercise of (his) power (*tûbângarîhâ*)⁵; and for this reason, because when he has provided (*kard*) assistance as much as possible for him, he is praised on account of that benefit (*nêvagîh*)⁶ which is pre-eminent through the exercise of his

¹ Yasna XLIII, 6 e. *Mûn hanâ î lak khratû. padash lâ pavan mindavam barâ frîpîhâtî.* ² Reading *tanû vakhtân* for *tanû-bakhtân dâshtan*, lit., "to submit to the physical destiny." Pers. *bakht*, "fate," "fortune," "destiny." West, "maintaining the destinies of the body," referring to the influence of the starry sphere on one's person. ³ Better *dâdâr-ash*. ⁴ *Pavan tûbân*. West, "through capability." ⁵ Yasna XLIII, 8, c. *Âêdûn avô yasharûb min ôlâ î aîj-dômand haît : aêgh-ash râmînam* [*aêgh-ash pavan nêvagîh frâj avô khûdâzyîh debrûnam*]. ⁶ That is, the benefit of the renovation. Ibid, 8, d. *Amat zak yehevûnêd nêvagîh* [*aêgh tanû î pasîn yehevûnêd*] *pavan kâmag khûdâzyîh yehabûnî-haît* [*aêgh pâdakhshâî-îh pavan âvâyast ghal yahabûnî-haît*].

power. (20) And this, too, that the benefit (*névagiñ*) of sovereignty for that which happens (at the renovation), is taught only (*bará*) by him who always teaches about¹ universal commanding therein; that is, he teaches to others that thing which always happens for them regarding universal commanding; and this, too, that it is connected by them with the renovation (of the universe) through the power which is in the tree of germs.²

(21) And this, too, that he is liberal towards the fire, who shall work for the fire; that is, who shall take care (*páhrîj*) of the fire; and he is so highly (*madam*) taught through the obeisance by him whose liberality (it is); that is, through the obeisance he becomes liberal,³ whose manifestation is through Vohûman, where subsists (*yehevûnéd*) wealth which he preserves through virtue. (22) And this, too, that this meditation on righteousness⁴ is taught only by him, who (*aêgh*) meditates (so), and who is suppliant for righteousness anew⁵ (and) afresh⁵. (23) And this, too, that the Religion has been interrogated (*pûrsîd*)⁶ by him who is humble (*âîr*) towards (his) superiors (*avarîgân*), and towards (his) inferiors at the same time.⁷

(24) And this, too, that the condition here (in this world)⁸ as regards the Mazda-worshipping Religion is taught by him by

---

¹ Here *vad* is used for *ôl*. ² It is stated in the Bûdahishn, IX, that the archangel Ameretâta produced a certain germ of plants from which grew up "the tree of all seeds or germs in Airân-vêj in the Vouru-kasha ocean, near which grew also the tree Gaðkerena, which will destroy diseases and decrepitude, and produce full perfection or immortality in the universe at the renovation or future existence." See Bd. XVIII, 9.

³ Yasna XLIII, 9, d, which Pt 4 in my library gives as follows: *Aédûn avô hanâ î lak âtâsh râd havâôm pavan nîyâyishn*. In the Dînkard *var'zishn* for *nîyâyishn*. ⁴ Ibid, 9, e. *Yasharâyîh, chand li khvâstâr havâôm, mînam*, "on righteousness I meditate as long as I am a suppliant." ⁵ *Navag navag*. ⁶ Ibid, 10, c *Pûrsâî-ich min lenâ mûn lak pavan zak pûrsishn (daêna)*. ⁷ Reading *ham-châk*, Turkish-Pers. *châk*, "time," Perhaps *hamjâê*, "at the same place or time." West, *ham-jâk*, "similarly."

⁸ *Latamâîh*, "the state or position in this world."

whom the Religion is propagated,¹ (and so) by whom purification unto mankind; and for this reason, because the absence of propagation of the Religion is owing to the absence of purification among mankind on account of the fiend; and when humanity is purified from the fiend, the Religion is propagated. (25) And this, too, that by him only pleasure is taught to him who is a friend—that is, he gives it—who is a pleasure to him who is a friend; and hence (*ajash*) the decision (*dādistan*) likewise is this, that by him who causes pleasure unto friends, his having caused pleasure is taught also unto them (i.e., to friends). (26) And this, too, that, by him whom Ahuramazda teaches pleasure, it is taught (that) pleasure² comes from Ahuramazda; and for this reason, because he is exalted (*búrjîhât*) also in worldly condition (*stihâd*) through that best (*avartûm*) joy, whereby mankind are (likewise) taught.

(27) And this, too, that the (spiritual) development of a characteristic in (one's) intelligence is taught to him who is a man contented in mind (*tûsht-mînishn*),³ by him whose own movement (*rûbishn*) is towards his own sacred beings⁴; and for this reason, because he fully (*bûndag*) considers his own power, and also that of (his) contemporaries (*ham-budîgân*), (and) likewise the triumphant valour (*chîrîh*) of the age,⁵ (and) gives decision thereon; and others are taught about (it) by him. (28) And this, too, that the spirit of Ahuramazda⁶ is taught only by him who loves him who is Ahuramazda, and the exposition (revealed by him); and for this reason, because he is mutually loved (*ham-jûshîd*) when in company with Ahuramazda, so that . . . . .⁷ (29) And this, too, that the reward

---

¹ Yasna XLIII., 11, d. *Aēgh tân hanâ gūft, aēgh daēna rūbāg kardan dūsh-khvâr*, "this was said by you that it was difficult to make the Religion progressive." ² Ibid, 14, b. *Avô li, Aûharmazda! aē lak râmînâdrih kabed [am yehabûndi]*, "do Thou grant me, O Ahuramazda! this Thy pleasure abundantly." ³ Av. *tush*, "to be at rest," "to be contented," "to be satisfied." West, "vigorous minded." ⁴ That is, the sacred beings to whom he is devoted.

⁵ Comp. Pers. *chîr. chîragî*, "victory," "triumph." West, "chivalry."

⁶ Ibid, 16, a. *Aēdân zak ī Aûharmazda maînâg, mîn Zaratûshstra havâ-ôm jûsham, aēgh Vohûman pavan haîtîgîh barâ jûsham, Aûharmazda! mînash mad yegavîmûnéd chîgâmchâi afzûnîgîh dâdîgîh*. ⁷ Here some portion of the text seems to have been omitted by the copyist by mistake.

is taught at the appearance (*paédâgîh*) of the sun¹ by him whose friendship is for the Spîtâmân, which also increases in the day; that is, it is necessary to perform religious duties and good works in the day-time, but they should not be put aside (*lâ spújêd*) for the second day; and for this reason, because friendship for the Religion is through good regard (for it), and putting off duties to be performed in the day, entirely (*barâ*) for the second day, is liable to much punishment (*pûhal*) at the bridge, the sun being the most kindly-regarding (*hû-chashmtûm*) and swiftest of the visibles.

(30) Excellence is perfect righteousness.

CHAPTER LVIII. BAGA NASK.

(1) As to thirteenth fargard, *Tad-thwâ-peresâ*,² know that the obeisance² to the archangels is performed by him who is proficient³ (*farzânag*) in the religious recitation for the archangels; (and) proficient is he who when knowing the recitation (and) maintaining the recitation of the Religion with propriety, is then minutely⁴ searching,⁴ and (is) a unique (*aevag*) (instance) in the affairs (*sâmân*) relating to the archangels, (and) in making the obeisance unto the sacred beings. (2) Because, on this subject, one speaks of seven kinds: learned or proficient, or learned in evil, who are united in their (*aôbash*) statements (*mîlayâ*) with those of the people of the world; the uniquely learned man, categorically (*mâdîgânîhâ*) also the physician, explains (*nigîzêd*) what is not spoken of (and) does not occur, of good or ill nature⁵; and the uniquely proficient (man), categorically also the physician, explains what is spoken of as good nature; the uniquely learned in evil, and also the physician, explains what is spoken of as ill nature; and the uniquely unlearned (man) explains anything whatever that is unlearning (*adânîh*).⁶ (3) And the learned in the recitation for the sacred beings, who

¹ Ibid, 16, d. *Pavan-ash hvarshêd paédâgîh mizd yehabûnî-haît, mûn khûdâgîh zak ash haît pavan bîndag mînîshnîh.*

² Yasna XLIV., l. (Av.) *Nemanghō ā yathā nemō khshmvatō.* (Pahl.) *Nîyâgîshn zak mûn aêdûn nîyâgîshn î lekûm daêna; Aûharmazda, dûstam yehabûnêd hâvisht lekûm hâvand khûrsandîh.* ³ *Farzânag*, "learned," "a sage." ⁴ Reading *âmâr*, comp. Pers. *âmâr*, "minute search", reading Pers. *âmmârah*, "an authority" (Steingass), hence "who is an authority."

⁵ Pazend *lhu* for Pahl. *hû*, "good." ⁶ West, *anâg*, "mischievous."

though (*amat*)—on account of the necessity of speaking evil about a learned (man)—is so, that he entertained a dishonest purpose (and still) stood in the obeisance for the sacred beings, (and) is said to be un-wreathed (*lā-tājīdīg*).¹ (4) And the evilly learned in the recitation for the sacred beings, happens to be he who entertains an immoral (*avāgūnīh*) purpose, and turns out also an apostate (though) knowing (the Religion). (5) And the unlearned in what (pertains to) the sacred beings are of two kinds, either good and void (*tōhīg*) of learning, and the evil who is void of knowledge; the good (and) void of learning worships the sacred beings unobservantly with the proper rites; and the evil who is void of knowledge, thinks to worship the sacred beings unobservantly with improper (*a-frārūn*) rites, and has no means of staunch (*āustānīg*) reliance (*astishn*) upon the Religion of the sacred beings, (and) on their obeisance. (6) And the well-learned in what (pertains) to the sacred beings, in the three formulæ (*vāchag*) which are connected together, (and) which are good and learned, expounds faithfully as to what (pertains) to the sacred beings, (and) the object (*sāmān*) of the obeisance for the sacred beings.

(7) And this, too, that by him who teaches to mankind that thing which becomes their hope of eternity, mankind are taught to attain (*madan*) to the Religion of the sacred beings; and for this reason, because for them the good-minded (*vohūmanīg*) attainment (*rasishn*) to the Religion of the sacred beings (*yehān*), ought to be required for them with wisdom,² (and) its obligatory (attainment) with wisdom for them is a goodness in the steadfast people (*āustīgān*), and becomes a (means of) meditation³ for them; and the meditation on the goodness of the steadfast people is through the hope of eternity which is provided for that goodness, on account of which the hope of eternity, is the original reason (*chim*), too, of the acceptance of the Religion.

¹ Reading, instead of *lā tākhīg*, *lā tājīdīg*, Pers. *tāj*, "a wreath", "a crown", West *tākhīg*, "unransomed", Pers. *tākhīan*, "to assault", "to attack", but that meaning is inconsistent; may be *tākht* for *takht*, "a throne", hence "dethroned".

² Yasna XLIV, 1, d, e. West, "is to be required wisely for them."

³ Av. *man*, "to think." Comp. Pers. *manī*, "thought," "presumption."

(8) And this, too, that by him is taught what is pre-eminent (*fratim*) excellence among the worldly existences, who has made his own the best (divine)¹ sayings; and for this reason, because heavenliness¹ (*vahishtigîh*) is the acme (*roêshâ*) of every excellence. (9) And this, too, that he becomes a cherisher of meritorious works who performs meritorious works publicly (*âshkâragîhâ*); and for this reason, because others are taught (to be meritorious) thereby, and meritorious works increase in the world. (10) And this, too, that by him who possesses the fruit of his kinship (*khvêshîh*) with Ahuramazda, the development of the world in virtue² is taught; and for this reason, because on account of (*pavan*) that divine fruit he becomes the preserver (*bûkhtâr*) and performer of (acts of) liberality, and (thereby) they enlarge the source (*bûn*) of the divine power of liberality and pluck (*pâkhagnênd*)³ the fruit of it, and the world is rendered happy thereby, (and) mankind are taught (about it) highly⁴. (11) And this, too, that, through perfect thoughtfulness right words (and) actions⁵ are taught by him whose ceremonial is through perfect thoughtfulness; and for this reason, because both (right) words (and) actions are (required) in the ceremonial.

(12) And this, too, that the wise creative power (*dahash*) of Ahuramazda is taught to him, who on the behalf of Ahuramazda carries out in action the exposition regarding the renovation⁶ (of the world); and for this reason, because the wisdom of Ahuramazda is the source of advantage at the end of it, and a medium through the strength of the goodness and knowledge of him himself (*zyash benafshâ*), and because it is (so) destined (*bakht*) as regards the creations; and whoever possesses that strength for helping forward the renovation, is exalted through that wisdom, and (people) are taught thereby. (13) And

¹ Reading *vahisht*, "heaven", "best"; West, *va ayâd* "remembrance." Yasna XLIV, 2, b. ² Ibid., 2 d. ³ Comp. Pers. *pâ-khâk-kardan*, "to trudge", "to press", "to pluck".

⁴ That is, mankind receive high (or divine) learning (*madam âmûkhtnêd*).

⁵ Ibid., 6, c. *Mânash yasharâyîh pavan kûnîshn, ash zak î stavar bûndag mânîshn yehevûnêd*.

⁶ Ibid., 8, b. *Zak î dahîshn am barâ yemallûndî mân lak, Âûharmazda, zak nigîzîshnîh, aêgh tanû î pasîn pavan zak râs shâyad kardan*.

this, too, that the reward¹ of Zarathûshtra is appropriated by him who thoroughly (*barâ*) selects (*vichînêd*) acts of merit and justice²; and for this reason, because through that selection (*vichîngarîh*) (he becomes) one with (*ham*) Zarathûshtra.

(14) And this, too, that the recitation (*manîuntan*) of the Religion by mankind is caused by him, who helps onward (*vakhshînêd*) the propagation of the Religion; and for this reason, because owing to the joy of those who practise it honestly, virtue increases. (15) And this, too, that the Religion of Ahuramazda is propagated by him who shall perform the ceremonial of Ahuramazda; and for this reason, because through that act of his he attains to the (staunch) belief³ of the supporter⁴ of the faith⁴ (in the Religion). (16) And this, too, that he who is an excellently (*pâhlâm*) righteous man of just judgment, is protected from the annoying (*bêshîdâr*) spirit by him who is very much (*vêsh*)⁵ in company with Vohûman; that is, who beholds and possesses resources through virtue; and for this reason, because the annoyance which is partaken by him owing to (his) just judgment among the powerful ones (*chîharîgân*) of mankind, is doubled (*dôgânî-haît*) by their⁶ pleasure owing to his being much in company with Vohûman, the annoying spirits being disabled in their annoyance by that good (or patient) bearing of annoyance (by him).

(17) And this, too, that the efforts (*kardârîh*) for the archangels are taught by him who is entirely (*barâ*) capable (*padûg*) to do what is for the archangels; and for this reason,

---

¹ That is, the reward appropriated by Zarathushtra. ² Yasna XLIV, 17, c. *Zak î kardârîh î lekûm, aêgh kâr va dînd î lekûm amat bândag vabîddâmând, . . . aêgh daêna rûbâgîh bândag aêmat yehevûnêd.*

³ *Dâdistân*, "justice", "decision"; West, "opinion".

⁴ Reading, *vâvarîgânîh*, Av. *var*, "to believe", Pers. *bâvar*; West, *vâfrîgânîh*, "blessing."

⁵ Reading, *virûyînidâr*, also read *garûyînidâr*, from *gar*, "to sing in praise," meaning "singer or supporter of the Religion by praising it." West, "provider of the rite", reading *nîrangînidâr*, *nîrang*, "rite," or "ceremonial."

⁶ Reading, *ângûn vêsh*, "so much (with Vohûman)." West, *ângûnagîh*, "resemblance".

⁷ That is, of the annoying spirits,

because he becomes the hope of a glorious¹ end, and the hope of a virtuous end, also a demonstrator of the renovation (of the world). (18) And this, too, that the words of him who is Zarathûshtra are taught by him, in order that people shall become desirers for the beneficers (*saôshyants*)²⁻³; and for this reason, because owing to the propensity towards the beneficers, which is through the Religion, (and) others are caused to be eager for the Religion, and made to rise (*vasúbârinênd*) in (their) inclination for them. (19) And this, too, that by him who gives anything to a righteous man, this, too, is done by him that he gives also to another person who is wicked (*sarîtar*); and for this reason, because a decline (*shîp*)⁴ of liberality is thereby produced (*vaêrást*) in his case (*avâbash*).

(20) Perfect righteousness is excellence.⁵

CHAPTER LIX., BAGA NASK.

(1) As to the fourteenth fargard, *Ad-fravakhshyâ*,⁶ know that whatever is the (religious) doctrine (*âmújishn*) ought to be listened to here (*letamâ*) as much as possible, (and) that one to whom it should not be taught shall listen to it once (*aêva-bâr*) (in life), (and) shall follow Zarathûshtra.⁶

(2) And this, too, that by him who exists for the purpose of procreation (*zerkhûnîndârîhâ*) among the doers of (good) actions, the best work of a pre-eminent (*fratûm*) nature (namely) self-devotion⁷, is praised; because by the causing of the procreation among the doers of (good) actions,

¹ Reading, *gadvar*, "glorious"; West, *vêdvar*, "consoling."

² That people shall always wish for the coming of Saôshâns, and of those who like to achieve the renovation of the universe.

³ West here differs: "The words that people shall become supplicant, are taught by him who is for the beneficers".

⁴ Comp. Pers. *shîb*, "foundation", "base", "descent", "decline" (Steingass).

⁵ It may be read *âvâdîh* or *âzâdîh*, "prosperity", "freedom" or "excellence".

⁶ Yasna XLV, 1, a. *Aêdûn frâj gûbishn daêna, va kevan nyôgshishn yehabûnishn, va kevan veshemmûnishn, aêgh gûsh baên dârishn, va narm barâ kûnishn, va ghal gûbishn.*

⁷ Yas. XLV, 4, a. *Aêdûn frâj yemellûnam baên ahvân zak î ôlâ î Aûharmazda nafshâ pâhlâm, [khvêlûg-das kardan]; min yasharâyîh avâgîh Aûharmazda âgâs, min denâ yehabûnd [khvetûg-das kardan]; afash pavan abidarîh î Vohûman.*

happens (*yehevînêd*) the fatherhood of mankind; the proper (*khûp*) fatherhood of mankind is through the proper activity of the progeny; the properly acting progeny is through the nature (*haêmîh*) of the first creatures, the progeny (being) in self-activity (*nafshâ varzîdārîh*); and the progeny through self-activity becomes self-devoting; and when that one who is procreator of doers of good actions praises (*stâyêd*) the fatherhood of mankind, self-devotion also is praised thereby. (3) This, too, that by him creatures abide in virtue owing to his virtuous cherishing of the creatures, (and) the practice of self-devotion is taught, (and that) virtue is his virtue; also for this reason, because, on account of keeping the creatures in virtue, he diffuses (*andâzêd*) in the virtuous the nature (*haêmîh*) pertaining to the immortal ones, (and) those who are born of them are strongly gifted (*dahîd pavan chîhar*) with the self-devotion of the immortals.

(4) And this, too, that Spentâ Ârmaiti is (spiritually) in daughterhood to Ahuramazda is taught by him whose wisdom is through perfect mindfulness (Spentâ Ârmaiti)²;

---

varzîd [aêgh-ash frârûn parvardârîh î dâmân râî khvêtûg-das kardan]. "Thus I proclaim that which is Ahura Mazda's best thing in the world [self-devotion] with the help of Asha, Ahura Mazda, the wise, instituted to perform self-devotion. He also practised it in the fatherhood of Vohûman . . . . ." In all the passages in the Gâthâs, wherein the glossators have interpolated the expression *khvêtûg-das*, there is no trace of that idea in the pure Avesta text. However, the fourth line in the strophe: "*at hôr duggedâ hû-shkyaôîhnâ Ârmaitish*", represents Ârmaiti to be the daughter of Ahuramazda, "through good deeds of devotion". Therefore, the interpolations of the expression *khvêtûg-das* in the Pahlavi version are only imaginary, and the meaning attached to the expression is quite ungrounded. It is "pious munificence" (or Ârmaiti) that emanates from Ahura Mazda in the creation of the universe, and hence allegorically she is called His daughter. So Âtar, fire, is allegorically called His son. These are spiritual offsprings, and not embodied existences. They are inadvertently associated with human existences. The meaning of *khvêtûg-dasîh*, "consanguineous marriage", suggested by some European translators, has no clear basis even in Pahlavi books, if not in the Avesta, as some European scholars (including Dr. West) themselves admit.

¹ Comp. Pers. *andâkhtan*, "to diffuse", "to disperse". West, "allows."

² Here the proper name, *Spentâ Ârmaiti* is translated into Pahlavi by the expression "*bûndag-mînishnîh*", as it is often the case in the Dînkard.

and for this reason, because the wisdom (and) perfect mindfulness are within the limits (*kanārag*) of Ahuramazda and Spentâ Ârmaiti; and the wisdom is of Ahuramazda, (and) the perfect devotion is of Spentâ Ârmaiti, and (that) perfect devotion (is) the offspring (*zâg*) of (that) wisdom, just as Spentâ Ârmaiti (is the offspring) of Ahuramazda; and, owing to this, it is quite (*barâ*) reasonable to say, that by him, whose perfect devotion is associated with the (divine) wisdom, it is taught that Spentâ Ârmaiti is in daughterhood unto Ahuramazda. (5) And this, too, that this activity (*kûnishn*) of that (spiritual) daughterhood is thus taught by him whose righteousness is through Spentâ Ârmaiti¹, and whose worship (of the Divinity) is also through Spentâ Ârmaiti,¹ so that they shall perform worship and other pious deeds through Spentâ Ârmaiti¹.

(6) And this, too, that mankind are led² by actions (and) words, to perform² religious good deeds by him who shall cause happiness (*nêvagîh*) for men; and for this reason, because those deeds are religious good deeds, and, when they are committed to memory³ by him, they are also taught by him. (7) And this, too, that what is reverence for Vohûman is taught by him who shall announce publicly (*âshkârag*) what is (seen) mixed or impure (*gômêzag*) by the eye, so that what is unknown (becomes) known⁴; and for this reason, because by the display thereby of the work of Vohûman it is also taught how to revere Vohûman. (8) And this, too, that a ceremonial is taught with perfect piety only (by him) who teaches words and actions with perfect piety.

(9) Perfect righteousness is (spiritual) freedom.

---

¹ Here the proper name is translated by the expression "*bûndag-mînishnîh*", as it is often the case in the Dînkard.

² *Hâkht*, Av. rt. *hach*, "to lead", "to guide"; Av. *yâschâ hakhsâi*, "whom I shall lead", and *hakhsaesha*.

³ Comp. Pers. *bar kardan* to Pahl. *madam kardan*, meaning "to learn by heart", "to commit to memory". ⁴ Lit "what is darkness (becomes) light."

CHAPTER LX., BAGA NASK.

(1) The fifteenth fargard, *Kām-nemōi-zām*¹ is about the reply of Ahuramazda unto Zarathushtra, as to that which was asked by him, thus: "To which land shall I piously turn¹"? Know that: "To that place do go where the man, in whose person righteousness coupled with complete mindfulness, is entertained"; this, too, that "Happy is he from whom there is no complaint."

(2) And this, too, that mankind are caused to be diligent in meritorious acts by him who gives currency to acts of merit; and for this reason, because mankind become progressive in a manifest duty, who are absorbed (*āyūjēnd*²) mostly (*avîrtar*) in acts of merit. (3) And this, too, that the doctrine of the Religion, and that which is to be manifested therefrom, are taught (*châshîd*) by him who is (engaged) in working for the righteous; that is, who would work for the welfare of the people of the good Religion; and for this reason, because many a people, on account of (their) desire for doing good, come to the Religion, and learn it, and practise it. (4) And this, too, that in a barren (*pâdîrân*) province it is taught by him also to cause production (*dahishnîh*), who appoints (*gûmarêd*) a virtuous (*nêvag*) leader over the province; and for this reason, because a virtuous leader of a province becomes (*yehevûnêd*) a teacher of sciences³ and works of merit to the people of the province.

(5) And this, too, that the proper care of the fire is taught by him whose words (*milayâ*) are (inspired) through Vohûman, and who shall also appoint a time for the ordeal of that which is doubtful (*var-âdmand*); and for this reason, because he whose words are uttered through Vohûman, (and) who shall appoint a time for the ordeal of that which is doubtful, teaches how to take care of the operative (*kûnishnîg*) fire, owing to which

¹ *Hû-nâmam*, or *avo-nâmam*, Av. *nemôî*, Av. rt. *nam*, "to go", "to turn to". Yasna XLVI, 1. *Kām nemôî zām kutrâ nemô ayeñî*, "To what land to turn, whither shall I go, making obeisance".

² Av. *yûj*, "to join", "to associate".

³ *Hûnar*, Pers. *hunar*, "science", "art", "industry", "profession" (Steingass),

(*min zak*)¹ from the action of the flaming (*madam*) fire it (*i.e.*, the decree) is then announced about the acquitted or the convicted; (so) mankind shall provide more particularly for the brilliancy (*varchâvandîh*)² of the fire, and the wicked more (so) for assistance and protection from it.

(6) And this, too, that who so shall act liberally towards him who entirely devotes himself in discipleship³ unto priests, is thereby taught also through the preaching (*gûftan-ich*) of the head-priest; and for this reason, because by devoting one's person in discipleship unto priests, there happens (*yehevûnêd*) the preaching of the Religion practised (*vabîdûnt*) also by the headpriest; (and) by him who shall practise liberality towards that person, that action which is also a preaching through the practice of the Religion, is developed and taught. (7) And this, too, that by him men and women are taught to devote themselves in discipleship unto Zarathushtra, who keeps his own males and females in the dastûrship (or priestly authority) of Zarathushtra. (8) And this, too, that goodness is taught by him to those who are good; that is, they bestow it as though they bestow it for the worthiness of that righteous one by means of that (spiritual) wealth; the righteous one, who is worthy of the good Religion, is he who continues in the practice of that worthiness which is sought through that wealth; and the wealth which is desired, is the wealth that is of little trouble (and) much benefit through the goodness and honesty of thought of the giver (*dâdâr*) to him who is calculated (*hamâr*) as the approver of virtuous worthiness. (9) And this, too, that through their (*ash*) Chinvad passage it is taught that they shall step

¹ Yasna XLVI, 7., a-c. *Mûn-at avô li, Aûharmazda, va manîgân pânag yehabûnd, amat li zak î dravand . . . kîn dêrêd am pânagîh mûn vabîdûnayên, zakât min lak âtâsh va Vohûman; mâ lekûm râî khavîtûnam aêgh-am pânagîh vabîdûnayên.* ² Comp. Av. *varechanghvant*, "brilliant", Av. root *varech*, "to shine".

³ Yasna XLVI, 9, a, b, c, d. *Kadâr zak mûn avô li râdîh châshêd fratûm, aêgh-am fratûm hâvishtîh mûn vabîdûnayên . . . pavan kûnishn afzûnîg khûdât yasharûb, chîgûn avô lak Ashavahîshîa tanû pavan hâvishtîh yehabûnt avô li mûn yehabûnêd.*

forth¹ (on it), who go on the Chinvad freely (*ashkârag*); when they have walked publicly (*âshkâragîhâ*) on the path of truth, they are taught to pass on the Chinvad passage.

(10) And this, too, that they whose devotion (*yazishn*) is towards Spentâ Ârmaiti², are taught that the world produces abundance (*frâdîh*) through Spentâ Ârmaiti; and for this reason, because they are taught through that propensity (*haêm*) of theirs for the sacred beings, (that) the development of the world is shewn (*nimûd*) through them (*i.e.*, the sacred beings); (and) they are taught that here below Haurvatât and Ameretât, that is, those sacred beings produce (it) for the benefiteurs. (11) And this, too, that so he who is wicked, that one (*dravand*) also who is authorised, becomes unauthorised, at that time when every one understands that righteousness is then uppermost (*lâlâ*). (12) And this, too, that when he who is authorised is Vishtâspa, likewise he who is authorised is the righteous Zarathushtra³; so he who is the wicked Arjâspa is unauthorised.

(13) And this, too, that the creation of the good is taught unto Ahuramazda, so that he creates. (14) And this, too, that the archangels are taught by his (Ahuramazda's) will⁴, whose contentment⁴ is through that of the archangels, that is, he observes the end in the affairs of the archangels. (15) And this, too, that wisdom is taught to him by him who is Zarathushtra⁵, so that it becomes his whose thoughts are for Zarathushtra, (and) for the Religion of Zarathushtra.

(16) Perfect is the excellence of righteousness.

---

¹ Yasna XLVI, 10, e. *Frâj ôlâ-shân (harvispa) pavan Chish-vîdarg fravâmênd, aêgh ôlâ-shân Zarâtûshtra hâvishtân havând hamâi garôdémânêg havând.*

² Ibid., 12, c. Av. *Ârmatôish gaethâo frâdô thwakhshanghâ*, and (Pahl) *Pavan Spentâ Ârmaiti gehân frahî yehabûnt pavan tûkhshâgîh*. In the above passage the Pahlavi rendering *bûndag-mînishnîh* of the proper name, Spentâ Ârmaiti, is inadvertently given by the commentators. The name of the angel should not have been translated, as the rendering renders the text ambiguous.

³ Ibid., 14, a. *Zarâtûshtra mûn lak yasharûb dûst yehevûnêd.*

⁴ Ibid., 19, e. *Zak-ich li khûrsandîh amat hanâ î lak, Aûharmazda ? âgâs havâ-am, daêna î lak.*

⁵ Ibid., 19, b. *Avô Zarâtûshtra nimûd yegavîmûnêd, mûnash kâmag frâjtûm.*

CHAPTER LXI, BAGA NASK.

(1) As to the sixteenth fargard, *Spentâ-mainyû*¹, know that the Religion is cherished (*mâhmân*) in him who is himself learned, or is a hearer of the learned. (2) And this, too, that the deeds of *Spentâ-mainyû*² are practised and taught by him who is himself a *spentâ mainyû*³. (3) And this, too, that whoever shall perform well-known (*âshkârag*) meritorious acts, becomes a nourisher (*parvardâr*) of meritorious acts.

(4) And this, too, that the spirit of fatherhood is entertained in him who nourishes the creatures with virtuousness⁴ (*frârunîh*). (5) And this, too, that to give⁵ pasture to cattle is taught by him who shall take care of cattle, because the giving of pasture to them with care is advantageous.

(6) And this, too, that he who from what is his lot (or acquired by him) gives benefit thereof to him who is good⁶, (is) good to all, (and) gives all benefit to him who is good; by him all benefit is given to all the good ones, (and) to all the good ones in the way of unity (*hamîh*) in race, species, and nature; and every benefit is given in the way of a perfect gift which is possible for him.

(7) And this, too, that whoever shall justly set forth a decree and judgment, according to the manifestations, too, (through the fire) regarding the acquitted (or) the convicted⁷, becomes praiseworthy; and for this reason, because the source of that judgment is the ritual of the ordeal. (8) And this, too, that by him who gives to him who is a sage that which

¹ Yasna XLVII. ² Or, "the bountiful spirit." ³ Yasna XLVII, 2, c. *Va pavan bândag-mînishnîh, pavan kolâ do yedâ kûnishn varzêd, zak ê gabrâ î gâsânîg, aêgh mindavam bândag-mînishn vabîdûnayên.* ⁴ Ibid., 2, d. *Zak ê frazânag, aêgh frajâm î mindavam pavan frârunîh kharîtûnêd, zak ê abû î yasharâyîh pavan dânnâgîh; aêgh parvardârîh î dâmán pavan frârunîh vabîdûnayên.* ⁵ Ibid., 3, c. Ibid., 5, b.

⁷ Ibid., 6, b. *Âtâsh vichârishn barâ yehabûnêd avô patkûrdârân, aêgh búkht va âtrikht paêddâg vabîdûnayên,* "Fire will give the decision to the contenders, that is, they will render the acquitted and the convicted evident."

is needful for him, a strong (*staura*) foundation for the philosophy (*frazânagîh*) of the ritual is laid, (and) the wisdom (of an ordeal) is (thereby) developed in the world.

(9) Perfect excellence is righteousness.

CHAPTER LXII., BAGA NASK.

(1) As to the seventeenth fargard, *Yêzî*¹, know (*havât*) that whoever maintains faith (*vâvarigânîh*)² in the Religion, and shall uphold (*debrûnayên*) its commands, has thereby made others, too, learned in it; and for this reason, because by this (means) he is pre-eminently (*avîrtar*) able to attract (*hâkhtan*) others to the Religion; (and, as to) the source and means of attraction, the (source of) attraction is this that he himself maintains (his) belief in the Religion, and the means of attraction is this that he is an upholder of the commandments of the Religion.

(2) And this, too, that unto him who shall go through the ritual of an ordeal which is accomplished (*pasâkht*), the Chinvad path is made known; and for this reason, because those also who have accomplished it—what is spiritual work—become witnesses, one about the other, as to its reality (*haîtîh*). (3) And this, too, that by him who shall perform that thing whereby a change (*vardishn*) occurs from evil to good³, is made known (*âgâsînîd*) also that change which is the renovation (of the world), on account of its being the evidence (*gökâyîh*) also of a partial (*bâharîg*) change as regards the eternal (*hamâyîg*) change.

(4) And this, too, that by him who shall cause the welfare of the farmers in the world, then the development (of tillage)

¹ Yasna XLVIII, which begins with the Avesta :—" *Yezî adâish ashâ*."

² Av. rt. var "to believe", Pers. *bâvar*. ³ Yasna XLVII, 4, a. *Mûn yehabûnêd mînîshn, Aûharmazda, avô shapîrîh, amat-îch avô sarîtarîh*.

is caused ; and for this reason, because the tillage¹ of the world (thereby) is more diligently (*túkhshâgtar*) performed. (5) And this, too, that by him who shall render happy the poor, the development² of the world is caused for them ; and for this reason, because through that reason they (*i.e.*, the poor) flourish (*vakhshênd*) more (*vêsh*).

(6) And this, too, that the creatures of Ahuramazda³ are rendered (apt) by him whose rule⁴ (is) for⁵ Ahuramazda ; and for this reason, because he is the undertaker (*giriftâr*) and admirer (*paristâr*) of acts of merit. (7) And this, too, that the devastation (of the wicked) through Vohûman⁶ is taught by him whose rule (is) for Ahuramazda ; and for this reason, because he smites the sinners through the devastation of wicked people.

(8) And this, too, that virtuous people are increased in a province⁷ by him who appoints a virtuous chieftain of the province. (9) And this, too, that proper instruction is upheld (and) demonstrated by him who loves (*júshêd*) Vohûman⁸. (10) And this, too, that straightforward deeds⁹ are propagated by him who teaches sagacious sayings and straightforward deeds to those who are good ; and for this reason, because the approval and propagation of what is virtuous by the sages is most excellent (*avîrtar*).

(11) Best is the excellence of righteousness.

¹ Yasna XLVIII, 5, d. *Zak î gaöspend varzîdâr västryösh, zak î lenâ râî khûrishn fshûvînishn.*

² Ibid., 6, c. *Aêdûn pavan zak î ôlâ tarsgâsîh, Aûharmazda, aûrvar vakhsînâd, aêgh-ash barâ afzâyînéd.* ³ Ibid., 7, d. *Aêdûn zak dâm lak dâm, Aûharmazda.*

⁴ Ibid., 8, a. *Kadâr lak, Aûharmazda, zak î shapîr khvahishn î khûdâyîh, aêgh khûdâyîh î shapîr î lak, ash afzâyishn mân mâ ?*

⁵ That is, on the behalf of or on the side of Ahuramazda.

⁶ Ibid., 9, c. *Amât pavan frârûnîh zîvêm, am göndag î sarîtarân tûbân yehevûnéd vishûftan.* ⁷ Ibid., 12, a. *Aêdûn ôlâ-shân havând sūd-âmand, î pavan matâ frashagard kardâr.* ⁸ Yasna XLVIII, 12. b.

⁹ Ibid., 12, c. *Pavan kûnishn râst . . . amûkhtênd daêna î lak.*

CHAPTER LXIII., BAGA NASK.

(1) As to the eighteenth fargard, *Ad-mā-yavā*,¹ know that through his perfect devotion² (to God), (there is) the teaching unto mankind for proper living³ thereby, and they become well-recognising it through him,⁴ whose actions are most daughterly (*bertātarîhā*)^{4a}; that is, they are as reverent unto Ahuramazda as a daughter (is) unto a father; and for this reason, because his display of perfect devotion which is instinctive (*āsnīg*)⁵ is through action, (and) that action when heard⁶ of, enlightened (*fîrôgî-haît*) the thought of mankind, whereby man became properly understanding it⁷. (2) And this, too, that proper understanding of things arises through complete devotion; also that (*ghal*) of a daughter towards a father through that complete devotion which is instinctive, whereby is promoted⁸ that desire⁹ (of devotion) which is most powerful (*stakhmagtūm*) in females (*negadān*), (and) is revered (by them); and apart from that, that reverence (is) most strong, the similitude¹⁰ whereof (is) the reverence which (is) towards the creator.

(3) And this, too, that the selection (*vichîdan*) of the things relating to the sacred beings through wisdom,¹¹ is taught by him whose proficiency (*farzānagîh*) (is) in the things relating

¹ Yasna XLIX, *Ad-mā-yavā*.

² Taking *būndag-mînishnîh* as the Pahl. rendering of *Spenta Armaiti*, "ample humility", or "perfect devotion".

³ Ibid., 5, c. *Pavan būndag-mînishnîh kadārchāi yasharāyîh khūp shnāsagîh*.

⁴ "Through his ample devotion", means through the ample devotion of him who is a true patriot devoted to Ahuramazda and his Faith (see Av. Yasna XLIX, 5). ^{4a} That is, those of a loving daughter.

⁵ Av. *āsna*, "innate", "natural", as *āsnō khratu*, "instinctive wisdom."

⁶ Reading *srūdîk*, Av. *sru*, "to hear"; comp. Av. *gaōshō-srutō-khratu*. West's reading *srūtîk*, "acquired", that is, wisdom acquired-by hearing.

⁷ Yasna XLIX, 5, c. *Pavan būndag-mînishnîh kadārchāi yasharāyîh khūp-shnāsagîh, aēgh kadārchāi kār va dīnā shnāsagîhā vabîdānāyēn*.

⁸ Reading *spenjîhaît*, from Av. *spēn* or *span*, "to encourage", "to advance", "to promote".

⁹ Compare Av. *varena*, "desire", "instinct", "choice." West reads *varān*, which alters the idea altogether. See West, Vol. 37, chap. 64, p. 373.

¹⁰ Reading *angūshînādan*, "similitude."

¹¹ Ibid., 6, b. *Daēna î lekūm pavan khratū mînishn barā vichînam*.

to the sacred beings ; and for this reason, because selection of the things relating to the sacred beings, is specially (*mâdîgân*) that which is benefit (*sûd*) in the end (*farjâm*), and what is beneficial in the end is observed through wisdom ; (and) apart from that (*min zak barâ*), he who is sagacious in the things relating to the sacred beings, is taught how to select the things relating to the sacred beings through his wisdom¹.

(4) And this, too, that by him the joyfulness (*aûrvâkh-manîh*)² which is through righteousness, is taught to Frashôshtra, in order that he shall make him fervent (*garemôg*) in the performance of duties and acts of merit, who thoroughly teaches Frashôshtra about Haurvatât (and) Ameretât, so that he regards (him) as his high-priest. (5) And this, too, that by him who shall perform meritorious works anew and anew, (others) are taught to become ardent in performing duties and meritorious works. (6) And this, too, that Ahuramazda gives leadership³ to him who gives pleasure to Ahuramazda ; and for this reason, because anyone who is a giver of pleasure to Ahuramazda, is a true servant of Ahuramazda, (and) Ahuramazda is the leader of the true servant (*râst bandag*).

(7) And this, too, that perpetual (*hamâi*) leadership (*pad*) in all commandments⁴ is for him whose authority is virtuous in that which happens ; also owing to (*mîn*) this reason, because in establishing (*hankhetûntan*) (and) administering (*rayînîdan*) that which is the righteous (*asha-gûn*)⁵ (and) virtuous law, the command is established (*kardag*) which is another further

¹ If we read the word (*arj*) as it is in the original text of DE., the rendering can be : " he is taught how to select things relating to the sacred beings according to their worth or value ". However, in my above rendering I have adopted the word *khraû*, considering the previous context.

² Gâthic *urvâzishâm*, " helpful power ". Yas. XLIX, 8, a. *Avô Frashôshtra aûrvâzishn î pavan yasharâyîh yehabûnâi, aêgh-ash pavan kâr va kirfag vabîdûntan garemôg barâ vabîdûn*.

³ Ibid, 8, b. *Va sardârîh zak min lak bavîhûnêd, Aûharmazda ! babâ hêrbadîh afash yehabûnâi*.

⁴ Ibid., 8, d. *Hamâi vad avô vispa farmân pad havâ-ânî, aêgh Frashôshtra, va hâvishân î Frashôshtra, vad tanû î pasîn hamâi sharîdâîh yehabûn*.

⁵ Comp. Av. *asha-gaôna*, " of a righteous nature."

(*frāj*) observation of the benefit of the creatures, (and) which prepares (*nîvâred*) that which is a perpetual (and) permanent virtue among the creatures; on account of which, even after the life which is bodily and worldly, the progress in that which (was) the principle (*ainîn*) of that law is continued (*râyînîd*), (and) thereby the mastery (*padîh*) of command and sovereignty¹ are connected (*padvast*). (8) And this, too, that Vohûman's guarding the creatures² of Ahuramazda is taught by him whose rule is for Ahuramazda; for this reason, because by him whose rule is for Ahuramazda, is taught the anxiety (*padîsâi*) for guarding (creatures); for this reason, because the anxiety of that ruler for guarding the creatures (is) on account of the power of goodness, (and) the creatures being guarded by the power of goodness, have made known to innumerable people (*amargân*) the power of goodness, which is of Vohûman.

(9) Here regarding the reply unto Zarathushtra concerning the wicked, thus: "Upon arrival in the dark abode of the *drûjas*³ through an immature (*khâm*) death, they are without any rule (*a-pâdakhshâi*), so that every misery is theirs, and it is not possible for them to seek a remedy."

(10) And this, too, that the spirit of reverence⁴ comes through invocation to the assistance of him who is reverent unto the *saôshyants* (benefiters); and for this reason, because the spirits respond (*padvâchênd*)⁵ more particularly (*avîrtar*) to that invoker who nobly (*vâspûharagânîhâ*) becomes their worshipper (*yashâtâr*); and for each one⁶ of the spirits there is pre-eminently (*vâspûharagânîhâ*) a ceremonial, as the spirit of liberality is more particularly worshipped through the gift⁷ of the selector,⁷ the spirit of truth through religious truth (*hû-râstîh*)

¹ Compare West's rendering, p. 374-375. ² West, *dâm-dah*, "creature forming."

³ Yasna XLIX, 11, d. *Afash bæn drûj demân, bæn dûsh-ahû âshkârag haît yegavîmûmishn, âshkârag shaêdân va drûjân.*

⁴ Ibid., 12, a. *Chîgân lak, Ashavahishta! karîtanam avô aîyayârîh, mân Zarâtûshtra havâ-am.* Here the archangel Ashavahishta is meant by "the spirit of reverence." ⁵ Av. *parh* and *vach*, "to speak," i.e., "to reply." ⁶ *Aévag va aévag.* ⁷ *Vichîdâr dahishnîh*, Av. *chi*, "to select"; lit. "for the gift of the selector".

(*hū-rāstīh*), and the spirit of promise through the pious promises (*hū-mitrōh*), and the spirit of sovereignty through pious sovereignty; and so also the worship of the spirit of reverence consists pre-eminently in the reverence unto the *saōshyants* (benefiters). (11) And this, too, that he whose sovereignty is for Ahuramazda is a solicitor for the worship (*yashtan*)¹ of Ahuramazda; and for this reason, because what is wisely solicited from the sacred beings (who are) rulers, for rendering one's own self worthy (*arjānīgīnīdān*), happens (*yehevūnēd*) as a benefit from the sacred beings (who are) rulers.

(12) About the reply of Ahuramazda unto Zarathushtra, when asked by him (Z.) about his own (*nafshā*), his ally² (*airmān*), and his followers (*vārān*), thus: "That one is thy own, that one thy ally, and that one thy follower, even when (and) where (*aēgh*) (that one is) the righteous offspring, who gives currency to this thy Religion of Mazda-worship, (and) recites it loudly (*frāj*) even unto that one who understands it, who offers loudly the benedictions, what is thy good practice, so that he maintains (what is) thy practice for blessings³."

(13) Perfect is the excellence of righteousness.

CHAPTER LXIV., BAGA NASK.

(1) As to the nineteenth fargard, *Kad-mōi-urvā*⁴, know that the nature of cattle (*pāhīh*) is taught to him by a sheep; and for this reason, because the sheep is also included in the cattle. (2) And this, too, that by him who produces (*sājēd*) pasture for the sheep, mankind are nourished⁵ through the sheep; and for this reason, because the nourishment of mankind is through

¹ It may be read *īsh*t, meaning "wealth." Yasna, XLIX, 12, d. *Aēdān bavīhūnāni zak ī lekūm īsh*t pāhlām, *aēgh-am tūbān yehevūnād bavīhūnast*, "Thus will I seek that which is the best (gift) of your wealth (*īsh*t); that is, may my desire thus become possible to me." I read *īsh*t word *yashtan*, from Av. *yaz*, "to adore."

² Ibid., 7, c. *Am mūn airmānīh, va mūn khvēshīh ī dādār haīt*.

³ Ibid., 7, d. ⁴ Yasna L.

⁵ *Srāyēnēd*, Av *thrā*, "to nourish." Ibid, 1., b. *Mūn avō li pāh, aēgh-am pāh mūn yehabūnēd, mūn avō li gabrā srāyishn vīndīnēd, avārīg aīyyār-āōmandīh*.

the sheep, and that of the sheep through pasture. (3) And this, too, that the condition of the sheep in this world (*latamâh*) is taught to him who is a sheep (amorous) unto Zarathûshtra, that is, he regards Zarathûshtra as (his) religious authority (*dastôbar-i*); and for this reason, because a sheep (*padh*) is still a sheep.

(4) And this, too, that the development of strength in straightforwardness is taught by him who produces joyfulness through the desire for long development, that is, he shall do that thing which becomes his (means of) joy for a long time (*dêrang-zimân*); and for this reason, because the development of (that) strength is best from pleasure, (that) pleasure which is long-lasting. (5) And this, too, that by him who shall perform the ceremonial of the sacred beings, the joyfulness which results owing to the sacred beings is then added to his own¹; and for this reason, because (there) happens the coming of the sacred beings to it (*i.e.*, the ceremonial).

(6) And this, too, that the wisdom² of Zarathûshtra is taught (and) demonstrated by him who devotes (his) thought to the Religion of Zarathûshtra. (7) This, too, that the tongue is trained³ for preaching by him who becomes a selector on account of wisdom. (8) And this, too, that by him the proper order⁴ of him who is Zarathûshtra is taught to him, and of those who are *saôshyants* (benefiters) of the Religion; and for this reason, because now (*kevan*) owing to the happening of their (pious) action, disposition, and following,⁵ they prepare mankind for the Religion of Zarathûshtra. (9) And this, too, that by him who teaches the path of straightforwardness to others, they become instructed in wisdom; and for this reason, because through the light (*raôshnâh*) of that path, they see and practise it, and are thereby instructed (in wisdom).

¹ Yasna LXIV., 5, b. *Amat daéna i lekum rûbâg vabîdûnânî, am pavan râmishn ghal vabîdûnâyên.*

² Ibid., 6, b. *Va dûst i yazadân i vêhân yashardâyêh nîyâyishn gûftâr, aêgh avô kâr va kirfag franâmam mûn Zarathûshtra havâ-am.*

³ Pahl. *frahâng*, "instruction," "training".

⁴ *Ârâyishn*, "arrangement," "proper order." See Yasna L., 6, d.

⁵ Av. *hach*, "to follow."

(10) And this, too, that the obeisance for the archangels is practised by him who is an extoller of the archangels. (11) And this, too, that assistance is held (*vakhdúnt*)¹ from the sacred beings by him who gives to him who is the solicitor, that which is dear (*júshag*) to him, because his 'own person is rendered worthy by (that) assistance; and when he is made worthy by it, it is then continued on (*vakhdúnt*) by him; and that one is the solicitor who does not solicit for it through (his) mouth, but through (his) worthiness and love (*júshag*), what is highly (*madam*) good for it.

(12) And this, too, that it is taught by him that in the day at the dawn² they shall commence³ (*dakhshag*) who are for obeisance; that is, they shall not postpone (*spújêd*)⁴ till another day the (performance of) duties and meritorious works which it is necessary for them to perform within the day; and for this reason, because by causing the preservation (*bújînídan*) of the dawn from base⁵ inconsistency (in the performance) of duties, duties are made exalted (*madam*) by him. (13) And this, too, that perfect liberality is taught in both the worlds by him whose thought for both the worlds, is that people shall perform that thing which is possible to remain good in this world, such as the arrangement of good sovereignty, and good religiousness, and the law of honest principles, (and) other things, through which results the arrangement (*nívârishn*) of dwelling places and the living of mankind in the world; (and) the appropriation of any perfect liberality by that performer is an exaltation (*búrzih*) which is his, owing to that sublime activity.

(14) Righteousness is perfect excellence.

¹ Yasna L., 7, d *Vakhdúntâr yehevúnâni zî-am min lekûm haît ayyârîh, aêgh-am zak ayyârîh î min lekûm avô nafshâ tûbân yehevúnâd kardan.*

² Ibid., 10, c. *Pavan rôshanîh î khûrshêd baên yôm hôsh zak î arûs baên bâm-î, ashân pavan dakhshag barâ kard, zak î lekûm tarsgâi va nîyâysn Aûharmazda, ashân pavan dakhshag barâ kard.* ³ Compare Pers. *dakhsh*, "commencement of a business," (Steingas).

⁴ Or, "suppress". ⁵ Reading *khîr*, Pers. *khîr*, "base," "dark," "vain," "absurd."

CHAPTER LXV. BAGA NASK.

(1) In the twentieth fargard, *Vohūkshathrem*, Ahuramazda has announced to Zarathûshtra the Spîtâmân, thus: "They who are now possessing (*pavan*) sovereignty are rulers; people who are tyrants, who are wicked (and) lying (*drûjan*), are not now possessing sovereignty; thou shalt also cause him to be thoroughly smitten who exists for deception in the embodied world by wailing (*min shîvan*); and they (the people) shall be relieved from death, ruin, and deceit, because those (who are tyrants) would not cause (them) relief"¹. (2) And this, too, thus: "When they shall bestow sovereignty on him who is good, they shall be saved through that sovereignty of his; also thou shalt cause him to be thoroughly smitten who is made deceitful (*drûjîndag*) owing to wailing, and (so smite) death, ruin, and falsehood."

(3) This, too, that by him who shall cause perfect devotion² to his own, righteousness is produced (*vabîdûnt yehevûnêd*); and for this reason, because through perfect devotion, the discerning (*vînâg*) eye of life, which is righteousness, is enlightened (*rôshanî-haît*). (4) And this, too, that it is quite necessary in a sovereignty to bestow wealth, is taught by him who shall provide sovereignty for him who is all-enlightened (*hamâg-rôshan*)³; and for this reason, because the observation, meditation, and action of him who is an all-enlightened³ ruler (are) about providing wealth for the multitude, and about the advantage which it is possible for the sovereignty to achieve (*kardan*).

(5) And this, too, that the gift through the words of Vohûman is taught by him who shall perform the ceremonial

---

¹ West reads: *mâ-ash va râê bâjînênd*, "because, cause the preservation of his effects." The idea here is that the righteous sovereign smites the lying tyrant thoroughly, and preserves mankind from death, ruin and deceit.

² Yasna LI., 1, b. *Pavan-ich lak Spendarmad, pavan frârûnîh bândag mînishnîh, ghal vabîdûnam-âe; yehabûnâd avô li îsht pavan kîdâdyîh barâ shâdyad yehabûnt.* 3 DE, *hamâg rûbîshn*, "all-progressive".

of the sacred beings with the thoughts of Vohûman¹; and for this reason, because the minds having the thoughts of Vohûman, the tongues of the faithful (*avistigân*) are habituated¹ to (reciting) the words of Vohûman². (6) And this, too, that sinlessness (*avinâsîh*), from good works remaining (*âmanêd*) (undone), is taught by him who continues on (*mânêd*) in virtue; and for this reason, because it is atoned for (*viçhârd*) by him also in the performance of obligatory (*frîzvânîg*) meritorious works.

(7) And this, too, that the activity for all (*kâdâ*) goodnesses is helped through activity for goodness by him whose initial gift among the existences is that he entirely (*barâ*) gives them what is necessary to be given; and for this reason, because in a work upon which a thousand men are occupied (*yegavîmânêd*), if one would exercise his own strength in the work, the (remaining) 999 men are helped by him in that work.

(8) And this, too, that the path of righteousness is not concealed is taught by him who is a good thinker through righteousness; and for this reason, because the sap³ and root⁴ of his righteousness are owing to (his) pious⁵ thought. (9) And this, too, that utter (*bîndagîh*)⁶ confinement of those that are cattle shall not be done⁶, is taught by him who maintains cattle for the *dastur* of the beneficers; and for this reason, because they (the beneficers) so teach and command him.

(10) And this, too, that the fulfilment (*vabîdûntan*) of the duties of her household (*kadag-bânûgîh*)⁷ is taught by her,

¹ Yasna, LI., 2, b. *Lekûm Vohûman nîyâyishn yehabûnêd va sûd, aêgh dâdag-gûbîh vabîdûnayên, va sûd vabîdûnayên.*

² Comp. Pahl., Pers. *khûg*, "habit." Yas. LI., 3, b. *Mûn-tân zak pavan hûzvân milayâ pavan Vohûman.*

³ Reading *âzvan*, Av. *âzûnti*, "sap," "juice."

⁴ Reading *rîshag*, Pers. *rîshah*, "fibres."

⁵ *A-neskhûnti*, "not damaged."

⁶ For *bandagîh*, Pers. *bandah*, "a slave". *Zak î göspendân a-bândagîh amûkhtênd, a-padmân kûshishnîh . . . mindavam î avârûn vabîdûnând.* This is referring to immoderate slaughtering of cattle by the *Kîgs* and the *Karapans*.

⁷ Yasna, LI., 17, c. *Pavan sharîtâîh î Aûharmazda va zak î yasharâyîh ârzûg vabîdûnêd kadag-bânûgîh.* That is, she fulfils the duties of her household in the sovereignty of Ahuramazda, and with the desire of righteousness,

by that wife who shall joyfully pay reverence to her husband; and for this reason, because her performance of the duties of her household is for the pleasure of (her) husband, and that pleasure is through her reverence, and the reverence arises through joy. (11) And this, too, that to love the Religion on account of learning (it)¹, is taught by him who is faithful^{1a} (and) of the nature of Vohûman; and for this reason, because owing to faithfulness pertaining to Vohûman the Religion is well understood. (12) And this, too, that the joy (*râmînîdârîh*) of Ahuramazda² is caused by him who teaches for ^{2a} Ahuramazda.

(13) It is righteousness that is perfect excellence.

CHAPTER LXVI. BAGA NASK.

(1) The twenty-first fargard, *Vahishtâ-ishtish*,³ is about what is proclaimed (*frâj-ash gûft*) by the righteous Zarathûshtra, thus: "The ceremonial is performed by him whose worship of ours^{3a} is on account of his pious thinking." (2) And this, too, that Vohûman and the *mâthras* are lodging in the body of him, in whose body the Religion is lodging, (also) the spirit of goodness which is an alliance⁴. (3) And this, too, that the good Religion is taught in word and deed by him who shall perform the ceremonial with (his) thought devoted to Vohûman. (4) And this, too, that the archangels are entertained in the person of him who loves Vohûman; and for this reason, because their lodging is in light, purity, and perfume, and the body is intellectually lighted, purified, and perfumed by Vohûman.

(5) And this, too, that mankind are made to exert for the performance of works of merit by him who shall make gifts unto the doers of works of merit. (6) And this, too, that

¹ Yasna LI., 18, b. *Zak î yasharâyîh jûshêd pavan khûdâyîh, pavan zak î Vohûman âgâs-dahishnîh, frâruân dâdâgîh râî zyash haît.* ^{1a} Compare Pers., *paēmân*, "agreement".

² Ibid., 20, c. *Avô yazishn âvâmam* (I am reverent) *va zak î Aûharmazda râmînîdârîh vabîdûnâni (mizd).* ^{2a} That is to be near Ahuramazda.

³ Yasna, LIII. ^{3a} Of the sacred beings.

⁴ *Padmân*, comp. Pers. *paēmân*, "covenant," "peace," "alliance."

by him who loves the path which is beneficial¹, also others are taught to take the same path. (7) And this, too, that he gives the daughter in daughterhood to his father, who teaches to the daughter reverence towards (her) father²; and for this reason, because she is made steadfast (*aústīgânînd*) in daughterhood by him. (8) And this, too, that the rule of Vohûman is taught by him who holds the skill, which is his, with straightforwardness; and for this reason, because from the rule of goodness arises (*yehevûnêd*) the advantage of the absence of strife (*a-padgârîh*) of the skilful ones (*hûnarân*).

(9) And this, too, that a daughter is given to a father for filial service, so also the wife (for social service) to another man, by him who teaches reverence towards the father and the husband to the daughter and the other woman, and so, too, by him who instructs a wife in housewifery of a man; because the advantageous service of the wife for the man arises through reverence towards her husband and (her) good training in domestic economy. (10) And this, too, that even the reverence of the wife towards the husband is produced by him who gives a wife unto a man; because the giver himself becomes praiseworthy (*sepas-âomand*) even by his own act of giving (that woman to her husband).

(11) And this, too, that by him the cause and the effect are attributed unto Ahuramazda, who offers what is necessary unto Ahuramazda, and who teaches for the eternal salvation, the virtuous inevitable source of (that) salvation, (and) the virtuous inevitable effect (*bur*) of it. (12) And this, too, that the mastership of the house is exalted (*han-bârîd*) by him who keeps the door of the house open (*vishâdîg*) for the sages, the body of the house being the door, the ear, and the eye, and the mouth of the house.

(13) The excellence of righteousness is best.

---

¹ Yasna LIII., 2. c, d. *Kaî Vishtâspa, Zaratûshtra î Spîtâmân, va Frashôsttar-ich, yehabûnîshn zak î avîjag râs . . . mîn daêna i Aûharmazda avô sûdâomandân yehabûnêd, aêgh vâchag avô shapîrân châshêd.*

² Here Dr. West remarks: "In section nine there seems to be no confinement of the meaning to matrimony."

CHAPTER LXVII. BAGA NASK.

(1) The beginning of the twenty-second fargard, the *Airyaman*,¹ (is) the interrogation at the end of the five Gâthas ; it is by him entirely (*barâ-ash*) taught in regard to the dominion of Ahuramazda—that is, by making him ruler (*khûddâi-ash*) of himself—who shall do that which is declared by the passage :—*Yâ erezhejyôî-dâhî drigaövé vahyô*² ! who bestows happiness (*vehishn*) on him who is a right-living poor (man), relief from the destroyer, (and) the consummation (*hangerdigîh*) of every happiness.

(2) The best excellence is righteousness.

CHAPTER LXVIII. BAGA NASK.

(1) About the selection from the whole *Yasna*³, which is about the developer (*vakhshînîdâr*).

(2) Those are the beneficers who develop for the developer; that is, they shall cause benefit (*nêvagîh*) for him who would produce benefit for others⁴. (3) So the righteous who devotes himself the best thought is he who attains to it through Vohû-man, the benefit from him is that he is the famous destroyer,⁵ the righteous man who is the smiter of the wicked, (and) who develops what pertains to Ahuramazda, and what pertains to Zarathûshtra, that is, he destroys (the wicked) according to religious covenant (*padmân*)⁶.

¹ The Pahlavi text of this fargard being easy, here I have almost followed Dr. West's English rendering.

² *Yasna* LIII., 9, d. *Mûn avô râst zivishn drîgûsh âsânîh yehabûnêd*.

³ West here remarks thus :—" It is not very clear from this chapter, and from what is stated about it in Chap. I, 2, whether this selection was compiled by the author of the Dinkard, or by some earlier writer. So far as its statements have yet been traced, nearly all of them originate in the Gâthâs, or in the *Yasna Haptanghâstî* ; but § 45 quotes a passage from the *Bakô Nask* (*Yasna* XIX)."

⁴ Pahl. *Yasna* XLII., 1, a.

⁵ *Ibid.*, 8 b. *Âshkârag bêshîdâr, aêgh sarîtarân âshkârag bîshîm*.

⁶ Reading : *pavan padmân kûshêd*. Reading : *padmânagîhêd*, "is caused to fulfil a compact."

(4) Regarding him who is oppressive towards the righteous man, the reply is spoken (thus): “As to the reward of the smiter and the developer—of that man who knows the smiting and the developing—the most evil reward is of him who is wicked according to his smiting; as to the evil reward it is twofold from the spirits¹, (since) wicked practice (*varzishn*) is loved by him who is wicked; and for this reason, because every righteous individual is of *gâthic* (spirit), since when privileged, he who is wicked is like him who is righteous, (but) also he who (is wicked when he) is privileged is unprivileged.”²

(5) Zarathûshtra proceeded with smiting at the wicked; (and) as to that movement (*rûbishn*) Ahuramazda spoke thus:—“Thou shouldst thus proceed with smiting at the wicked with justice (*dâdistân*); because thus thou and the righteous of every kind (*harvispîn*) will hold (me) as ruler. (6) Also according to (my) decree (*vichâr*) one submits (*yehabûnêd*) to the ritual of ordeal (*nîrang î var*), which realises (*haîtûnînêd*) that which is real (*haît*), so that they may make that which is unknown, thoroughly (*barâd*) known. (7) Thou, too, art equal (*hâvand*),^{2a} thus through the worship of the sovereignty of Ahuramazda, so that its wealth and authority are thus maintained through virtue; as thou, who art so, art more unenslaved³ to the world through the furtherance⁴ (and) development⁵ (*vârishn*) of righteousness; also great is he who trusts (*hémnunêd*) the righteous for righteousness, and great, too, is he who (believes) the wicked man for wickedness.”

(8) As to that commandment (*farmâyishn*) Zarathûshtra spoke, thus:—“A public tormentor (of the wicked) is the righteous man, the benefiting follower (*hâkht*) of Ahuramazda, who (*âêgh*) loves the embodied world of righteousness, and highly

¹ May be the two spirits: *Spentômainyu* and *Angrômainyu*.

² See Chap. LXI., 11. “he who is wicked when privileged becomes unprivileged.” ^{2a} Lit., what is dark (becomes) thoroughly lighted.

³ Reading *ana-âgôshagtar*, “more unenslaved,” comp. Pers. *âgôsh*, “a slave,” “a servant.” West, *anâkôshîdar*, “more unconfined.” ⁴ *Frêh-dahishnêh*. ⁵ *Vârishn-dahishnêh*.

(*madam*) desires its reverence according to the covenant of righteousness therein; that is, he knows the covenant of duty and meritorious works." (9) Regarding the material world, the reply spoken is as follows:—"That one who mixes again with the demons, becomes as much as when demons are mixed again with the demons, (and) as long as exist developers in their own world (of demons), so that they are able to seek benefit for their own, (while) they the righteous are smiters."

(10) Regarding that one who is a smiter of the sages, the reply spoken by Söshâns is, as follows:—"It (*i.e.*, the smiting) arises in his way when he is again mixed (with the demons)," (11) As to that wickedness (*drûjîšn*) Ahuramazda spoke, thus: "Happy is he from whom there is no wickedness." (12) Regarding him for whom Yima (*Jamshêd*) has¹ come, he spoke thus:—"He attains to his reward who is no smiter, and no developer, and not authorized, and not unauthorized."

(13) As to that following, Vohûman spoke, thus: "I elevate that *ahû* and that *ratu* who has my righteousness in person."

(14) As to that commandment, Spentâ Ârmaiti² spoke thus:—"So do thou encourage (*barâ vabîdûn*)³ that one whose intelligence⁴ is a gift⁴—of a man who is wise—who is as an emblem (*dakhshag*) of my Religion; because he has worshipped that which is ours, so that he has maintained the wealth of being in relationship with us, who through his words has enlarged (*frêh-dahishnîh*) the world of righteousness. (15) That (is) what is my arrangement, and that (is) my wish, (and) that is, what is necessary for me; and I love what thou fully (*barâ*) knowest, that is, what is the preparation of righteousness; also whatever excellent words and actions thou askest of us, *O Zarathûshtra*! with bountiful devotion now practise with both thy hands; observe thoroughly my actions⁵ (*varz-am*), those which I am performing, (and) thou, too, wouldst be performing. (16) In your worship, *O Zarathûshtra*! thou art liberal,

¹ See Book VIII, Chap. XII, §§ 7-8.   ² See Bk. VIII, Chap. VIII, § 3.

³ Comp. Pers. *barâ kardan*, "to kindle," "to encourage."   ^{4,4} *Âgâs dahishnîh*.

⁵ Or, "what I do."

who art liberal in ceremonial; thou with him who is personally thine believeth that for the gift (*yehabūntan*) of wealth (and) for liberality there is no conflict (*padgār*); (but) the reward of Zarathûshtra the developer (is) for developing, the reward of Zarathûshtra the smiter (is) for smiting, (and) the reward of Zarathûshtra, the smiter and the developer, (is) for smiting and developing. (17) About the bridge (judgment) of him whom the fire calls in the name of ordeal¹, as when they pour the melted ore upon him again in the throat (*gulûg*), thou shouldst pray near him (when) alive—him whose love is for goodness—so that people may perform duty and works of merit with fearlessness; it is possible to know that with his (own) desire (*kâmag-ich levatâ*), too, (it was) done by him on account of necessity.”

(18) As to that request Ahuramazda spoke, thus:—“Such is the exalted following (*lâlâ hanjishnîh*) of Khshathra-vairya for him who is ours.” (19) As to that question (*prashna*) Ahuramazda spoke, thus:—“Such is attained by him who is ours through Vohûman, it is possible for him to come to our Religion through virtue. (20) Truly, that one, O Zarathûshtra! is authorized for the sovereignty, who gives ears⁴ to this Religion, that he may thoroughly propagate (it); who is given immortality on account of this, and the will (and) kind regard for him who is the best of that Religion of mine, O Zarathûshtra! (and) who assists in the progress⁵ of this world of mine through righteousness.”

(21) As to that one who is he (who is evil), Ahuramazda spoke, thus: “From that which is great evidence (*mas-gavâîh*), when the wicked considers as without evidence him who is wicked himself, (and) whose deeds as to him are owing to the thought of Akôman.”

(22) When Haurvatât and Ameretât⁵ are both given to thee in that path,⁶—on account of this, when thou art of the propi-

¹ West reads; *pavan vaharîh* (in the sense of *bâharîh*) *shem*, “(whose) name (the fire calls) for participation.”

² *Farmâdishn*, West, “utterance.” ³ *Lâlâ-hanchishnîh*, Av. *hanch* or *hanj*, “to draw,” “to attract,” “to adhere,” “to follow.” ⁴ *Gôshâ-srînéd*, Av. *gaôsha*, “ear,” and *sru*, “to listen.” ⁵ *Frêh-dahishnîh*, “advancement.”

⁶ Health and Immortality. ⁶ In that path towards heaven.

tious spirit and of the best thought—so that what thou understandest thou shouldst perform, and what thou dost not understand thou shouldst inquire about again (in heaven).”

(23) Of him who has the wisdom of Ahuramazda, of him in whom wisdom subsists, Zarathushtra enquired concerning him who is not existent (*ana-haît*), who is not existent in the end; (and) of those who had thus never been material existences, of those who will not be on the side of virtue from now and henceforward.

(24) As to that opposite (*padîrag*) description Ahuramazda, spoke, thus:—“Among (*andarg*) all kinds of men who are righteous, who are smiters of the wicked, say that we also increase¹ the proportion of milk for the consecration of milk for (our) propitiation by the holy-water (*zōsra*), in order to cause much happiness (*nêvagîh*) of life.”

(25) As to that commandment he, Ahuramazda, spoke, thus:—“Happy is he from whom there is no complaint (*garzishn*), and the life which solicits like this: *Gerezôî.....âkhsô*²....

(26) To thee, O Zarathûshtra! the *mâthras* are given by me as protection in the reply of the *Kem-nâ*³...., which before the

---

¹ *Frâkhûînam*. ² Yasna XLVI, Av. lines 3 to 5, Pahl. 2-3. *Garzam avô lak zak denâ khadîtn, Aûharmazda, aêgh-am chârâg bavîhûn; râmishn am kâmag, mûn dôst avô ôlâ dôst yehabûnêd; pavan âmâkhtîshn î Vohûman, amat pavan frârnîh yekavîmûnam, zak î yasharâyîh isht am yehabûnâî*. West renders the Pahlavi thus: “I complain to thee, behold it and this one, O Aûharmazda! (that is, seek a remedy for me); that pleasure is my desire, which a friend gives to his friend, through the instruction of Vohûman (when I am instructed in virtue) the coveted (*isht*) righteousness (thou shouldst give me).” “The words in parenthesis have no equivalents in the Avesta text.” ³ *Ibid*, Av., 7, Pahl., 7, a to e, *Mûn-at avô li, Aûharmazda' va manîgân (hâvishtân î li) pânağ yehabûnt amat li zak î dravand (Aharman) pavan yakhsenûnishn kîn, (aêgh-am kîn levatâ dârîd, am pânağîh mûn vabîdûnayên) zakâî mîn lak Âtâsh va Vohûman! (mâ lekûm râî khavîtûnam aêgh-am pânağîh vabîdûnayên), mûn pavan ôlâ-shân kûnishn yasharâyîh fravarêm, Aûharmazda, (aêgh kâr va kirfag vabîdûnam-i, am pânağîh mûn vabîdûnayên)? Zak î avô li dastôbar î Daêna frâj yemellûnâî (denâ yemellûnâî, aêgh: Daêna pavan dastôbar yakhsenun)*, West renders the Pahlavi, thus: “who is given to me (and mine, my disciples) as protector by thee, O Aûharmazda! when that wicked (Aharman) retains malice for me in possession (that is, maintains

mutual friendship¹ of Kai-Vishtâspa², that righteous friend of mine², was a thing well-known³ out of those (things) which are practised (*varzîd*), (and) out of those such as it is requisite to practise. (27) As to the statement of an unprincipled man, know that it is false, know that every thing inconsistent is (so); for this reason, (because) all (statements) are not those which the good man maintains, because when the wicked one is authorised, that one who is righteous, and that one who is also authorised become unauthorised; he who is righteous becomes like him who is wicked, and also that one who is authorised becomes unauthorised, (he who is righteous becomes like him who is wicked, and also that one who is authorised becomes unauthorised,) ^{3a} so that he (the wicked one) is fully incriminated (*âirikhtîd*), (and) they shall seize his possessions (*dârishn*)."

(28) Regarding the beneficers (*sûd-âômandân*) the reply spoken is (as follows):—"On account of the reward of the smiter and developer, they are those beneficial ones whose smiting and developing are those of the developer Ahuramazda, who understands smiting and developing."

(29) When through the smiting of the wicked by Ahuramazda a question arose⁴ (whereto) the reply spoken is as regards the smiting of this world (*latamâ*) for him who is the ruler:—"The reward is taught so by him who is of excellent judgment, thus, that he who is the smiter and developer, Sôshâns, shall make the decision (*vichîtra*)."

(30) Zarathushtra spoke in reply, thus: "He gives a reward." (31) And that wise smiter, Sôshâns, spoke in reply thus: "He shall inflict punishment."

---

malice with me. Who shall provide me protection) other than thy Fire and Vohûman? (Because I know that they would provide me protection for your sake) when I nourish righteousness through deeds for them, O Âûharmazda! (that is, should I perform duty and good works, who shall provide me protection?). Thou shouldst proclaim to me that high-priest of the religion; (this thou shouldst state thus: 'Maintain the religion as high-priest')."

¹ *Hakha*, "a friend." ² Yasna XLVI, 13, c. *Ôlâ i Vishtâspa pavan zak î lekûm yasharâyîh hamîshag mînam khûp ham-hakhag, aêgh frâranîh dâst*. See *ibid*, 14 a. *Zarathûshtra! mûn lak yasharûb dâst*. ³ Pers. *âshkârah*, "well-known." ^{3a} The text is found written twice in DE. and therefore enclosed in brackets by me. ⁴ *Madam yehevânt*.

(32) Even that manifest cow (-soul) that is at the several (heads of) cows. has openly complained (*garzî-haît*) to the righteous this complaint (*garzishn*):—"How long will it be when a developer arises, even that one who is an undesirable ruler? How long is the time till that happens, till when the wicked one who is a smiter, who is an authorised corrupter, becomes unauthorised?" (33) Because, on account of her volition² she complains thus, until the developer arises, even that one who is an undesirable ruler, that is, until that one who is the developer becomes authorised (*pâdakhshâî*),

(34) As to that her complaint, spoke Ahuramazda thus:—"Not so by this complaint is the obtainment (*vindishn*) of spiritual lordship (*ahûrîgîh*); for this reason, (because) when they do not regard the ruler as a ruler, and (there is) no giving (*dahishn*) of priestly authority (*ratûîh*) from any righteous people whatever³, (and) it is necessary to speak henceforth (*kevan frâj*) to many righteous ones, until when a developer arises, (and) even that one who is an undesirable ruler."

(35) On account of the several utterances of the spirits, which are as regards thought, word, and deed, it is necessary to say that they shall certainly⁴ render ((their) account⁴, always until a smiter or a developer whatever is obtainable, and who is authorised or unauthorised. (36) Many there are to whom it is necessary to ask this question,⁵ whether he who is righteous is no witness (*a-gavâî*) for him who is wicked, (and) that righteous one causes him (the wicked one) to be exposed by his evidence,⁵ (and) they (the wicked ones) cause him who is righteous to be an opponent⁶ by smiting. (37) Many there are to whom⁷ it is certainly necessary to speak this reply⁸ until (there is) the smiting of the maintainer of strife (*padkârdâr*) and of (his)

---

¹ *Paëdâg*. ² *Kâmagîh-ash*. ³ *Yasna XXIX, 6, b: Lâ aëdûn ahûrîgîh vindishn, aëgh zak î pavan jîvâg chârâg kardan lâ shâyad, hanâ râî-ich khûddâi pavan khûddâi lâ yakhsenund, va lâ dahishn ratûîh mîn yasharâyîh chîgâmchâi, aëgh dastâbarîh-ich aëdûn chîgûn âvâyad dâshtan lâ yakhsenund.*

⁴⁻⁴ *Hamâr ghal vabîdûnayên*. ⁵ The question stated in § 32. ⁶ *Pavan gavâi paëtâgînênd*. ⁷ *Pavan zadârîh paëtiyâragînênd*. ⁸ *Amat* here used for *mûn*. ⁸ The reply stated in § 34.

kinsmen. (38) Many there are by whom that one individual (*aîsh-1*) is loved who is the developer of the righteous; (wherefore) it is certainly (*ghal*) necessary to create a doer of good for the many wicked and also righteous, while a wicked one, who is the smiter, who is the maintainer of strife, is in authority.

(39) Because on account of the gift (*dahîh*) of (his) will¹ it is proclaimed (*frâj gûft*) thus: "They shall fully (*barâ*) understand that Ahuramazda chooses what is right, (and) Aharman chooses not what is right. (40) And (this) that until they shall fully understand that the punishment of the wicked is certainly (*ghal*) for teaching them that they (on account of their wickedness) shall abide in the abode of darkness, (and) that they give reward even to him who belongs to the *Ham-hastagân*,² and that they are certainly smiting the wicked; that the good spirits are most powerful, so that they shall kill the apostate, and that they shall convert (*vardênd*) (the wicked) from evil to goodness, and that those who are wicked shall be made to believe by the tongue (*hûzvân*) that for the virtuous nourishment (*parvardârîh*) of the creatures self-devotion shall be practised (*kardan*), and that the demons shall be despised, and that thus he who is an evil ruler is wicked, and that they (the wicked ones) are not approaching (*ana-yehtânishn*) the place³ where Ahuramazda shall cause the counting of sin and merit."

(41) "And they shall become more diligent in the performance of duty and merit, and abstain more from sin, always until they surely attain to any acquirement (*vindishn*)⁴ whatever for those in life and those in a lifeless state (*a-zîvandagân*). (42) And they shall not inflict complete punishment in the embodied state (*tanû-âômandîh*), and the world is not destroyed by the fiend; every individual highly counts on himself⁴, and every one fully (*bûndag*) attains to the end for the affairs of Ahura-

---

¹ The will of Ahuramazda. ² The name of a place in heaven where those souls abide whose merits and sins are found of even weight in the balance. ³ That is, the wicked people shall not pass the bridge of judgment, when they are not devoid of sins. ⁴ By the accumulation of immense acts of merit.

mazda ; (but) the fiend is not vanquished, and they shall not inflict complete punishment."

(43) And the beneficent (*afzûnīg*) Ahuramazda does not think (that) every one should remain (for ever in this world), and no one completely gives up himself (to it), (because) through the fiend they certainly suffer, and become of evil wisdom. (44) And in every body goodness does not arise for him who is good, but the wickedness of the fiend certainly destroys what is good, and the wicked do not understand what is good ; and the wicked certainly (*ghāl*) recite (their) religion, they do not bestow love on doing duties, but they become certainly evil-doers (*dûsh-varzîdâr*).

(45) And the righteous man, who is the best (*pâhlâm*) in the spiritual (and) embodied existences, becomes an authorised (*shalîtâ*) developer, also that one who is a willing ruler ; and so he who is wicked, even that one who is authorised, becomes unauthorised, at that time when every (righteous) individual consigns his soul to the *Garôdemâna* (the supreme heaven);¹ and when every one should know that every one of the annoyers suffers² pain, so that when, owing thereto,³ they solicit the sacred beings, still (*barâ*) only hell (it is) that they offer.

(46) And when every one shall perform the ceremonial of the archangels without (hope of) benefit, and when every one knows that Gôsh-aûrvan complained,⁴ so that he who is the fashioner⁵ of cattle enquired, thus: "Whose is the guardianship of the cattle, not without annoyance ?" The reply of Ashavahishta, thus :—"They shall inflict punishment."

(47) Every one knows that in the vision of the good spirits there is joyfulness in the light⁶, and when every individual becomes aware of the priestly authority of Ahuramazda; and when

---

¹ Yasna, XXVIII, 4, a. *Mûn rûbân baên Garôdemâna yehabûnêd pavan avâgîh î Vohûman*, ² *Bêsh yehevûnêd*. ³ Owing to pain. ⁴ Yasna XXIX, 1, a. *Avô lekûm, amesûspendân, Gôshâûrvan garzîd*. ⁵ Ibid, 2, a. *Aêdûn zak î gôspend tâshîdâr Aûharmazda pûrsîd, aêgh*; "*Ashavahishta mûn lak gôspend ratû, (aêgh-at denâ dâdistân chîgûn, aêgh-at ratû î gôspendân)... ?*" ⁶ Yasna XXX, 1, c. *Mûnshân baên rôshnîh pavan vînishnîh hû-ravâkhmanîh, (aêgh-shân amat mâinûg yazîshn khadîtûnd, ashân râmîshn yehevûnêd)*.

every individual knows that his sagacious (*dānishīg*) remedy against the harm owing to the Evil Spirit is declared;¹ and when every individual knows that Ahuramazda fashioned the propitious effects (or bounty) in the *māthras*²; and when every one knows that the priest is perfect, and that Ahuramazda causes to enhance both of them³ in the spiritual state;³ and that Vohūman is the offspring (*zāg*) of Ahuramazda,⁴ and that Spenta Ârmaiti⁵ is Ahuramazda's own (*nafshā*), and that both⁶ of them are the life of him who has assigned it; and that life is given by the thought and wisdom which are his own, and that the sacred beings convey prosperity⁷ to it.

(48) And when every one who is of this worldly existence, knows to do what he ought to do for the sake of that worldly existence; and when every one through (his) deeds is a lover⁸ of the spirit that is his own, and when every one becomes a personal supporter (*būrdār tanū*) of Ahuramazda⁹. (49) And when every individual knows that they give no reward to him in whose body a demon is lodging, (and) who is not listening (to the good spirits)¹⁰; and when every one shall make his own soul immortal¹¹; and when every one maintains the fruit (*bar*) of his relationship with Ahuramazda¹².

¹ Yasna XXIX, 6, a. *Aēdūn-ash pavan fūmā gūft Aūharmazda, āgāsīhā visūpishn vichārishn (aēgh-ash dānishnīg gūft, aēgh-ash anāgīh min Ganrāg Maīnūg chārag haēt.)* ² Ibid, 7, a. *Zak ī afzūnīgīh pavan mānsar Aūharmazda ōlā ōl tāshīdār mūn pavan yasharāyīh ham-jūshishnīh.* ³ *Maīnūg va stīh, Yas., XXXI, 7, c. Zak ī kolā 2 Aūharmazda maīnūgīh vakhsīnīd (aēgh, mīndavam ī maīnūg va stīh, ōlā barā afzāyīnēd) mūn kevan-ich ham-khūdār.*

⁴ Ibid, XXXI, 8, a. *(Va amat-am Vohūman khadītānt am aēdūn mīnīd aēgh zāg ī lak) Vohūman abū havāih lak.* ⁵ Ibid, 9, a. *Lak haēt Spendarmad (aēgh, lak nafshā), pavan lak haēt zak ī gōspend tāshīdār khratū.* ⁶ In Yasna XXXI, 10, *kolā dō* and not *se*. See the meaning of *fravāftēnd* in Mills' *Gāthās*. West, "has wandered forth." ⁷ Compare Pers. *khang, khangī*, "prosperity." West, "support." ⁸ Ibid, 21, c. ⁹ Ibid, 22, c. *Zak ī lak, Aūharmazda, būrdār tanū haēt, (aēgh-at baēn stīh māmānīh pavan tanū ī ōlā.)*

¹⁰ Yasna XXXIII, 4, a. *Mūn lak, Aūharmazda, a-nyōgshīdār, va Akōman-ich, barā yazishn havā-ōm.* ¹¹ Yasna XXXIV, 1, a. *Mūn-am kūnishn, mūn-am gūbishn. mūn-am yazishn, pavan a-marg-rūbishnīh.* ¹² Ibid, 3, a. *Aēdūn lak mydād, Aūharmazda, (aēgh bar pavan khvēshīh ī lak yakhsenunam),*

(50) And when every one is a *zōtar*¹, who is pure (*avīzag*) through righteousness; and when every one offers a consecrated *darūn*² to the archangels²; and when every one knows that co-operation (*ham-kardagīh*) is from him who is devoted (*bandag*) to them (archangels), and when they are together in soul³. (51) And when every individual devotes himself personally (to them); and when every one proceeds to their ceremonial and glorification⁴; and when every individual knows from (the words) *naēchīd tēm anyēm*, that no other than you (have I through holiness, then do ye save us!)⁵; and when every one knows that through that sovereignty of his, the renovation will be produced according to (his) will among the living ones⁶.

(52) And when every one knows the enlightened Religion; and when every one regards the Religion as guide (*sardār*) and sublime⁷; and when every one knows that the manifestation of this (Religion) ought to be in him; and when every one thinks Ahuramazda bountiful (*avzūnīg*)⁸; and when every one knows that, when it occurs (*yahevūnēd*), happiness is bestowed (*yehabūnī-haīt*) through wilful sovereignty⁹; where and when they call him for the performance of duties and meritorious acts, reward is given to him. (53) And when every one offers a sheep to the good *yazads*; and when every one knows that for him whose righteousness subsists in action, there occurs a strong and perfect devotion¹⁰; and when every one meditates on manifold

¹ Yasna XXXIII, 6, a. *Mūn zōtar pavan yasharāyīh avēzag . . . . . zak ī mindavam min vahishta bavīhūnīd.* ² Yasna XXXIII, 8, c. ³ Ibid, 9, c. *Min zak ī ōlāshān būndag ham-kardārīh amat ōlāshān pavan agavin rūbān.* Reading *būndag*, the rendering is "that complete co-operation with them is from him."

⁴ Yasna XXXIV, 6, c. *Aēdūn avō zak ī lekūm yazīshn pavan āfrīgān dahīshn va stāyīshn sajītunam madam.* ⁵ Yasna XXXIV, 7, c. West, [*Naēchīd tēm anyem*]:—"I am aware of no one (above), other than you (that is, I know no one from whom my benefit is such as from you, and when they shall cause) righteousness (that is, they shall perform duty and good works,) it thus produces shelter for us." *Lā aīsh madam zakāī min lekūm āgās havādm.*

⁶ Ibid, 15, c. *Pavan zak ī lekūm khūdāyīh, Aūharmazda, frashagard pavan kāmāg āshkārag bāēn ahvān yehabūnī-haīt.* ⁷ Comp. Pers. *wālā*, "sublime," "majestic." Yasna XXXV, 22. ⁸ Yasna XLII, 7, a. ⁹ Ibid, 8, d. ¹⁰ Yasna XLIII, 6, c. *Mūn zak ī ōlā kūnīshn gehān ī yasharāyīh frch-dahīshnīh, ōlāshān mūn rad āmūzēd būndag mīnīshnīh (Sōshāns).*

assistance from Ahuramazda¹; and when every one speaks of embellishing (his own) nature²; and when every one speaks to provide a ceremonial³ (of the sacred beings); and when every one gives that advantage by liberal gifts⁴. (54) And when every one knows that he grants him the obeisance which is his when in a *garôdemânîg* condition⁵; and when every one knows that it is done by those in the realm of Ahuramazda⁶; and when every individual knows that, so long as the Religion of the first creation⁷ (shall exist), this characteristic (*dakhshag*) is to be considered, thus: *Hvô zî dregvāo...*⁸

(55) And when every individual keeps no wealth for the high-priest of the apostates;^{5a} and when every one knows that what is exalted (*lâlâ*) is righteousness, and when they (the good spirits) shall make intercession for every individual; and when every individual becomes aware (of the Religion of Ahuramazda), and when every individual sees that that one (Ahuramazda) is the father of righteousness; and when every individual knows that that one spirit of bounty⁹ is in him. (56) And when every one knows that he who is inclined (towards Ahuramazda) is a smiter of many a wicked¹⁰; and when

¹ *Havâ ôlâshân min lak kated ayyârîh minam Aûharmazda.* ² Yasna XLIV, 3, a. *Kôlâ aîsh fratûm haêm barâ ôvâyard vaêrâstan.* ³ Ibid, 6, a. *Zak î min harvispagûn mahîst (yazîshna î yazadân kardan).* ⁴ Ibid, 7, a. *Zak î ôlâ î sîd bavîhûnam pavan râd dahîshnîh (amat râdîh bavîhûnam-âe).* ⁵ Ibid, 8, c. *Mûn pavan Vohûman kûnîshn gûbîshn âgâs yehevûnêd pavan râstîh î Aûharmazda (pavan daêna î Aûharmazda), aêdûn zak î ôlâ nîyâyîshn baên garôdemâna ash barâ yehabûnd* ⁶ Ibid 9, c ⁷ Yas. XLV, 6 *Hyat daênâo paçuruyâo dâo Ahurâ,* "since the primeval laws thou gavest, O Ahura!" ⁸ Yasna XLVI, 6, c. *Mâ zak dravand mûn avô dravandân pâhlûm, zak yasharûb mûn avô yasharûbân pâhlûm (baên var-âômandîh-l mûn avô dravandân mindavam yehabûnêd, pavan yasharûb dârîshn), vad amat daênâ î fratûm dahîshn î Aûharmazda, (vad amat zak Saôshâns yehamtûnêd).* This Pahl. passage is rendered by West, thus:—"For he is wicked whose best nature is for the wicked, and he is righteous whose best nature is for the righteous (in any doubtfulness); whoever gives anything to the wicked is to be considered as wicked, and whoever gives to the righteous is to be considered as righteous), so long as the religion of the first creation, O Aûharmazd! (until the time when Sôshâns arrives, one is ever to be considered in this way)"

^{5a} The Ms. has *yasharûbân* by mistake (see Yas. XLV, 8, a)

⁹ Spenta-Ârmaiti. ¹⁰ Yasna XLVII, 4, d. *Amat khvâstâr haît, kated zadâr î dravandân.*

every individual utters words of obeisance unto Ahuramazda¹; and when every individual knows that that is our comfort (*khvārīh*)², (and) that he is Ahuramazda's own creature³; and when every individual teaches⁴, (and) every individual joins (*âyūjêd*) in the best Religion.⁵

(57) And when every individual knows that Vohûman guards the creatures; and when every individual becomes authorised through (his) will for the reward; and when every individual knows that through the gift in its origin there happens increase⁶; and when every individual transacts, or shall transact the affairs of the archangels⁷; and when every individual knows that when he who is learned (in the Religion) speaks to him,⁸ it becomes a possession (*dârishn*) for the benefit of righteousness⁹.

(58) When, for equal (*hâvand*) meritoriousness, it is necessary to give first to *môbads*¹⁰, so that on account also of the mobad-ship Kai-Vishtâspa (was) worthy of the sovereignty¹¹, and that a wife was given unto Zarathushtra by Frashôshtra; (and) that that was the wise Jâmâspa¹² whom Ahuramazda produced; and that every individual shall perform the ceremonial of Ahuramazda¹³.

(59) And when every individual knows that the best prayers are the words of Zarathûshtra¹⁴, and accordingly also his is the reward for those of you who are learned (in the Religion)¹⁵.

(60) Perfect (*is*) the excellence of righteousness; perfect excellence (*is*) righteousness.

END OF THE DĪNKARD.

¹ Yasna XLVIII, 1, a. *Amat yemellûndnî li hanâ î lak âgâsîh, Aûharmazda! (dâena î lak).* ² Ibid., 6, a. *Mâ zak lanâ khvârîh.*

³ Ibid., 7, d. *Aedûn zak dâm lak dâm, Aûharmazda!*

⁴ Yasna XLVIII, 12, c. *Va pavan kûnishn râst havând, va hanâ î lak, Aûharmazda! âmûkhtend (dâena î lak), mâ ôlâ-shân yehabûnt yegavîmûnd hamaê-stârîh î ôlâ î Aêshma.* "In their actions they are just, and this which is thy doctrine, O Ahuramazda! they are teaching thy Religion, for as an opposition against (the demon of) Wrath they are given." ⁵ Ibid., 9, c. ⁶ Yasna LI, b. ⁷ Ibid., 3, c. ⁸ Ibid., 8, a. ⁹ Ibid., 8, b. ¹⁰ Ibid., 15, a. *Mîzd mûn Zarathûshtra havâdam, avô maînûgân châsham pêsh (pavan hâvand kîrfagîh).* ¹¹ Ibid., 16, a. *Zak mûn Vishtâspa magîh-ich râî (avêzagîh-ich râî) pavan khûddâyîh arjânîg.*

¹² Ibid., 18, a. ¹³ Ibid., 20, c. ¹⁴ Yasna LIII, 1, a. ¹⁵ Ibid., 7, a.

Colophon I, appended to the MS. DE. of the Dinkard.

(1) “Completed in great joy and complete blessing this last (*afđûm*) half (*naêma*) of the manuscript (*nipîg*) of the unsimilar, and priceless, and unequalled Dînkard, at the place where they discovered and obtained it for us in Asûristân, within the auspicious, prosperous, and fragrant, and precious (priceless), and of abundant products, the glorious Bagadâd of righteous wealth, from a copy (*pachîn*) which as regards the Religion of religions, is identified with the leaders of the good Religion, who were of happy *fravâhars*, who were descended from the family (*dâdag*) of the holy Âtârô-pâta, son of Mahraspend, who re-edited (*lakhvâr vichârd*) with the help of (*min*) five or six very fortunate ones, the knowledge of the pure Revelation, which is the all-embellished learning of learnings; (and) as the leaders of those of the good Religion who successively (*âkhar âkhar*, or “later on”) at different times (*a-ham-vâr*) had, in order to maintain its recitation and research, prepared the restoration (of the Religion) at different places through their manuscripts and revision of them.

(2) “I, Mâh-vindâd, (son) of Naremâhân, (son) of Vâhrâm, (son) of Mitrô-âvân, like an adopted son (*satûr*), on account of its being one’s own property of him who wrote it, am publishing (*frâj-shedkûnâ*) it¹ on the day of Dîn, of the month of Tîr the auspicious,² of the year 369, after the year 20 of him who was king Yazdakard, the king of kings, son of Shatrôyâr, in the staunch belief in the pure Religion of the worshippers of Ahuramazda, (and) in the superior (*avar*) amity (*âshtagîh*) (with Ahuramazda) of Zarathushtra the Spitamân, of righteous *fravâhar*, (and) in the truthful accomplishment (of the renaissance of the Religion) of Âtarô-pâta, son of Mahraspend, and in the superior amity of the solicitors (*kâmagân*)³ of righteousness, whose righteous utterances of blessings (are) for the embodied world; know that⁴ (they were) thinkers of good thoughts, speakers of good words, and doers of good actions

---

¹ The text of the Dînkard. ² Lit., “victorious.” ³ *Kâmagân*, lit. “desirers,” Av. *kâma*, “wish,” “desire.” ⁴ Havât, “it is that,” “know that.”

as regards the material existence, through the complete instinct¹ of good regard for works of righteousness they (were) links (*padvandân*) of union (*padvastârîh*) with the renovation (of the universe); and as regards the spiritual existence, their pure (pious) souls and *fravâhars* attain (*vindînând*) to the obtainment² of the supremely (*avartûm*) great position, and exalted position (*bûrzâvandîh*), and to entire recompense in that which is *Asar Rôshnîh* (Endless Light) which is of perpetual benefit, (and) which is full of happiness (*khvârîh*)³. (3) (It is) particularly for those of pious *fravâhars* and pre-eminently⁴ learned men, Âtarô Frôbag, son of Farrakhû-zâd, (and) Âtarô-pâta, son of Hâemîd, by whom this priceless (*ana-arj*) sacred book (*nîpîg*)⁵ of the Dînkard was selected (*vichârd*) so wisely and with a pure spiritual (*ahû*)⁶ vision into the auspicious golden⁷ commentary of the good Religion, with so truly friendly and fully lovingly⁸ good instinct for the Religion, and with great benefit for us moderns. (4) (It is) obscure (*nîhân*) for me who through eagerness (*ârzûgîh*) for righteousness, like an adopted son⁹, have joyfully disinterred (*khûsh-kand*) this sacred writing; and so he who reads it, and shall make use of it, has to rely on it, and be free from doubt about it; and that one who shall take a copy from it, takes it with honesty, and he shall be connected with it appropriately."

(5) In every action (there shall be) a measure or proportion for pursuing that measure; in pursuing a measure (there shall be) a good end; in a good end, satisfaction¹⁰ (*shnûmîgîh*); and in satisfaction, joy; and in joy, rejoicings; and in rejoicings, pleasure; and in pleasure, unrivalled¹¹ success (*vanîh*)¹² in the meditation on Vohûman; and in the meditation on Vohûman, a strong (*arvand*)¹³ heart (*lebbmâ*); and in a strong heart, fear-

---

¹ *Kâmag*, "propensity," "desire." ² *Vindîshn*. ³ Av. *hvâthra*, "comfort," "glory." ⁴ *Aghrî*, Av. *aghrya*, "supreme", "pre-eminent"; *aghra*, "the head", "the top." ⁵ *Nîpîg*, rt. *nîpi*, Arian *lipi*, "to engrave," "to write" ⁶ *Ahû* for *ahûig*. ⁷ Reading; *zarîyâv*, ⁸ *Pâr-jûshâramîhâ*, Av. *jûsh*, "to love". ⁹ *Satûr*, "an adoption"; it also means "a war horse".

¹⁰ Av. *khshnu*, "to rejoice." ¹¹ *A-ham*, "having no equal." ¹² Av. *van*, "to conquer." ¹³ Av. *aurvant*, "courageous", "strong", "active".

lessness; and in fearlessness, embellished (*paêrâstâg*) life; and in embellished life, healthy progress of the body; and in the healthy progress of the body, useful (*kârîg*) resources; and in the useful resources, diligence; and in diligence, good gifts¹; and in good gifts, new acquirements²; and in new acquirements, shining³ riches, (wealth); and in shining riches, complete participation⁴; and in complete participation, absence of want; and in absence of want, absence of distress (*a-bêshîh*); and in absence of distress, thanksgiving; and in thanksgiving, prosperity⁵; and in prosperity, auspicious organization (*nîvârishn*); and in auspicious organization, progressive (*rûbâg*) relationship; and in progressive relationship, perpetuity (*jâvîdîgîh*); and in perpetuity, desire of good regard⁶ for relationship; and in desire of good regard for relationship, glory^{6a}; and in glory, exaltation; and in exaltation, liberal character⁷; and in liberal character, beneficial activity; and in beneficial activity, progressive commanding; and in progressive commanding, powerful position; and in powerful position, freedom; and in freedom, liberality; and in liberality, select (*vîchîdâr*) donations; and in select donations, friendship with the good (or pious) ones; and in friendship with the good ones, purity (*pâyîh*)⁸ of righteousness; and in purity of righteousness, pious meditations; and in pious meditations, truthful speaking; and in truthful speaking, blessings; and in blessings, practice of acts of merit; and in practice of acts of merit, love of the soul; and in love of the soul, sinlessness^{8a}; and in sinlessness, fortunate worldly condition; and in fortunate worldly condition, righteous souledness; and in righteous souledness, highest paradisiacal condition (*garôdemânîg*)⁹; and in highest paradisiacal condition, higher place of an existent being than that of the most excellently existing beings and most hopeful beings.

(6) "Through the strength of the good spirits, and the help of the creator Ahuramazda, may pious rejoicing entirely (*barâ*)

¹ *Hû-dahishnîh*, Av. *dath*, "to give" ² *Nyô-barîshnîh*, "new carrying."

³ *Khanîd*, Av. *khan*, "to shine." ⁴ *Spûr-bâharîh*. ⁵ *Afzûnîgîh*, "increase," "welfare." ⁶ *Hû-chashmîh*. ^{6a} Av. *hvâthra*. ⁷ *Âzâd-chîharîh*; Av. *chithra*, "open," "public." ⁸ Av. *pu*, "to purify." ^{8a} Lit., "less sinfulness,"

⁹ *Garôdemâna*, name of the highest heaven, the abode of Ahuramazda.

reach ! (7) Homage (*nimâz*) unto Zarathustra, the Spitâmân, of righteous *fravâhar*, (and) friend (*âshâtâg*) of Ahuramazda !

(8) " And that one who desires as a share (in it) to make a copy of this work, or to read it, without giving a pledge¹ in gold which is of value, and in cash money,² (and) then he does not give what is decreed³ (*vakht*) in (the name) of the good spirits⁴, he has to reach in any period full adversity, is little protected⁴ (*zînâhâr*), (is) in trouble and ruined (*khanjînag*),⁵ and entire trouble (*ranjgârî-pûr*) reaches him at their hands (*i.e.* of the good spirits), (if) he means (*yezbe mûnd*) not to give back (the copy). (9) And if it (the copy) reaches into the hands of a person, such as is mentioned above, who does not return it, or scratches out⁶ or deletes⁷ the name of mine who am the writer, then on account of it he gets not the gift⁸ offered to the righteous⁸ at the Chîn vad Bridge, through the spiritual ones and the assembly of the Satves stars, (and) I shall be (his) enemy⁹ (or will not bless or help him). (10) And may the sovereign, who follows the Religion, obtain his several wishes !¹⁰ May happiness reach the propagators of the Religion ! May the glory of the pure good Religion of the worship of Ahuramazda, which dispels doubts, be triumphant ! "

Colophon II.

(1) " Completed in rejoicing, and joy, and pleasure, on the day of Ahuramazda, of the month of Spendarmad, in the year 835, after the year 20 of him who was king Yazad-kard, the king of kings, son of Shatrôyâr, I have written ; I, the servant of the Religion, Shatrôyâr Êrdêshîr, son of Aîrîch, son of Rûstakhma, son of Aîrîch, descendant of Kabâd, king of Aîrân, have written (this copy). (2) I have left it for my own kin,¹¹ and for my own children, whom I order to use it with righteousness for 150 years. (3) And after 150

¹ *Grôb*, Pers. *garûb*, "pledge", "pawn". ² *Nagd*, Pers. *nakd*, "ready or cash money." ³ *Baên yazadân vakht*. ⁴ *Zînâhâr*, comp. Pers. *zînâhâr*, ⁵ Pers. *khanj*, "lost," "ruined" ⁶ *Aûstûrîd*, Pers. *astûrah*, "a razor" ⁷ *Ramîtûnéd*, "strikes off." ⁸ *Yazarûb-dâd*. ⁹ *Hamîmâr*, Av. *hameretha*, rt. *mere*, "to smite." ¹⁰ *Kazd*, Pers. *kazd*, "desire," "object." ¹¹ *Nafshâh* i *nafshâ*.

years for (the use of) my grand-children, who are of good repute and propagators of the Religion; I consign it to them in staunch faith in the pure good Religion of Ahuramazda-worship, in the superior amity of Zarathushtra the Spîtâmân, of righteous *fravâhar*, and in the truthful accomplishment (*pasâjishnîh*) of Âtarô-pâta, son of Mahraspend, and in the sayings (*vâch*) and utterances of the solicitors of righteousness for all embodied existences, the thinkers of good thoughts, the speakers of good words, and the doers of good actions. (4) As regards material existence, with complete desire for the good end of the works of righteousness, which are links of union with the renovation (of the universe). (5) And as regards the spiritual existence, their pure souls (and) *fravâhars* attain to the obtainment of the supremely great position and exalted position, and to the acquisition of the complete (and) entire recompense in that which is the Endless Light, which is of perpetual benefit, which is the perfect comfort they attain to. (6) It is especially (*nâmchasht-igîhâ*) for those of pious *fravâhars*, and pre-eminently (*agarg*) learned men, Atarô-Frôbag, son of Farrkhûzâd, Atarô-pâta, son of Haêmîd, by whom this priceless sacred book of the Dînkard was selected (*vichârd*) so wisely and with pure spiritual vision in the auspicious armour (*zrâh*) of the ocean of the good Religion, so truly friendly towards the good creatures of the Religion, fully lovingly and with great benefit for us the survivors (*pasîngân*).

(7) "It is obscure for me who through eagerness for righteousness, like an adopted son, have joyfully disinterred (*khûsh-kand*) this sacred writing; and he who reads it and shall make use of it, is to rely on it and shall be doubtless (about it); (and) he who shall take a copy of it, will take it with honesty, and they shall be associated with it up to the end. (8) This copy of the work (Dînkard) I have sought (*kûshây kard*) from the work (or manuscript) of Marzapân, son of Spenddâd, son of Marzapân, son of Mitrô-âvân, son of Spenddâd, son of Mitro-âvân, son of Marzapân, son of Dahishn-aîyyâr, son of Rûz-vêh, son of Shâhmard, son of Shâd. (9) This book (*daftar*) I have prepared with the help of (*min*) the pious¹ high-priest, who is the pious

---

¹. *Vîj* for *vîjag* "pure," "pious."

Yêzad-aîyyâr, and from mutual conference with those, who are related (to me) through (their) courtesy (*aîrîh*) and goodness, and who are associated with the victorious Söghshâns (*Saöshyant*), I have partly (*gûn*) borrowed,¹ and partly (*gûn*) produced it.

10 "May the family of Spend-dahêd, and the family of Mâh-aîyyâr, be righteous and inmates of *garôdemâna* (the highest heaven), who rendered help to Shatrôiyâr who is servant (*bandag*) of this Religion; he (too) offered materials (*afzâr*), so that this book has been entirely (*dravist*) produced. (11) I am, through his relationship in courtesy and goodness, united with the victorious Söghshâns, so may it be as it is blessed by us! (12) May the glory of the pure good Religion of the Mazda-worshippers be ever triumphant, (and) may the copy be fully recited (*karîttunishn*) by every one according to his own wish as long as he may be able to live!"

Colophon III.

(1) "Completed in gratification, and joy, and auspicious omen, and pleasure, and good health of body, and bowing in the back,² this work of the Dînkard, which is transcribed by those *dasturs* of righteous will, Shatrôiyâr, son of Êrdesîr, son of Aîrîch, son of Rûstakhma, son of Aîrîch, descendant of Kôbâd, king of Aîrân, of righteous soul, (and) worthy of the highest heaven; I am a solicitor (of those) who practised righteousness, so that they may be (so in heaven). (2) I, too, have been a participator (*bâhar*) now in it till (*vad*) the day of Âvân, of the month of the liberal Hvardâd, and the Parsî year 1009, after the 20 years of Yezad-kard, king of kings, son of Shatrôiyâr, a king related (*vâzag*) to him (who was) Hûsrôb, the king of kings, son of Ahuramazda; I have written, I who am devoted (*bandag*) to the Religion, (from the copy of) Mahvindâd, son of Vâhrâm, son of Êrdashîr, (inhabitant) of Tûrkâbâd; this copy I saw, (and) I approved of. I am dastur Shatrôiyâr, the writer of this through the righteous-souled, the partaker

¹ Pers. *spûjî*, "borrowing."

² *Nisadâ baên pûsht*; "bending in the back." Or, "humbly."

of heaven, Yêzad-kard. (3) I wish that God may forgive (the sins of) each and all, who have with righteous souls, ordered (me to do) this work, (and) who admire the lot of dastur Shatrôyâr, the writer of this book, (and) always that of him who is the pious *dastur*, liberal, propagator of the Religion, conductor of ceremonials, performer of acts of merit, truthful speaker, whose nature of goodness and virtuousness may work out our path, who always in life (*hamîshag*) with virtuousness and goodness is also (engaged) in the recitations of the Avesta and Zend of universal belief (*vispô-vâr*), in a bright (*arûshîn*)¹ *yazishna* ceremonial, and (himself) an illustrious writer. (4) I am inspired with awe (*bîm*) at the meritoriousness of Zarathushtra Spitâma, of revered-*fravâhar*. (5) I am inspired with awe at the meritoriousness of the godly righteous ones, the doers of acts of merit, and at Ahuramazda and the archangels who are valuable for us through virtuousness and goodness, materially and spiritually, and who will permanently keep us (*mân*) in humility and goodness and righteousness, until the victorious Saôshhans lays the foundation of the protection (of the restoration of the world). (6) May it be so! May it be also more so! May the glory of the pure good Religion of the Mazda-worshippers exist through the will of the good spirits and the archangels!

(7) "In the name of the creator, who is Ahuramazda, I, servant of the Religion, Vahrâm, son of Mahvandâd, son of Rûstakhma, son of Anôshag-rûbân, son of Rûstakhma, (inhabitant) of Tûrkâbâd, have seen this book of the Dînkard, and approved of it. (8) I recalled to mind the high-priest who was the helping *dastûr* for the district, Êrdeshir, son of Aîrîch, son of Rûstakhma, son of Aîrîch, descendant of Kôbâd, king of Aîrân, for the righteous-souledness and paradisiacal lot, so that his soul may reach through superior righteousness into the best abode, the bright *Garôdemâna*, and his relations and children all may become connected with the victorious Sôshhans; and hence the designation of dasturship may be perpetually conducted in our families! (9) I, Bahram, son of

¹ Comp. Av. *ushahina*, "the time near the dawn," rt. *ush* "to burn" "to shme."

Mahvandâd have written (this copy) on the day of Tîshtar, and in the month of Vohûman, in the year 1036 of Yazad-kard, king of kings, son of Ahuramazda."

Colophon IV.

(1) "Completed in gratification, and joy, and good luck, and rejoicing, and great pleasure by me who am the servant of the Religion, Bâhrâm, son of Mahvandâd, son of Rûstakhma, (this) subject (*babâ*) of intelligence (*kârdânîh*), on the day of Anîrân, and the month of Âvân, in the year of Yazad-kard. (2) I have written this big work¹ with pleasure, who am worthy of forgiveness (for errors) just as this earth which is full of distress (but) sheltering²; may it not be a cutting instrument,³ when⁴ a full (*mâlâ*) memorandum (*ayâd*) of these demonstrations (*bûrhânag*)⁵ is prepared by me. (3) May it be through the wish of the good spirits and the arch-angels! May it be so! May it be also more so! May the glory of the pure virtuousness of the Mazda-worshippers be triumphant! May it be a good gift!

(4) "In the name of the good spirits, and the creator, I, who am the servant of the Religion, Rûstakhma, son of Gûshtâsp, son of Êrdashîr, saw this book of Shatrôîyar Êrdashîr, (and) I liked it. (5) I, on account of (my) becoming the writer of this book, (first of all) called to my mind the virtuous (*nêvag*) name of the righteous-souled and valuable (person) by whom this book had been written; we have seen him in our home (*mân*) practising righteousness, whom and also me the good spirits made co-partners, so that I become more and more the pronouncer of blessings on thee (*i.e.* Shatrôîyar Êrdashîr). (6) May it be according to the will of the good spirits and the arch-angels! May it be so! May it be also more so! Ashem...."

(7) Righteousness is the best excellence.

¹ Comp. Av. *naski*, "a big work." ² av. *vâra*, "shelter." May be read *vindîshn*. ³ Comp. Pers. *dast-âhang*, "an agricultural implement". ⁴ *Mûn* for *amat*. ⁵ *Bûrhân*, "demonstration," "proof".

દીનકર્દ કેતાબ,

તેની

અસલ પહલવી એખારત, ઈંગ્રેજી અક્ષરે તેનું વાંચણ,
ઈંગ્રેજીમાં તથા ગુજરાતીમાં તેનો શરેહ સાથે
તરબુમો, અને તેમાં આવેલા મુશ્કેલ
પહલવી શબ્દોની ફરહંગ.

કર્તા:

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંજાણા, બી. એ., પીએચ. ડી., જે. પી.,
નામદાર સર જમશેદજી જરથોસ્તી મદરેસાના પ્રિન્સીપલ.

વૉલ્યુમ ઓગણીસમું,

દીનકર્દનાં નવમાં પુસ્તકમાં આવેલું
અવસ્તાનાં એકવીસ નસ્કોનું સાંકળ્યું તથા સાર,
ભાગ ૩ જે.

નામદાર સર જમશેદજી જીજીભાઈ ટ્રાન્સલેશન ફંડના વસ્ટી સાહેબોના
આસરા હેઠલ છપાવી પ્રગટ કર્યું છે.

મુંબઈ.

ધી પ્રિટીશ ઈન્ડિયા પ્રેસ.

પ્રજાજનકી સને ૧૨૯૭, ખ્રીસી સને ૧૯૨૮.

[All Rights Reserved.]

મુંબઈ મધે, મી૦ ચાર્લસ વોલને, ધી બ્રિટિશ ઇન્ડિયા પ્રેસમાં, મેઝેગોન, લવલેનમાં
દીનકર્દતું આ ૧૯ મું વૉલ્યુમ છાપ્યું છે.

અને

દારાબ દસ્તુર પેશોતન સંજાણા, બી. એ., પીએચ. ડી., એ
નં. ૧૨૩, ખંબાલા હીલ, મુંબઈ મધે, પ્રગટ કીધું છે.

દીનકર્દ, પુસ્તક ૯ મું. (બાબ ૫૨-૬૮)

ગુજરાતી તરજુમાનું સાંકળ્યું.

પાનાં.

આબ ૫૨ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગદ ૭ મી, તા-વે-ઉર્વાતા : અરો માણસ દુનિ-
યાને નાશથી બચાવે છે (ફ. ૧); અધર્મીપણું (ફ. ૨-૩);
કસોટી (ફ. ૫-૮); મેઠાંમ્પાનો ફેલાવો તથા રક્ષણ (ફ.
૧૩-૧૭); પાદશાહી તથા તેની જાળવણી (ફ. ૧૮-૨૦);
પ્રાણીઓનું પોષણ (ફ. ૨૪-૨૫); ઢોરોની સંભાળ (ફ.
૨૮-૨૯); મોખેદો પીછ દુનિયાનો રસ્તો શીખવે છે (ફ. ૩૦);
સખાવત (ફ. ૩૪); માનસરીગની નેમણુક (ફ. ૩૯);
રાહેનશાહની નોકરી (ફ. ૪૦); અમરપણું તરફ આગળ
વધવું (ફ. ૪૧). દસ્તુરની મ્હોટાઈ (ફ. ૪૪) ... ૧-૯.

આબ ૫૩ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગદ ૮ મી, હવમ્પેતુમહતિ : ડહાપણું શિક્ષણ
(ફ. ૧); અહુરમજ્દ તરફનું માન (ફ. ૨); એક ડાહ્યા
દસ્તુર તરફનું ચેલાપણું (ફ. ૪); ઉદ્યોગીપણું (ફ. ૯) ... ૯-૧૦.

આબ ૫૪ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગદ ૯ મી, યથા-આધરિ : ગાથાનાં શિક્ષણ
જાણવાની અગત્યતા (ફ. ૧); બહાં પ્રાણીઓને મદદ (ફ.
૪); આપ તરફ ઈકરાનું માન (ફ. ૫); દીન અરોહનો ભાગ
છે (ફ. ૮); ત્રણ વાક્યો જે એક માણસને યજ્ઞે તરફ
દોરવે છે (ફ. ૯) ... ૧૦-૧૧.

આબ ૫૫ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગદ ૧૦ મી, યા-શ્યઓથના : સવાખનાં કામો
કરવાં (ફ. ૧); જ્ઞાનની ખાહેશ (ફ. ૩), અધર્મીપણુંને
દાખી દેવું જોઈએ (ફ. ૪); ધંધો શીખવનારને બદલો (ફ. ૯); ૧૨-૧૩.

આબ ૫૬ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગદ ૧૧ મી, યસ્ન : સવાખનાં કામોનો જરથો
(ફ. ૧-૪); મહેનતુ જીંદગી (ફ. ૫); જીંદગી માટેની બંદગી
(ફ. ૬); આતશને ભેટો (ફ. ૧૨); અને તેની આરાધના
(ફ. ૧૫); અહુરમજ્દની દીનનું શિક્ષણ અને તેને ખુશ કરવું
(ફ. ૧૬-૧૭); યજ્ઞને પોતાના દીલમાં રાખવા (ફ. ૨૩);
નેક વિચારોથી અરો ચાલચલાણુ પેદા થાય છે... ૧૩-૧૭.

આબ ૫૭ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગદ ૧૨ મી, ઉશતવધતી : ફાયદો કરનારાઓ
તરફ માન આપનાર માણસની બલાઈ (ફ. ૧); વાહુમનનો
ચાર (ફ. ૫); પ્રમાણિક જીંદગી બાંખા વખતની ખુશાલી

- આપે છે. (ક. ૭), *શોગર્દને મદદ (ક. ૧૦); ખરાબ લોકોને પાનાં
મારવું (ક. ૧૨); સોશ્યન્તોનું આવવું (ક. ૧૫), અહુરમજ્દનું
ડહાપણુ (ક. ૧૬-૧૭); સર્વેન હુકમ (ક. ૨૦); દીનની પુછ-
પરછ (ક. ૨૩); આસીયતની ખીલવણી (ક. ૨૭) ... ૧૭-૨૧
- આખ ૫૮ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૩ મી, તદ્-શ્વા-પરેસા: શીખલા માણુ-
સોની વહેંચણી (ક. ૨-૬); અમરપણાં માટેની લોકોની
આશા (ક. ૭); સખાવતનાં કામો (ક. ૧૦); જરથુશ્ત્રનો
બદલો (ક. ૧૩); દુઃખ દેનારા મીનો સામે રક્ષણુ (ક. ૧૬);
અશો તથા યુરાં લોકોને આપવું (ક. ૧૯) ... ૨૨-૨૪.
- આખ ૫૯ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૪ મી, અદ્-ફવજ્શ્યા: દીનનું શિક્ષણુ
શીખવું (ક. ૧); બલાં કામો કરનારાઓનો વધારો (ક. ૨);
સ્પેન્તા-આર્મૈઈતિનું દીકરીપણું (ક. ૪); લોકો માટે સુખ
બનાવવું (ક. ૬); ... ૨૫-૨૬.
- આખ ૬૦ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૫ મી, કામ્-નેમોઈ-જ્મ: જરથુશ્ત્રની
પુછપરછ (ક. ૧); સવાબનાં કામો માટેની મહેનત (ક. ૨);
અંક નેક પાદશાહ નેમવો (ક. ૪); આતશની સભાળ
(ક. ૫); દસ્તુરો તરફનું ચેલાપણું (ક. ૬); અને જરથુશ્ત્ર
તરફનું (ક. ૭); ચિન્વદ પુલ પસાર કરવો (ક. ૯); અહુ-
રમજ્દની બલાઈની પેદાયશ (ક. ૧૩) ... ૨૭-૨૯.
- આખ ૬૧ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૬ મી, સ્પેન્તા-મઈન્યુ: દીનની જાળવણી
(ક. ૧); રાસ્ત ચુકાદાઓ (ક. ૭) ... ૨૯.
- આખ ૬૨ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૭ મી, ચેજિ: દીન શીખવવી (ક. ૧);
કસોટીની કીચા (ક. ૨); ખેડૂતોનું સુખ (ક. ૪). ગરીબોને
સુખી બનાવવાં (ક. ૫); પ્રમાણીક કામોનો ફેલાવો (ક. ૧૦); ૩૦-૩૧
- આખ ૬૩ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૮ મી; અદ્-મા-યવા: ખુદા તરફનું માન
(ક. ૧); સંપૂર્ણ મનશીથી સારી સમજણ થાય છે (ક. ૨);
અહુરમજ્દને ખુશાલી આપવી (ક. ૬); હમેશાની સરદારી
(ક. ૭); સમ્પ્રાશ્યન્તો તરફનું માન (ક. ૧૦); જરથુશ્ત્રના
દોસ્ત તથા ચેલાઓ (ક. ૧૨) ... ૩૧-૩૩.
- આખ ૬૪ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૧૯ મી, કદ્-મોઈ-ઉર્વા: ઢોરોની આસીયત
(ક. ૧); મેંઠાનો ઘાસ ચારો (ક. ૨); પ્રમાણીકપણાંમાં
જેરનો વધારો (ક. ૪); ડહાપણુવાળી ચુંટણી (ક. ૭);
અમેશાસ્પેદાનો નમસ્કાર (ક. ૧૭); ફરજો તથા સવાબનાં
કામો કરવાનો વખત (ક. ૧૨); સંપૂર્ણ સખાવત (ક. ૧૩) ... ૩૩-૩૫.
- આખ ૬૫ મો, બગ નસ્ક, ફર્ગર્દ ૨૦ મી, વોહુ-જ્શઝેમ: અશો પાદશાહનો
ફાયદો (ક. ૧-૨); વોહુમનના શબ્દોથી મળતી ભેટ (ક. ૫);
અશોઈના રસ તથા મૂળ (ક. ૮); ખાવિદ તરફનું અંક
ચ્છીનું માન (ક. ૧૦) ... ૩૫-૩૬.

આપ ૬૬ મો, અગ નસ્ક, ફર્ગદ ૨૧ મી, વહિશ્તાઈશિતશ્: અરો વિચાર પાનાં.
 (ફ. ૧); શરીરમાં અમેશસ્પંદાને મહેમાન ખનાવવા (ફ. ૪);
 દીકરીને કેળવવી (ફ. ૭); આપ તરફની નોકરી (ફ. ૯);
 ખાવિંદને ઝમેક સ્ત્રી આપવી (ફ. ૧૦); ડાહ્યા લોકો તરફની
 સખાવત (ફ. ૧૨) ... ૩૭—૩૮.

આપ ૬૭ મો, અગ નસ્ક, ફર્ગદ ૨૨ મી, અધર્મન: ગાથાની સેવટના
 સવાણા. ... ૩૮.

આપ ૬૮ મો, અગ નસ્ક, યસ્તમાંના ચુંટેલા ફકરાઓ: ફાયદો કરનારાઓ
 નેઓ વધારો કરે છે (ફ. ૨); અરો લોકોને દુઃખ દેનારાઓ
 (ફ. ૪); ખુરાં લોકોને જાહેરમાં દુઃખ દેનારાઓ (ફ. ૮);
 ડાહ્યા લોકોને મારનાર (ફ. ૧૦); ડાહ્યા માણસને ઉત્તેજન
 (ફ. ૧૪); આતશની કસોટી (ફ. ૧૭); હૃદયવિતાત તથા અર્થ-
 રેતાતને આપવું (ફ. ૧૨); માંચ રક્ષણુ સાથે આપ્યા છે
 (ફ. ૨૬); ખુરાં લોકોને મારવું (ફ. ૨૬-૩૧); ગાયની ફરીયાદ
 (ફ. ૩૨-૩૪); ખુરાં લોકોની સજા (ફ. ૩૬); બલાઈ તથા
 ખુરાઈનું પેદા થવું (ફ. ૪૪); ચઢદાનો દેખાવ (ફ. ૪૭);
 અમેશસ્પંદો તરફનું માન (ફ. ૫૦); દીન જાણવી
 (ફ. ૫૨); મેંદું આપવું (ફ. ૫૩); અધર્મી લોકોના દસ્તુરને
 દોલત ન આપવી. (ફ. ૫૫); જરથુશ્તના રાખ્દો શ્રેષ્ઠ અંદગી
 છે (ફ. ૫૬) ... ૩૮—૪૭.

કેલોકોન ૧ લો ... ૪૮—૫૦.
 ,, ૨ જો ... ૫૦—૫૨.
 ,, ૩ જો ... ૫૨—૫૩.
 ,, ૪ થો ... ૫૩.

દીનકર્દ.

પુસ્તક નવમું—(ચાલુ).

બાબ પરમો, બગ નસ્ક.

(૧) સાતમી ફર્જ, તા-વે-ઉર્વાતા, છે, જાણવું કે નેકીથી જે ફળ અથવા બદલો મેળવે છે, તેનાથી અશોષની દુન્યા નાશથી બચે છે; અને આ કારણ માટે કે નેકીનું ફળ મેળવવું એ દેવો તથા યુરો લોકો સાથે ભાગ ન લેવાથી તથા તેમાં યજ્ઞદો તથા અશો લોકોનો ભાગ હોવાથી થાય છે; અને જ્યારે કોઈ આ પ્રમાણે ચાલે ત્યારે નાશ કરનારાઓથી તે ફળને બચાવવાને લીધે તે મીનોષ મૂળવાણું ફળ વધારે જોરા-વર થાય છે.

(૨) અને આ પણ; કે જે કોઈ અહુરમજ્દને પોતાનાં શરીરમાં રાખે છે તેનાથી દીન નહીં પાળનારા લોકોમાંથી અહુરમજ્દની દીનનો ફેલાવો થાય છે; અને આ કારણ સારું કે દીન નહીં પાળનારા લોકોનું અધર્મીપણું યુરો મીનોની પેદા કરેલી દીન છે; પણ તેઓ પોતાની દીન અહુરમજ્દનાં નામ વગર ફેલાવો કરી શકતા નથી; અધર્મીપણું તથા તેના ધર્મચૂરો ભાષિધીવાળા હરીફ છે, અને હમેશાં જ્યારે દીનના મોખેદો તથા તે મોખેદોના મ્હોટી સંખ્યાના ચેલાઓ ફત્તેહ મેળવે છે ત્યારે અધર્મી-પણાંના દીન નહીં પાળનારાઓના ચેલાઓ નાશ પામે છે; અને જ્યારે અધર્મીપણાંના દીન નહીં પાળનારાઓના મ્હોટી સંખ્યાના ચેલાઓ ફત્તેહ મેળવે છે ત્યારે દીનના મોખેદો નબળા પડે છે, અને જ્યારે તેઓની મોખેદો ફાયદાકારક હદ ધરાવે છે ત્યારે મોખેદો ઉંચું જોર તથા ફત્તેહ મેળવે છે, અને તેઓની ફાયદાકારક હદવાળી મોખેદો જે આદમજાતથી પણ મળી શકે છે તે પણ અહુરમજ્દના આવકારની આવકારદાયક મ્હોટાઇમાં થાય છે.

(૩) તે ખાસીયતમાં મોખેદોની સંપૂર્ણતા વિષે, હમણાં જ્યારે મ્હોટી સંખ્યાના ચેલાઓ મોખેદોનાં દીલ અહુરમજ્દનાં રહેણાણું થાય છે, અને મોખેદોલોકોના મોખેદોની હોંમત વધી છે; અને અધર્મીપણાંના અધર્મી લોકોની બહાદુરી હારી છે, અને દીનના મોખેદોના પુરતા દમામથી અધર્મી લોકો હાર્યા છે; ૨ વળી અહુરમજ્દનાં નામથી યુરો મીનોની દીન ફેલાવવાનું તેઓનું જોર કમી થાય છે, અને તેઓ અધર્મીપણું છુપાવી રાખે છે. (૪) અને સેવટે તેઓ ઓછે અધર્મી લોકો પણ પોતાને જરતોશ્તી મોખેદો

૧. અવ૦ મચ્ચેથન, “ રહેણાણું. ” ૨. આ નસ્કનો પહેલવી શરેહનો ફરરો માની અથવા મજ્દક જેવા દીનના દુશ્મનો ઉપરની જરતોશ્તી મોખેદોની ફત્તેહ પછી ટુંક વખતમાં લખાયેલો હોવો જોઈએ.

કહેવડાવી, નાખુશીથી જો કે ખરેખર, અહુરમઝ્દની દીન બોલે છે અને શીખવે છે, અને તેને ફેલાવે છે, જેની રીતે તે ઇભ્ય છે અને તેઓથી યાદ રખાય છે, જો કે યજ્ઞદોની મરજી મુજબ તે અધર્મીપણાંથી થાય છે, તો પણ.

(૫) અને આપણુ કે તે અહુરમઝ્દના મોજેભા^૧ દેખાડે છે, જે કસોટી સારૂ વખત નક્કી કરે છે; અને આ કારણુને લીધે કે, કસોટીની ક્રીયાથી જે ખરું હોય તે તે ક્રીયાથી મીનોઈ બળ મારફતે આંખે દેખાય છે અને જોવાય છે, તેજ એક અહુરમઝ્દનો મોજેજો છે. (૬) અને આપણુ કે જે તેથી નિર્દોષપણુ અથવા યુનાહગારપણાં-વિષે એક જાહેર ચુકાદો આપે છે તેનાથી જેની તકરાર અશો હોય તેને સંતોષ મળે છે; અને આ કારણુ સારૂ કે, હાજતમંદ પોતાની હાજત મેળવે છે અને તેથી પ્રખ્યાત થાય છે. (૭) અને આ પણુ કે એક કસોટીની જગા પણુ અશો લોકોને ફાયદાવાળા માણસથી અપાય છે; આ કારણુ સારૂ કે, કસોટીની ક્રીયા કસોટીના ફેલાવા સારૂ છે, અને દીની કસોટી^૨ સત્તાથી આગળ વધે છે; એઓ ભલી દીનના લોકોમાં અશો છે, અને તેઓનો ફાયદો લોકોને ધરાવવાનો છે, જે હમણાં સત્તા છે, અને દરેક માણસ જે તે ફાયદા સારૂ ભલી દીનના લોકોમાંના અશો લોકોને શરણુ થાય છે, તે તેણે કરેલી કસોટીની ક્રીયાનો કરનાર થાય છે, કારણુ કે ફાયદાની તે બક્ષેસનું મૂળ પણુ તે કસોટીની ક્રીયા છે. (૮) અને આપણુ કે જે દીનના ફેલાવા સારૂ મોજેદોને તથા અશો લોકોને આપે છે તેનાથી કસોટીની ક્રીયા જાહેર થાય છે; અને આ કારણુ સારૂ કે એક શિક્ષક તથા એક ખરેખર દયાવાળો માણસ જેનાથી પણુ કસોટીની ક્રીયા જાહેર થાય છે એવા માંથ્ર એટલે પવિત્ર લખાણુ છે.

(૯) અને આ પણુ કે જે કાઈ અહુરમઝ્દની દીન ભણે છે અને જે વળી વધતી ભલાઈથી તેમ કરે છે તે હાપણુનો વધારનાર થાય છે; અને આ કારણુ સારૂ કે, એક માણસનું હાપણુ આ બે રીતે વધે છે, એક તો પોતે બોલે છે અથવા પોતે શીખવે છે તેથી, અથવા એક તો તે ડાહ્યા લોકોને શ્રેષ્ઠતાનો ભાગ વહેંચે છે જેઓ તે હાપણુના બેલનારા તથા શીખવનારા થયા છે તેથી. (૧૦) અને આપણુ કે, તેની સેતાયશ અહુરમઝ્દ સારૂ છે, જે પ્રાણીઓ તથા માણસો માટે અશો કામ કરનારને બરાબર શીખવે છે; એટલે કે તે તેને તેઓનો દસ્તુર ગણે છે; કારણુ કે સંપૂર્ણતાપર પ્રાણીઓને રાખવાં એ અહુરમઝ્દ તરફથી પ્રાણીઓને ખોરાક પુરો પાડવાથી થાય છે તેને લીધે અને તેની સંપૂર્ણ બાહોશી તેના પોતાનાં પ્રાણીઓનો બચાવ થાય છે તે હકીકતથી તે માણસ જે દુન્યાને માટે અશો કામ કરનાર તરીકે પ્રાણીઓને ખોરાક પુરો પાડવા માટે છે; દુન્યાના લોકો માટેની નમનતાઈ તથા સંતોષને લીધે તે અશો કામ કરનાર તે દાદરમાટેની નમનતાઈ તથા સંતોષ સાથે જોડાયેલો છે.

(૧૧) અને આ પણુ કે જે કાઈ પોતાના વિચાર જરથુશ્ટ્રની દીનને અર્પણુ કરે છે તે પોતાનું રવાન જરથુશ્ટ્રને અર્પણુ કરે છે; અને આ કારણુ સારૂ કે, એક માણસના વિચારો જરથુશ્ટ્રની દીનને અર્પણુ કરવા સાથે જરથુશ્ટ્રની પસંદગી જોડાયેલી છે

અને તેથી તેનું રવાન હોજખથી બચે છે. (૧૨) અને આ પણુ કે જે કોઈ ચજ્ઞોની ખાસીયત આદમજાતને શીખવે છે તેનાથી અહુરમજ્દ સાથે સલાહ કરવાનું પણુ વધુ શીખવાય છે; અને આ કારણુ સાડ કે ચજ્ઞોની ખાસીયત શીખવું તે મીનોઈ સાહેબની સલાહ લેવા બરાબર છે અને તે અહુરમજ્દ સાથે સલાહ કરવા જેવું થાય છે.

(૧૩) અને આ પણુ કે જે કોઈ મેંઢાંની ઉત્પન્ન અહુરમજ્દની મીલકત તરીકે જાળવી રાખે છે તે એક માણસ જે મહેનતુ તથા માફકસર હોય^૧ તેને એક મેંઢાંની ભેટ આપે છે; અને આ કારણુ સાડ કે અહુરમજ્દની મીલકત તરીકે જાળવાયલી ઉત્પન્ન સવાબનાં કામો માટેની ભેટ છે, અને સવાબનાં કામો માટેની ભેટ ખચીતજ તે ઉત્પન્ન ધરાવવા માટેની જાળવણી તથા શરૂઆત છે, અને ખરેખરી જાળવણી તથા શરૂઆત ઢોરોથી પણુ થાય છે, જેવી રીતે ઐશ્વર્યાની શરૂઆત તે માણસ જે મહેનતુ તથા મધ્યમ વિચારવાળો ભરવાડ હોય તેની સત્તામાં જાળવાયલી છે.^૨ (૧૪) અને આ પણુ કે જે કોઈ સખી લોકો તરફ સખી હોય તેનાથી વધારનારાઓને લીધેનો વધારો દુનિયામાં લાવવામાં આવ્યો છે; અને આ કારણુ સાડ કે એક સખી માણસ, લાયક માણસોને ભેટો પાછી આપવાને લીધે પણુ હમે ચજ્ઞોમાંનો એક થાય છે, દુનિયાના આગળ વધવાથી તે માણસ તે માટે પહેલો વખણાય છે. (૧૫) અને આ પણુ કે જે કોઈ મેંઢાંઓ માટે ધાસ ચારો સંગ્રહ કરી રાખશે તે વળી દાદારથી મેંઢાંનો વધારો થાય તેમાં કારભારી બને છે; કારણુ કે તેઓના ખોરાકની હયાતિને લીધે મેંઢાંઓનો વધારો થવાથી જે કોઈ મેંઢાંઓના ખોરાકનો સંગ્રહ કરે છે, તે દાદાર અહુરમજ્દથી જે મેંઢાંઓનો વધારો થાય તેમાં વળી કારભારી થાય છે. (૧૬) અને આ પણુ કે જે કોઈ ભલાં લોકોને પવિત્ર વાણી શીખવે છે તેનાથી તે ખાનારાઓને પણુ શીખવાય છે; અને આ કારણુ સાડ કે જ્યારે ભલાં લોકોને દીન શીખવવામાં આવે છે ત્યારે દીનમાંથી ખાવાનો સખ્ય જાહેર થાય છે, જેમાંથી વળી તે વિદ્યા જાહેર થાય છે, જેથી વળી ખાનારાઓથી શીખે છે. (૧૭) અને આ પણુ કે જે કોઈ એક મેંઢાં અથવા એક માણસને મારે માટે જાળવે છે તે જરથુશ્ત્રની સત્તાથી જાળવવાનું શીખે છે; અને આ કારણુ સાડ કે તેને ચજ્ઞોની પસંદગી સાડ જાળવવામાં આવે છે જ્યારે તે જરથુશ્ત્રની પસંદગી સાડ જાળવે છે ત્યારે.

(૧૮) અને આ પણુ કે જે કોઈ ગયોમર્દની^૩ ખાસ ખાસીયત ધરાવનારાઓને પાદશાહી આપે છે તેઓથી જરથુશ્ત્રની દીનવાળાઓની પાદશાહીની પણુ ખાહેશ રાખવામાં આવે છે, અને આ કારણુ સાડ કે, જરથુશ્ત્રની દીન ગયોમર્દની ખાસ ખાસીયત છે, અને ગયોમર્દની ખાસ ખાસીયત જરથુશ્ત્રની દીન છે. (૧૯) અને આ પણુ કે રાજ કરનારા સાહેબોમાં જે એકલો છે તેનાથી રાજ કરનારાઓને તે શખ્તો જે ખચીતજ ખરા છે તે બોલવાની રીત પુરી પાડવામાં આવે છે; અને આ કારણુ સાડ કે

૧. યસ્ત હા ૩૧ મો, ફ. ૧૦, લીં. ૧. ૨. જુઓ ઐજહાનો ફ. ૧૦, લીં. ૨.
૩. યસ્ત હા ૩૧ મો, ફ. ૧૧, લીં. ૨.

આશિર્વાદનું બોલવું જ્યારે એકલો હોય ત્યારે ફાયદાકારક છે. (૨૦) અને આ પણ કે જે માણસ પોતાની પાદશાહી અહુરમઝ્દની મરજીમાં જળવી રાખે છે તેનાથી એવી રીતે સર્વથી સરસ થીજ અહુરમઝ્દ સાર જળવી રાખવામાં આવે છે; અને આ કારણ સાર કે અહુરમઝ્દની મરજીમાં પાદશાહી એવી રીતે ત્યારે જળવાય છે કે જ્યારે તે કે જે પાદશાહ હોય તે પોતાની પાદશાહીમાંથી પોતાનો ભાગ આપે છે, અને જ્યારે તેનું નજદીકપણું તથા સંકડાશ અહુરમઝ્દને સર્વથી સરસ તથા ઉત્તમ થીજ આપે છે.

(૨૧) અને આ પણ કે જે કોઈ પઞ્ચગમ્યરોના બેલો શીખવે છે તેનાથી દીનને લગતી ખબરો તેનાં લોકોમાં અજવાળું^૧ પામે છે; અને આ કારણ સાર કે દીનનું હઠાપણુ જે તેનાથી થતી સખાવતમાં સમાયલું છે તે ચેલાઓની ફરી અને ફરીથી થતી તપાસથી આગળ વધે છે. (૨૨) અને આ પણ કે જે કોઈ દીનને માટેના પ્રમાણિક રસ્તા તથા ખબરની ખાહેશ ધરાવનારને શીખવે છે તેનાથી પછી તેને માંથ્રો શીખવવામાં આવે છે; અને આ કારણ સાર કે, માંથ્રોના પ્રમાણિક રસ્તાથી હઠાપણુ થાય છે.^૨ (૨૩) અને આ પણ કે જે કોઈ પ્રમાણિક ચીજોનો વિચાર કરે છે તેનાથી પ્રમાણિકપણું મારફતે માંથ્રો જળવાય છે તથા શીખવાય છે; અને આ કારણ સાર કે માંથ્રોને પ્રમાણિકપણું મારફતે જળવવાનું કામ પ્રમાણિક વિચારથી થાય છે.

(૨૪) અને આ પણ કે જે કોઈ પ્રાણીઓનું પાલણુપોષણ પ્રમાણિકપણુંથી કરશે, અથવા તેનો વૌદૂમન ઝેટલે ભલો વિચાર અહુરમઝ્દથી પેદા થયો^૩ હોય; અને જે કોઈ તેના કબજામાંનાને સારી રીતે રાખે છે તેની જગા વૌદૂમનનાં અહુરમઝ્દનાં આપણાંમાં^૪ છે; અને આ કારણ સાર કે દરેક પ્રમાણિક પાલણુપોષણુ તે જેમાં પોષાયલું પ્રાણી તેનું અચ્ચું થાય છે જેવી રીતે વૌદૂમન અહુરમઝ્દનો છોકરો છે; અને દરેક પ્રાણીઓનો પ્રમાણિક બચાવ તેનાથી બચાવ થયલાં પ્રાણીઓની ઉપર અહુરમઝ્દનાં વૌદૂમન ઉપરનાં આપણાં જેવો છે. (૨૫) અને આ પણ કે જે કોઈ ભલી પેદાયશને પ્રમાણિકપણે પાલણુપોષણુ કરશે તેનાથી એમ શીખવાય છે કે ભલી પેદાયશ અહુરમઝ્દથી થઈ છે; અને આ કારણ સાર કે પ્રાણીઓનાં પ્રમાણિક પાલણુપોષણુમાંથી અને પોષણુ કરનારનાં ઇન્સારી કામથી પોષણુ થયલાં પ્રાણીઓની ભલાઈ પણ જાહેર થાય છે; અને પોષણુ થયલાં પ્રાણીઓની ભલાઈમાંથી તેના પેદા કરનારની ભલાઈ જાહેર થાય છે, અને ભલી પેદાયશનો પેદા કરનાર અહુરમઝ્દ છે.

(૨૬) અને આ પણ કે જે કોઈ મીનોઈ રીતે અહુરમઝ્દને પોતાનાં શરીર ઉપર સાહેબ બનાવે છે તે પોતે કામમાં પણ સાહેબ થાય છે^૫; અને આ કારણ સાર કે જે કોઈ અહુરમઝ્દને પોતાનાં શરીર ઉપર સાહેબ બનાવે છે તે હઠાપણુનો સરદાર છે; અને એક હઠાપણુનો સરદાર યુનાહ તથા સવાખનો પારખનાર અને યુનાહ તથા

૧. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ. ૬, લીં. ૧. ૨. ઝિજહાનો ફ. ૬, લીં. ૨. ૩. હા ૩૧, મો ફ. ૮, લીં. ૧. ૪. ઝિજ હાનો ફ. ૮, લીં. ૨. ૫. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ. ૮, લીં. ૩.

સવાબને ગણનાર, અને એક ગણનાર જે ગુનાહથી દૂર રહેનારો તથા સવાબનાં કામો કરનારો થાય છે; અને ગુનાહથી દૂર રહેવાથી તથા સવાબનાં કામો કરવાથી તે કામમાં પણ સાહેબ થાય છે. (૨૭) અને આ પણ કે સ્પેન્ત-આર્મ્હતિ (એટલે વધારો કરનાર દીનદારી)^૧ અહુરમઝ્દને તે માણસ અર્પણ કરે છે જે એક દીકરી પોતાના બાપની તરફ દેખાડે એવું માન અહુરમઝ્દ તરફ દેખાડે છે; અને આ કારણ સાફ કે તે અહુરમઝ્દ તરફ તે સ્પેન્ત-આર્મ્હતિપણ કરે છે.

(૨૮) અને આ પણ કે જે કોઈ ગોસ્પંદોની સંભાળનો વિચાર કરે છે, તે ગોસ્પંદોની રખેવાળી જે હાપણુ આપે છે તે ધરાવે છે, અને આ કારણ સાફ કે ગોસ્પંદોને વધારવાનાં હાપણુનો કાયદો આદમ જાતમાં પુરો પાડવામાં આવેલો છે, અને જ્યારે માણસો તે હાપણુ મેળવવાનો વિચાર કરે છે ત્યારે તેઓ મેળવે છે. (૨૯) અને આ પણ કે જે માણસ ગોસ્પંદો પાસે નરને બરાબર વખતે દાખલ કરે છે તે વળી ગોસ્પંદોની સંભાળનો વિચાર કરે છે; અને આ કારણ સાફ કે નરને દાખલ કરવાથી ઠોરોની ઓલાદ પેદા થાય છે, અને જે કોઈ ઓલાદ પેદા કરે તે તેની પર-વરેશનો પણ વિચાર કરે છે.

(૩૦) અને આ પણ કે જે કોઈ મેએદોમાં પ્રખ્યાત થયો હોય તેનાથી પેલીર દુનિયાનો રસ્તો શીખવાય છે; અને આ કારણ સાફ કે પેલીર દુનિયાનો રસ્તો દીનથી જાહેર થયેલો છે અને તે દેખાડનાર મેએદ છે; તેથી તેનાં એલાપણુથી જે કોઈ મેએદોમાં પ્રખ્યાત થયો હોય, તે તે રસ્તો જાણે છે, અને વળી જાણીતો કરે છે. (૩૧) અને આ પણ કે દુનિયાના ફ્રોગર્દ વખતે મદદ થાય એવી જે ઓળ કોઈ કરે તેનાથી ખુદની પેદા કરવાની શક્તિઓનાં વિચારો ઉભા થાય છે; અને આ કારણ સાફ કે ફ્રોગર્દનો વિચાર કરવાથી પેદા કરવાની શક્તિઓ તેનાં મનમાં આવે છે, અને ફ્રોગર્દના વિચારો ફ્રોગર્દને માટે થાય છે; અને ફ્રોગર્દને મદદ કરે એવી કોઈ પણ ઓળ કરવાથી ફ્રોગર્દ થાય છે, અને ફ્રોગર્દમાં મદદ કરે એવી કોઈ પણ ઓળ કરવી એ તેની ઉપર હાપણુથી વિચાર કરવાથી થાય છે, અને હાપણુથી વિચાર કરવાથી તે પેદા કરનારની બક્ષેસના વિચારો મનમાં ઉભા થાય છે.

(૩૨) અને આ પણ કે જે કોઈ અમેશસ્પંદોની ઓળે આવે છે, તેનાથી માણસોને દીલ તથા મન જે યજ્ઞોના રસ્તાથી આડું જતું નથી તે ધરાવવાનું શીખવાય છે; અને આ કારણ સાફ કે યજ્ઞોની દીનને આહવાથી યજ્ઞોની શક્તિ વધે છે; અને યજ્ઞોનું બળ વધવાથી આદમ જાતમાં તેઓની સત્તા વધે છે; અને આદમ જાત પર યજ્ઞોની સત્તા વધવાથી માણસ જાતને પોતાનાં દીલ તથા મનને કાણુમાં રાખવાનું

૧. યસ્ન હા ૩૧ મો. ફ. ૯, લીં. ૧. લકુ હર્ધત્ સ્પેન્દર્મદ; પવન્ લકુ હર્ધત્ ગોસ્પન્દ તારીદાર્ અતૂ, અમેલેકે “સ્પેન્ત આર્મ્હતિ તારી છે, અને ગોસ્પંદોને બનાવનાર હાપણુ તારી સાથે છે.” ૨. અમેજ હાનો ફ. ૯, લીં. ૨. ૩. વેસ્ત, દેહીહ, “બક્ષેસ” અસલ લખાણમાં દાદારીહા મળે છે. ૪. વેસ્ત દાદારુ-દેહીહ, “પેદા કરનારની સખાવત.” ૫. હા ૩૧ મો. ફ. ૧૨, લીં. ૨.

બળ મળે છે જેથી તેઓ દેવ બોકાયી પણ ઠગાતા નથી. (૩૩) અને આ પણ કે જે કોઈ વૌહૂમનને માન આપશે, તે તેથી પોતાનામાં જે ગુનાહ સવાખનાં કામો સાથે ભેળાઈને છુપાયેલા હોય તે જોય છે; અને આ કારણ સાર કે વૌહૂમન માટેનું માન નેકીથી થતી નમનતાઈમાં ફેરવાઈ જાય છે; નેકીની નમનતાઈ સાથે કીર્ત્તિપણ તથા કરપૂષણની જેરહાજરી જોડાયેલી છે; અને કીર્ત્તિપણ તથા કરપૂષણની જેરહાજરી સાથે જીંદગીની આખની મજબુતાઈ જોડાયેલી છે; જેથી તે ધ્યાનવાળો ચુકાદો આપનારો થાય છે, અને ગુનાહ દૂર કરવાનું કામ સવાખનાં કામોથી થાય છે.

(૩૪) આ પણ કે જે કોઈ સખી લોકોને માટે સખાવતનાં કામો કરે છે તેનાથી વળી લોકોને ઉછીનું આપવાનું શીખવાય છે; અને આ કારણ સાર કે સખાવતમાં કોઈ કાંઈ આપે તે તેનું પોતાનું કરજ છે, અને તે પુરતાં ધ્યાનથી તથા પુરતા સંતોષકારકપણથી આપવાની ધણીજ કોશેશ કરે છે; વળી આ કે સખાવતનું જેર માણસોમાં આગળ વધે છે, અને ઉછીના આપેલા પૈસાથી તથા બીજી સખાવતની ભેટોથી તેઓની જીંદગી ઉદોગી બને છે. (૩૫) અને આ પણ કે જે કોઈ અહુરમજ્દને લગતી ચીજોને જેટલું બને તેટલું નમવાનું શીખવે છે, તેનાથી નિર્દોષ લોકોને હેરાન ન કરવાનું શીખવાય છે; અને આ કારણ સાર કે અહુરમજ્દને લગતી ચીજો સાથે જેટલું બને તેટલું ગુથાઈ જવું એ પહેલાંનો ગુનાહ ન કરવા બરાબર છે, અને જેટલાં બને તેટલાં સવાખનાં કામો કરવાં અને ગુનાહની ખાસ ચીજોથી દૂર રહેવું, જે નિર્દોષ લોકોને હેરાન ન કરવું છે. (૩૬) અને આ પણ કે જે કોઈ એક સાહેબને તથા દસ્તુરને પીછાણે છે, તેનાથી પોતાનાં શરીર ઉપર અહુરમજ્દને મીનાઈ રીતે સાહેબ બનાવવામાં આવે છે; અને આ કારણ સાર કે અહુરમજ્દના કુદરતી કાયદાથી ચઢદો તે માણસના આ દુનિયાના સાહેબ તથા મીનાઈ ધણી થાય છે.

(૩૭) અને આ પણ કે જે કોઈ સવાખનાં કામને તથા તેને લગતા ચુકાદાને પસંદ કરે છે તે બીજાં લોકોનાં બલાંનો જોનાર થાય છે; અને આ કારણ સાર કે બીજાંઓને ખબર પડે છે કે તે હાપણ ધરાવે છે, અને આ કહેવામાં આવ્યું છે કે, એક માણસનું હાપણ તે અહુરમજ્દને લગતી ચીજો પસંદ કરે તે ઉપરથી જાહેર થાય છે. (૩૮) અને આ પણ કે જે કોઈ પ્રમાણીક હેતુથી ખોરાક પુરો પાડશે તે

૧. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ. ૧૩, લી. ૩; જેમાં Pt. ૪ માં હવાઈહ રાખ્દ પછી આ લખાણ ઉમેરેલું છે; વિનાસૂ ઈ અમ્મેન્ અવો કીર્દ્દૂ ગૂમીખત્ પેગવીઝનેદ્ મદમ્ પેશરાયીહ હિઅ સદાર્ હવાઈહ વ મદમ્ ખદીતુનીહ હવિસ્થ. ૨. આ બે દેવાને પુજનારા મોર્બેદના ટોળાઓ છે જેઓએ અહુરમજ્દનું શિક્ષણ સાંભળ્યું ન હતું. ૩. વેસ્ત દાદાર-દેહીહ વાંચે છે, અંટલે “પેદા કરનારની સખાવત.” ૪. સખાવતમાં આપવું તે જાણે એક માણસનું આ દુનિયામાંના લોકોને આપવાનું કરજ હોય તેમ. ૫. હા ૩૧ મો ફ. ૧૪, લી. ૨. ૬. ફનામેદ્, અવં ફ તથા નસ્, “નમવું,” ૭. સરખાવો ફાં ખાસ્તન્, “ગુંથવું,” “વણવું” “જેવું,” તે ઉપરથી ફવાસ્તન્, ૮. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ. ૧૫, લી. ૧.

વળી ખીજાંઓ માટે તપાસ રાખનારાંઓમાંનો તપાસ રાખનારો^૧ થાય છે, અને આ કારણ સાડ કે તે પાલણ કરનાર એક સુખી મદદ કરનાર છે એક સુખી માણસ જે ખીજાંઓ માટે તપાસ કરનારાંઓમાંનો તપાસ કરનાર છે; અને આ પણ જે એક જણે કહ્યું છે કે: “તે હમેશાં બલો, સુખી તથા ઉમરાવર છે જે હલકાં^૩ લોકોનો સરદાર નથી.”

(૩૯) અને આ પણ કે જે માણસ પાદશાહ હોય, જે આપેલા હોકમથી એક માન્સરીગ્ ને^૪ નેમે છે અને તેને જે ચીજે આપવાની જરૂર હોય તે આપે છે, તેનાથી સાચા તથા નેક શબ્દો બાણવાની^૫ ખરી રીત શીખવવામાં આવે છે, અને આ કારણ સાડ કે પવિત્ર શબ્દો જે સીધા અને નેક હોય તેનું બાણતર પાદશાહો વગર ડરથી કરે તે તેઓની પાદશાહીની આબાદીને લીધે થાય છે; અને તેઓની બધી પાદશાહીની આબાદી વધારે ખાસ કરીને આ બે ચીજને લીધે છે, સારો હોકમ કરવો અને ડહાપણથી આપવું, અને જ્યારે આપેલા હોકમથી તે માન્સરીગ્ માણસને પાદશાહ તરીકે નેમવામાં આવે છે ત્યારે તે સારો હોકમ ગણાય છે; અને જ્યારે જે કોઇ ચીજ તેને આપવાની હોય તે તેને તેઓ આપે છે ત્યારે તે વળી ડહાપણવાળી સખાવત થાય છે; અને તેઓના સારા હોકમને લીધે ડહાપણવાળી સખાવત તથા પાદશાહીની આબાદી થાય છે; અને પાદશાહીની આબાદીને લીધે વળી જે સખ્દો સાચા તથા નેક હોય તે બોલવાનું નીડરપણું મળે છે; અને જે શબ્દો સાચા તથા નેક હોય તે નીડરપણું બોલવાથી જે શબ્દો સાચા તથા નેક છે તે બોલવાની મનને જરૂરી વલણ મળે છે. (૪૦) અને આ પણ કે જે કોઇ પોતાની જાતી નોકરી શાહોના શાહને આપે છે અને જે અહુરમઝ્દ સાથના તેના સંબંધનાં ફળ તેથી આપે છે, તે નિર્દોષ તથા યુનેહગારોનો એક મીનોર્ધ પીછાણનારો છે,^૬ અને નિર્દોષ તથા યુનેહગારને દેખાડવામાં તે જોરાવર બને છે; અને આ કારણ સાડ કે તેનું શરીર શાહોના શાહને આપેલું હોવાથી તે નમનતાઇની શોભા થાય છે, અને તેના અહુરમઝ્દ સાથના સંબંધને લીધે તેનાં ફળ આખવાથી તે તેનું અસલ નિર્દોષપણું જળવે છે, અને પ્રમાણીકપણાથી તે ફળને ખરાબર યુટે છે; આ બે જાતની નેકી જે આ દુનિયામાં છે તેને લીધે તેમાં હોય તે સધળાં બધાં મીનોર્ધ તથા દુન્યવી લોકો સાડ તેમજ નિર્દોષ તથા યુનેહગાર લોકોના ફરેશતાઈ દેખાડનારાંઓ માટે મ્હોટી તથા આગળ વધતી પેદા કરવાની શક્તિ મળે છે.

૧. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ. ૧૭, લીં. ૩. ૨. ગોહરેન્, ગોહરીન્ને બદલે, “સારી તોખમ અથવા સારાં લોહીવાળો.” વેસ્થ સુચના કરે છે કે “પહલવી અથવા ફેનો; પણ નોકરોથી છુટાપણાંમાં સુખ મેળવવું એ પૂર્વના દેશોના લોકોના વિચારોને ખરાબર મળતો વિચાર નથી. એ શબ્દ અનાલોનો એટલે અનાલોનો “વિલાય ન કરનારો” નું ખીજું ૩૫ તરીકેખી વંચાય. ૩. સરખાવો ફાં પૂચ્ચ અથવા પૂજૂ “ડહાપણ વગરનો,” “હલકો,” “નીચ,” ૪. એટલે જે માણસ માંત્રવાળો હોય અથવા જે માંત્રવાળી બાણતો હોય અથવા જે માંત્રોની મીનોર્ધ અસર ઉપજાવી શકતો હોય. ૫. યસ્ન હા ૩૧, મો, ફ. ૧૯, લીં. ૨. ૬. હા. ૩૧ મો, ફ. ૧૯, લીં. ૩. વેસ્થ એના તરજુમો જુદી રીતે કરે છે. “અને જે પેદાયરાને અહુરમઝ્દની મીલકત ગણે છે, તેને યજ્ઞે તરફથી નિર્દોષ તથા યુનેહગારને દેખાડવાની શક્તિ મળે છે.”

(૪૧) અને આ પણુ કે અહુરમજ્દથી અમરપણું^૧ તરફ આગળ વધવાની શક્તિ તેને અપાય છે જેનું આગળ વધવું સર્વત્ર છે; તેથી તેને કાયદો વળી આ છે કે જે પોતાનાં રવાનને અમર કરવા માંગતો હોય તેને તેઓ મદદ આપશે; અને જે સર્વત્ર સુખની ખાહેશ કરે છે અને પોતે જે માંગે તે દરેક સુખ બીજાંઓને આપનાર નીવડે છે તેને તેનાથી દરેક સુખ આપવામાં આવે છે; જે તે ખાહેશ રાખે તે પુરેપુરું મેળવવા સારૂ તેને મદદ થાય છે. (૪૨) અને આ પણુ કે જે કોઈ હમેશનું સુખ ભોગવે છે તે રવાનને અમર્ગ કરે છે, અને વળી આ કારણુ સારૂ કે રવાન સવાબના કામોથી હયાતિ^૨ ભોગવે છે, અને સવાબનાં કામો તે સધળાં છે જેથી હમેશનું સુખ ભોગવાય છે. (૪૩) અને આ પણુ કે જે કોઈ પોતાને સવાબનાં કામો કરવામાં હમેશ રાખે છે, તે કોઈથી જાતની નેકીમાં લાયકાત, સંપૂર્ણતા તથા ઉત્તમતા મેળવે છે^૩; અને આ કારણુ સારૂ કે સવાબનાં કામો કરવામાં પોતાને હમેશ રોકી રાખવું તે પોતાના ધંધામાં સંપૂર્ણ મહેનત કરવા બરાબર છે; અને પોતાના ધંધામાં સંપૂર્ણ મહેનત કરવામાં કોઈપણ જાતનાં દુઃખની ગેરહાજરી નેકાયલી છે, અને કોઈથી જાતનાં દુઃખની ગેરહાજરી તથા સંપૂર્ણ નેકીની હાજરી દરેક સુખને લાયક છે.

(૪૪) અને આ પણુ કે જે કોઈ અમરપણું લોકોમાં દસ્તુર તરીકે દોલત એકઠી કરે છે તેનાથી દસ્તુરીનું સર્વોપરીપણું જળવાય^૪ છે; અને આ કારણુ સારૂ કે માદશાહીનો સુધારો તથા આગળ વધવું એ પણુ દોલતને લીધે છે. (૪૫) આ પણુ કે જે કોઈ પ્રમાણીકપણું લીધે બીજાંની મઝા સારૂ કામ કરે છે તેનાથી વૉહુમનતે^૫ લીધે વૃદ્ધિ તથા વધારો અપાય છે; અને આ કારણુ સારૂ કે જેનાથી પ્રમાણીક મઝા અપાય છે તે વધારો તથા વૃદ્ધિના પેદા કરનાર તરફથી પ્રાણીઓનો ખોરાક છે.

(૪૬) અને આ પણુ કે જે કોઈ પોતાનાં શરીરમાં અહુરમજ્દને મહેમાન રાખે છે^૬, અને આદમજાતને સવાબનાં કામો શીખવે છે તેનાથી દરેક જાતનું પ્રમાણીક શિક્ષણ શીખવાય છે; અને આ કારણુ સારૂ કે પોતાનામાં અહુરમજ્દને મહેમાન રાખવાથી ગુનાહ ન કરવાનું, અને લોકોને સવાબનાં કામો, ખાસ કરીને પોતે સવાબનાં કામો કરવાને શીખવવાનું થાય છે; બેચુનાહપણું તથા સવાબનાં કામો કરવાં એ દરેક શિક્ષણની નેમ છે, અને જેમાં તેઓ હસ્તિ ધરાવે છે તે દરેક બલાઈનો શીખવનાર થાય છે. (૪૭) અને આ પણુ કે જે કોઈ સવાબનાં કામો ફેલાવનાર તરફથી કાયદો મેળવશે તેનાથી જે ઘણાં ઉહાપણુવાળાં^૭ હોય તેની જાહેરાત તેનાં ઉહાપણુથી શીખવાય છે; અને આ કારણુ સારૂ કે ઉહાપણુથી થતી મ્હોટી જાહેરાત બલાં લોકોને સુખ આપવામાં છે. (૪૮) અને આ પણુ કે જે કોઈથી અહુરમજ્દને લગતી પવિત્ર ચીજો

૧. અહીં અમર્ગ-રૂબિરની અને હમાગ રૂબિરનીહુ એ બે શબ્દો આવળ અમેરેતાત્ તથા ઉઉવેતાત્ ના પહલવી તરજુમા રૂપે વપરાયલા છે. જુઓ હા. ૩૧ મો. ફ. ૨૧, લી. ૧, ૨. એમણે કે તેનાં સવાબનાં કામોથી રવાનને અમર હયાતિ મળે છે. ૩. યસ્ન હા. ૩૧ મો. ફ. ૨૧, લી. ૧. ૪. એજ હાનો ફ. ૨૧, લી. ૨. ૫. એજ હાનો ફ. ૨૧, લી. ૩. ૬. એજ હાનો ફ. ૨૨, લી. ૩. ૭. યસ્ન હા. ૩૧ મો. ફ. ૨૨, લી. ૧.

વિષેના હુકમો અપાય છે તેનાથી પોતાનાં શરીરમાં અહુરમજ્દને બરાબર આવકાર અપાય છે;^૧ અને આ કારણ સાર કે અહુરમજ્દનું તખ્ત આ દુનિયામાં એક પાઠશાહ જે સારા હુકમો આપે છે તેનાં શરીરમાં વધારે ઉત્તમ રીતે રહે છે.

(૪૬) અશોધની ઉત્તમતા સંપૂર્ણ છે.

બાબ ૫૩મો, બગ નસ્ક.

(૧) આંકમી ફર્જદ હુવએતુમઘતિર આ વિષે છે કે જે કોઈ બીજાને ડહાપણ શીખવે છે તેનાથી વળી એક અધર્મી માણસના અશોધના દેખાવથી ઠગાવું નહીં એમ શીખવાય છે,^૩ અને આ કારણ સાર કે જે શીખેલો હોય તે ઠગાતો નથી.

(૨) અને આ પણ કે જેમ એક દીકરી પોતાના બાપ તરફ માન ધરાવે છે તેમ જે કોઈ અહુરમજ્દ તરફ માન ધરાવે છે, અને જે વળી પ્રમાણીક કામ કરનારાઓને ખુશી કરે છે, તે વળી અમેશસ્પદો તરફથી સ્પેન્ત-આર્મીધતિને પ્યાર કરાવે છે; અને આ કારણ સાર કે સ્પેન્ત-આર્મીધતિના અહુરમજ્દ તરફનાં માનથી અને ભલાં લોકોના ખુશી થવાથી અમેશસ્પદો સ્પેન્ત-આર્મીધતિની ખાસીયતને ચાહે છે તથા જાળવે છે.

(૩) અને આ પણ કે જે કોઈ વૌહૂમનને ચાહે છે અથવા તેને સાંભળે છે તેને તેનાં ડહાપણથી અહુરમજ્દની દીન નાશ^૪ ન કરવાનું શીખવાય છે, અને આ કારણ સાર કે પ્રમાણીક હેતુથી ડહાપણ દીનને જાળવે છે, અને બીજાઓને તેઓ તે વિષે વધારે શીખવે છે.

(૪) અને આ પણ કે જે કોઈ પોતાને મોઘેદો આગળ ચેલાપણામાં અર્પણ કરે છે, અને જે પોતે કાંઈ સમજતો ન હોય તે વિષે ફરી પૂછે છે તેનાથી શિક્ષણ શીખવાય છે; અને આ કારણ સાર કે જ્ઞાન માટે ફરી અને ફરીથી પૂછવાથી, જેણે પોતાને એક ડહા મોઘેદ આગળ ચેલાપણામાં અર્પણ કર્યો હોય, તે પોતાનું સાચું જ્ઞાન વધારે છે; અને જ્ઞાનના દોસ્તો તેને એક સર્વથી સરસ નમુનો બનાવે છે, અને મોઘેદોનું ચેલાપણું તેને જે કાંઈ તે સમજતો નથી તે વિષે પાછો પૂછતો બનાવે છે.

(૫) અને આ પણ કે જે કોઈ જરથુશ્ત્ર સાથે પવિત્ર પ્યારમાં હોય તે જે કોઈ અમેશસ્પદોની ખાહેશને તથા અશો લોકોના હોકમને જોર આપે છે તેના જેવા છે; અને આ કારણ સાર કે આ બે સદગુણો જરથુશ્ત્રની ખાસીયતનાં કેટલાંક ખાસ તત્વો છે. (૬) અને આ પણ કે જે કોઈ વૌહૂમનને ચાહે છે તેનાથી અહુરમજ્દ તેની આ ચુંટણીથી ખુશ થાય છે; અને આ કારણ સાર કે એક માણસ વૌહૂમનને ચાહે તથા ડહાપણને ચાહે તે ડહાપણ શીખે છે અને ડહાપણ શીખ્યાથી ચુંટણી^૫ કરવાની શક્તિ મળે છે, અને ચુંટણી કરનાર અહુરમજ્દને ખુશ કરનાર થાય છે.

૧. યસ્ન હા. ૩૧ મો, ફ. ૨૨, લીં. ૩. ૨. યસ્ન હા. ૩૨ મો. ૩. હા. ૩૨ મો ફ. ૧-૪.
૪. ઝ્મેજ હાનો ફ. ૪, લીં. ૩. ૫. ઝ્મેજ હાનો ફ. ૮, લીં. ૩.

(૭) અને આ પણુ કે જે કોઈ પોતાના વિચાર જરથુશ્ત્રની દીનને અર્પણ કરે છે તે ડહાપણુ શીખે છે; અને આ કારણુ સાફ કે ભલી દીનતું સધળું ડહાપણુ વિચારની બક્ષસથી તેને શીખવવામાં આવે છે.

(૮) અને આ પણુ કે જેણે જરથુશ્ત્રની દસ્તુરી નીચે^૧ દોલત રાખી છે તેનાથી સંખ્યાબંધનું એટલે ક્ષાયદો કરનારાઓને જેઓ માન આપે છે તેઓને શીખવાય છે; અને આ કારણુ સાફ કે જે કોઈ દીનને ટેકા આપનારાઓ તરફ માન ધરાવે છે તે દીનને ટેકા આપનારાઓની દસ્તુરીની સત્તા નીચે દોલતને રાખે છે, અને જ્યારે તેઓ તેને તેઓની દસ્તુરીની સત્તા નીચે રાખે છે ત્યારે તેનાથી તે જરથુશ્ત્રની સત્તા નીચે રખાય છે.

(૯) અને આ પણુ કે જે કોઈ મહેનત કરે છે તેનું નશીબ તેની પોતાની સાથે જોડાયલું છે. (૧૦) અને આ પણુ કે પેદાયશને સુધારવા માટેનાં તેનાં સવાબનાં કામો જેણે જાતે તેને સુધારી હોય તેનાં થાય છે.

(૧૧) અશોધની ઉત્તમતા સર્વથી સરસ છે.

બાબ પઞ્ચમો, બગ નસ્ક.

(૧) નવમી ફર્જદ, યથા—આઈશિર આ છે કે જે કોઈ અહુરમજ્દની વખાણુ કરે છે તેનાં કામો ગાથાનાં શિક્ષણથી દોરવાય છે; અને આ કારણુ સાફ કે અહુરમજ્દના જેવી વખાણુનું કારણુ તેનાં કામો માટે છે, અને જે કોઈ તે કામને મ્હોટાઈ આપે છે તેનાથી તે કામ કરવાનું પણુ શીખવાય છે, કેમકે અહુરમજ્દનું કામ જે ગાથાનું શિક્ષણ છે, તે પવિત્ર બલાઈ છે. (૨) અને આ પણુ કે જે કોઈ સવાબનાં કામો ફેલાવનારાઓને વધારે છે; તેનાથી મોખેદી^૨ શીખવાય છે; આ કારણુ સાફ કે સવાબનાં કામોની બાહોશીનો તથા મોખેદની બાહોશીનો ફેલાવો જે કોઈ જ્યારે કારણુ હોય ત્યારે ફેલાવો કરનારાઓનાં સવાબનાં કામો આગળ વધારે છે તેનાં બેવડાં રૂપો છે, તેથી તે આગળ વધતાં બલાં કામોને મ્હોટાઈ આપે છે; અને જ્યારે સવાબનાં આગળ વધતાં કામોને મ્હોટાઈ મળે છે ત્યારે દસ્તુરનું કામ વખણાય છે તથા શીખવાય છે.

(૩) અને આ પણુ કે તેનાથી જે માણસ લાયક હોય તે જે બાહેશ રાખે તે દરેક લાયક માણસમાં પેદા કરાય છે, જેને માટે માંથ્રિનો હોકમ જે છુટથી^૩ ગણો હોય તેને માટેની આશ્વા^૪ જેવો છે; અને આ અહેવાલ વળી પાદશાહોથી થતો ખુલાસો દેખાડે છે, જે આખી દુનિયાનાં લોકોની તમામ ગરજ એક બહોળુ કામ જે આખી દુનિયા માટે તે જમાનાના ગણાં લોકોને હોકમ કરવા નેમવાથી થાય છે તેથી છે. (૪) અને આ પણુ કે પોતાની જાતી મદદ તે માણસથી ભલી પેદાયશને

૧. યસ્ન હા. ૩૨ મો, ફ. ૯. લીં ૩. ૨. યસ્ન હા. ૩૩ મો. ૩. યસ્ન હા. ૩૩ મો, ફ. ૧. લીં ૧. ૪. ય્મેજ હાનો ફ. ૧. લીં. ૨. ૪. આમાર, અવં મર, “ગણુવું,” “હિસાબ.” ૫. ફાં રસ્તણું “છુટું,” “રસ્તો.”

છુટથી અપાય છે જેનું કામ જગતના ક્રશોગર્હને મદદથી આગળ કરવાનું છે; અને આ શબ્દોપણ કાંઈપી જાતનાં સવાબનાં કામનું મ્હોડું બેર દેખાડે છે, કેમ કે દરેક સવાબનાં કામથી ક્રશોગર્હને મદદ મળે છે જે કામ સધળી પેદાયશને સખાવત જેવું પુરવાર થાય છે.

(૫) અને આપણુ કે જે કાંઈ એક દીકરાને પોતાના આપને માન આપતાં શીખવે છે તે તે માણસને માન આપતાં શીખવવા સાર વળી પેદા કરનાર તરફનાં માનનો પોતાનો બદલો બનાવે છે; અને આ કારણુ સાર કે મા આપ તરફનું વાજબી માન અને તેઓ તરફની ચાકરી તે પેદા કરનાર તરફનાં માન તથા તેની પરસ્તેશ સાથે જોડાયલાં છે. (૬) અને આ પણુ કે જે કાંઈ પોતે પોતાનાં માણસોમાંના એકને માટે આગળ વધવાનું કરે છે એટલે કે આગળ વધવાની જરૂરવાળાં^૧ લોકોમાંનાં કાંઈને માટે પણુ, તે સર્વ સારાં પ્રાણીઓ માટે સુખ આપનારો તથા બનાવનારો છે; અને આ શબ્દો જેનો ચુકાદો ચાલુ હોય તેને દેખાડે છે, તેથી અને જે કાંઈ તે માંગે તે દરેકને માટે ચુકાદો આપવાથી તેઓ સુખમાં ભાગર પડે છે. (૭) અને આ પણુ કે જે કાંઈ એક ખેડુતનું^૩ બહુ કરે છે તેથી ઢોરો વધે છે અને આ કારણુ સાર કે ખેતી કરનારાઓને સંતોષ આપવાથી ખેતી વધે છે, કેમ કે ઢોરો દુનિયાની મ્હોટી ખેતી છે.

(૮) અને આ પણુ કે દીન જે અશોધનો રસ્તો^૪ છે તેને તે માણસ પોતાની બનાવે છે જે દીનની અશોધને લીધે સારા વિચારવાળો છે; અને આ શબ્દો વળી બલી દીનની ઉંચી જાંઘનીની હાલ દેખાડે છે; કેમકે જે કાંઈ બલી દીનનાં સારા વિચારો કરતો નથી, તે જો કે તે દીન ભાંગનારો હોય તોથી અધર્મી થાય છે; એને જે કાંઈ^{*} સારા, પણુ બલી દીનના નહીં એવા વિચાર કરનારો હોય તે પોતાને ખુરી દીનવાળો પુરવાર કરે છે, અને જે કાંઈ સાચા વિચાર કરે છે તે દીનની અશોધથી સારા વિચાર કરનારો છે, અને તેનું બહુતર બલી દીનમાં છે. (૯) અને તે ત્રણુ વાંચો વિષે જે સધળાં માણસો માટે યજ્ઞો તરફની દરેક જાતની તાબેદારી આગળ લાવે છે; એક ફળનું, એક તોખમનું અને એક શરીર તથા જાંઘીનું; અને ફળનું જેનાથી ફળ મળે એવી મેહનત છે, અને તોખમનું જેને માટે તોખમની જરૂર હોય એવો ફાયદો છે, અને શરીર તથા જાંઘીનું યજ્ઞો તરફની તાબેદારી સારૂ શરીર તથા જાંઘી બનેને જાળવી રાખે એવા રચનારનો વિચાર છે. (૧૦) અને આ પણુ કે ડાહ્યા માણસ સાથે ઈશાન તરફની આક્રિનમાં અને મહેનતુ લોકોનાં બેર માટે સંતોષ આપનારાઓની ખુશાલીમાં^૫ સારા દોસ્તો નો^૬ વધારો જોડાયલો છે.

(૧૧) અશોધ સર્વથી સરસ શ્રેષ્ઠતા છે.

૧. યસ્ત હા. ૩૩ મા, ફ. ૩, લી. ૧. ૨. હમ્યાજ્ઞ, સરખાવો ફા. અમ્યાજ્ઞ, “ભાગ લેવો” “વધવું,” અમ-ખાજ્, “ધંધાનો ભાગીદાર” ૩. ફા. ૧૦ વરજ્ઞ, “ખેડુત” ૪. હા. ૩૩ મા, ફ. ૫, લી. ૩. ૫. હા. ૩૩ મા ફ. ૧૩, લી. ૧. ૬. વેસ્ટ નીશીનીસ્તાન, “ખેસવાની જગો” વાંચે છે.

બાપ પપ મો, બગ નસ્ક.

(૧) દસમી ફર્ગે, ચાશ્યઓથના ^૧, વિષે આ જણાયું છે કે જે કોઈ બંને તેટલી સવાબનાં કામો કરનારો હોય તેને બની શકે તેટલી હદની મદદ ફરોગદ વખતે આપવામાં આવે છે; અને આ કારણ સાર કે જ્યારે દરેક સવાબનું કામ ફરોગદ વખતે તે દેખાય તેવુંજ આગળ વધારવામાં આવે છે; જે કોઈ વધુ સવાબનાં કામો કરે છે તેને ફરોગદ વખતે વધુ મદદ મળે છે; ટુંકમાં જે કોઈ જેટલાં બંને એટલાં વધુ સવાબનાં કામો કરે છે તેને ફરોગદ વખતે જેટલી બંને તેટલી મદદ મળે છે. (૨) અને આ પણ કે જે કોઈ પોતાને અહુરમજ્દને અર્પણ કરે છે તેનાથી લોકોને ખુરાઈ તરફ લલચાવનાર અધર્મી માણસ ધાયલ ^૨ થાય છે; અને આ કારણ સાર કે તે અધર્મી માણસને બહેશતમાંથી બહાર કાઢવાથી માણસો માટે એક કાયદો જાહેર થાય છે; જે માણસો અધર્મી માણસને દોષમાં દાખલ થતો ^૩ જોય છે, અને જ્યારે તેઓએ તેને જોયો ત્યારે તે નબળો હતો.

(૩) અને આ પણ કે જે કોઈ જ્ઞાન માટે આતુર હોય તેને જ્ઞાન શીખવવામાં આવે છે; અને આ કારણ સાર કે દરેક શાસ્ત્ર શીખવા માટેની તેની અસલ બાહેશને લીધે તેને જ્ઞાન શીખવવામાં આવે છે, અને લોકો તેનું જ્ઞાન મ્હોટું કરે છે; કેમ કે તેઓ શીક્ષણ માટે આતુર થાય છે અને તેને જીતે છે તથા પકડે છે. (૪) અને આ પણ કે સારા લોકો સાથે દોસ્તી રાખનાર, સારા માણસથી અધર્મી માણસને મારવાનું ^૪ શીખવાય છે; અને આ કારણ સાર કે સારાનાં જોડાણથી ખુરાઈનું મરણ થાય છે. (૫) અને આ પણ કે જે કોઈ વોહુમન મારફતે ખુરાઈનો નાશ કરનાર હોય તેનાથી વોહુમનને લગતી પાદશાહીથી બહી દુનિયાને આગળ વધારવાનું શીખવાય છે; વોહુમનને દુઃખ દેવા માટે યુનેહગારોને કાયદેસર સજા થાય છે, અને પાદશાહો તથા જડજોનો તે માટેનો હોકમ દુનિયાના વધારા માટેની એક શોભા છે.

(૬) અને આ પણ કે જેની ક્રીયા અહુરમજ્દ માટે હોય તેને એક મ્હોટો કાયદો શીખવવામાં આવે છે; અને આ કારણ સાર કે અહુરમજ્દની આરાધના તથા તેની અશો આકરી ખુશાલીનો પાંચ છે; અને સઘળાં સવાબનાં કામોની માલેકી તથા એકલા થવું તે પોતે ઇમાનદાર લોકોનો મ્હોટો કાયદો છે જે લોકોનો સુધારો તે માલેકીથી છે, અને જેઓની મહેમાની તે ક્રીયાથી સર્વથી સરસ થાય છે; તેજ કારણને લીધે તે ક્રીયા જે અહુરમજ્દની પોતાની છે તેના મ્હોટા કાયદાની તથા બીજાં સવાબનાં કામોની અસલ માલેકી, —જે કે તે આખી તેને લીધેની અહુરમજ્દની ક્રીયાની હોય

૧. હા. ૩૪ મો, ફ. ૧, લીં. ૧. ૨. વાંચણ વીજ્ઞૂદ, સરખાવો ફા. ગુજ્ઞૂદન અથવા ગજ્ઞૂદન, “કરડવું,” “ડંખ મારવો,” “ધાયલ કરવું.” આ શબ્દ વ ગજ્ઞૂદ, “અને ધાયલ થયલો” બી વંચાય. ૩. ફા. પર્વાનગીહ, “હુકમ,” “રજ,” તે ઉપરથી “દાખલ થવું.” ૪. હા. ૩૪ મો, ફ. ૬, લીં. ૧. ૫. જુઓ એજ હાનો ફ. ૧૦, લીં. ૩.

તો પણુ-તે મ્હોટા કાયદાની જાહેરાત માટે જરૂરની છે અને જ્યારે તે મ્હોટા કાયદા તરીકે અથવા મ્હોટા કાયદાથી પણુ વધુ જાહેર થાય છે ત્યારે તે તેની સાથે જોડાયેલી છે; ત્યારે પણુ આ પ્રશાસી ઉપર તેની હદ છે. (૭) અને આ પણુ કે જેને માટે જરૂર હોય તેને માટેની કીયાનું^૧ કરવું તે પેદાયશને લાયકનાં લોકો તરફની એક ભેટ છે, અને પેદાયશને લાયકનાં લોકો તરફની ભેટ તે હાજતમંદ લોકોની કીયાનું કરવું^૨ છે.

(૮) અને આ પણુ કે અશોષનો^૩ રસ્તો, અને તે કે જેથી તે રસ્તો દેખાય છે, અને તેમજ એકલા કામ કરનારાઓનો તેમાંનો બદલો જે માણસોનાં કામો યજ્ઞ-દોને ફાયદો કરનારાં છે તેઓથી શીખવાય છે; અને આ કારણુ સારૂ કે, યજ્ઞદોનો ફાયદો તે અગણીત લોકોનો ફાયદો છે, અને અગણીત લોકોનો ફાયદો જે પોતે યજ્ઞદોની દીન છે તે અશોષનો રસ્તાનો નમુનો છે, અને વળી એકલે હાથે કામ કરનારાંઓનો બદલો તેથીજ છે. (૯) અને આ પણુ કે વળી ધંધાઓના શિક્ષકનો બદલો જે ધંધાઓનો નફો છે, તે શીખવવામાં આવેલા ધંધાઓ માટે છુટથી આપવામાં આવે છે અને લેવામાં આવે છે, અને આ કારણુ સારૂ કે યજ્ઞદોનાં કામને તે શિક્ષણથી ફાયદો મળે છે.

(૧૦) ઉદારપણું^૪ સર્વથી સરસ અશોષ છે.

બાબ પદ્મો, બગ નસ્ક.

(૧) અગીયારમી ફર્ગદ, યસ્ન,^૫ વિષે જાણવું કે સવાળનાં કામો જે સઘળાં કરવાનાં છે, અને જે વળી થયેલાં છે,^૬ તે જે અશો માણસ અશો લોકોને ભલાઈ શીખવે છે^૭ તે પોતાનાં બનાવે છે; અને આ કારણુ સારૂ કે, કોઈ એક સવાળનું કામ કરે અને વળી જે કામ થયેલું હોય તેનો ફ્રીગર્દ સુધી સઘળી ભલી પેદાયશનાં કામોનો એક જથ્થો થાય છે; અને અશો લોકો તરફથી ભલાઈનું શિક્ષણ અશો લોકોનાં એકલાં થવામાં તથા તે જથ્થો થવામાં નહું તથા તાણું આપે છે, અને તે અશો લોકો ખીજાં અશો લોકો સાથે ભાગમાં તે જથ્થો ધરાવે છે. (૨) અને આ પણુ કે જે કોઈના માંથ્રિના વિચારો અમેશસ્પદો માટે છે, અને વળી જે જોર જીવતાં લોકો સારૂ તેનું છે તે ભલાં લોકોની મદદ સારૂ જાળવે છે તે તેનાં પોતાનાં માટે સર્વથી સરસ કામ કરે છે.^૮ (૩) અને આ હકીકત વળી એક માણસની તે જથ્થામાં મ્હોટી ભાગીદારી દેખાડે છે, કારણુ કે તે જથ્થો વળી ખરેખર બહેશત તરફના રસ્તા માટે સવાળનાં કામોનો જુમલો છે, કેમ કે સઘળાં તે જથ્થામાં ભાગીદાર છે, જેઓએ વધુ કીધું હોય, અને વળી જેઓએ ઓછું કીધું હોય, અને વળી તેઓની સઘળાંની માલેકીમાં તે રહે છે; પછી, જેઓ તે સવાળનાં કામો વધુ કરે તેઓ વિષે તે મ્હોટાં

૧. એજ હાનો ફ. ૧૨, લી. ૧, ૨. ૨. વેસ્ટ, હાખતારીહ, “એન્ગ્લો” વાંચે છે.
૩. એજ હાનો ફ. ૧૨, લી. ૩. ૪. યસ્ન હા ૩૫ મો. ૫. એજ હાનો ફ. ૨ અવ૦
વૅરેજ્યમનનાંમ્યા વાવૅરેજ્યનનાંમ્યા. ૬. એજ હાનો ફ. ૪. ૭. યસ્ન હા ૩૫
મો. ફ. ૬.

બલાં કામની અસલ માલેકીથી અને વળી જ્યારે કામ કરનારાઓ તેઓની વધુ મ્હોટી મહેનતને લીધે વધુ ઉત્તમ રીતે તે પુરતો ભાગ મેળવે છે ત્યારે જે થાય છે તેથી, અને તેમજ જેઓ વધુ સવાબનાં કામ કરે તેઓને તે માલેકી છુટથી, મ્હોટી તથા બાદશાહી પ્રમાણમાં આપવામાં આવે છે તેથી, અને જેઓ ઓછાં સવાબનાં કામો કરે^૧ તેના ગરજવાળાં લોકોની અપુરતી, ઓછી તથા હલવાળી માલેકી; જેઓ ઓછાં કામો કરે તેઓ માટે તે જગ્યાની તેઓની માલેકી^૨ ઘણી મ્હોટી છે એમ કહેવું વાજબી છે. (૪) અને આ પણ કે જેની સખાવત અમેશરપંદો માટે છે તેનું કામ સવાબનું કામ છે; અને આ કારણ સારૂ કે યજ્ઞદોની થોડી મહેનત જે પોતેજ તે સખાવત છે તેથી એક બહું તથા સવાબનું કામ તેનાથી થાય છે.

(૫) અને આ પણ કે જે લોકોને મહેનતુ જીંદગી માટેની ખાહેશ શીખવે છે તે બન્ને જીંદગીમાં^૩ તેને માટે સર્વથી સરસ પુરવાર થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે તેની જીંદગીની જરૂરીયાતોથી તથા તેનાં રવાનની મહેનતથી તે બન્ને જીંદગીમાં તેઓને બચાવનાર થાય છે; અને તેને લીધે આ દુનિયામાં લોકો તરફથી, તથા પેલી દુનિયામાં યજ્ઞદો તરફથી તેને સર્વથી સરસ બદલો મળે છે. (૬) અને આ પણ કે અહુરમજ્દની ક્રીયા તથા નમાજ તે માણસ કરે છે જે અહુરમજ્દના સધળા આરાધના કરવાવાળાઓ સાથે અહુરમજ્દના કાયદાપર વિચાર કરવાના તથા વખાણવાના રસ્તામાં છે. (૭) અને આ પણ કે જે કોઈ દીનનાં જ્ઞાનને નવું કરે છે^૪ તે દીનની સરદારી મેળવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે દરેક જ્ઞાન જે તે શીખવે, તે તેની દરેક મ્હોટાઈ વધારે છે. (૮) અને આ પણ કે જે કોઈ દીનનું જ્ઞાન હમેશ નવું મેળવવાની ખાહેશ રાખે છે તે તેની દીન તરફ વફાદાર^૫ થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે જેટલી તે વધુ ખાહેશ રાખે તેટલો તે દીનની વધુ નજદીક પહોંચે છે.

(૯) અને આ પણ કે જે લોકો માટે કાંઈ પણ ચીજ પેદા કરવા દે છે તેનાથી લોકોની જીંદગીની ખાહેશ અપાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે કોઈ પણ ચીજની પેદાયશ ઉપરની શક્તિ જીંદગીની ખાહેશની શક્તિ સાથે જોડાયેલી છે; આ રીતે કાંઈ પણ ચીજની પેદાયશ માટેની શક્તિની હાલતમાં જેઓ હોય તેઓની જીંદગી કાંઈ પણ મુશ્કેલીથી દૂર રહે છે; અને જેની જીંદગીની ખાહેશ બક્ષવામાં આવે છે, તેની કાંઈપણ ચીજની પેદાયશપણ બક્ષવામાં આવે છે. (૧૦) અને આ પણ કે જે કોઈ તે દીનનું સમજતો ન હોય તેને વિષે તે સમજે તેની પાસે પાછું પૂછે છે તેનાથી

૧. એનો સાર એ છે કે, માણસનાં સર્વ સવાબનાં કામો પછી તે ઘણાં કે ઓછાં હોય તે સધળાં એકઠાં કરવામાં આવે છે, અને દરેક બહું કામ કરનારને બહેશ્તમાંના બલાં કામોના જગ્યામાં ભાગીદાર ગણવામાં આવે છે, અને તેઓ પોતાનાં કામના સવાબ મુજબ બહેશ્તમાં બદલો મેળવે છે. જેઓનાં સવાબનાં કામો વધુ હોય તેઓને સખી દીલનાં મ્હોટાં તથા બાદશાહી કહેવામાં આવે છે; અને જેઓનાં બલાં કામો ઓછાં હોય તેઓને અપુરતાં, ઓછાં તથા હલવાળા ગણવામાં આવે છે. ૨. એટલે કે જેઓ વધુ સવાબનાં કામો કરે તેઓના કબજામાં. ૩. યસ્ન હા ૩૫ મો, ૬. ૪. એજ હાનો ૬. ૨૨. વફાદારી સારૂ સરખાવો અવ૦ વરેન “આકીન,” “દીન” ૫. સરખાવો ખવાસ્તન, “બંદગી,” “હાજત,” “માંગણી.” વેસ્ટ, “ખાહેશ.”

સ્વીકાર, પ્રસિદ્ધતા,^૧ અને પવિત્ર શબ્દો^૨ અહુરમજ્દને અર્પણ થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે આ ત્રણ ચીજોથી જ્ઞાન સંપૂર્ણ થાય છે;^૩ સ્વીકાર, પ્રસિદ્ધતા, તથા પવિત્ર શબ્દો, અને સઘળાં ત્રણેને તે ન સમજે તેનાથી પાછાં પૂછવામાં આવે છે. (૧૧) આ પણ કે જે કોઈ દીનનો સ્વીકાર, યાદ તથા બહુતર શીખવે છે તેનાથી અહુરમજ્દના શબ્દો શીખવવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે આ દીનના કુંક સારતું બહુતર છે.

(૧૨) અને આ પણ કે જે કોઈ આતશને કાંઈ પણ અર્પણ કરે તેમાં જે સખી હોય તેનાથી આતશમાટેની સંભાળ^૪ તથા માન દેખાડવામાં આવે છે; અને જેઓ આતશ તરફ સંભાળ તથા માન દેખાડે તેઓ તેથી તેના બદલામાં તેના ભાગીદાર થાય છે. (૧૩) અને આ પણ કે દીનમાં બહેર છે તેમ આતશમાટેની સંભાળ તથા માન તે બળવે છે જે અહુરમજ્દની દીન ખુશીથી^૫ શીખવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે જે કાંઈ તે શીખવે છે તે વળી તે શિક્ષણથી નીપજતાં કામ સાથે જોડાયેલું છે. (૧૪) અને આ પણ કે માનની હાજતવાળાંઓ તરફનું માન^૬ તે દેખાડે છે જે વૉહુમનને યાદે છે. (૧૫) અને આ પણ કે જે કોઈ આતશને આતશનાં ખાસ નામથી આરાધે છે તેનાથી તે મ્હોટું કામ^૭ જે ઋશોગર્દ વખતે કરવાનું છે તે માટે આતશને જોર અપાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે તેની વખાણને લાયકની ખાશીયતના સંબંધમાં તેનું નામ મૂકવામાં આવે છે અને જ્યારે તે નામથી તે તેને આરાધે છે ત્યારે તેનાથી જે આતશને તે વખાણે છે તેને જોર મળે છે.

(૧૬) અને આ પણ કે જે કોઈ અહુરમજ્દની દીન^૮ ખુશીથી શીખવે છે તે અહુરમજ્દની દીનથી વાકેફગાર થાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે શિક્ષણથી દરેક જ્ઞાન વધે છે તથા આગળ થાય છે. (૧૭) અને આ પણ કે જે કોઈ પ્રમાણીક બોલવું તથા કામો શીખવે છે તેનાં હાપણથી અહુરમજ્દ ખુશ થાય છે;^૯ અને આ કારણ સારૂ કે હાપણ બેવડું છે,^{૧૦} બોલવાનું તથા કામનું. (૧૮) અને આ પણ કે જે કોઈ પોતાનાં રવાનને^{૧૧} સુરજનાં મુકામ ઉપર ઉંચે ચઢાવે છે તેનાથી

૧. દખ્શગૃ, અવ૦ દખ્શત, “નિશાની.” ૨. ગૂઝિરન, “પવિત્ર શબ્દો.” ૩. યસ્ન હા. ૩૫ મો, ફ. ૨૫. ૪. યસ્ન હા. ૩૬ મો, ફ. ૧. ૫. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૪. ૬. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૫. ૭. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૬. ૮. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૭. ૯. યસ્ન હા. ૩૬ મો, ફ. ૮. સુરજને અવસ્તામાં અહુરમજ્દનું શરીર કહેવામાં આવ્યું છે; જુઓ યસ્ન હા. ૩૫ મો અને ૩૬ મો શરૂઆતથી આખર સુધી. ૧૦. દો આહર, ઝ્મિજે “ઝ્મિના બે ભાગ છે.” ૧૧. પહલવી યસ્ન હા. ૩૬ મો, ફ. ૧૫.

અહુરમઝ્દનાં શરીરની તેની ઉત્તમતા ^૧ સાડ વખાણુ થાય છે; અને આ કારણુ સાડ કે તે શરીર અહુરમઝ્દનું છે, અને સુરજનાં મુકામમાં તે સર્વથી ઉચું તથા ઉત્તમ થાય છે.

(૧૯) અને આ પણુ કે જે કોઈ અહુરમઝ્દને પોતાનો કરવાથી તેનાં મૂળને ભળવી રાખે છે તેનાથી અહુરમઝ્દને સધળી ઉત્તમતા પવિત્રતાથી આપવામાં આવે છે; અને આ કારણુ સાડ કે જ્યારે મૂળ તેને આપવામાં આવે છે ત્યારે વળી તેનાથી ફળ પણુ પેદા કરવામાં આવે છે, અને સધળી ઉત્તમતા મૂળ તથા ફળ બન્ને છે. ૨. (૨૦) અને આ પણુ કે જેને અહુરમઝ્દ બોલાવે છે તેનાંથી અહુરમઝ્દને “સાહેબ” ^૩ ના એકાગ્ર સાથે આરાધવામાં આવે છે; અને આ કારણુ સાડ કે અહુરમઝ્દનો અર્થ તેમજ “મ્હોટા ડાહ્યા સાહેબ” નાં નામ સાથે જોડાયેલો છે. (૨૧) અને આ પણુ કે જે કોઈ તેઓની વખાણુની કીર્તિ ગાય છે તેનાથી યજ્ઞોનાં નામો યાદ કરવામાં ^૪ આવે છે; અને જેઓની તે કીર્તિ ગાય છે તેઓને નામથી આરાધવામાં આવે છે; અને આ કારણુ સાડ કે વખાણુનાં તેઓનાં નામની કીર્તિ તે યજ્ઞોનાં નામો છે. (૨૨) અને આ પણુ કે એકજ તોખમનાં લોકોમાં જ્યારે તે એક જાતનાં લોકો માટે ફાયદો કરશે ^૫ ત્યારે તેજ તોખમમાં બીજાં લોકો માટે પણુ તે પેદા થાય છે; અને એકજ જાતનાં લોકોમાં જ્યારે તે એક ટોળાનાં લોકોને ફાયદો કરશે ત્યારે તેજ તોખમમાંના બીજા ટોળાઓ માટે પણુ તે કરવામાં આવે છે; અને તેજ ટોળામાં જ્યારે તે એક માણસ માટે ફાયદો કરશે ત્યારે તેજ ટોળામાંનાં બીજાં લોકો માટે પણુ તે કરવામાં આવશે.

(૨૩) અને આ પણુ કે તે પોતે યજ્ઞોનો પોતાનો છે, જે પોતાનાં અતઃકરણમાં અશી લોકોની મદદ સાથે યજ્ઞોને ધરાવે છે. (૨૪) અને આ પણુ કે જેનું જોર વોહૂમનથી હોય છે તે યજ્ઞોની સરઘારીમાં પોતે રહે છે; અને આ કારણુ સાડ કે

૧. પહલવી યસ્ત હા ૩૬ મો. ૬. ૨. જુઝ્મો મારી “Civilization of the Eastern Iranians in Ancient Times” નો દીખાઓ, પાનું XXVI. મુ અહુરમઝ્દ મીનો છે, તેનું શરીર નથી. જે કે તેને બોલતો, વિચારતો અને કામ કરતો દેખાડયો છે તો પણુ તેને નકા દેખાય એવું ૩૫ આપવામાં આવેલું હોય એમ અવસ્તાના કોઈ પણુ ફકરામાં જણાવું નથી. ખચીતજ તેનું ૩૫ માણસનાં શરીર સાથે સરખાવી શકાય એવું નથી, હુકરેંતમહે આપણને મળે છે તેને કોઈ ઝાઝું વજન આપી શકાય એમ નથી, અને જે અહુરમઝ્દનાં સર્વથી વધુ સુંદર શરીર વિષે આપણને જે લીંટી મળે છે. સ્વચ્છતામાં અત્યંત ક્ષેત્રે મૂ કેહ્યોમ્ અવચ્છેદયેમહિ, મજ્દા અહુરા! તેને ફક્ત અલંકારિક ભાષાજ ગણી શકાય. કારણુ કે સુરજ (હવે) ને અહુરમઝ્દનું શરીર કહેવામાં આવ્યું છે, અને કોઈ પણુ એમ તો કહી નજ શકે કે આ વર્ણન ખરેખર રાખ્દા પ્રમાણેજ સમજવું જોઈએ. રૌશની એ અહુરમઝ્દની ખાસ ખાસીયત છે. અને તેથી આપણે એમ કહી શકીએ કે અહુરમઝ્દ સુરજની રૌશનીથી પોતાને લોકો આગળ દેખાડે છે. જુઝ્મો અવસ્તા યસ્ત હા ૫૭ મો. ૬. ૮; ૩૬ મો. ૬. ૬. યસ્ત ૬ ઠી. ૬. ૬. ૨. યસ્ત હા ૩૭ મો. ૬. ૨૦, ૩. એજહાનો ૬. ૬. ૪. સ્પીગલની પહલવી યસ્ત હા ૩૮ મો. ૬. ૧૦-૧૨. ૫. એજહાનો ૬. ૧૩-૧૫.

તેની નૈતિક હિંમત દીનના કાયદાને લીધે છે. (૨૫) અને આ પણ કે તે માણસ લોકોને સારી જાણ આપે છે, જે તેઓ માટે સાચું રહે એવું કરશે. (૨૬) અને આ પણ કે જે કોઈ અહુરમઝ્દને સરદાર ગણે છે તેનાથી અહુરમઝ્દની દોસ્તી પોતાની કરવામાં આવે છે, અને અહુરમઝ્દની હમેશની દોસ્તી તે માણસથી પોતાની કરવામાં આવે છે જે ત્યાં એટલે પેલી દુનિયામાં તેઓની હમેશની સરદારી થાય એવી યીજ લોકોને શીખવે છે.

(૨૭) અને આ પણ કે જે નેહીની કાંધપિણ યીજ વિષે વિચાર કરે છે તે અશોઈ બનવે છે. ૧ (૨૮) અને આ પણ કે જે કોઈ પોતાનું શરીર તથા જીવંતી યજ્ઞોને અર્પણ કરે છે, તે અહુરમઝ્દના સારા હુકમો ૨ તથા ખુશાલી ૩ બનવે છે; અને પોતાનું શરીર તથા જીવંતી ૪ તે માણસ યજ્ઞોને અર્પણ કરે છે જે પોતાની દોસ્તી જરથુશ્ત્રની દીનને અર્પણ કરે છે. (૨૯) અને આ પણ કે, જે પોતાની દોસ્તી અહુરમઝ્દને અર્પણ કરે છે તે અહુરમઝ્દની સરદારી મેળવે છે; અને તે સરદારી હમેશ ૫ માટે તેની સાથે જોડાયેલી છે, જે બીજાઓને તે યીજ શીખવે છે જેનાથી યજ્ઞો સાથની હમેશની દોસ્તી થાય છે.

(૩૦) અશોઈ સર્વથી સરસ ઉત્તમતા છે.

બાબ ૫૭ મો, બગ નસ્ક.

(૧) બારમી ફર્ગદ, ઉશતવર્ધતી, ૬ વિષે જાણવું કે જે કોઈ ફાયદો કરનારાઓ તરફ માન ધરાવે છે તેની બલાઈ કોઈપણ માણસ તરફની બલાઈ છે, ૭ અને આ કારણ સાચું કે જુદી જુદી ૮ પેદાયશોનો ફાયદો તે ફાયદો કરનાર મીનોઈ સાહેબના ૯ હુકમો બળ લાવવાથી થાય છે. (૨) અને આ પણ કે જે કોઈ પોતાના વડાઓને નમનતાઈથી ખુશી કરશે, તેને તેના હાથ નીચેનો લોકો ખુશી રાખશે. (૩) અને આ પણ કે જે કોઈ પોતાના વિચારો જરથુશ્ત્રની દીનને અર્પણ કરે છે, તેને તેની પોતાની કરવાને માટે સઘળી વસ્તુમાંની ઉત્તમ વસ્તુ મળે છે; ૧૦ કેમ કે જે કોઈ તેને સર્વથી સરસ સાંભળે છે તે દીનને મેળવે છે. (૪) અને આ પણ કે રૂપેન્તા મધન્યુની સઘળી પેદાયશોને બલાઈ શીખવવામાં આવે છે એટલે કે અશો લોકોને તેનાથી જેની આગળ વધવાની હીલચાલ અશો લોકોની તરફની છે; અને આ કારણ સાચું કે રૂપેન્તા મધન્યુની સઘળી પેદાયશો એકજ તોખમની છે, અને ફક્ત એકજ શરીરનું આગળ વધવું અને ઉતાવળા થવું એ તે સઘળાં શરીરનું થાય છે. (૫) અને આ પણ કે જે કોઈ વૌહૂમનુને ચાહે છે તેની મીનોઈ શક્તિ અહુરમઝ્દ સાથે જોડાયેલી છે,

૧. યસ્ન હા ૩૯ મો, ફ. ૧૩. ૨. ઝ્મિજહાનો ફ. ૧૫. ૩. હા ૪૦ મો. ફ. ૭. ૪. હા ૪૦ મો ફ. ૬. ૫. ઝ્મિજહાનો ફ. ૭. ૩૧. યસ્ન હા ૪૧ મો ફ. ૧૭. ૬. મીસ્સની યસ્ન હા ૪૩ મો. ૭. જુઝ્મા ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧, લી. ૧. ૮. વેસ્ટ ખાત્ર, “ના પુષ્પત,” “કાચુ.” ૯. આ સમ્પ્રદાયનું વિષયો ઇશિરો હોય. ૧૦. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૨, લી. ૧, ૨.

અને તેનું જ્ઞાન કબુલ થાય છે^૧; અને આ કારણ સારૂ કે તે મીતોઈ શક્તિ, જે જ્ઞાનને અસલ મીતોઈ સાહેબ છે, તે વેાહૂમન છે. (૬) અને આ પણ કે જેના શબ્દો વેાહૂમનથી છે^૨ તેનાથી રસ્ત સખાવત શીખવાય છે; અને આ કારણ સારૂ કે પ્રમાણીક શબ્દો બોલવા એ જ્ઞાન શીખવવા બરાબર છે જેમાં, રસ્ત સખાવત બી સમાઈ નાય છે.

(૭) અને આ પણ કે જે કોઈ પ્રમાણીક કામેથી મીતોઈ જોર એકઠું કરે છે, અને જન્મ ન પામેલાં એવાં પોતાનાં લોકોને વળી મદદ કરે છે^૩ તેનાથી પોતાનાં લોકોને લાંબો વખત ચાલે એવી ખુશાલી પુરી પાડવામાં આવે છે; અને આ કારણ સારૂ કે ખુશાલી જે હમેશ માટેની છે તે બન્નેથી વધે છે. (૮) અને આ પણ કે જે કોઈ ખરા રસ્તાપર હોય તેને જે મદદ^૪ કરે છે તેનાથી લોકોને નેકીનો રસ્તો શીખવાય છે, કેમ કે તે લોકોને તે રસ્તા ઉપર બંદગી કરે છે અથવા મદદ કરે છે. (૯) અને આ પણ કે જે તેને આરાધનારાઓ તરફ સાચો હોય તેનાથી મીતોઈ આતશને ગરમી મળે છે, અને આ કારણ સારૂ કે સચ્ચાઈ દેખાડનાર તરફથી પુરા પાડેલા આતશની ગરમીને લીધે, તે રસ્ત ધણીના^૫ જોરથી તે દુશ્મન નબળો થાય છે.

(૧૦) અને આ પણ કે જેઓ ફરોગદ વખતે મદદ કરનારા છે તેઓ વિશ્વાસ્પનાં ચુંટી કાઢેલા લોકો તથા કંઈ ખૂસોવ^૬ છે, જે લોકો વેાહૂમન જે સોશ્યન્ટ^૭ છે તેને લીધે એવાં છે; અને આ કારણ સારૂ કે ફરોગદમાં ભાગ લેનારાં લોકો સ્વ-સંપૂર્ણતાને રોપનાર તથા લાણુનાર^૮ છે અને તે સંપૂર્ણતા જે વિશ્વાસ્પ તરફની ફરોગદ માટેની મદદથી થાય છે, તે જ્યારે તેનાથી દીનનો ફેલાવો કરવામાં આવ્યો ત્યારે જે થયું તેથી છે, અને જેનાથી ફરોગદ થશે; અને તે સંપૂર્ણતાની ફત્તેહ, જે સોશાંસના કાયદાને લીધે છે તે ત્યારે તે કાયદાથી જે થશે તેથી છે; એવો તે ચુકાદો છે જે પ્રાણીઓમાંથી સઘળું દુઃખ^{૧૦} દૂર કરે છે, અને તે ચુકાદો સઘળા હાડમંદ દુનિયામાં ચાલુ થાય છે, જીવતાંઓમાં તથા વળી મરણ પામેલાંઓમાં. (૧૧) અને આ પણ કે જે કોઈ અપાયલા હુકમથી તેને નેમે છે જે તે અપાયલા હુકમથી જે દીનના હુકમો જાહેર કરે તેને નેમે અને ઈજવા લાયક હોય તેને ઈજ, તેને આ દુન્યવી હયાતિઓમાં અહુરમજ્દની એલાદ તરીકે દેખાડવામાં આવે છે.^{૧૧}

૧. યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ. ૨, લીં. ૩. ૨. યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ. ૨, લીં. ૪, ૫. ૩. આ શબ્દ જે અર્ધચયાસીનીદન્ વાંચીએ તો એનો અર્થ અવ૦ યાસુ, “બંદગી કરવી,” “માંગવું” ઉપરથી થઈ શકે. ૪. એમિલે ખુદાઈ રોશની. જુઓ યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ. ૪, લીં. ૪. ૫. હના ઈ લક આતાશ ગર્મે અમત-અશ નક મૂન પવન યશરાયિહ અઓજ; અવસ્તા: યા ઓ દાઓ અવીશ દેવાઈતે અવાઓનએચા શવહા ગેરેમા આઓ અવા-અઓજંધહો. ૫. આ ધરાયે કંદાચ અહુરમજ્દને મટે હોઈ શકે. ૬. એમિલે ખુતપરસ્તી નાખુદ કીધાને લીધે ફરોગદ વખતે મદદગારોમાંનો એક ગણવામાં આવે છે. ૭. યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ. ૪, લીં. ૫. ૮. બાહારાન્, “ભાગ લેનારા”. ૯. ફાં કેશતન્, “રોપવું,” “લાણવું.” ૧૦. મૂસ્ત, “દુઃખ,” “પીડા.” ૧૧. યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ. ૫, લીં. ૨.

(૧૨) અને આ પણુ કે યુરાં લોકોને મારવાનું તથા અશો લોકોની પસંદગી ૧ તેનાથી શીખવાય છે જે લાયક લોકોને અશો લોકો માટે બેટો આપશે કારણ કે બન્ને તેમાં આવેલા છે. (૧૩) અને આ પણુ કે ક્રોગર્દ વખતે અહુરમજ્દનાં પ્રાણીઓનાર ફેરફારનો હુન્નર વળી તેનાથી શીખવાય છે જે વૉહુમનને ચાહે છે, અને આ કારણુ સાર કે આગળ વધવાની અને પાછળ હઠવાની શક્તિ, જે લોકોમાં છે, તે વળી વૉહુમનને લગતાં કામથી વૉહુમનની મરજીના ફેરફારથી થાય છે. (૧૪) અને આ પણુ કે વૉહુમનના મીનોને જોર આપવાનું તેનાથી શીખવાય છે જેનાથી પ્રાણીઓ સુધરે છે, જેનું હાપણુ હાપણુવાળા માટે છે; અને આ કારણુ સાર કે તે હાપણુનો મીનો છે જે શિક્ષણથી લોકોમાં તે હાપણુ વધારે છે. (૧૫) અને આ પણુ કે જે કાઈ તેનો એલો થઈને દીનની વખાણુ કરે છે, અને જે એરવદની માફક તે શીખવે છે તેને વળી સોશસનું આવડું દેખાડવામાં આવે છે; અને આ કારણુ સાર કે પહેલા વખાણુનાર તથા શિક્ષકથી તે સેવટના વખાણુનાર તથા શિક્ષક સુધી દીન એલાપણુથી તથા એરવદપણુથી જોડાયેલી છે, અને સોશાસુ સેવટ ૩ એલો તથા એરવદ થાય છે.

(૧૬) અને આ પણુ કે તેને અહુરમજ્દનું હાપણુ ૪ શીખવાય છે જે દીનનો ચુકાદો તથા કાયદા મુજબનો ફેસલો બળ લાવે છે; અને આ કારણુ સાર કે દીનનો ચુકાદો અહુરમજ્દનું હાપણુ છે. (૧૭) અને આપણુ કે હાપણુથી તેને સંપૂર્ણ મનસ્વી શીખવવામાં આવે છે, જેથી તેઓ તેને ઠગશે નહીં, જે એક દીકરી પોતાના પિતાને માન આપે તેટલું માન તે અહુરમજ્દને આપે છે, કેમ કે પિતા તરફનું એક દીકરીનું માન ધણું ખર્ચ કુદરતી ખાસીયતથી તથા દીકરીની હાપણુવાળી સંપૂર્ણ મનસ્વીથી હોય છે.

(૧૮) અને આ પણુ કે તે દાદારનાં ફરમાનથી શરીરની સરજતને ૫ તાબે થવાનું તેનાથી શીખવાય છે જે અશો તથા યુરાં લોકોને તે યીજ શીખવે છે જેનાથી તેઓને સુખ મળે છે, અશો લોકોને તેઓનાં શરીરનું તથા યુરાં લોકોને તેઓનાં સ્વાનનું; અને આ કારણુ સાર કે તે તેથી પ્રાણીઓનો દોસ્ત થાય છે, અને પ્રાણીઓનો દોસ્ત તે તેઓને પેદા કરનારનો પણુ દોસ્ત છે, અને પેદા કરનારનો દોસ્ત તે દાદારનાં ફરમાનથી જાતે શરીરની દોલત ધરાવે છે, અને તેનાથી બીજાઓને શીખવાય છે. (૧૯) અને આ પણુ કે જે જોરાવર હોય તેના તરફની ખુશાલી જે અશો હોય તેને શીખવવામાં આવે છે જેથી તે તેને નેકી સાર પાદશાહો (એટલે

૧. ય્મિજ હાનો ૬. ૫. લી. ૪. ૨. ય્મિજ હાનો ૬. ૫. લી. ૪. અવસ્તા લખાણુમાં આવેલા શબ્દ વર્દેદ ઉપરથી જમ વેસ્ટ વાંચે છે તેમ દાસ્-વાર્જીશનીહ કરતાં દાસ્-વર્દીશનીહ વાંચવું બહેતર છે. ૩. ય્મિટલે દુનિયાના સ્તાખીજ તથા ક્રોગર્દ વખતે. ૪. યસ્ન હા ૪૩ મો, ૬. ૬. લી. ૫. તનૂ-અપતાનૂ દારતનૂ ને બદલે તનૂ-વખતાનૂ વાંચણુ અહીં કીધું છે, અર્થે “દુનિયાની સરજતને તાબે થવું.” ૬૧૦ અખ્ત; “નશીખ,” “સરજત.” વેસ્ટ “શરીરની સરજતને જાળવવું,” અને ય્મિક માણસનાં શરીર ઉપર થતી ગૃહ મંડળની અસર વિષે ધારો છે. ય્મમ સમજાવે છે.

ભલી શક્તિઓ) તરફ દોરવે છે, જે તે માણસ જે બને એટલે^૧ અશો હોય તેને મદદ થાય છે, એટલે, કે તે તેની શક્તિથી કરે છે; અને આ કારણુ સાર કે ન્યારે તે તેને બને તેટલી મદદ પુરી પાડે ત્યારે તે કાયદો^૨ જે તેનાં જોર વાપરવાથી સર્વોત્તમ છે તેને લીધે તેની વખાણુ થાય છે. (૨૦) અને આ પણ કે ક્રશોગર્દ વખતે થાય તેને માટેની પાદશાહીનો કાયદો ફક્ત તેનાથી શીખવાય છે જે હમેશ તેમાં સર્વત્ર ફરમાન શીખવે છે, એટલે કે તે બીજાઓને તે બીજ શીખવે છે જે તેઓ માટે સર્વત્ર ફરમાન વિષે હમેશ થાય છે; એટલું બધું કે તોખમનાં ઝાડમાં^૩ જે જોર છે તેનાથી તે તેઓ સાથે દુનિયાના ક્રશોગર્દ સાથે જોડાયલું છે.

(૨૧) અને આ પણ કે તે આતશ તરફ સખી છે જે આતશ માટે કામ કરશે; એટલે કે જે આતશની સંભાળ લેશે; અને જેની તે સખાવત હોય તેનાથી તેને નમસ્કારથી એટલું ઉચું શિક્ષણ મળે છે; એટલે કે નમસ્કારથી તે સખી થાય છે,^૪ જેની જાહેરાત ત્યાં વૈહૂમનથી છે જ્યાં તે નેકીથી જાળવે તે દોલત હોય છે. (૨૨) અને આ પણ કે અશોઈ ઊપરના આ વિચારો^૫ ફક્ત તેનાથી શીખવવામાં આવે છે જે તેવા વિચારો કરે છે, અને જે અશોઈને માટે નવી અને નવી ખાહેશ કરે છે. (૨૩) અને આ પણ કે દીનના સવાલો^૬ તે કરે છે જે એકી વખતે^૭ પોતાથી મ્હોટાં તેમજ નાનાં લોકો તરફ નમનતાઈ ભર્યો હોય છે.

(૨૪) અને આ પણ કે મજ્દ્યસ્ત્રી દીન વિષે અહીંની આ દુનિયામાંની હાલત તેનાથી શીખવાય છે જેનાથી દીનનો ફેલાવો^૮ થાય છે, અને તેથી જેનાથી આદમજાતને પવિત્રતા મળે છે; અને આ કારણુ સાર કે દીનના ફેલાવાની ગેરહાજરી તે ખુરા મીનોને લીધે લોકોમાં પવિત્રતાઈની ગેરહાજરીને લીધે છે; અને ન્યારે લોકો દરજ્જાથી પવિત્ર થાય છે ત્યારે દીનનો ફેલાવો થાય છે. (૨૫) અને આ પણ કે જે દોસ્ત હોય તેનાથી ફક્ત ખુશાલી શીખવાય છે,—એટલે કે તે આપે છે,—જે દોસ્ત હોય

૧. પવનૂ તૂખાનૂ, વેસ્ટ “શક્તિથી.” યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ. ૮, લીં ૩. ૨. એટલે કે ક્રશોગર્દનો કાયદો. એજ હાનો ફ. ૮, લીં. ૪. ૩. બૂન્દહિશન બાબ ૯ મા માં જણાવ્યું છે કે અમરેતાત અમેશસ્પંદે ઝડોનું એક ચોકસ ખી પેદા કીધું જેમાંથી અધરાનૂ-વેજમાં વોઉર-કરા સમુદ્રમાં ઝડોનાં સઘળાં ખી ઉગી નીકળ્યાં તેની પાસે જાઝ્ઝોડેરેન ઝાડ પણ ઉગ્યું, જે ઝાડ સઘળાં દરેદા તથા ખુદાપાનો નાશ કરશે, અને ક્રશોગર્દ અથવા ભવિષ્યની જંદગીમાં સંપૂર્ણતા તથા અમરપણું તેનાથી હયાતિમાં આવશે. જુઓ બૂન્દહિશન બાબ ૧૮ મો, ફ. ૬. ૪. યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ. ૬, લીં. ૪. જે મારી લાઈથેરીમાં P૫ ૪ માં એ પ્રમાણે આવે છે અએદૂનૂ અવો હના ઈ લક આતાશૂ રાદ્ હવાઅમૂ પવનૂ નીયાયિશનૂ દીનકર્દમાં નીયાયિશનૂને બદલે વોઉરશનૂ. ૫. એજ હાનો ફ. ૬, લીં. ૫, યશરાયીહૂ અન્દ લિ ખવાસ્તાર હવાઅમૂ મીનમૂ; “જ્યાં સુધી હું ખાહેશમંદ હોવું ત્યાં સુધી હું અશોઈ ઉપર વિચાર કરું છું.” ૬. એજ હાનો ફ. ૧૦, લીં. ૩. ૭. વાંચણુ હમૂ-ચાકૂ, તર્કીરા ફાસી ચાકૂ “વખત” કદામૂ હમૂ-જાઅયે; “એકજ જગ્યા અથવા વખતે.” વેસ્ટ—હમૂ જાકૂ “તેજ પ્રમાણે.” ૮. યસ્ન હા ૪૩ મો, ફ. ૧૧. લીં. ૪. અએધૂ તાનૂ હના ગૂફત; અએધૂ દમ્યેના રખાશૂ કર્દનૂ દૂશૂ-ખવારૂ; “તમે આ કહ્યું કે દીનને ફેલાવવું સુશકેલ હતું.”

તેની તરફની તે ખુશાલી છે; અને તેથી તેના ચુકાદો આ છે જે દોસ્તોમાં ખુશાલી ઉપજાવે છે તેનાથી ખુશાલી ઉપજવાથી તેઓને એટલે દોસ્તોને તે શીખવવામાં આવે છે. (૨૬) અને આ પણ કે જેને અહુરમઝદ ખુશાલી શીખવે છે તેનાથી એમ શીખવાય છે કે ખુશાલી અહુરમઝદ તરફથી આવે છે; અને આ કારણુ સાફ કે તે ઉત્તમ ખુશાલી જેથી લોકોને શીખવાય છે તેનાથી તે વળી તે મ્હોટાઈ મેળવે છે.

(૨૭) અને આ પણ કે એક માણસની હોશીઆરીમાંની ખાસીયતનો મીનોઈ વધારો તેનાથી શીખવાય છે જે પોતાનાં મનમાં સંતોષી^૧ છે, જેની પોતાની હીલ-ચાલ તેના પોતાના ચળદો^૨ તરફ છે; અને આ કારણુ સાફ કે તે પોતાનું તેમજ, તેના વખતમાં હોનારા લોકોનું જોર પૂર્ણપણે વિચારે છે અને તેજ મુજબ તે જમાનામાંની ફત્તેહમંદ^૩ બહાદુરી વિષે પણ તે વિચારે છે અને તેની ઉપર ચુકાદો આપે છે; અને તેનાથી બીજાઓને તે વિષે શીખવાય છે. (૨૮) આ પણ કે અહુરમઝદના મીનો^૪ વિષે ફક્ત તેનાથી શીખવાય છે જે અહુરમઝદને તથા તેણે જાહેર કરેલા દેખાવને ચાહે છે; અને આ કારણુ સાફ કે જ્યારે તે અહુરમઝદની સાથે હોય ત્યારે તેઓને એકમેકને ચાહવામાં આવે છે જેથી..... ૫ (૨૯) અને આ પણ કે તે બદલો સુરજના દેખાવ^૬ વખતે તેનાથી શીખવવામાં આવે છે જેની દોસ્તી સ્પીતામાન માટે હોય, જે દોસ્તી વળી દિવસે વધે છે, એટલે કે દીનની ફરજે દિવસે બળવવાની જરૂર છે અને તેઓને બીજા દિવસ સાફ બાબુએ રાખવી ન જોઈએ; અને આ કારણુ સાફ કે દીનને માટેની દોસ્તી તેને માટેની બધી લાગણીથી છે; અને દિવસે બળવવાની ફરજ ફક્ત બીજા દિવસ ઉપર રાખવી એ પુલઉપર ધણી સળને પાત્ર છે; અને સુરજ દેખાય એવી ચીજોમાં સર્વથી વધુ મહેરબાન તથા ઝડપવાળો છે.

(૩૦) ઉત્તમતા સંપૂર્ણ અશોઈ છે.

૧. અવ૦ તુશ. “સંતોષી હોવું.” “આસાઅશથી રહેવું” વેસ્ટ અને મીલ્સ, “મજબુત મનવાળો.” ૨. એટલે જે યજ્ઞદા તરફ તે માન ધરાવતો હોય. ૩. સર-ખાવો ફા. ચીર, ચીરાગી. “ફતેહ.” વેસ્ટ “શોર્ય.” ૪. અંજ હાનો ફ. ૧૬, લી. ૧. ૫. નકલ કરનારે અહીં લખાણનો ફેટલોક ભાગ બૂલથી છોડી દીધો છે. ૬. અંજ હાનો ફ. ૧૬, લી. ૪.

બાબ પટ મો, બગ નસ્ક.

(૧) તેરમી ફગદ, તદ્-આ-પેરેસા^૧ વિષે બાબુવું કે અમેશરપદોનો નમસ્કાર^૧ તેનાથી થાય છે જે અમેશરપદો માટેનાં દીની બાબુતરમાં હોશીયાર^૨ હોય છે; અને તે માણસ હોશીયાર છે જે બાબુતરો સમજીને પછી બારીક^૩ શોધ કરે છે, અને અમેશરપદોની બાબદમાં તથા ચંજદોને નમસ્કાર કરવામાં એકલોજ દાખલો છે. (૨) કારણ કે આ બાબદ વિષે કોઈ સાત જનો વિષે કહે છે; શીખેલા અથવા હોશીયાર, અથવા યુરાઈમાં શીખેલા જેઓ તેઓનાં બોલવામાં દુનિયાનાં લોકો સાથે જોડાયેલા છે; અને એકજ શીખેલો માણસ દાખલા તરીકે વળી એક તખીબ જે બોલાયું નથી અને જે થતું નથી તેની તરફ તેની સારી કે ખરાબ વળણ છે તે સમજાવે છે; અને સર્વથી સરસ શીખેલો માણસ દાખલા તરીકે એક તખીબખી, જે સારી વળણતું કહેવાયું હોય તે સમજાવે છે; અને યુરાઈમાં સર્વથી વધુ શીખેલો માણસ અને વળી એક તખીબ જે યુરી વળણતું કહેવાયું હોય તે સમજાવે છે; અને સર્વથી વધુ અજ્ઞાન માણસ જેખી કાંઈ અજ્ઞાનતા હોય તે સમજાવે છે. (૩) અને ચંજદોમાટેનાં બાબુતરમાં શીખેલો માણસ જે—એક શીખેલા માણસ વિષે યુરે બોલવાની જરૂરને લીધે,—અપ્રમાણીક મતલબવાળો છે અને ચંજદોના નમસ્કારમાં પણ હમેશ જોમો રહે છે, અને તે હારજ વગરનો કહેવાય છે. (૪) અને એક ચંજદોનાં બાબુતરમાં યુરાઈ શીખેલો માણસ છે, જે જ્યારે તે અપ્રમાણીક તથા અનીતિવાન હેતુ ધરાવવાથી થાય છે, અને વળી દીન બાબુતો હોવા છતાં તે અધર્મી થાય છે. (૫) અને ચંજદોને લગતી બાબદોમાં નહીં શીખેલા બે જાતના હોય છે, બલા અને જ્ઞાન વગરના, અથવા યુરા જે જ્ઞાન વગરના હોય તે; જેઓ બલા તથા જ્ઞાન વગરના હોય છે તેઓ ચંજદોને ધ્યાન વગર ઘટતી ક્રીયાઓથી આરાધે છે; અને યુરા લોકો જેઓ જ્ઞાન વગરના હોય તેઓ ચંજદોને ધ્યાન વગર તથા નહીં ઘટે એવી ક્રીયાઓથી આરાધે છે અને તેઓને ચંજદોની દીનમાં તથા તેઓના નમસ્કારમાં મજબુત આકીનતું સાધન નથી. (૬) અને એક ચંજદોને લગતી બાબદોમાં સારી રીતે શીખેલો છે, ત્રણ....માં જે એકમેક સાથે જોડાયેલા છે અને બલા તથા શીખેલા છે; અને જે ચંજદોને લગતું હોય તેના સંબંધમાં ચંજદોમાટેના નમસ્કારનો હેતુ તે પ્રમાણીકપણે સમજાવે છે.

૧. યસ્ન હા ૪૪મો, ફ. ૧. અવ૦ નેમંધૂહો આ યથા નેમો ખરમાવતો. પહલવી: નીયાયિરન જૂં મૂન્ અએદૂન્ નીયાયિરન ઈ લેકૂમ્ દએના; અઊહર્મેજદ, દૂસ્તમ્ યેહૂનેદ હાવિરત્ લેકૂમ્ હાવન્દ ખૂર્સન્દીહ, ૨. ફર્જનગ્, “શીખેલો” “પડીત”. ૩. વાંચણ: આમાર્, સરખાવો ફાં આમાર્ “બારીક શોધ” વાંચણ ફાં આમાર્હ, “સત્તા” (સ્ટાઈનગાસ) તે ઊપરથી “જે સત્તા સમાન હોય.” ૪. લા તાખ્તીગ્ ને બદલે લા તાજીદીગ્ વાંચી એનો અર્થ ફાં તાજ, “કુલનો હાર.” “તાજ” થઈ શકે. વેસ્ટ: તાખ્તીગ્, “છુટકારા માટેના દંડ વગરનો,” ફાં તાખ્તન્ “મારકુ” “હમલો કરવો” પણ એ અર્થ અહીં બરાબર મળતો નથી. અહીં તખ્ત ને બદલે તાખી લખાયેલો હોય તો “ગાદી વગરનો” “પદ ભ્રષ્ટ થયેલો.”

(૭) અને આ પણુ કે તે માણસ જે લોકોને તે ઓળ જે તેઓની હમેશગીની આશા થાય છે તે શીખવે છે તેનાથી લોકોને યજ્ઞોની દીન મેળવવાનું શીખવાય છે; અને આ કારણુ સાર કે ખુદાની દીન તેઓ માટે ભલા વિચારો સાથે મેળવવી તે હાપણુથી^૧ થવું જોઈએ, તેઓ માટે હાપણુથી તે ફરજિયાત મેળવવી એ આકીનવાળાં લોકોની ભલાઈ છે, અને તેઓમાટે વિચારવાનું સાધન થઈ પડે છે; અને આકીનદાર લોકોના ભલાઈના વિચારો તે ભલાઈ માટે પુરી પાડેલી હમેશગીની આશાથી છે જેને લીધે તે હમેશગીની આશા, જે દીન કબુલ કરવામાટેનું મૂળ છે, તે વળી તેનું કારણુ પણુ થાય છે.

(૮) અને આ પણુ કે આ દુનિયાની હયાતિઓમાં જે સર્વોત્તમ શ્રેષ્ઠ હોય તે તેનાથી શીખવાય છે જે સર્વથી સરસ મીનોઈ શબ્દોને^૨ પોતાના કરે છે, અને આ કારણુ સાર કે મીનોઈપણું દરેક શ્રેષ્ઠતામાં સર્વથી સરસ છે. (૯) અને આ પણુ કે તે સવાખનાં કામોને પાળનાર થાય છે જે સવાખનાં કામો જાહેર રીતે કરશે; અને આ કારણુ સાર કે તેથી સવાખનાં કામો કરવાનું બીજાઓ શીખે છે અને દુનિયામાં સવાખનાં કામો વધે છે. (૧૦) અને આ પણુ કે જે કોઈ અહુરમજ્દ સાથની તેની સગાઈનું ફળ ધરાવે છે તેનાથી નેકીમાં^૩ દુનિયાનો વધારો શીખવાય છે, અને આ કારણુ સાર કે તે ખુદાઈ ફળને લીધે તે સખાવતનાં કામોનો જાળવનાર તથા કરનાર થાય છે, તેથી તેઓ સખાવતની ખુદાઈ શક્તિનું મૂળ મ્હોટું કરે છે, અને તેનાં ફળને મેળવે^૪ છે; અને દુનિયા તેથી સુખી થાય છે અને લોકોને તે વિષેનું ઉચું શિક્ષણ મળે છે. (૧૧) અને આ પણુ કે જેની ક્રીયાઓ સંપૂર્ણ મનશનીથી હોય તેનાથી સંપૂર્ણ મનશનીથી, ખરા શબ્દો તથા કામો^૫ શીખવાય છે; અને આ કારણુ સાર કે ક્રીયામાં ખરા શબ્દો તથા કામોની જરૂર છે.

(૧૨) અને આ પણુ કે અહુરમજ્દની ડાહી પેદા કરવાની શક્તિ તેને શીખવવામાં આવે છે જે ફરીગર્દના સંબંધનો ખુલાસો^૬ કામથી બજાવે છે; અને આ કારણુ સાર કે અહુરમજ્દનાં હાપણુનો ફાયદો તેનાં મૂળનું પરીણામ છે અને તેની પોતાની ભલાઈ તથા જ્ઞાનનાં જોરને લીધે એક વચ્ચે પડનાર છે, કેમકે પ્રાણીઓ વિષે એમ નક્કી થયેલું છે; અને ફરીગર્દની મદદ માટે જે કોઈ તે જોર ધરાવશે તે તે હાપણુથી મ્હોટો થાય છે અને લોકો તેથી શીખે છે. (૧૩) અને આ પણુ કે જે કોઈ સવાખ તથા ઈન્સાફનાં^૭ કામો ચુટે છે તેનાથી જરથુશ્ત્રનો બદલો પોતાનો કરાય છે; અને આ કારણુ સાર કે તે ચુંટણીથી ને જરથુશ્ત્ર સાથે એકત્ર થાય છે.

૧. યસ્ન હા ૪૪ માં, ક્ર. ૧, લીં. ૪, પ. ૨. વાંચણુ વહિરનું “ખહેશ્તુ,” “ઉત્તમ.” વેસ્ટે, ૧ આયાદ, “યાદ.” યસ્ન હા ૪૪ માં, ક્ર. ૨, લીં. ૨. ૩. ઝમેજ હાનો ક્ર. ૨, લીં. ૪. ૪. સરખાવો ક્ર. ૫-ખાક-કરદનું, “દાખવું” “ફળ મેળવવું.” ૫. ઝમેજ હાનો ક્ર. ૬, લીં. ૩. ૬. ઝમેજ હાનો ક્ર. ૮, લીં. ૨. ૭. દાદીસ્તાનું “ઈન્સાફ,” “ચુકાદો,” વેસ્ટે, “મત.”

(૧૪) અને આ પણુ કે જે દીનને ફેલાવે આગળ વધારવામાં મદદ કરે છે. તેનાથી લોકોથી દીનને બળવાનું કરાવાય છે; અને આ કારણુ સાડ કે જે કોઈ નેકી પ્રમાણીકપણુ બજાવે છે તેઓની ખુશાલીને લીધે નેકી વધે છે. (૧૫) અને આ પણુ કે જે અહુરમજ્દની ક્રીયા કરશે તેનાથી જરથુશ્ટ્રની દીન ફેલાવાય છે અને આ કારણુ સાડ કે તેનાં તે કામને લીધે તે દીનમાંના આક્રીનને^૧ ટેકા આપનારનું મજબુત આક્રીન^૨ મેળવે છે. (૧૬) અને આ પણુ કે જે કોઈ રાસ્ત યુકાદાવાળો સર્વથી સરસ અશે માણસ હોય, તેને જે વોહૂમન સાથે એટલો હોય તેનાથી દુઃખ દેનાર મીનોની સામે બચાવ આપે છે; એટલે કે જે માણસ નેકીથી જોય છે તથા પોતાનાં હથિયારો મેળવે છે; અને આ કારણુ સાડ કે લોકોમાંનાં જોરાવર લોકોના રાસ્ત યુકાદાને લીધે તેનાથી દુઃખમાં જે ભાગ લેવાય છે, તે વોહૂમનની સાથે વધુ રહેવાને લીધે તેઓને જે ખુશાલી મળે તેથી બેવડો થાય છે; પણુ તેનાથી તે દુઃખ બલાઈથી અથવા સખુરીથી ખમવાથી તે દુઃખ દેનાર મીનોનાં દુઃખ નબળાં થાય છે.

(૧૭) અને આ પણુ કે અમેશસ્પંદોની મીનોઈ કોશરો તેનાથી શીખવાય છે જે અમેશસ્પંદો માટેનું જે હોય તે કરવા પૂર્ણ શક્તિવાન હોય, અને આ કારણુ સાડ કે તે એક કીર્તિવાન^૩ સેવટની આશા, તથા એક નેકી બર્થો સેવટની આશા અને વળી દુનિયાનાં ક્રોશોગર્દને દેખાડનાર બને છે. (૧૮) અને આ પણુ કે તે કે જે જરથુશ્ટ્ર છે તેના શબ્દો તેનાથી શીખવાય છે જેથી તેઓ ફાયદો કરનારાઓની એટલે સર્વોચ્ચન્તોની ખાહેશ કરનારા થશે;^૪ અને આ કારણુ સાડ કે દીનને માટેની ફાયદો કરનારાઓની મનની વલણને લીધે તેઓ ખીજ્મંઓને દીન માટે આતુર બનાવે છે, અને તેઓ તરફની તેઓની વલણમાં ચઢાવે છે. (૧૯) અને આ પણુ કે જે કોઈ કાંઈ એક અશે માણસને આપે છે તેનાથી આ પણુ થાય છે કે ખીજ્મે જે ધુરો માણસ છે તેને પણુ તે આપે છે; અને આ કારણુ સાડ કે સખાવતની પડતી^૫ તેને માટે તેથી તૈયાર કરવામાં આવે છે.

(૨૦) સંપૂર્ણ અશોઈ શ્રેષ્ઠતા છે.

---

૧. વાંચણુ વીરથીનીદાર્ઃ એ શબ્દ ગરથીનીદાર પણુ વંચાય, ધાવુ ગર્ ઉપરથી “વખાણુનાં ગીતો ગાવાં” એટલે “દીનની વખાણુ કરીને તેને ટેકો આપનાર.” વેસ્ટ “ક્રીયા પુરી પાડનાર.” અર્થ કરે છે અને નીરંગીનીદાર્ વાંચે છે, નીરંગ, “ક્રીયા” ઉપરથી. ૨. વાંચણુ વાવરીગાનોહૂ અવ૦ વર્ “માનવું” ફા૦ આવર્. વેસ્ટ “આશી-વોદ.” ૩. વાંચણુ ગદ્વર્, “કીર્તિવાળું.” વેસ્ટ: વેદ્વર્, “દીલારો આપનાર.” ૪. એટલે કે સર્વોચ્ચાંસની તથા દુનિયાનાં ક્રોશોગર્દ કરનારાઓની લોકો હમેશા ખાહેશ રાખશે; ૫. સરખાવો ફા૦ શીખ, “પાચો,” “નીચાણુ,” “પડતી” (સ્પર્ધનગાસ્.)

આખ પદ મો, બગ નરક.

(૧) ચૌદમી ર્ગદ્, અદ્-૪૫૨૨યા, ૧ વિષે જાણવું કે જે કાંઈ દીનનું શિક્ષણ હોય તે જેટલું અને તેટલું અહીં સાંભળવું જોઈએ, અને એક જણ જેને તે શીખવવું ન જોઈએ અથવા તેણે સાંભળવું ન જોઈએ તે જીંદગીમાં એક વખત જરૂરજનનાં શિક્ષણ પ્રમાણે ચાલશે.

(૨) અને આ પણ કે બલાં કામો કરનારાઓમાં જે કોઈ પેદા કરવાની મતલબ સાફ છે તેનાથી પોતાને અર્પણ કરવાનું કામ જે ઉત્તમ ખાસીયતનાં કામોમાં સર્વથી શ્રેષ્ઠ છે તેની વખાણ થાય છે; કારણ કે બલાં કામો કરનારાઓમાં પેદા કરવાનું કામ થવાથી લોકોનું બાપપણું થાય છે; લોકોનું લાયક બાપપણું વંશની લાયક હીલ-ચાલોથી થાય છે, સારાં કામો કરતાં વંશ પહેલાં પ્રાણીઓની ખાસીયતથી છે, તે વંશ પોતાનાં કામોમાં અને તે વંશ પોતાનાં કામોથી પોતાને અર્પણ કરતો થાય છે; અને જ્યારે તે કે જે સારાં કામો કરનારાઓને જન્મ આપનાર હોય તે લોકોનું બાપપણું વખાણે છે ત્યારે તેથી વળી પોતાને અર્પણ કરવાનું કામ પણ વખાણાય છે.

(૩) આ પણ કે પ્રાણીઓને નેક્રીથી પાળવાને લીધે તેનાથી પ્રાણીઓ નેક્રીમાં રહે છે;

૧. યસ્ત હા ૪૫ મો, ૩. ૧, લીં, ૧. ૨. અપ્યેદૂન્ કાજ યેમેલૂનમ્ અપ્યેન્ અહવાન્ જક ધં અ્યોલા ધં અઊહર્મેજદ નકૂશા પાહાલૂમ્ [ખવેતૂગ્-દસૂ કદંન્]; મિન્ યશાયીહ અવાગીહ અઊહર્મેજદ આગાસ્ મૂન્ દેના યેહસૂન્દ [ખવેતૂગ્-દસૂ કદંન્]; અકૂશ પવન્ અખીદરીહ ધં વોહૂમ્ વર્જદ ધં [અપ્યેગ્-અશ્ કારન્ પર્વદોરીહ ધં દામાન્ રાઈ, ખવેતૂગ્-દસૂ કદંન્]. “અમ હું જાહેર કર છું કે તે કે જે અહુરમજ્દની દુનિયામાંની સર્વ સરસ ચીજ [સ્વ-અર્પણતા] છે, અશની મદદથી ડહાપણવાળા અહુરમજ્દે સ્વ-અર્પણતા કરવાને માટે બનાવી છે, તેણે તે વોહૂમનનાં બાપપણમાં પણ કીધી છે.....” ગાથાના સઘળા ફકરાઓ જેમાં પહેલવી શરેહ કરનારાઓએ ખવેતૂગ્-દસૂ શબ્દ દાખલ કર્યો છે તેમાં અસલ અવસ્તા લખાણમાં અમિવા કાંઈપણ વિચાર આવેલો નથી. તોખી આ ફકરાની ચોથી લીટી “અત્ તોઈ કુગેદા હ-શકયઅાથના આર્મધતિશ” માં આર્મધતિને અહુરમજ્દની દીકરી તરીકે દેખાડી છે. પણ તે ઉપરથી પહેલવી વરજુમાંનાં જે ખવેતૂગ્-દસૂ શબ્દ ઉમેર્યો છે તે તદન કલ્પિત છે, અને તેને જે અર્થ લાગુ પાડવામાં આવ્યો છે તે તદન આધાર વગરનો છે. “બલી મનશની” (આર્મધતિ) જે અહુરમજ્દે આ જમતને પેદા કરવામાં દેખાડી છે તેને અલંકાર રૂપે અહીં અહુરમજ્દની દીકરી કહેવામાં આવી છે. તેજ મુજબ આતર્ અઘલ આતરાને અલંકારમાં તેનો દીકરો કહેવામાં આવ્યો છે. આ મીનાઈ છેકરાં છે અને તેઓની શારીરીક હયાતિ નથી પણ ફક્ત તેઓને માણસોની સગાઈ સાથે અંજાણપણે સરખાવવામાં આવ્યાં છે. કેટલાક યુરોપના વરજુમો કરનારાઓ ખવેતૂગ્-દસૂ નો અર્થ “નજદીકનાં સગાંઓનું લગનથી જોડાણ” અમિવા જે અર્થ કરે છે તેને જોડે અવસ્તામાં તો નહીંજ પણ પહેલવી પુસ્તકોમાં ખી કાંઈ આધાર મળતો નથી અમ કેટલાક યુરોપના ડૉ. વેસ્ટ જેવા અભ્યાસીઓ ગ્રાંતે કબુલ કરે છે.

અને પોતાને અર્પણ કરવાનું કામ તેનાથી શીખવાય છે, અને તે નેકી તેની નેકી છે; વળી આ કારણુ સાડ કે પ્રાણીઓને નેકીમાં રાખવાને લીધે, તે નેક લોકોમાં અમર હયાતિઓની ખાસીયત ફેલાવે^૧ છે, અને તેઓથી જે જન્મ પામ્યા હોય તેઓને અમર લોકોની પોતાને અર્પણ કરવાની મહોટી બક્ષેસ મળે છે.

(૪) અને આ પણ કે સ્પેન્ટ આર્મ્ધતિ મીનોઈ રીતે અહુરમઝ્દ તરફ દીકરી-પણામાં છે એમ તેનાથી શીખવાય છે જેનું ડહાપણુ સંપૂર્ણ મનશની (સ્પેન્ટ આર્મ્ધતિ) થી છે; અને આ કારણુ સાડ કે સંપૂર્ણ મનશનીનું ડહાપણુ અહુરમઝ્દ અને સ્પેન્ટ આર્મ્ધતિની હદમાં છે; અને જેવી રીતે સ્પેન્ટ આર્મ્ધતિ અહુરમઝ્દની દીકરી છે તેમ તે ડહાપણુ સંપૂર્ણ મનશનીનું બચ્ચું છે; અને એને લીધે એમ કહેવું તદન વાજબી છે કે જેની સંપૂર્ણ મનશની મીનોઈ ડહાપણુ સાથે જોડાયેલી છે તેનાથી સ્પેન્ટ આર્મ્ધતિ અહુરમઝ્દનાં દીકરીપણામાં છે એમ શીખવાય છે. (૫) અને આ પણ કે તે મીનોઈ દીકરીપણાનું આ કામ તેનાથી શીખવાય છે જેની અશોઈ સ્પેન્ટ આર્મ્ધતિથી^૨ છે, અને જેની ખુદાની આરાધના પણ સ્પેન્ટ આર્મ્ધતિથી છે એટલે કે તેઓ ચઝિરન તથા ખીજ અશો કામો સ્પેન્ટ આર્મ્ધતિથી કરશે.

(૬) અને આ પણ કે જે કોઈ લોકો માટે સુખ પુરૂં પાડશે તેનાથી, લોકોને કામો તથા શખ્દોથી દીનનાં બલનાં કામો કરવા દોરવાય છે;^૩ અને આ કારણુ સાડ કે તે કામો દીનનાં બલનાં કામો છે, અને જ્યારે તે તેનાથી મહોડે કરાય છે ત્યારે તેનાથી તે વળી શીખવાય છે. (૭) અને આ પણ કે વૉહૂમન્ તરફનું માન તેનાથી શીખવાય છે જે આંખોથી ભેળાયલું અથવા અસ્વચ્છ દેખાય એવું હોય તે જાહેર કરશે, જેથી જે છુપું હોય તે જાહેર થશે;^૪ અને આ કારણુ સાડ કે તેથી વૉહૂમનનાં કામોના દેખાવથી વૉહૂમનને કેમ માન આપવું તે શીખવાય છે. (૮) અને આ પણ કે તે ક્રીયા સંપૂર્ણ મનશનીથી ફક્ત તેનાથી શીખવાય છે જે શખ્દો તથા કામો સંપૂર્ણ મનશનીથી શીખવે છે.

(૯) સંપૂર્ણ અશોઈ મીનોઈ છુટાપણું છે.

૧. સરખાવો ફા. અન્દાખ્તન; “ફેલાવવું,” “પાંચરવું” વેસ્ટ, “કરવા દે છે.”
૨. દીનકર્દમાં ધણીક વેળા મળે છે તેમ અહીં સ્પેન્ટ આર્મ્ધતિનાં વિશેષ નામનો તરજુમો પહલવીમાં યૂન્દગૂ-મીનિશનીહ થી કરવામા આવ્યો છે. ૩. હાખ્ત, અવન ધાતુ હખ્, “દોરવું,” “દોરવી લઈ જવું;” અવન યાસ્યા હખશાર્ધ; “જેને હું દોરવીશ;” અને હખશઅેશ. ૪. શખ્દાર્થ: “જે અંધારું હોય તે રોશન થાય છે.”

બાબ ૬૦ મો, બગ નસ્ક.

(૧) પંદરમી ફર્ગદ, કામ્-નેમોઈ-જામ્, અહુરમઝ્દના જરથુસ્ત્રને જવાબ વિષે છે, તેણે જેના સંબંધમાં એમ પૂછ્યું કે: “કયા દેશ તરફ હું ફરું?” જાણવું કે: “તે જગા તરફ જ્યાં તે માણસ સંપૂર્ણ મનશનીની સાથે અશોષને પોતાના શરીરમાં મહેમાન રાખતો હોય;” આ પણ કે: “તે માણસ સુખી છે જેના તરફથી કંઈ ફરીયાદ નથી.”

(૨) અને આ પણ કે જે કોઈ સવાખનાં કામોનો ફેલાવો કરે છે તે લોકોને સવાખના કામોમાં તત્પર બનાવે છે; અને આ કારણ સાથે કે જે લોકો સવાખનાં કામોમાં મોટો ભાગ મંડેલાં હોય તેઓ જાહેર ફરજ બજાવવામાં આગળ વધે છે. (૩) અને આ પણ કે દીનનાં ફતવાઓ, જે તેમાંથી જાહેર થવાના હોય તે, તેનાથી શીખવાય છે, જે અશો લોકો સાથે કામો કરવામાં રોકાયેલા રહે છે; એટલે કે ભલી દીનનાં લોકોનાં સુખ સાથે જે કામ કરે છે; અને આ કારણ સાથે કે ધણાંક લોકો ભલાં કામો કરવાની ખાહેશને લીધે દીનમાં આવે છે, અને તે શીખવે છે તથા તે મુજબ વર્તે છે. (૪) અને આ પણ કે એક ફળ વગરનાં પ્રદેશમાં તેનાથી ફળદ્રુપતા કરવાનું શીખવાય છે જે તે પ્રદેશ ઉપર એક નેક સરદારને નેમે છે; અને આ કારણ સાથે કે પ્રદેશનો એક નેક સરદાર તે પ્રદેશનાં લોકોને હુન્નર તથા સવાખનાં કામો શીખવનાર નીવડે છે.

(૫) અને આ પણ કે આતશની સારી સંભાળ તેનાથી શીખવાય છે જેના શબ્દો વોહૂમનથી છે, અને જે શકમંદ હોય તેની કસોટી સાથે જે એક વખત નક્કી કરશે; અને આ કારણ સાથે કે જેના શબ્દો વોહૂમનથી બોલાય છે તથા જે કંઈ શકમંદ હોય તેની કસોટી માટે જે વખત નક્કી કરશે તે કામ કરનાર આતશની સંભાળ લેવાનું શીખવે છે, જ્યારે તે બળતા આતશનાં કામથી યુનેહગાર અથવા નિર્દોષ જાહેર થાય છે ત્યારે જે થાય તેને લીધે; તેથી લોકો આતશના ઝલકાટ માટે વધુ ખાસ કરીને, અને ધુરાં લોકો તેની મદદ તથા ખ્યાલ સાથે તેથી વધુ પુરું પાડશે.

(૬) અને આ પણ કે જે કોઈ જે પોતાને દસ્તુરોને ચેલાપણાંમાં પુરેપુરે આપે છે, તેના તરફ છુટથી વર્તે છે તે વળી વડા દસ્તુરની વચ્ચેથી પણ શીખે છે, અને આ કારણ સાથે કે પોતાનાં શરીરને દસ્તુરોને ચેલાપણાંમાં આપે છે તેથી વડો દસ્તુર વળી કરે એવું દીનનું શિક્ષણ જીલું થાય છે; અને જે કોઈ તે માણસ તરફ છુટથી વર્તશે,

૧. અવો નામઝ્, અવં નેમોઈ, અવં ધાવુ નમ્, “જવુ,” “ફરવું.” યસ્ન હા ૪૬ મો, ફ. ૧. કામ્ નેમોઈ જામ્ કુશા નેમો અયેની, “કયા દેશ તરફ હું ફરું, નમસ્કાર કરતો હું કયાં જાઉં.” ૨. હુનર, ફાં હુનર, “શાસ્ત્ર,” “કળા,” “ધર્મ.” (સ્તાઈનગામ્.) ૩. યસ્ન હા ૪૬ મો, ફ. ૭, લી. ૧-૩. ૪. સરખાવો, અવં વરેયધ્વન્ટ, “ઝળકાટવાળું.” ૫. યસ્ન હા ૪૬ મો, ફ. ૯, લી. ૧૨, ૨, ૩, ૪.

તે કામ જે વળી દીનનાં કામથી થતું શિક્ષણ છે તે વધે છે તથા વળી શીખવાય છે. (૭) અને આ પણુ કે તે માણસથી પુરૂષો તથા સ્ત્રીઓને પોતાને જરૂરથુશનનાં ચેલાપણાંમાં અર્પણ કરવાનું શીખવાય છે, જે પોતાનાં પુરૂષો તથા સ્ત્રીઓને જરૂરથુશનની દસ્તુરી એટલે દસ્તુરની સત્તામાં રાખે છે. (૮) અને આ પણુ કે જેઓ ભલાં છે તેઓને તેનાથી ભલાઈ શીખવાય છે; એટલે કે મીનોઈ દોલ્લતથી એક અશો માણસની લાયકાત માટે જાણે આપતા હોય તેમ તેઓ આપે છે; એક અશો માણસ, જે લાયક તથા ભલી દીનવાળો હોય, તે તે છે જે તે દોલતથી મળતી લાયકાતની બળવણીમાં જીભો રહે છે; દોલત જે ગણવામાં આવી છે તે માંગવામાં આવેલી છે, જે થોડી રંજ તથા જે નેક લાયકાતના સ્વીકારનારને આપનારની ભલાઈ તથા પ્રમાણીક વિચારથી ઘણા ફાયદાવાળી છે. (૯) અને આ પણુ કે તેઓનાં ચિન્વદ્ના રસ્તામાંથી આ શીખવવામાં આવે છે કે તેઓ આગળ જશે, ^૧ જેઓ ચિન્વદ્ ઉપર જાહેર રીતે જાય છે; જ્યારે તેઓ જાહેર રીતે સચ્ચાર્થના રસ્તા ઉપર ચાલે છે ત્યારે તેઓને ચિન્વદ્ના રસ્તા ઉપરથી પસાર થવાનું શીખવાય છે.

(૧૦) અને આ પણુ કે જેઓની અંદગી સ્પેન્ટ આર્મ્સિતિ^૨ તરફ હોય તેઓને શીખવાય છે કે દુનિયા સ્પેન્ટ આર્મ્સિતિથી આપાદી પેદા કરે છે; અને આ કારણુ સાફ કે તેઓની યજ્ઞદો તરફની તે વલણથી તેઓને શીખવાય છે કે દુનિયાનું આગળ વધવું તેઓથી એટલે યજ્ઞદોથી જાહેર દેખાય છે; અને તેઓને શીખવાય છે કે અહીં ઉર્ધ્વતાત્ તથા અમેરેતાત્ એટલે તે યજ્ઞદો ફાયદો કરનારાઓ માટે તે પેદા કરે છે. (૧૧) અને આ પણુ કે એમ જે કોઈ યુરો માણસ હોય, જેને સત્તા આપવામાં આવી હોય, તે સત્તા વગરનો થાય છે, તે વખતે કે જ્યારે દરેક જણુ એમ સમજે કે અશોઈ સર્વથી ઉપર છે. (૧૨) અને આ પણુ કે જ્યારે જેને સત્તા મળેલી હોય તે વિશ્વાસ્ય હોય, તેમજ જેને સત્તા મળેલી હોય તે અશો જરૂરથુશન^૩ હોય, તેમજ તે કે જે યુરો અર્જસ્થ છે તે સત્તા વગરનો છે.

(૧૩) અને આ પણુ કે ભલાઈની પેદાયશ અહુરમજ્દને શીખવવામાં આવે છે, તેથી તે પેદા કરે છે. (૧૪) અને આ પણુ કે અમેશસ્પંદોને અહુરમજ્દની ઇચ્છાથી^૪ શીખવવામાં આવે છે, જે અહુરમજ્દનો સંતોષ અમેશસ્પંદોના સંતોષથી છે, એટલે કે તે અમેશસ્પંદોની ચીજોનો અંજનમ તે જોય છે. (૧૫) અને આ પણુ કે તેનું

૧. યસ્ત. હા. ૪૬ મો, ફ. ૧૦, લીં. ૫. ૨. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૨, લીં. ૩. અવ૦ આર્મોતોઈશુ ગમ્પેથાઓ. ફાદો શ્વપ્શધા, અને પહલવી : પવન્ સ્પેન્ટા આર્મ્સિતિ ગેહાન્ ફાહી ચેહાપ્નન્ પવન્ તુપ્શાગીર્ આ ફકરામાં શરેહ કરનારાઓએ ભુલથી સ્પેન્ટ આર્મ્સિતિ આ વિષે નામનો તરજુમો બુન્દગ-મીનિશનીહ થી કીધો છે. આ અમેશસ્પંદનાં નામનો તરજુમો થયો ન જોઈતો હતો કેમકે તેથી આ ફકરાનો અર્થ સમજ પડતો નથી. ૩. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૪, લીં. ૧. ૪. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૬, લીં. ૫.

હડાપણુ તે કે જે જરથુશ્ત્ર^૧ છે તેનાથી શીખવાય છે, તેથી તે તેનું થાય છે, જેના વિચારો જરથુશ્ત્ર માટે તથા જરથુશ્ત્રની દીન માટે છે.

(૧૬) અશોઈની ઉત્તમતા સંપૂર્ણ છે.

ખાખ ૬૧મો, ખગ નસ્ક.

(૧) સોળમી ફર્જદ, સ્પેન્ટા મધન્યુ,^૨ આ છે કે દીન તે માણસ પોતાનામાં શષ્ટે છે જે પોતે શીખેલો હોય, અથવા શીખેલા લોકોને સાંભળનારો થાય. (૨) અને આ પણુ કે સ્પેન્ટા-મધન્યુનાં કામો તે બળવે છે તથા શીખવે છે જે પોતે સંપૂર્ણ મનસ્વીવાળો થાય છે.^૩ (૩) અને આ પણુ કે જે કોઈ જાહેર રીતે સવાબનાં કામો કરશે તે સવાબનાં કામોનું પોષણ કરનાર થાય છે.

(૪) અને આ પણુ કે જે કોઈ પ્રમાણીક ખાહેશથી પ્રાણીઓનું પોષણ કરે છે તેમાં આપણાંનો મોનો મહેમાન રહે છે.^૪ (૫) અને આ પણુ કે જે કોઈ ઢોરોની સંભાળ લેશે તેનાથી ઢોરોને ધાસચારો આપવાનું શીખવાય છે,^૫ કારણ કે સંભાળથી તેઓને ધાસચારો આપવો તે કાયદાકારક છે.

(૬) અને આ પણુ કે જે કોઈ તેના નશીબમાં હોય તેમાંથી અથવા જે તેણે મેળવ્યું હોય તેમાંથી તેનો કાયદો જે બલો હોય^૬ તેને આપે છે તે સઘળાં તરફ બલો છે; તે સઘળો કાયદો જે બલો હોય તેને આપે છે, અને તેનાથી સઘળો કાયદો સર્વ બલાં લોકોને આપવામાં આવે છે, અને સર્વ બલાં લોકોને ઓલાદ જાતો તથા ખાસીયતમાં એકતાની રીતે આપે છે; અને દરેક કાયદો જે તેનાથી બની શકે એવી એક સંપૂર્ણ ભેટ તરીકે આપવામાં આવે છે.

(૭) અને આ પણુ કે જે કોઈ એક હુકમનામું તથા ચુકાદો ચુનેહગાર અથવા નિર્દોષ^૭ હોવા વિષે જેમ વળી આતશથી જાહેર થાય તેમ રાસ્તીથી આપે છે, તે વખાણને લાયક થાય છે; અને આ કારણુ સારુ કે તે ચુકાદાનું મૂળ તે કસોટીની કીય, છે. (૮) અને આ પણુ કે જે કોઈ ડાહ્યો હોય તેને જે જરૂરનું હોય તે આપે છે તેનાથી કીયાની શીલસુશીનો મજબુત પામે આપવામાં આવે છે, અને તેથી દુનિયાનું હડાપણુ વધે છે.

(૯) સંપૂર્ણ શ્રેષ્ઠતા અશોઈ છે.

૧. યસ્ન હા ૪૬મો ફ. ૧૯, લીં. ૨. ૨. યસ્ન હા ૪૭મો. ૩. યસ્ન હા ૪૭મો, ફ. ૨, લીં. ૩. ૪. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૨, લીં. ૪. ૫. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૩, લીં. ૩. ૬. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૨. ૭. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૨. આતાશુ વિચારિશન બરા ચેહુનુનેદ્ અવો પતકાદારાનુ અચ્ચેધ યુષતુ અધરિખત પચ્ચેદાગુ વખીદુનયેન્ “તે લહેનારાઓને આતશ ચુકાદો આપશે, ઝ્મિજ કે તેઓ નિર્દોષ તથા ચુનેહગારને જાહેર કરશે.”

બાબ દરમો, બગ નસ્ક.

(૧) સત્તરમી ફર્જદ, ચેજી, ૧ વિષે, જાણવું કે જે કોઈ દીનમાં આકીન^૨ ધરાવે છે અને તેનાં ફરમાન ટકાવી રાખે છે તે તેથી વળી ખીજાએ તે શીખતા બનાવે છે; અને આ કારણ સાફ કે આ સાધનથી તે દીન તરફ ખીજાએ સર્વથી વધુ ખેંચે છે; અને તે ખેંચાણનાં મૂળ તથા સાધન વિષે જાણવું કે ખેંચાણ આ છે કે તે પોતે દીનમાં આકીન રાખે છે, અને તે ખેંચાણનું સાધન આ છે કે તે દીનનાં ફરમાનોનો તે ટકાવનાર છે.

(૨) અને આ પણ કે જે કોઈ એક ફત્વેથી કરવામાં આવેલી કસોટીની કીયા-માંથી પસાર થશે તેને ચિન્વદનો રસ્તો જાહેર કરવામાં આવે છે; અને આ કારણ સાફ કે જે મીનોઈ કામ છે તે જોએએ વળી ફત્વેથી કીધું હોય તેઓ એક ખીજના તેની હયાતિ વિષે સાક્ષી થાય છે. (૩) અને આ પણ કે જે કોઈ તે ચીજ કરે જેથી ધુરાઈમાંથી બલાઈનો^૩ ફેરફાર થાય તેનાથી વળી તે ફેરફાર જે દુનિયાનો ફરોગદ છે તે જાહેર થાય છે;—તે હમેશના ફેરફારનો વળી તે થોડો ફેરફાર પુરાવે હોવાને લીધે.

(૪) અને આ પણ કે જે કોઈ દુનિયાના ખેડુતોમાં આખાઈ ફેલાવે છે, તેનાથી પછી ખેતીનો વધારો થાય છે, અને આ કારણ સાફ કે દુનિયાની ખેતી^૪ તેથી વધુ મહેનતથી કરવામાં આવે છે (૫) અને આ પણ કે જે કોઈ ગરીબને સુખી કરે છે તેથી તેઓ માટે દુનિયાનો વધારો^૫ થાય છે; અને આ કારણ સાફ કે તે કારણથી તે ગરીબો વધારે આખાદ થાય છે.

(૬) અને આ પણ કે અહુરમઝ્દનાં પ્રાણીઓને^૬ તે માણસ અશો બનાવે છે જેની સત્તા^૭ અહુરમઝ્દ માટે છે; અને આ કારણ સાફ કે તે સવાબનાં કામોનો તે બખવનાર તથા વખાણનાર છે. (૭) અને આ પણ કે વોહુમનથી^૮ થતો ધુરાં લોકોનો નાશ તેનાથી શીખવાય છે જેની સત્તા અહુરમઝ્દ માટે છે; અને આ કારણ સાફ કે ધુરાં લોકોના નાશથી તે ગુનેહગારીને મારે છે.

(૮) અને આ પણ કે એક પ્રાંતનાં^૯ નેક લોકો તેનાથી વધે છે, જે તે પ્રાંતમાં એક નેક સરદારને નેમે છે. (૯) અને આ પણ કે જે કોઈ વોહુમનને ચાહે છે^{૧૦} તે પ્રમાણીક શિક્ષણને ટેકો આપે છે તથા દેખાડે છે. (૧૦) અને આ પણ કે રાસ્ત કામો^{૧૧}

૧. યસ્ત હા ૪૮ મો, જે ચેજી અદાઈશુ અપાના અવસ્તા રાખેથી રાફ થાય છે.
૨. અવન ધાતુ વર્ “માનવ” ફાં આવરે. ૩. યસ્ત હા ૪૮ મો, ફ. ૪, લીં. ૧.
૪. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૫, લીં. ૪. ૫. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૬, લીં. ૩. ૬. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૧. ૭. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૮, લીં. ૧. ૮. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૯, લીં. ૩. ૯. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૨, લીં. ૧. ૧૦. યસ્ત હા ૪૮મો ફ. ૧૨, લીં. ૨. ૧૧. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૧૨, લીં. ૩.

તેનાથી ફેલાય છે જે ડહાપણવાળા શબ્દો તથા કામો બધાં લોકોને શીખવે છે, અને આ કારણ સાર કે જે કાંઈ નેક હોય તેની ડાહ્યાં લોકોની પસંદગી તથા ફેલાવો સર્વથી સરસ છે.

(૧૨) અશોધની શ્રેષ્ઠતા ઉત્તમ છે.

બાબ ૬૩મો, બગ નસ્ક.

(૧) અદારમી ફર્ગદ, અદ્-મા-યવા,^૧ વિષે જાણવું કે ખુદા તરફની પુરતી ભક્તિથી^૨ લોકોને નેક હંદગીનું^૩ શિક્ષણ તેથી મળે છે, અને જેનાં કામ સર્વથી વધુ દીકરી જેવાં હોય તેનાથી તેઓ બરાબર ઝોળખાય છે; એટલે કે જેટલું માન એક દીકરી પોતાના બાપ તરફ દેખાડે છે તેટલું માન તેઓ અહુરમઝદ તરફ ધરાવે છે; અને આ કારણ સાર કે તેનો પૂર્ણ ભક્તિનો દેખાવ જે કુદરતી^૪ હોય તે કામથી છે, અને જ્યારે તે કામ સાંભળાય છે,^૫ ત્યારે લોકોના વિચાર પ્રકાશિત થાય છે જેથી એક માણસ તે બરાબર સમજે છે.^૬ (૨) અને આ પણ કે ચીજોને બરાબર સમજવું તે સંપૂર્ણ મનશનીથી થાય છે, વળી એક દીકરીનું પોતાના બાપ તરફનું, તે સંપૂર્ણ મનશની જે કુદરતી હોય તેનાથી જેથી સ્ત્રીઓમાં સર્વથી વધુ જોરાવર હોય એવી તે ભક્તિની ખાહેશ^૭ વધે છે,^૮ અને તેઓ તેને માન આપે છે; અને તે સિવાય તે માન સર્વથી વધુ જોરાવર છે, જેનું સરખાપણું^૯ તે પેદા કરનાર તરફનું માન છે.

(૩) અને આપણ કે ડહાપણથી^{૧૦} યજ્ઞદોને લગતી ચીજોની ચુંટણી તેનાથી શીખવાય છે જેની કાબેલિયત યજ્ઞદોને લગતી ચીજોમાં છે; અને આ કારણ સાર કે યજ્ઞદોને લગતી ચીજોની ચુંટણી ખાસ કરીને સેવટે જેમાં ફાયદો હોય તે છે, અને જે સેવટે ફાયદાવાળું હોય તે ડહાપણથી જોવાય છે; અને તે સિવાય જે યજ્ઞદોને લગતી

૧. યસ્ન હા ૪૯મો, અદ્-મા-યવા. ૨. સ્પેન્ટ આર્મ્સધિતિનો પહેલવી તરજુમો બૂન્દગૂ મીનિશનીહુ લેતાં એનો અર્થ “પુરતી નમનતાઈ” અથવા “પુરતી ભક્તિ” થાય. ૩. એજ હાનો ફ. ૫, લી. ૩. ૪. અવં આસ્ન, “કુદરતી,” જેમકે આસ્નો પ્રતુ, “કુદરતી ડહાપણુ.” ૫. વાંચણુ સૂદીક, અવં સુ, “સાંભળવુ.” સરખાવો અવં ગમ્પોશો સુતો-પ્રતુ. વેસ્ટનું વાંચણુ સુતીક, “મેળવેલું,” એટલે કે ડહાપણુ જે સાંભળીને મેળવેલું હોય. ૬. યસ્ન હા ૪૯મો ફ. ૫, લી. ૩. ૭. સરખાવો અવં વરેન, “ખાહેશ,” ચુંટણી.” વેસ્ટ વરેન વાંચેછે જેથી આ ફકરાનો અર્થ તદન ફેર-વાઈ જાય છે; જુઓ વેસ્ટ, વોલ્યુમ ૩૭ મું, બાબ ૬૪મો, પા. ૩૭૩. ૮. વાંચણુ સ્પેનજહધત્, અવં સ્પેન્ અથવા સ્પન્ એટલે “ઉત્તેજન આપવું,” આગળા વધારવું.” ૯. વાંચણુ અંગુશીનીદન, “સરખામણી.” ૧૦. એજ હાનો ફ. ૬, લી. ૨.

ચીજોમાં ડહાપણવાળો હોય તેને તેનાં ડહાપણથી યજ્ઞદાને લગતી ચીજોની ચુંટણી કેમ કરવી તે શીખવાય છે. ૧

(૪) અને આ પણ કે તેનાથી અશોધમાંની ખુશાલી ૨ કુશોશત્રને શીખવવામાં આવે છે, જેથી તે તેને ફરજો તથા સવાખનાં કામો કરવામાં આતુર બનાવે, તે તે છે જેણે કુશોશત્રને ઉઠવેતાત્ તથા અમેરેતાત્ વિષે પુરતું શીખવ્યું જેથી તે તેને તેનો દસ્તુર ગણે. (૫) અને આ પણ કે જે કાઈ અહુરમજ્દને ખુશાલી આપે છે તેને અહુરમજ્દ સરદારી ૩ આપે છે, અને આ કારણુ સાડ કે જે કાઈ અહુરમજ્દને ખુશાલી આપે છે તે અહુરમજ્દનો સાચો નોકર છે, અને અહુરમજ્દ સાચા નોકરનો સરદાર છે.

(૭) અને આ પણ કે સધળાં ફરમાનોમાં ૪ હમેશની સરદારી તેને માટે છે જેની પાદશાહી જે થાય તેને માટે નેક હોય; વળી આ કારણુને લીધે કે જે અશો ૫ તથા નેક કાયદો હોય તેની સ્થાપના તથા બળવણીમાં તે ફરમાન સ્થપાય છે જે પ્રાણીઓના કાયદા સાડ બીજો વધુ પુરાવો છે, અને જે પ્રાણીઓમાં હમેશની તથા ચાલુ રહે એવી તેકી તૈયાર કરે છે, જેને લીધે આ શરીરની તથા દુનિયાની છાંદગી પછી પણુ તે કાયદાની રસમનું આગળ વધવું ચાલુ રહે છે, અને તેનાં ફરમાનની માલેકી તથા તેની પાદશાહી સાથે તે જોડાયલું છે. ૬ (૮) અને આ પણ કે અહુરમજ્દનાં પ્રાણીઓની વૌહૂમનની પાસબાની ૭ તેનાથી શીખવાય છે જેની સત્તા અહુરમજ્દ માટે છે; આ કારણુ સાડ કે જેની સત્તા અહુરમજ્દ માટે છે, તે પાસબાની માટેની કાળજી શીખવે છે; આ કારણુ સાડ કે બલાઈના જોરથી પ્રાણીઓની પાસબાની માટેની તે પાદશાહની કાળજી, અને બલાઈનાં જોરથી પ્રાણીઓની થતી પાસબાની ઘણાંક લોકોને બલાઈનું જોર જે વૌહૂમનનું છે તે જાહેર કરે છે.

(૯) અહીં ધુરાં લોકોના સંબંધમાં જરથુશ્ત્રને મળેલા જવાબ વિષે છે, કે: “દુજ ૮ લોકોનાં કવખતનાં મરણથી અંધારાં રહેલાંમાં આવી પહોંચતી વખતે તેઓ કાંઈ પણુ સત્તા વગરના હોય છે, જેથી દરેક દુઃખ તેઓનું છે, અને તેનો ઉપાય તેઓથી શોધી શકાતો નથી”.

(૧૦) અને આ પણ કે જે સર્વોચ્ચને એટલે કાયદો કરનારાઓ તરફ માન ધરાવે છે તેની મદદ માંગવાથી માનનો મીનો ૯ આવે છે; અને આ કારણુ સાડ કે

૧. જે આપણે અર્જ રાબ્દ અસલ લખાણ DE માં છે તેમ વાંચીએ તો આ ફકરાનો અર્થ આ થાય કે: “યજ્ઞદાને લગતી ચીજો તેઓની કીમત પ્રમાણે કેમ ચુંટવી તે તેને શીખવાય છે,” જે ઉપલા તરજુમામાં એ રાબ્દ ખૂટી લીધો છે જે આ ફકરાનાં ઉપલાં લખાણને વધુ લાયક છે. ૨. ગાથામાંનો ઉર્વાજિશ્તામ્, “મદદગાર શક્તિ.” યસ્ન હા ૪૯મો, ફ. ૮, લી. ૧. ૩. એજ હાનો ફ. ૮, લી. ૨. ૪. એજ હાનો ફ. ૮, લી. ૪. ૫. સરખાવો અવ૦ અશ-ગમ્બાન “અશો ખાસીયતનો.” ૬ સરખાવો વેસ્તેનો તરજુમા પા. ૩૭૪-૩૭૫. ૭. વેસ્તે દામ્-દહ્ “પ્રાણીઓને બનાવવાં.” ૮. યસ્ન હા ૪૯ મો, ફ. ૧૧, લી. ૪. ૯. એજ હાનો ફ. ૧૨, લી. ૧. ચીગૂનુ લક્ અશવહિશ્ત! કરીતૂનમ્ અવો અધિયારીહુ અનુ જરતૂશ્ત્ર હવા-અમ્, અહીં અમે-શસ્પદ અશવહિશ્તને માનનો મીનો ગણવામાં આવીએ છે.

મીનોઈ હસ્તિઓ જે ઉમદા રીતે એઓનો આરાધનારો થાય છે તે મોલાવનારને વધુ ખાસ કરીને જવાબ^૧ દે છે; અને દરેક મીનો માટે એક ખાસ ક્રીયા નેમેલી છે જેમાં કે સખાવતના મીનોને ખાસ કરીને તે ચુંટનારની ભેટોથી^૨ આરાધવામાં આવે છે, સચ્ચાઈના મીનોને દીની રાસ્તીથી, વચનના મીનોને પવિત્ર વચનોથી, અને પાદશાહીના મીનોને પવિત્ર પાદશાહીથી, અને તેમજ વળી માનના મીનોની આરાધના ખાસ કરીને સચ્ચાઈથી^૩ એટલે કાયદો કરનારાઓ તરફ માન દેખાડવામાં થાય છે. (૧૧) અને આ પણુ કે જેની પાદશાહી અહુરમજ્દ માટે છે, તે અહુરમજ્દની આરાધનાનો^૪ ખાહેશ કરનારો થાય છે; અને આ કારણુ સાડ કે ચજ્દો જેઓ રાજ કરનારા છે તેઓ પાસેથી જે ડહાપણથી પોતાને લાયક કરવા માટે માંગ્યું હોય, તે ચજ્દો જેઓ રાજ કરનારા છે તેઓને લીધે એક કાયદો પુરવાર થાય છે.

(૧૨) જરથુશ્ત્રને અહુરમજ્દના જવાબ વિષે જ્યારે તેણે પોતાને, પોતાના દોસ્તો^૫ તથા પોતાના નોકરો વિષે પૂછ્યું ત્યારે, એમ કે: “તે એક તારો પોતાનો, તે તારો દોસ્ત, તથા તે તારો નોકર છે, વળી જ્યારે અને જ્યાં તે એક અશો ખચ્યું^૬ હોય, જે આ તારી મજ્દ-પરસ્ત દીનને ફેલાવે છે, અને તે જે સમજતો હોય તેની આગળ પણુ મ્હોટેથી ભણે છે, જે આશિર્વાદ મ્હોટેથી આપે છે, તારી સારી ચાલ કઈ છે જેથી તે આશિર્વાદ સાડ તે તારી ચાલ જળવે છે.”^૭

(૧૩) અશોઈની ઉત્તમતા સંપૂર્ણ છે.

ખાખ ૬૪મો, ખગ નસ્ક.

(૧) ઓગણીસમી ફર્ગદ, ફર્ગ-મોઈ-ઉર્વા^૧ વિષે જાણવું કે ઢોરોની ખાસીયત તેને મેંઢાંથી શીખવાય છે; અને આ કારણુ સાડ કે મેંઢુંખી ઢોરમાંજ ગણવામાં આવ્યું છે. (૨) અને આ પણુ કે જે કોઈ મેંઢાં માટે ધાસચારો તૈયાર કરે છે તેનાથી મેંઢાં મારફતે લોકોનું પાલણુ પોષણ^૨ થાય છે; અને આ કારણુ સાડ કે લોકોનું પાલણુ પોષણ મેંઢાંથી તથા મેંઢાંનું ધાસચારાથી થાય છે. (૩) અને આ પણુ કે આ દુનિયામાં મેંઢાંની હાલત તેનાથી શીખવાય છે, જે જરથુશ્ત્ર તરફ એક મેંઢું છે; એટલેકે તે જરથુશ્ત્રને સત્તાવાળો ગણે છે; અને આ કારણુ સાડ કે હજી એક મેંઢું મેંઢુંજ છે.

૧. અવં પદ્ધતિ અને વચ્ચે, બોલવું, એટલે “જવાબ આપવો.” ૨. વિચિદાર દહિશનિહુ અવં ચિ, “ચુંટવું” શબ્દાર્થ: “ચુંટનારની ભેટો માટે.” ૩. આ શબ્દ ઇશિત્ એટલે “દાલત” ખી વંચાય. યસ્ન હા. ૪૬મો, ફ. ૧૨, લી. ૪. અચ્ચેદૂન્ ખવીહુનાની જઈ ઈ લેકુમ્ ઇશિત્ પાહુલુમ્, અચ્ચેધ-અચ્ચ તૂયાન્ પેહેવૂનાદ્ ખવીહુનારત્, “એમ હું તે માંગું છું જે તારી દાલતની સર્વથી સરસ ભેટ છે એટલે કે મારી ખાહેશ એમ મારે માટે શક્ય થાય.” હું અહીં ઇશિત્ શબ્દ યશતન્ અવં ચજ્દ “આરાધવું” ઉપરથી વાંચું છું. ૫. એમ હાનો ફ. ૭, લી. ૪. ૬. યસ્ન હા. ૫૦મો. ૭. સ્વાઈનીદ્ અવં શ્રા, “પાલન પોષણ કરવું” જુઓ એમ હાનો ફ. ૧, લી. ૨.

(૪) અને આ પણુ કે પ્રમાણીકપણામાં જોરનો વધારો તેનાથી શીખવાય છે જે ધીમે ધીમે થતા સુધારા માટેની ખાહેશથી ખુશાલી ઉપજાવે છે, જેથી તે ચીજ કરશે જે લાંબા વખત સુધી તેની ખુશાલીનું સાધન થાય; અને આ કારણુ સાફ કે તે જોરનો વધારો ખુશાલીથી સર્વથી સરસ થાય છે, તે ખુશાલી કે જે લાંબો વખત ટકે છે. (૫) અને આ પણુ કે જે યજ્ઞોની ક્રીયા કરશે તેનાથી પછી યજ્ઞોથી થતી ખુશાલી પોતાની ખુશાલી^૧ સાથે જોડવામાં આવે છે; અને આ કારણુ સાફ કે યજ્ઞોનું તે ક્રીયા આગળ આવવું થાય છે.

(૫) અને આ પણુ કે જે પોતાના વિચારો જરથુશ્ત્રની દીનને આપે છે તેનાથી જરથુશ્ત્રનું^૨ ડહાપણુ^૨ શીખવાય છે તથા દેખાડાય છે. (૭) આ પણુ કે જે કોઈ ડહાપણુથી ચુંટનારો છે તેનાથી પોતાની જીભને દીન શીખવવા માટે ફેળવવામાં^૩ આવે છે. (૮) અને આ પણુ કે જે જરથુશ્ત્ર છે તેનાથી અને જે દીનના સમ્પ્રદાયનો^૪ ઐતલે ફાયદો કરનારાઓ છે તેઓનાથી તેને બરાબર રચના કરવાનું^૫ શીખવવામાં આવે છે; અને આ કારણુ સાફ કે હવે તેઓનાં કામ, ખાસીયત, તથા પાછળ જવાનાં^૫ લીધે તેઓ લોકોને જરથુશ્ત્રની દીન માટે તૈયાર કરે છે. (૯) અને આ પણુ કે જે કોઈ બીજાઓને પ્રમાણીકપણાને રસ્તો શીખવે છે તેનાથી તેઓને ડહાપણુ શીખવાય છે, અને આ કારણુ સાફ કે તે રસ્તા ઊપરની રોશનીથી તેઓ તે જોય છે તથા બળવે છે, અને તેથી તેઓ ડહાપણુ શીખે છે.

(૧૦) અને આ પણુ કે જે અમેશસ્પદોનો વખાણુનારો છે તેનાથી અમેશસ્પદોની આરાધના કરાય છે. (૧૧) અને આ પણુ કે જે કોઈ તેની બહાલી હોય એવી ચીજ માંગે તેમાં મદદ આપે છે તેનાથી યજ્ઞોની મદદ લેવાય છે; કેમકે તેથી તેનું પોતાનું શરીર તે મદદ માટે લાયક થાય છે; અને જ્યારે તેનાથી તે લાયક કરાય છે ત્યારે તેનાથી તે મદદ લેવાય છે;^૬ અને તેની ખાહેશ ડરનારો તે છે જે તેના મ્હોડાંથી તે માંગતો નથી, પણ તેની લાયકાતથી માંગે છે, અને તે તે મદદને ચાહનારો છે, જે તેને માટે ઘણી સારી છે.

(૧૨) અને આ પણુ કે દિવસમાં આમદાદે^૭ તેનાથી તે શીખવાય છે કે જોયો બંદગીમાં હોય તેઓ તે શરૂ કરશે,^૮ એટલે કે જે ફરજો તથા સવાબના કામો તેઓ માટે દિવસમાં કરવાની જરૂર હોય તે તેઓ બીજા દિવસ માટે રાખશે નહીં, અને આ કારણુ સાફ કે આમદાદને ફરજો બળવવામાં હલકા^૯ વિરોધથી બચાવવાથી તેનાથી તેને ફરજો ઉપર ઉચે ચઢાવવામાં આવે છે. (૧૩) અને આ પણુ કે બન્ને દુનિયામાં સંપૂર્ણ સંખ્યાત તેનાથી શીખવાય છે જોનો બન્ને દુનિયા માટેનો વિચાર આ છે કે આ

૧. યસ્ન હા પંચો, ક્ર. ૫, લીં. ૨. ૨. ઝિજ હાનો ક્ર. ૬, લીં. ૨. ૩. પહલવી ક્રહાંગ્, “શિક્ષણુ,” “ફેળવણી.” ૪. આરાયિશન, “રચના,” “બરાબર ગોઠવણુ.” જુઝ્મો યસ્ન હા પંચો, ક્ર. ૬, લીં. ૪. ૫. અવં હુઝ્, “પાછળ જવું.” ૬. યસ્ન હા પંચો, ક્ર. ૭, લીં. ૪. ૭. ઝિજ હાનો ક્ર. ૧૦, લીં. ૩. ૮. સરખાવો ક્ર. ૬૫૨, “કામળી રાખાત.” (સ્ટાઇનગાસ.) ૯. વાંચણુ ખીરૂ, ક્રાં ખીરૂ, “હલકું,” “અધાર,” “મગર,” “બેવકુશી બરેલું.”

દુનિયામાં સારી રહે એવી ચીજ તે કરશે જેવી કે ભલી પાદશાહીની રચના, ભલી દીનદારી, અને પ્રમાણીક નિયમોનો કાયદો, અને ખીજી ચીજો જેનાથી રહેઠાણોની રચના તથા દુનિયામાં લોકોનું રહેવું થાય છે; અને તે કામ કરનારથી કોઈ પણ સંપૂર્ણ સખાવતને પોતાની કરવી એ એક મ્હોટાઈ છે, જે તેનાં તે મ્હોટાં કામને લીધે તેની છે.

(૧૪) સંપૂર્ણ શ્રેષ્ઠતા અશોધ છે.

બાબ ૬૫મો, બગ નસ્ક.

(૧) વીસમી ફર્ગદ વોહૂખશએમ્, માં વળી અહૂરમજ્દે સ્પીતામાન્ જરથુશ્ત્રને જાહેર કીધું છે કે, “જેઓ હમણાં પાદશાહી ધરાવે છે તેઓ સાહેબ છે; જે લોકો જીલમગાર છે, અને જેઓ પાપી તથા જીદું બોલનારા છે તેઓ પાદશાહી ધરાવતા નથી; આ શારીરીક દુનિયામાં જે રડવાથી અથવા વિલાપ કરવાથી જીવતો હોય તેને તારે વળી પુરેપુરો મરાવવો જોઈએ, અને તેઓ લોકોને મ્હોત, નાશ તથા ઠગાઈથી બચાવશે કારણ કે જેઓ જીલમગાર છે તેઓ તેઓને બચાવશે નહીં.”^૧
(૨) અને આ પણ કે: “જ્યારે તેઓ જે ભલો હોય તેને પાદશાહી આપશે, ત્યારે તેની તે પાદશાહીથી તેઓ બચશે; વળી જે કોઈ વિલાપથી અને તેમજ મ્હોત, નાશ, તથા ઠગાઈથી ઠગાઈવાળો થયો હોય તેને તારે મરાવવો જોઈએ.”

(૩) આ પણ કે જે કોઈ સંપૂર્ણ મનશની ૨ પોતાને માટે કરે છે, તેનાથી અશોધ પેદા થાય છે; અને આ કારણ સાર કે સંપૂર્ણ મનશનીથી જીજીની જોનારી આંખ, જે અશોધ છે, તેને રોશની મળે છે. (૪) અને આ પણ કે પાદશાહીમાં દોલત આપવાનું જરૂરી છે એમ તેનાથી શીખવાય છે જે સંપૂર્ણ રોશનીવાળો એટલે શીખેલો હોય તેને પાદશાહી પુરી પાડશે; અને આ કારણ સાર કે એક શીખેલા પાદશાહની તપાસ, વિચાર, તથા કામ ધણાંક લોકો માટે દોલત પુરી પાડવા વિષે, એને તે પાદશાહીને મળી શક્તા ફાયદા વિષે છે.

(૫) અને આ પણ કે વોહૂમનના શબ્દોથી થતી ભેટ તેનાથી શીખવાય છે જે યજ્ઞોની કીયા વોહૂમનના^૩ વિચારથી કરશે; અને આ કારણ સાર કે મન વોહૂમનના વિચારથી ભરેલું હોવાને લીધે તે દીની લોકોની જીભને વોહૂમનનાજ શબ્દો ભણવાની

૧. વસ્તુ: મા-અશૂ વ રાએ બૂજનેન્દ, વાંચે છે જેનો અર્થ: કેમકે તેની ચીજોની જાળવણી તેઓથી થાય છે. અહીં આ મતલબ છે કે એક અશો પાદશાહ જીલમગાર માણસને બરાબર મારે છે અને તેથી તે લોકોને મરણ, નાશ તથા ઠગાઈથી બચાવે છે. ૨. યસ્ત હા ૫૧ મો, ફ. ૧, લીં. ૨. ૩. યસ્ત હા ૫૧, મો. ફ. ૧. લીં. ૨.

ટેવ^૧ પડે છે. (૬) અને આ પણ કે કીધા વગર રહેલાં ભક્ષાં કામોથી ગુનેહગાર-પણાં વગર રહેવું તેનાથી શીખવાય છે જે નેકીમાં ચાલુ રહે છે; અને આ કારણુ સારૂ કે ફરજિઆત સવાબનાં કામો કરવામાં તેનાથી વળી તેની પણ તોજેશ થાય છે.

(૭) અને આ પણ કે સધળી બલાઈ માટેની અપળતાને તેની બલાઈ માટેની હેંશીયારીથી મદદ મળે છે જેની હયાતિઓમાંની શરૂઆતની પહેલી ભેટ આ છે કે તે તેઓને આપવાની જરૂર હોય તે આપે છે; અને આ કારણુ સારૂ કે એક કામ જેમાં એક હજાર માણસો લાગતા હોય, તેમાં જ્યારે કોઈ માણસ પોતાનું જોર વાપરે છે ત્યારે બાકીના ૯૯૯ માણસોને તે કામમાં તેની મદદ થાય છે.

(૮) અને આ પણ કે જે કોઈ અશોધથી સારા વિચાર કરનારો હોય તેનાથી અશોધનો રસ્તો છુપાતો નથી પણ શીખવાય છે; અને આ કારણુ સારૂ કે તેની અશો-ધનાં રસ^૨ તથા મૂળ^૩ તેના પવિત્ર^૪ વિચાર ને લીધે છે. (૯) અને આ પણ કે ઢોરો માટે ધાસ ચારાનો ભંડાર ન કરવો^૫ એમ તેનાથી શીખવાય છે જે ઢોરોને કાયદો કરનારાઓની સત્તા સારૂ પાળે છે; અને આ કારણુ સારૂ કે તે કાયદો કરના-રાઓ તેને એમ શીખવે છે તથા ફરમાવે છે.

(૧૦) અને આ પણ કે જે સ્ત્રી પોતાના ધણીને ખુશીથી માન આપે છે તેનાથી તેણીનાં ધરની^૬ ફરજોની બળવણી શીખવાય છે; અને આ કારણુ સારૂ કે તેણી ધરની ફરજો બળવે તે તેણીના ધણીની ખુશાલી માટે છે, અને તે ખુશાલી તેણી માન આપે તેથી છે, અને તે માન ખુશાલીથી ઉત્પન્ન થાય છે.

(૧૧) અને આ પણ કે દીનને શીખવાથી તેને ચાહવી^૭ એ તેનાથી શીખવાય છે જે મધ્યમ વિચારનો તથા વૌહૂમનની ખાસીયતનો હોય; અને આ કારણુ સારૂ કે વૌહૂમનને લગતા મધ્યમ વિચારથી દીન સમજાય છે. (૧૨) અને આ પણ કે જે કોઈ અહુરમજ્દને માટે શીખવે તેનાથી અહુરમજ્દની ખુશાલી^૮ થાય છે.

(૧૩) સંપૂર્ણ શ્રેષ્ઠતા અશોધ છે.

૧. સરખાવો ફાં ખૂગ, “ટેવ.” યસ્ત હા પૃ ૫૧ મો, ફ. ૩, લીં. ૨. મુન્ તાન્ જકું ઈ પવન્ હૂજવાન્, મિલયા પવન્ વૌહૂમન્, ૨. વાંચણુ આ જવન્, અવં આ જાઈતિ, “રસ.” ૩. વાંચણુ રીશગ્, ફાં રીશહ, “રેસાઓ.” ૪. અ-નેરખૂન્, “ઈજ પામ્યા વગરના.” ૫. જકું ઈ ગોસપેન્દાન્ અ-ખૂન્દગીહૂ આમૂપ્તેન્દ, અપ-દમાન્ કૂશિસ્નીહૂ.....મિન્દવમ્ ઈ અવારેન્ વખીદૂનાન્દ. કીગો તથા કરપનો હદ બહાર ઢોરો હલાલ કરે તે વિષે અહીં ઈશારો છે. ૬. યસ્ત. હા પૃ ૫૧ મો, ફ. ૧૭, લીં. ૩. પવન્ શરીતાઈહૂ ઈ અઊહરમજ્દ વ જકું ઈ યશરાયીહૂ આઝૂગ્ વખી-દૂનેદ્ કદગ્ બાનૂગીહૂ ઝિટયે કે, અહુરમજ્દની પાદશાહીમાં અને અશોધની ખાહેશ સાથે તેણી ધરની ફરજો બળવે છે. ૭. યસ્ત હા પૃ ૫૧ મો, ફ. ૧૮, લીં. ૨. ૮. એજ હાનો ફ. ૨૦ લી. ૩.

બાબ ૬૬મો, બગ નસ્ક.

(૧) એકવીસમી ફર્ગદ, વહિશતાધિશિતશ,^૧ અશો જરથુષ્ટ્રે જે જાહેર કીધું તે વિષે છે, કે: “ક્રીયા તેનાથી થાય છે, જેની હમો યજ્ઞદોની આરાધના અશો વિચારને લીધે છે.” (૨) અને આ પણુ કે વોહુમન તથા માંઓ તેના શરીરમાં મેહમાન રહે છે, જેના શરીરમાં દીન રહે છે, અને વળી બલાઈનો મીનો જે એક મિત્રતા^૨ છે તે પણુ રહે છે. (૩) અને આ પણુ કે બલી દીન શબ્દ તથા કામમાં તેનાથી શીખવાય છે જે પોતાના વિચારો વોહુમનને આપીને તે ક્રીયા કરશે. (૪) અને આ પણુ કે જે કોઈ વોહુમનને આહે છે તે પોતાનાં શરીરમાં અમેશસ્પદોને મહેમાન રાખે છે; અને આ કારણુ સાડ કે તેઓનું રહેવું રોશની, પવિત્રતા અને સુગંધીમાં છે, અને શરીરને વોહુમનથી રોશની, પવિત્રતા તથા સુગંધી મળે છે.

(૫) અને આ પણુ કે જે કોઈ સવાબનાં કામો કરનારાઓને બેટા આપશે તે સવાબનાં કામો કરવા માટે લોકોને મહેનતુ બનાવે છે. (૬) અને આ પણુ કે જે કોઈ ક્ષયદાવાળા^૩ રસ્તાને આહે છે, તેનાથી વળી બીજાઓને પણુ તેજ રસ્તા ઉપર આલવાનું શીખવાય છે. (૭) અને આ પણુ કે જે કોઈ એક દીકરીને તેના બાપ^૪ તરફ માન દેખાડવા શીખવે છે તેનાથી તે દીકરીને તેના બાપ તરફ ખરી દીકરી થતાં શીખવાય છે; અને આ કારણુ સાડ કે તેનાથી તેણી એક ખરી દીકરી તરીકે અચળ થાય છે. (૮) અને આ પણુ કે વોહુમનની પાદશાહી તેનાથી શીખવાય છે જે પોતાનો હુજર પ્રમાણીકપણાસાથે જાળવે છે; અને આ કારણુ સાડ કે બલાઈની પાદશાહીમાંથી હુજરવાળાં લોકોની તકરારની ગેર હાજરીનો ફાયદો પેદા થાય છે.

(૯) અને આ પણુ કે તે માણસથી એક દીકરીને તેના બાપને દીકરીની સેવા કરવા સાડ આપેલી છે, તેમજ વળી એક સ્ત્રીને સમાજ સેવા સાડ બીજા માણસને આપવામાં આવે છે, જે એક દીકરીને અને બીજી સ્ત્રી તેના બાપ તથા ખાવીદ તરફ માન આપતાં શીખવે છે; કેમ કે એક સ્ત્રીની તે માણસ માટેની સેવાનો ફાયદો તેણીના ખાવીદ તરફનો માન તથા ધરગતુ કરકસરની તેણીની સારી કેળવણીથી થાય છે.

(૧૦) અને આ પણુ કે જે કોઈ એક સ્ત્રી એક માણસને આપે તેનાથી તે સ્ત્રીનું ખાવીદ તરફનું માન પેદા થાય છે; કેમ કે એક સ્ત્રીને તેણીના ખાવીદને આપવાનાં તેનાં કામથી વળી તે પોતે વખાણુને લાયક થાય છે.

(૧૧) અને આ પણુ કે અહુરમજ્દ માટે મૂળ તથા અસર તેનાથી પેદા થાય છે જે અહુરમજ્દ માટે જરૂરનું હોય તે કરે છે અને હમેશના છુટકારા માટે શીખવે છે; જે ખરેખર જરૂરનું છે તે તે છુટકારાનું મૂળ છે, જે જે કોઈ બરાબર જરૂરનું હોય

૧. યસ્ત હા ૫૩ મો. ૨. યજ્ઞમાન, રાજપાવો ફાં પચ્ચેમાન, “કાર,,” “શાંતિ;” “દોસ્તી.” ૩. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૨. લી. ૩. ૪. અહીં ડૉ. વેસ્ટ શરેહ કરે છે કે: “નવમાં ફકરામાંના શબ્દોનો અર્થ ફક્ત લગનનો જ થાય ઝ્મિજ ધારવાની જરૂર નથી.”

તેની અસર છે. (૧૨) અને આ પણુ કે જે કોઈ ડાહ્યાં લોકો માટે ધરતું બારણું ઉઘાડું રાખે છે તેનાથી તે ધરના ધણીની પદવી મ્હોટી થાય છે, કેમકે બારણું તે ધરતું શરીર તથા તે ધરનાં કાન, તથા આંખ તથા મ્હોડું છે.

(૧૩) અશોષની ઉત્તમતા સર્વથી સરસ છે.

બાબ દુઓ, બગ નસ્ક.

(૧) બાવીસમી ફર્ગદ, અર્ધ્યમન્,^૧ એ પાંચ ગાથાની સેવટનો પ્રશ્ન છે; તે અહુરમજ્દની પાદશાહી સારૂ તેનાથી આખી શીખવાય છે—એટલે કે તે તેને પોતાનો સરદાર બનાવશે જે આ ફકરામાં જાહેર થયેલું છે તેમ કરશે:—યા અર્જુહ્યેઝ્યોઈ-દાહી દ્રિગઝ્યોવે વહ્યો!^૨ જે સારી જીંદગીવાળો ગરીબ માણસ હોય તેને જે નાશ કરનારથી છુટકારો તથા દરેક સુખનું મેળવતું વધારે સારી રીતે આપે છે.

(૨) ઉત્તમ શ્રેષ્ઠતા અશોષ છે.

બાબ દુઓ, બગ નસ્ક.

(૧) આખી યસ્ન^૩ માંથી જે વધારનારો છે તેને વિષેનાં ચુટેલાં લખાણો વિષે.

(૨) તેઓ ફાયદાવાળા છે જેઓ વધારો કરનારાને વધારે છે, એટલે કે તેઓ તેને માટે ફાયદો પેદા કરશે, જે બીજાઓ માટે ફાયદો પેદા કરે છે,^૪ (૩) તેથી અશો માણસ જે સર્વથી સરસ વિચાર પેદા કરે છે તે તે છે જે વોહૂમનથી તે મેળવે છે, તેનો ફાયદો આ છે કે તે જાણીતો નાશ કરનારો^૫ છે, તે અશો માણસ જે યુરાં લોકોને મારે છે, અને જે અહુરમજ્દને લગતું જે હોય તે તથા જરથુશ્ત્રને લગતું જે હોય તે આગળ વધારે છે, એટલે કે તે દીનના કરાર મુજબ^૬ તે યુરાંઓનો નાશ કરે છે.

૧. આ ફર્ગદનું પહલવી લખાણ સહેલું હોવાથી અહીં મેં ડૉ. વેસ્ટનોન તરજુમો આપ્યા છે. ૨. યસ્ન હા ૫૩ મો, ફ. ૬, લીં ૪. ૩. વેસ્ટ અહીં શરેહ કરે છે કે :— “આ બાબ ઉપરથી તથા તેને વિષે બાબ ૧ લો, ફ. ૨ મા જે જણાવેલું છે તે ઉપરથી આ સમજ પડતી નથી કે આ બાબની ચુટણી દીન કરેના લખનારના હાથે કે તેનાથી આગળના કોઈ લેખકને હાથે થયેલી છે. એમાંનાં લખાણો ઘણાંખરાં ગાથાઓમાં અથવા યસ્ન ઉત્તમ્ ડાઈતિમાંથી મળી આવે છે; પણુ ૪૫ મા ફકરામાં આવેલું લખાણ બકો નસ્ક (યસ્ન હા ૧૯ મો) માંથી છે. ૪. પહલવી યસ્ન હા ૪૨ મો, ફ. ૧, લીં. ૧. ૫. એજ હાનો ફ. ૮, લીં. ૨. ૬. વાંચણ પવન, ચદ્માન્ કૂશેદ્.

(૪) જે અશો માણસ તરફ જીલમગાર હોય તેને વિષે એમ જવાબ કરેલો છે કે: “મારનાર તથા વધારનારના બદલા વિષે,—તે માણસ જેના સંબંધમાં કોઈ મારવું તથા વધારવું જાણે છે,—જે માણસ યુરો હોય તેનો બદલો સર્વથી ખરાબ છે, તેનાં મારવાના પ્રમાણમાં તેનો ખરાબ બદલો મીનોઈ શક્તિઓ^૧ તરફથી ખમણો છે, કેમ કે જે યુરો હોય તે યુરી ચાલને ચાહે છે; અને આ કારણ સારૂ કે, દરેકે અશો માણસ ગાથાની ખાસીયતવાળો છે, કેમકે જ્યારે તે હકવાળો હોય ત્યારે જે યુરો હોય તે અશો માણસના જેવો છે, પણ વળી જે યુરો હોય તે જ્યારે હકવાળો હોય ત્યારે હક વગરનો થાય છે.”

(૫) જરથુસ્ત્રે યુરાં લોકોને મારવાનું ચાહું રાખ્યું, અને તે કામ વિષે અહુરમજ્દે એમ કહ્યું કે:—“તારે યુરાં લોકોને મારવાનું કામ કરાવ સાથે આમ ચાહું રાખ્યું નેમએ, કારણ કે એમ તું અને દરેક જાતનાં અશો લોકો મને પાદશાહ તરીકે ગણશે. (૬) વળી મારા ચુકાદાથી એક માણસ કસોટીની ક્રીયા પેદા કરે છે, જેથી સાચું હોય તે બહાર આવે છે, તેથી તેઓ જે અંધારૂં છે તેને રોશનીવાળું કરે. (૭) તું પણ એમ તે અહુરમજ્દની પાદશાહીની આરાધનાથી તેવોજ છે, જેથી તેની દોલત તથા આબાદી નેકીથી તું એમ જળવે છે; કેમકે તું, જે તેવો છે, તે અશોઈ આગળ પડવાથી તથા વધવાથી વધુ ગુલામી વગરનો^૩ છે; ખરેખર જે અશોઈ માટે અશો લોકોમાં ભરોસો રાખે છે તે મ્હોટો છે, અને જે યુરાઈ સારૂ યુરા માણસને માને છે તેખી મ્હોટો છે.”

(૮) તે હુકમ આપવાવાળા વિષે જરથુસ્ત્રે એમ કહ્યું કે:—“એક અશો માણસ યુરાં લોકોને જાહેરમાં દુઃખ દેનારો છે, જે અહુરમજ્દનો ફાયદાવાળો એલો છે, જે અશોઈની શરીરવાળી દુનિયાને ચાહે છે, અને તેમાં રહેતાં અશોઈનાં પ્રમાણ મુજબ માનની ખાહેશ રાખે છે; એટલે કે તે ફરજ તથા સવાબના કામોનું પ્રમાણ જાણે છે.”

(૯) આ દુનિયા સારૂ જવાબ કહેલો છે કે:—“તે કે જે દેવો સાથે ફરી મેળા-યહું છે તે જ્યારે દેવો દેવો સાથે ફરી મેળાયલા હોય ત્યારે તેટલુંજ વધુ થાય છે; અને જ્યાં સુધી તેઓની પોતાની દેવોની દુનિયામાં વધારો કરનારાઓ હોય, જેથી તેઓ અશો મારનારાઓ પોતાના લોકો માટે ફાયદો મેળવી શકે.”

(૧૦) જે માણસ ડાહ્યાં લોકોને મારે તેના સંબંધમાં, સોશાંસે કહેલો જવાબ આ મુજબ છે કે:—“તે મારવું તે જ્યારે દેવો સાથે ફરી મેળાયલો હોય ત્યારે તેના રસ્તામાં ઉછું થાય છે.”

૧. આ એ મીનોઇ શક્તિઓ, સ્પેન્તો—મધન્યુ અને અગ્રોમધન્યુ હોઈ શકે.
૨. જીઓ ખાખ ૬૧ મો, ફ. ૧૧: “જે યુરો હોય તે હકવાળો હોય ત્યારે પણ હકવગરનો થાય છે. ૩. વાંચણ અન-આગોશગૂતર, “વધુ ગુલામી વગરનો.” સરખાવો ફા. ૧૦ આગોશ, “ગુલામ,” “નોકર.” વસ્તુ: આનાકોશીદાર, “વધુ છુટો.”

(૧૧) તે યુરાર્ધ વિષે અહુરમઝ્દે કહ્યું કે:—“ તે માણસ સુખી છે જેનાથી કાંઈ ચુનાહગારપણું નથી. ” (૧૨) જે માણસ માટે ચિમ એટલે જમશેદ આવ્યો છે તેના સંબંધમાં તેણે કહ્યું કે:—“ જે મારનાર નથી અને વધારનાર નથી, અને નહીં સત્તાવાળો તથા નહીં સત્તા વગરનો હોય તે તેનો બદલો મેળવે છે. ”

(૧૩) તે પાછળ જવાનાં વિષે વોહુમને કહ્યું કે:—“ તે અહુને તથા તે રતુને હું મ્હોટો કરું છું, જે પોતાનાં શરીરમાં મારી અશોઈ ધરાવતો હોય ”.

(૧૪) તે હુકમ વિષે સ્પેન્તા આર્મધતિએ ૨ કહ્યું કે:—“ એમ તું તે માણસને ઉત્તેજન^૩ આપે છે જેની હોંશીયારી એક ભેટ છે—એક માણસની જે કાલો હોય—જે મારી દીનનો નમુનો છે; કેમકે તે જે હમારું છે તેની આરાધના કરે છે, જેથી તે હમારી સાથના સંબંધની દોલત જળવે છે, જેણે પોતાના શબ્દોથી અશોઈની દુનિયાને વધારી છે. (૧૫) તે મારી ગોઠવણ છે, અને તે મારી ખાહેશ છે, અને તે મારે માટે જરૂરનું છે; અને તું જે પુરેપુરું જાણે છે તે હું ચાહું છું, એટલે કે જે અશોઈ માટેની તૈયારી હોય તે; વળી જે કાંઈ ઉત્તમ શબ્દો તથા કામો, એ જરથુશ્ત્ર ! તું હમોને પુછે છે, તે સંપૂર્ણ મનશની સાથે તું બને હાથે કર; મારાં કામો, જે હું કરું છું તથા તું પણ કરશે, તે તું બરાબર જો. (૧૬) તારી આરાધનામાં, એ જરથુશ્ત્ર ! તું ઉદાર છે, ક્રીયામાં તું ઉદાર છે; જે જાતે તારે છે તેની સાથે તું એમ માને છે કે દોલતની બક્ષેસ સાફ તથા સખાવત સાફ કાંઈ તકરાર નથી; પણ આગળ વધારનાર જરથુશ્ત્રનો બદલો વધારવા માટે છે, અને મારનાર જરથુશ્ત્રનો બદલો મારવા માટે છે, અને મારનાર તથા વધારનાર જરથુશ્ત્રનો બદલો મારવા માટે તથા સુધારવા માટે છે. (૧૭) કસોટીના^૪ નામે જેને આતશ બોલાવે તેના પુલ અથવા ચુકાદા વિષે, જેમ કે બ્યારે તેઓ તેનાં ગળાંમાં ફરી પીગળેલી ધાતુ રેડે,—તે કે જેનો ખ્યાર બલાઈ માટે હોય જેથી લોકો ફરજ તથા સવાબનાં કામો વગર બીકે કરે; આ જાણી શકાય કે તેની પોતાની ખાહેશથી વળી જરૂરને લીધે તે કરવામાં આવ્યું હતું. ”

(૧૮) તે ખાહેશના સંબંધમાં અહુરમઝ્દે કહ્યું કે:—“ જે હમારો છે તેને માટે ખશાશ્ર-વધર્ચનું મહાન પાછળ જવું છે. ” (૧૯) તે સવાલ વિષે અહુરમઝ્દે કહ્યું કે:—“ જે હમારો છે તેનાથી અહુરમઝ્દે મારફતે એવું મેળવાય છે, નેકીથી તેનાથી હમારી દીનમાં આવી શકાય છે. (૨૦) ખચીત, તે એક માણસ, એ જરથુશ્ત્ર ! ખાદશાહી માટેની સત્તા ધરાવે છે, જે દીનને કાન,^૫ આપે છે, જેથી તે તેને બરાબર લાવે; જેને આને લીધે અમરપણું આપવામાં આવે છે, અને તે મારી દીનનો

૧. જુઓ પુસ્તક ૮ સું, બાબ ૧૨ મો, ફ. ૭-૮. ૨. જુઓ પુસ્તક ૮ સું, બાબ ૮ મો, ફ. ૩. ૩. સરખાવો ફા. બરા કર્દનૂ, “ સળગાવવું, ” ઉત્તેજન આપવું. ” ૪. વેસ્ટ વાંચે છે: પવન્ વહરીહ્ શેમ્. “ જેનું નામ ભાગ પડવાસાફ આતશ બોલાવે છે. ” ૫. ગોશા-સ્ત્રીનેદ્, અવં ગમ્ઓશ, “ કાન, ” અને સુ, “ સાંભળવું. ”

સર્વથી સરસ માણસ હોય તેને તે ખાહેશ તથા બક્ષી ધન્ય, ઓ જરથુશ્ત્ર ! જે આ મારી દુનિયાને અશોષથી આગળ વધવામાં મદદ કરે છે. ”

(૨૧) તે માણસ જે યુરે છે તેને વિષે અહુરમજ્દે કહ્યું કે:—“ જે મ્હોટો પુરાવો હોય તેમાંથી જ્યારે જે પોતે યુરાં હોય તેને યુરાં લોકો પુરાવા વગરનો ધારે, અને તેના સંબંધનાં જેનાં કામે અકામનના વિચારથી હોય. ”

(૨૨) “ જ્યારે હુર્વેતાત તથા અમેરેતાત બન્ને ^૧ ને તે રસ્તામાં ^૨ તને આપ્યા હોય,—આને લીધે, જ્યારે તું સંતોષ આપનાર મીનો તથા ઉત્તમ વિચારવાળો હોય,—જેથી જે તું સમજે તે તું કરે, અને જે તું ન સમજે તેને વિષે બહેશતમાં પાછું પૂછવું જોઈએ. ”

(૨૩) જેની પાસે અહુરમજ્દનું ડહાપણ છે તથા જેમાં ડહાપણ રહે છે તેને વિષે, જરથુશ્ત્રે પૂછ્યું જે માણસ હસ્તિ ધરાવતો નથી તેને વિષે, જેની હસ્તિ સેવટ નથી, અને તેઓ કે જેઓ કદીપણ દુન્યવી હયાતિ ધરાવતા નથી, અને જેઓ હમણાથી આખેર સુધી નેકાની બાળુએ ન રહેશે તેઓ વિષે તેણે પૂછ્યું.

(૨૪) તે ઉલટાં વર્ણન વિષે અહુરમજ્દે કહ્યું કે:—“ સઘળા જાતનાં માણસો! જેઓ અશો હોય તેઓમાં, જેઓ યુરાં લોકોને મારનારાં છે, તેઓમાં કહે કે હમો વળી હમારી ખુશાલી સાર પવિત્ર પાણી સાથે દુધ ઇજવા સાર દુધનું પ્રમાણ વધારીએ છીએ, જેથી જીંદગીનું વધુ સુખ મળે. ”

(૨૫) તે હુકમના સંબંધમાં અહુરમજ્દે કહ્યું કે:—“ તે માણસ સુખી છે જેની તરફથી કાંઈપણ ફરીયાદ નથી, અને જે આ સુખ્ય જીંદગીની ખાહેશ રાખે છે કે: ગેરેજોઈ... આખસો..... (૨૬) તને, ઓ જરથુશ્ત્ર ! મારી તરફથી બચાવ

૧. તંદરેસ્તી તથા અમર્ગી. ૮. તે બેહશત તરફના રસ્તામાં. ૨. યસ્ન હા ૪૬ મો, ફ. ૧, અવન લીટી ૩ થી ૫, પહેલવી ૨-૩. ગર્જસ્ અવો લક્ જક્ દેના બદીતુન્, અહિહર્મજ્દ, અએધૂ-અમ્ આરગ્ બવીહૂન્; રામિશન અમ્ કામગ્, મૂન્ દોસ્ત્ અવો ઓલા દોસ્ત્ યેહયૂનદ્; પવન્ આયુખ્તિશન ઈ વોહુમન્, અમત્ પવન્ ફારનીહ્ ચેકવીમૂનમ્; જક્ ઈ પશરાવીહ્ ઈશ્ત્ અમ્ યેહયૂનાઈ. આ પહેલવી ફકરાનો તરજુમો વેસ્ટ આ સુખ્ય કરે છે:—“ હું તને ફરીયાદ કરું છું, તે તથા આ એક તું જો, ઓ અહુરમજ્દ, (એટલે કે મારે માટે ઉપાય શોધ); તે ખુશાલી મારી ખાહેશ છે, જે એક દોસ્ત તેના દોસ્તને આપે છે; વોહુમનનાં શિક્ષણથી (જ્યારે હું નેકા શીખું છું ત્યારે) મગિલી અશોઈ (જે તું મને આપે) તે મળે છે. ”

તરીકે કેમ-ના^૧ ના જવાબમાં માંત્ર આપેલા છે....ને તે મારા અશો દોસ્ત કંઈ-વિસ્તારપ^૨ સાથની એકમેકની દોસ્તી^૩ અગાઉ, ને ચીને બળવવામાં આવે છે, તથા ને બળવવી જોઈએ તેવી ચીનેમાંની એક જાહેર^૪ થયલી ચીજ હતી. (૨૭) એક ધોરણ વગરના માણસના અહેવાલ વિષે જાણવું કે તે ખોટો છે, જાણવું કે ધોરણ વગરની દરેક ચીજ તેવી છે; આ કારણ સાથે કે સઘળા અહેવાલો એક ભણે માણસ જાળવે એવા નથી, કેમકે જ્યારે એક ખુરો માણસ સત્તાવાળો હોય છે, ત્યારે ને અશો હોય તે તથા ને સત્તાવાળો હોય તે પણ સત્તા વગરનો થાય છે; ને અશો હોય તે ખુરો માણસ જેવો થાય છે, અને વળી ને સત્તાવાળો હોય તે સત્તા વગરનો થાય છે, જેથી તે ખુરો માણસ પુરેપુરો ચુનેહગાર થાય છે અને તેની મીલકત તેઓએ જપ્ત કરવી.”

(૨૮) ફાયદો કરનારાઓ વિષે જવાબ કહેલો છે કે:—“મારનાર તથા આગળ વધારનારને લીધે, તેઓ ફાયદાવાળા છે જેઓનું મારવું તથા આગળ વધવું તે વધારનાર અહુરમજ્દ ને મારવું તથા આગળ વધારવું સમજે છે તેનું છે.”

(૨૯) જ્યારે અહુરમજ્દે ખુરાં લોકોને મારવાથી એક સવાલ નીકળ્યો જેથી ને પાદ-શાહ હોય તેનાથી આ દુનિયાને મારવાના સંબંધમાં જવાબ કહેલો છે કે:—“ને શ્રેષ્ઠ ચુકાદાવાલો છે તેનાથી ચુકાદો એમ શીખવવામાં આવ્યો છે કે ને મારનાર તથા વધારનાર, સોશાંસ, છે તે ચુકાદો આપશે.” (૩૦) જરથુષ્ટ્રે જવાબમાં કહ્યું કે: “તે બદલો આપે છે.” (૩૧) અને તે કહ્યો મારનાર, સોશાંસ, જવાબમાં કહ્યું કે: “તે સજા ફરમાવશે.”

(૩૨) વળી તે માણસાઈ ગાય (એટલે રવાન) ને ધણીક ગાયોની ઉપર છે તેણીએ અશો લોકો આગળ આ ફરીયાદ કરી કે:—“કેટલા વખત પછી તે વધારનાર

૧. ઝેજ હાનો અવ. ફ. ૭, પહલવી ફ. ૭. લીં. ૧-૫, મૂળ અત્, અવો લિ, અહિહર્મજ્દ, વ મનીગાંન્ (હાવિશ્તાન્ ઈ લિ) પાનગ્ યેહ્યૂન્ત્ અમત લિ જક્ ઈફવન્દ્ (અહર્મજ્) પવન વે યખ્સેનૂનિશન કીન્, (અય્યેધૂ-અમ્ કીન્ લેવતા દારીદ્, અમ્ પાનકીહ્ મૂન વયીદૂનયેન્) જ્ઞકાઈ મિન્ લક્ આતાશ વ વોહુ-મન્? (મા લેક્મ્ રાઈ ખીતૂનમ્ અય્યેધૂ-અમ્ પાનગીહ્ વયીદૂનયેન્), મૂન્ પવન્ આલા શાન્ કૂનિશન યશરાહીહ્ ફવરેમ્, અહિહર્મજ્દ, અય્યેધૂ કાર વ કફ્ગ્ વ યીદૂનમ્-ઈ, અમ્ પાનગીહ્ મૂન્ વયીદૂનયેન્)? જક્ ઈ અવો લિ દસ્તોઅર્ ઈદ્યેન ફાજ્ યેમદ્લૂનાઈ (દેના યેમદ્લૂનાઈ, અય્યેધૂ: દ્યેન પવન્ દસ્તોઅર્ યખ્સેનુન્). આ પહલવી ફકરાનો તરજુમો વેસ્ટ કરે છે કે: ને મને (અને મારા ચેલાઓને) અમાવનાર તરીકે તારી તરફથી, ઝો અહુરમજ્દ, આપવામાં આવ્યો છે, જ્યારે તે ખુરો અહર્મજ્ મારે માટે ક્રીનો કબજમાં રાખે છે. એટલે કે મારી સાથે ક્રીનો રાખે છે, ત્યારે મને કોણ બચાવ આપશે). તારા આતશ અને વોહુમન સિવાય? (કેમકે હું જાણું છું કે તેઓ મને તારે આતશ બચાવ આપશે) જ્યારે હું કામોથી તેઓ માટે અશોઈ વધાઈ છું, ઝો અહુરમજ્દ! એટલે કે હું ફરજ અને સવાબનાં કામો કરું તો મને કોણ બચાવ આપશે?) તારે તે દીનનો દસ્તુર મને જાહેર કરવો જોઈએ; (આ તારે ઝેમ કહેવું જોઈએ કે: ‘દીનને દસ્તુરની તરીકે જાળવ’). ૨. યસ્ત હા ૪૬ મો, ફ. ૧૩, લીં. ૩, જુઓ ઝેજ હાનો ફ. ૧૪, લીં. ૧. ૩. હખ, “દોસ્ત”. ૪. ફાં આશકાર્હ, “જાણીવું.”

પેદા થશે, વળી તે માણસ જે ન ગમતો પાદશાહ હોય? કેટલા વખત સુધી તે થશે જ્યાં સુધી તે ખુરો માણસ જે મારનાર હોય, અને જે સત્તાવાળો બગાડનાર છે, તે સત્તા વગરનો થાય છે.”

(૩૩) કેમ કે તેણીની ખાહેશને લીધે તેણી એમ ફરીયાદ કરે છે, જ્યાં સુધી તે તે વધારનાર પેદા થાય છે, તે પણ કે જે ન ગમતો પાદશાહ હોય એટલે કે જ્યાં સુધી તે માણસ જે વધારનાર હોય તે સત્તાવાળો થાય છે.

(૩૪) તેણીની તે ફરીયાદ વિષે અહુરમઝદે કહ્યું કે—“આ ફરીયાદથી એમ મીનોઈ સરદારી મળતી નથી; આ કારણુ સારું કે જ્યારે તેઓ એક પાદશાહને પાદશાહ ગણતા નથી, અને કોઈખી^૧ અશો લોકો તરફથી દસ્તુરીની સત્તા આપવામાં આવતી નથી, અને હવે પછી ધણાંક અશો લોકોને બોલવાની જરૂર હોય છે, જ્યાં સુધી એક વધારનાર બોલો થાય છે અને વળી તે પણ કે જે ન ગમતો પાદશાહ હોય.”

(૩૫) મીનોઈ હયાતિઓના શબ્દોને લીધે, જે વિચાર, શબ્દ, તથા કામના સંબંધના છે, તે કહેવું જરૂરનું છે કે તેઓ ખચીત હિસાબ આપશે, હમેશાં જ્યાં સુધી એક મારનાર અથવા વધારનાર મળી શકે, અને જે સત્તાવાળો અથવા સત્તા વગરનો હોય. (૩૬) ધણાંક લોકો એવાં છે કે જેઓને આ સવાલ^૨ પૂછવો જરૂરનો છે, કે જે અશો હોય તે જે ખુરો હોય તેનો સાક્ષી ન થાય, અને અશો માણસ ખુરો માણસને પોતાની સાક્ષીથી ખુલ્લો પાડે છે, અને તે ખુરો લોકો જે માણસ અશો હોય તેને મારવાથી પોતાનો દુશ્મન બનાવે છે. (૩૭) ધણાંક લોકો એવાં છે કે જેઓને આ જવાબ^૩ આપવો જરૂરનો છે, જ્યાં સુધી લઢાઈને જાળવનાર તથા તેના સગા સંબંધીઓને મારવાનું થાય છે. (૩૮) ધણાંક લોકો છે જેઓ જે માણસ અશો લોકોને વધારનાર હોય તેને ચાહે છે; જેથી ધણાંક ખુરો લોકો તથા વળી અશો લોકો માટે ભલાઈના કરનારને પેદા કરવાની ખચીત જરૂર છે, જ્યારે એક ખુરો માણસ, જે મારનાર હોય, તથા જે લઢાઈ જાળવનાર હોય, તે સત્તામાં હોય.

(૩૯) કેમ કે તેની એટલે અહુરમઝદની મરજીની ભેટને લીધે એમ જાહેર થયેલું છે કે—“તેઓ બરાબર સમજશે કે અહુરમઝદ જે રાસ્ત હોય તે પસંદ કરે છે, અને અહર્મન જે રાસ્ત હોય તે પસંદ ન કરે છે.” (૪૦) અને આ કે જ્યાં સુધી તેઓ બરાબર સમજશે કે તેઓને શીખવવા માટે ખુરો લોકોને ખચીત સજા થશે, તેઓ તેઓની ખુરાઈને લીધે અધારાનાં રહેઠાણમાં રહેશે, અને કે તેઓ જે હસ્-હસ્તગાન^૪ નો^૪ હોય તેને પણ બદલો આપે છે, અને તેઓ ખચીત

૧. યસ્ન હા રહ્મો, ફ. ૬, લીં ૨. ૨. જે સવાલ ૩૨માં ફકરામાં જણાવેલો છે.
૩. જે જવાબ ૩૪માં ફકરામાં આપેલો છે. તે. ૪. બહેશ્તમાં આવેલી ઐક જગાનું નામ જ્યાં જે લોકોનાં સવાબનાં કામો તથા યુનાહો વજનમાં સરખાં ઉતરે તેઓનાં રવાનો રહે છે.

ધુરાં લોકોને મારે છે; અને કે યજ્ઞો ધણાંજ જોરાવર હોય છે, જેથી તેઓ અધર્મીઓને મારશે, અને તેઓ ધુરાં લોકોને ધુરાઈ તરફથી ભલાઈ તરફ ફેરવશે, અને જેઓ ધુરાઈવાળા હોય તેઓ જીલથી એમ માનતા થશે કે પ્રાણીઓને સારી પરવરેશ સારૂ સ્વ-અર્પણતા કરવી જોઈએ, અને કે દેવોને ધીક્કારવા જોઈએ, અને કે એમ જે ધુરો પાદશાહ હોય તે ગુનેહગાર છે, અને કે તે ધુરાં લોકો જે જગોએ ^૧ અહુરમઝ્દ ગુનાહ તથા સવાયની ગણતરી કરાવે તેની નજદીક જતો નથી.

(૪૧) “ અને તેઓ ફરજ તથા સવાયનું કામ કરવામાં વધુ મેહનત થશે, અને ગુનાહથી વધુ પરહેજ રહેશે, હમેશાં જ્યાં સુધી તેઓ ખચીત જાંદગીમાં અને જાંદગી વગરની હાલતમાં કાંઈ પણ દોષત મેળવે છે. (૪૨) અને તેઓ શારીરીક હાલતમાં પુરેપુરી સજા કરશે નહીં, અને દરજ્જા દુનિયાનો નાશ નથી થતો; દરેક જણ પોતાને મોટો ગણે છે, અને દરેક જણ અહુરમઝ્દની ચીજો માટે પુરેપુરું સેવક મેળવે છે; પણ દરજ્જા હારતો નથી, અને તેઓ પુરેપુરી સજા કરશે નહીં.”

(૪૩) અને દયાળુ અહુરમઝ્દ એમ ધારતો નથી કે દરેક જણે આ દુનિયામાં હમેશા સુધી રહેવું જોઈએ, અને કાંઈ પણ તેને પુરેપુરો આપી દેશે નહીં, દરજ્જા તેઓ ખચીત દુઃખી થાય છે, તથા ધુરાં ડહાપણવાળા થાય છે. (૪૪) અને દરેક શરીરમાં જે ભલો હોય તેને માટે ભલાઈ ઊભી થતી નથી, પણ દરજ્જાની ધુરાઈ ખચીત જે ભલું હોય તેનો નાશ કરે છે, અને ધુરાં લોકો ભલું શું છે તે સમજતાં નથી; અને ધુરાં લોકો તેઓની દીન ભણે છે, તેઓ ફરજે ખળવવા ઉપર ખ્યાર આપતા નથી, પણ તેઓ ખચીત ખુફ કરનારા થાય છે.

(૪૫) અને અશો માણસ જે મીતોઈ તેમજ શારીરીક હયાતિઓમાં શ્રેષ્ઠ હોય, તે સત્તાવાળો વધારનાર થાય છે, વળી તે પણ જે મરજી સુજાવતો પાદશાહ છે; અને તેમજ જે ધુરો હોય તે અને જે કાંઈ સત્તાવાળો હોય તે પણ, જ્યારે દરેક અશો માણસ પોતાનું રવાન તે ગરોદમાન ^૨ (એટલે તે સર્વથી ઉચ્ચ બહેશત) તરફ મોકળે છે, તે વખતે સત્તા વગરનો થાય છે; અને દરેક જણે જાણવું જોઈએ કે દરેક દુઃખ દેનાર માણસ દુઃખી થાય છે, જેથી જ્યારે, તે દુઃખને લીધે, તેઓ જ્યારે યજ્ઞોને બોલાવે છે, ત્યારે ફક્ત તેઓ દોજખ આપવા માંગે છે.

(૪૬) અને જ્યારે દરેક જણ અમેશસ્પદોની ક્રીયા ફાયદાની આશા વગર કરે છે, અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે ગોશ્પ-અઊર્વને ફરીયાદ કરી ^૩, જેથી ગોશ્પદોના ખનાવનારે ^૪ એમ પૂછ્યું કે: “ દુઃખ વગરની ગોશ્પદોની સરદારી કોણની છે ? ” અશવહિશતો જવાબ આ હતો કે: “ એમ; તેઓ સજા કરશે. ”

૧. એટલે કે ધુરાં લોકો જ્યારે તેઓ ગુનાહ વગરનાં ન હોય ત્યારે ચુકાદાનો પૂલ પસાર કરશે નહીં. ૨. યસ્ન હા રત્નો, ક. ૪, લીં. ૧. ૩. યસ્ન હા રત્નો, ક. ૧, લીં. ૧. ૪. એમજ હાનો ક. ૨, લીં. ૧.

(૪૭) દરેક જણ જાણે છે કે યજ્ઞોના દેખાવમાં રોશનીની ^૧ ખુશાલી છે, જ્યારે દરેક જણ અહુરમજ્દની મીનોઈ સરદારી પિછાણે છે; અને જ્યારે દરેક જાણે છે કે ખુરા મીનોતે લીધે થતાં નુકસાનની સામે થવાનો તેનો ડહાપણવાળો ઉપાય જાહેર થયેલો છે; ^૨ અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે અહુરમજ્દે માંડ્રમાં ^૩ ફાયદાકારક અસર ઉપજાવી; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે દસ્તુર સંપૂર્ણ છે; અને કે અહુરમજ્દ મીનોઈ હાલતમાં બનતો ^૪ વધારો કરે છે; અને કે વોહુમન અહુરમજ્દનું ^૫ બચ્ચું છે, અને સૂપેન્ત આર્મધતિ અહુરમજ્દની પોતાની છે, ^૬ અને તેઓ બને ^૭ જે માણસે તે આપી હોય તેની જાંદગી છે; અને કે જાંદગી જેના પોતાના હોય તે વિચાર અને ડહાપણથી અપાય છે, અને યજ્ઞો તેની આગળ આબાદી ^૮ લઈ જાય છે.

(૪૮) અને દરેક જણ જે આ દુન્યવી હયાતિનું હોય તે તે દુન્યવી હયાતિને લીધે જે તેણે કરવું જોઈએ તે કરતાં જાણે છે; અને જ્યારે દરેક જણ જે તેનાં કામોથી જે મીનો તેનો પોતાનો હોય તેનો ચાહનાર ^૯ છે, અને જ્યારે દરેક જણ અહુરમજ્દને જાતે ટેકો આપનારો ^{૧૦} થાય છે. (૪૯) અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જે માણસ પોતાના શરીરમાં દેવને મહેમાન રાખે છે જે દેવ યજ્ઞોને સાંભળતો નથી, ^{૧૧} તે માણસને તેઓ કાંઈ પણ બદલો આપતા નથી; અને જ્યારે દરેક જણ પોતાનાં રવાનને અમર કરશે; ^{૧૨} અને જ્યારે દરેક જણ પોતાના અહુરમજ્દ ^{૧૩} સાથેના સંબંધનું ફળ જાણે છે.

(૫૦) અને દરેક જણ જોતર ^{૧૪} છે, જે તેની અશોધથી પવિત્ર છે; અને જ્યારે દરેક જણ અમેશસ્પદોને ઇજેલો દરેન ^{૧૫} આપે છે; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જે અમેશસ્પદોને માન આપે છે તેની તરફથી મદદ મળે છે, અને જ્યારે તેઓ રવાનમાં એક ^{૧૬} હોય ત્યારે. (૫૧) અને જ્યારે દરેક જણ તેઓને જાતે માન આપે; અને જ્યારે દરેક જણ તેઓની ક્રીયા તથા વખાણ કરવા જાય છે; ^{૧૭} અને જ્યારે દરેક

૧. યસ્ન હા ૩૦ મો, ફ. ૧, લીં. ૩. ૨. યસ્ન હા ૩૧મો, ફ. ૬, લીં. ૧. ૩. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૧. ૪. મઘનૂણ વસ્તિહ, યસ્ન હા ૩૧મો, ફ. ૭, લીં. ૩. ૫. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ. ૮, લીં. ૧. ૬. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૮, લીં. ૧. ૭. યસ્ન હા ૩૧ મો, ફ. ૧૦ માં કોલા દો. અને નહીં કે સે મળે છે, ફવાફતેન્દ્, ના અર્થે સાઈ જુઝ્મો મીલસના ગાયા. વેસ્ઠ: “ભટકતા થાય છે.” ૮. સરખાવો ફા. ખંગી, ખંગી, ‘આબાદી’ વેસ્ઠ, “ટેકો.” ૯. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૨૧મો, લીં ૩. ૧૦. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૨૨, લીં ૩. ૧૧. યસ્ન હા ૩૩મો, ફ. ૪, લીં. ૧. ૧૨. યસ્ન હા ૩૪મો, ફ. ૧, લીં. ૧. ૧૩. યસ્ન હા ૩૪મો ફ. ૩, લીં. ૧. ૧૪. યસ્ન હા ૩૩મો, ફ. ૬, લીં. ૧. ૧૫. યસ્ન હા ૩૩મો, ફ. ૮, લીં. ૩. ૧૬. ઝ્મિજ હાનો ફ. ૮, લીં. ૩. [મન્ જક્ ઈ ઓલાશાન્ પૂન્દગ્ હમ્ કદારીહ્ અમત્ ઓલાશાન્ પવન્ અગવિન્ રેખાન્ પૂન્દગ્ વાંચણુ હોય તો ઝ્મિનો અર્થ: “કે પુરેપુરી મદદ તેઓ સાથે તેના તરફથી થાય છે.” ૧૭. યસ્ન હા ૩૪મો, ફ. ૬, લીં ૩.

જણુ નચ્ચેચીદ્ તેમ્ અન્યેમ્^૧ શબ્દોથી જાણુ છે કે તારા સિવાય ખીજો કોઈ (અશોધથી મારે માટે નથી, તેથી તું હમોને બચાવ!); અને દરેક જણુ જાણુ છે કે તેની તે પાદશાહીથી જીવતાં લોકોમાં તેની મરજી મુજબ ફરોગદ થશે.^૨

(૫૨) અને જ્યારે દરેક જણુ રોશનીવાળી દીન જાણુ છે; અને જ્યારે દરેક જણુ દીનને સરદાર તથા મ્હોટી^૩ તરીકે પિછાણુ છે, અને જ્યારે દરેક જણુ જાણુ છે કે આ દીનનો દેખાવ તેના પોતાનામાં થવો જોઈએ; અને જ્યારે દરેક જણુ અહુરમઝ્દને ઘ્યાણુ ધારે છે^૪; અને જ્યારે દરેક જણુ જાણુ છે કે જ્યારે તે થાય ત્યારે તેની મરજીવાળી પાદશાહીથી^૫ સુખ અપાય છે; જ્યાં અને જ્યારે તેઓ તેને ફરજો તથા સવાબનાં કામો કરવા બોલાવે છે ત્યારે તેઓ તેને બદલો આપે છે. (૫૩) અને દરેક જણુ ભલા યજ્ઞોને એક મેંદુ^૬ આપે છે; અને જ્યારે દરેક જણુ જાણુ છે કે જેની અશોઈ કામમાં સમાયલી છે તેનાથી મજબુત તથા સંપૂર્ણ મનશ્ની^૭ થાય છે; અને જ્યારે દરેક જણુ અહુરમઝ્દની ધણીક મદદ વિષે વિચાર કરે છે; અને જ્યારે દરેક જણુ પોતાની ખાસીયતને સણુગારવાનું^૮ બોલે છે; અને જ્યારે દરેક જણુ યજ્ઞોની ક્રીયા^૯ પુરી પાડવાનું બોલે છે; અને જ્યારે દરેક જણુ ઉદાર ભેટોથી^{૧૦} તે ફાયદો આપે છે. (૫૪) અને જ્યારે દરેક જણુ જાણુ છે કે જ્યારે તે ગરોઢમાની^{૧૧} હાલતમાં હોય ત્યારે તે તેને નમસ્કાર આપે છે; અને જ્યારે દરેક જણુ જાણુ છે કે તે અહુરમઝ્દની પાદશાહીમાં^{૧૨} તેઓથી થાય છે; અને જ્યારે દરેક જણુ જાણુ છે કે જ્યાં સુધી પહેલી પેઢાયશની^{૧૩} દીન હસ્તિમાં રહેશે ત્યાં સુધી આ ખાસીયતને એમ ગણવી કે: હવે! જી દ્રેગવન્...^{૧૪}

૧. યસ્ન હા ૩૪મો, ફ. ૭, લીં. ૩. વેસ્ઠ: [નચ્ચેચીદ્ તેમ્ અન્યેમ્] “મને તારા સિવાય ઉપરના ખીજ કોઈની ખબર નથી, એટલે કે હું ખીજા કોઈને એખાખતો નથી કે જેનો મારો ફાયદો તારા જેવા તરફથી છે, અને જ્યારે તેઓ અશોઈ કરશે, એટલે કે તેઓ ફરજો તથા સવાબનાં કામો કરશે, તે એમ હમારે માટે રક્ષણ પેદા કરે છે.” લા અધ્ધશૂ મદમ્ જકાઈ મિન્ લેકુન્ આગાસ હવાઅમ્. ૨. એજ હાનો ફ. ૧૫મો, લીં ૩. ૧૩. સરખાવો ફાં વાલા, “ઉચ્ચુ,” “ભવ્ય” યસ્ન હા ૩૫મો, ફ. ૨૨. ૪. યસ્ન હા ૪૨મો, ફ. ૭, લીં. ૧. ૫. એજ હાનો ફ. ૮, લીં. ૪. ૬. યસ્ન હા ૪૩મો, ફ. ૬, લીં ૩. ૭. યસ્ન હા ૪૪મો, ફ. ૩, લીં. ૧. ૮. એજ હાનો ફ. ૬, લીં. ૧. ૯. એજ હાનો ફ. ૭, લીં. ૧. ૧૦. એજ હાનો ફ. ૮, લીં. ૩. ૧૧. એજ હાનો ફ. ૯, લીં. ૩. ૧૨. યસ્ન હા ૪૫મો, ફ. ૬. હાન્ દએનાઓ પઓરયાઓ દાઓ અહરા, “પહેલા કાયદાઓ તે આખ્યા ત્યારથી, અહુર!” ૧૩. યસ્ન હા ૪૬મો, ફ. ૬, લીં. ૩ માં જકુ દ્રવન્દૂ મૂન્ અવો દ્રવન્દાન્ પાહ્લૂમ્, જકુ યશરપ્ મૂન્ અવો યશરપાન્ પહ્લૂમ્ (અએન્ વર-આઓમ-દીહ-૧ મૂન્ અવો દ્રવન્દાન્ મિન્દવમ્, યહ્લુનેદ્ પવન્ યશરપ્ દારિશન,) વદ અમેત્ દએનાં ઈ ફતુમ્ દહિરન્ ઈ અઉહર્મજ્દ, (વદ અમેત્ જકુ સઓશાંસુ યેહમ્તુનેદ્). આ પહલવી ફકરાનો તરજુમો ડૉ. વેસ્ઠ એમ કરે છે કે: “કેમ કે તે યુરો છે જેની સર્વથી સરસ ખાસીયત યુરાં લોકો માટે છે, અને તે અશો છે જેની સર્વથી સરસ ખાસીયત અશો લોકો માટે છે, કોઈ પણ શકમંદ હાલતમાં જે કોઈ યુરાં લોકોને કાંઈ પણ આપે તેને યુરો ગણવો જોઈએ અને જે કોઈ અશો લોકોને આપે તેને અશો ગણવો જોઈએ જ્યાં સુધી પહેલી પેઢાયશની દીન હોય ત્યાં સુધી આ અઉહર્મજ્દ (જ્યાં સુધી સોશાંસુ આવશે તે વખત સુધી એક જણુને એમ ગણવો જોઈએ).”

(૫૫) અને જ્યારે દરેક જણ અધર્મી^૧ લોકોના દસ્તુર માટે કંઈ પણ દોલત રાખતો નથી; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જે ઉચ્ચ હોય તે અશોધિ છે, અને જ્યારે તે યજ્ઞદો દરેક જણ માટે વચ્ચે પડશે; અને જ્યારે દરેક જણ અહુરમજ્દની દીનને પિછાણે છે, અને જ્યારે દરેક જણ જોય છે કે અહુરમજ્દ અશોધનો પિતા છે; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે તે એક તેનામાં ક્ષયદાનો મીનો^૨ છે. (૫૬) અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જે અહુરમજ્દ તરફ વળેલો હોય તે ધણાંક ધુરાં લોકોને મારનાર^૩ છે, અને જ્યારે દરેક જણ અહુરમજ્દ તરફ નમસ્કારના શબ્દો બોલે છે;^૪ અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે તે આપણી સગવડ^૫ છે, અને તે અહુરમજ્દની પોતાની પેદાયશ^૬ છે, અને જ્યારે દરેક જણ સર્વથી સારી દીન શીખવે^૭ છે તથા દરેક જણ તેમાં જોડાય છે.^૮

(૫૭) અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે વૌહુમન પ્રાણીઓનું રક્ષણ કરે છે; અને જ્યારે દરેક જણ તેની મરજીથી બદલા માટે સત્તાવાળો થાય છે; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે તેની શરૂઆતમાં ભેટથી વધારો થાય છે;^૯ અને જ્યારે દરેક જણ અમે-શરપદોની^{૧૦} ચીજો કરે છે અથવા કરશે; અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જ્યારે દીન શીખેલો હોય તે તેને કહે છે, ^{૧૧} ત્યારે અશોધનો ક્ષયદા માટેની તે દોલત થાય છે. ^{૧૨}

(૫૮) જ્યારે સરખાં સવાખપણાં સાર, પહેલાં મોબેદને^{૧૩} આપવાની જરૂર પડે છે; એટલે કે તેનાં મોબેદપણાંને લીધે કષ્ટ-વિષ્ણુસ્થ પાદશાહીને લાયક હતો, ^{૧૪} અને કે ક્રુશોએ એક સ્ત્રી જરથુશ્ત્રને આપી, કે તે ડાહ્યો જામાસ્પ^{૧૫} હતો જેને અહુરમજ્દે પેદા કીધો; અને કે દરેક જણ અહુરમજ્દની કીયા કરશે. ^{૧૬} (૫૯) અને જ્યારે દરેક જણ જાણે છે કે જરથુશ્ત્રના શબ્દો સર્વથી સરસ બંદગી^{૧૭} છે, અને તે મુજબ વળી તમારામાંના જેઓ દીન શીખેલા છે તેઓનો બદલો તેનો છે. ^{૧૮}

(૬૦) અશોધની ઉત્તમતા સંપૂર્ણ છે; સંપૂર્ણ શ્રેષ્ઠતા અશોધ છે.

૧. અસલ લખાણમાં બૂલથી આ શબ્દ યશસ્વિન લખાયેલો છે. (જુઓ પેસ્ટ) ૨. યસ્ન હા ૪૬મો ફ. ૮, લી. ૧. ૩. સ્પેન્ત-આર્મૈર્ધીતિ. ૪. યસ્ન હા ૪૭મો, ફ. ૪, લી. ૪. ૫. યસ્ન હા ૪૮મો, ફ. ૧, લી. ૧. ૬. યસ્ન હા ૪૯મો, ફ. ૧, લી. ૧. ૭. યસ્ન હા ૪૯મો, ફ. ૧૨, લી. ૩. ૮. વ યવન્ કૃનિશન રાસ્ત હવાન્, વ'હના ઈ લક્, અહિહર્મજ્દ ! આમૂખ્તેન્ (દ્યેનાઈ લક્), મા ઓલા-શાન્ ચેહ્યૂન્-યેગવીમૂન્ હમામ્પે-સ્તારીહ ઈ ઓલા ઈ અમ્પેશ્મ. “તેઓનાં કામમાં તેઓ રાસ્ત છે, અને આ કે જે તોરે” રિક્ષણ છે, ઓ અહુરમજ્દ ! તેઓ તારી દીન શીખવે છે, કેમકે ગુસ્સાની સામે થવા માટે તે આપવામાં આવ્યા છે.” ૯. યસ્ન હા ૫૦મો, ફ. ૬, લી. ૩. ૧૦. યસ્ન હા ૫૧મો, ફ. ૧, લી. ૨. ૧૧. યસ્ન હા ૫૧મો, ફ. ૩, લી. ૩. ૧૨. યસ્ન હા ૫૧મો, ફ. ૬, લી. ૧. ૧૩. યસ્ન હા ૫૧મો, ફ. ૧૫, લી. ૧. ૧૪. યસ્ન હા ૫૧મો, ફ. ૧૬, લી. ૧. ૧૫. યસ્ન હા ૫૧મો, ફ. ૧૮, લી. ૧. ૧૬. યસ્ન હા ૫૧મો, ફ. ૨૦, લી. ૩. ૧૭. યસ્ન હા ૫૩મો, ફ. ૧, લી. ૧. ૧૮. યસ્ન હા ૫૧મો, ફ. ૭, લી. ૧.

દીનકર્દની કેતાબનાં લખાણ પછી આપેલો કોલોફોન વલો

(૧) “ ન સરખાવાય એવી, તથા બેમુલ, તથા જોડ વગરની દીનકર્દનાં લખાણનો આ આખેરનો અર્થો ભાગ ધણી ખુશાલી તથા પુરેપુરી આફ્રીન સાથે પુરો કીધો છે, તે જગામાં કે જ્યાંથી આપણને માટે અમુરિસ્તાનમાં મુખારક, આબાદ, અને સુગંધી, અને કીમતી અને સારી ઉપજવાળાં અને કીર્તિમાં અશો દોલતવાળાં અગદાદમાં શોધી કાઢ્યું અને મેળવ્યું હતું, એક નકલ ઉપરથી જે દીનોની દીનનાં સંબંધમાં તે પેશવાઓ જેવી છે જેઓ સુખી ફવાહરો તથા ભલી દીનવાળા હતા, જેઓ માહરરપેન્દના છોકરા અશો આતરો-પાતના કુંટુંબથી ઉતરી આવેલા છે, જેણે બીજા પાંચ અથવા છ નસીબવંત હોકાની મદદ સાથે તે પવિત્ર દીન, જે સર્વ જ્ઞાનમાં પુરતું સણુગારવાલું જ્ઞાન છે, તેનું જ્ઞાન પાછું પ્રગટ કીધું; અને જેવી રીતે ભલી દીનનાં લોકાના પેશવાઓ જેઓએ એક પછી એક જુદે જુદે વખતે, તેનું ભણતર તથા શોધ ખોળ ચાલુ રહે તે માટે, તેઓના લખાણો ઉપરથી, જુદી જુદી જગાઓએ દીનને પાછી સજીવન કરી તથા તે લખાણો પાછાં લખીયાં.

(૨) હું, મિત્રો-આવાનના દીકરા વાહરામના દીકરા નરેમહાનના દીકરા માહવિન્દાહ, કોઈની પોતાની મીલકતને લીધે જેણે લખી હોય તેની તે પોતાની કરે તેમ, તે પ્રગટ કરી દીન રોજે, ફત્તેહમંદ તીર માસમાં, સને ૩૬૬માં, શત્રધારના દીકરા, શહેનશાહ, શાદી ચન્દગર્દ હતો તેની ૨૦ વરસ પછી, અહુરમજ્દ પરસ્તોની પવિત્ર દીનમાં મજબુત આફ્રીન સાથે, અને અશો ફવાહરવાળા સુખીતામાન જર-યુશ્તની મ્હોટી દોસ્તીમાં, અને માહરરપેન્દના દીકરા આતરો-પાતનાં દીનને ફરી આરસ્તા કરવાનાં સાચાં કામમાં, અને અશોઈની ખાહેશવાળાઓની મ્હોટી દોસ્તીમાં જેઓનું આશિર્વાદનું અશો બોલવું આ હાડમંદ દુનિયા માટે છે. જાણવું કે ૧ તેઓ શારીરીક હયાતિ સાથે સારા વિચાર વિચારવાળા, સારા શબ્દો બોલવાવાળા, અને સારાં કામે કરવાવાળા છે; અશોઈનાં કામોની સારી ધુન્ધાની પુરતી ખાહેશથી ૨ તેઓ દુનિયાના ફરોગર્દ સાથે જોડાણની કડીઓ થાય છે; અને મીનોઈ હયાતિ વિષે તેઓનાં પવિત્ર અશો રવાનો તથા ફવાહરો શ્રેષ્ઠ મ્હોટી જગા સંપાદન કરવાનું મેળવે છે, અને ઉંચી જગા, તથા અસર રોશનીહ્ એટલે છોડા વગરની રોશની જે હમેશના ક્ષયદાવાળી છે અને જે સુખથી ૩ ભરેલી છે તેમાં સંપૂર્ણ બદલો મળે છે. (૩) ખાસ કરીને અશો ફવાહરોને માટે અને વધુ ૪ શીખેલા માણસો, ફરખૂ-મદના દીકરા આતરો ફ્રોબગ્ અને હુએમીદના દીકરા આતરોપાત, જેઓથી આ બેમુલ પવિત્ર દીનકર્દનું પુસ્તક ૫ કેટલાં ઉહાપેણથી અને પવિત્ર મીનોઈ નજર સાથે ભલી દીનની

૧. કામગાન, શબ્દાર્થ: “ખાહેશવાળાઓ” અવં કામ, “ખાહેશ”
૨. હવાઈ, “તે તે છે,” “જાણવું કે” ૩. કામગ, “ખાહેશ,” “વળણ.”
૪. અવં આશ, “સુખ,” કીર્તિ”. ૫. અમી અવં આશ, “સર્વથી મ્હોટું,”
અમ, “માયું,” “ટોંચ”.

મુખારક સોનેરી શરેહ સાથે, અને એટલી સાચી દોસ્તી સાથે તથા દીન માટેની પુરતા પ્યાર ભરી^૧ ભલી ખાહેશ સાથે, અને આપણે હાલનાં લોકો માટેના મહોટા ફાયદા સાફ ચુટી હતી. (૪) તે મારે માટે શુભ છે, મેં કે જેણે અશોઈની ઇતિબરીથી એક કરી લીધેલા^૨ છોકરાની પેઠે, આ પવિત્ર લખાણ આશકારા કીધું છે; અને તેજ મુજબ, જે કોઈ તે વાંચે, અને તેનો ઉપયોગ કરે, તેણે તેની ઉપર આધાર રાખવો, અને તેને વિષેનો શક દૂર કરવો, અને જે કોઈ તેની નકલ કરશે તે પ્રમાણીક-પણાં સાથે લે છે, અને તે તેની સાથે બરાબર જોડાયેલો રહેશે.

(૫) દરેક કામમાં એક માપ અથવા તે માપની પાછળ પ્રમાણ રહેશે; માપની પાછળ જતાં સાફ સેવટ આપશે; સારાં સેવટમાં સંતોષ મળશે, અને સંતોષમાં ખુશાલી; અને ખુશાલીમાં આનંદ;^૩ અને આનંદમાં ગમત; અને ગમતમાં વૌહુ-મનના વિચારની નહીં સરખાવાય એવી^૪ ફતેહ;^૫ અને વૌહુમનના વિચારમાં એક મજબુત^૬ દીલ; અને મજબુત દીલમાં નિરપણું; અને નિરપણાંમાં શણુ-ગારેલી જીંદગી; અને શણુગારેલી જીંદગીમાં શરીરનું તંદરોસ્ત આગળ વધવું; અને શરીરનાં તંદરોસ્ત આગળ વધવામાં ઉપયોગી ઉપાયો; અને ઉપયોગી ઉપાયોમાં મેહનત; અને મેહનતમાં સારી ભેટો^૭; અને નવી ભેટોમાં નવી પ્રાપ્તિ; અને નવી પ્રાપ્તિઓમાં ચળકતી^૮ દોલત; અને ચળકતી દોલતમાં પુરતું સામેલ થવું; અને પુરતાં સામેલ થવામાં હાજતની ગેરહાજરી; અને હાજતની ગેરહાજરીમાં દુઃખની ગેરહાજરી; અને દુઃખની ગેરહાજરીમાં ઉપકારી પણું; અને ઉપકારીપણાંમાં આબાદી^૯ અને આબાદીમાં મુખારક રચના; અને મુખારક રચનામાં આગળ વધતી સગાઈ; અને આગળ વધતી સગાઈમાં અનંતતા; અને અનંતતામાં સગાઈ માટેની સારી ખાહેશની ઇતિબરી; અને સગાઈ માટેની સારી ખાહેશની ઇતિબરીમાં કીર્તિ; અને કીર્તિમાં ઉચ્ચ ચઢવું; અને ઉચ્ચ ચઢવામાં સખી ખાસીયત;^{૧૦} અને સખી ખાસીયતમાં ફાયદાવાળાં કામો; અને ફાયદાવાળાં કામોમાં આગળ વધતાં ફરમાનો; અને આગળ વધતાં ફરમાનોમાં શક્તિ; અને શક્તિમાં છુટાપણું; અને છુટાપણાંમાં સખાવત; અને સખાવતમાં ચુંઠાયેલી ભેટો; અને ચુંઠાયેલી ભેટોમાં સારાં લોકો સાથેની દોસ્તી; અને સારાં લોકો સાથેની દોસ્તીમાં અશોઈની પવિત્રતા;^{૧૧} અને અશોઈની પવિત્રતામાં અશો વિચારો; અને અશો વિચારોમાં સાચું બોલવું; અને સાચાં બોલવામાં આશિર્વાદ; અને આશિર્વાદમાં સવાબનાં કામોનું કરવું; અને સવાબનાં કામો કરવામાં રવાનનો પ્યાર; અને રવાનના પ્યારમાં યુનાહની ગેરહાજરી; અને યુનાહની

૧. નિપીશ, ધાતુ નિષિ, આર્યન લિપિ, “કોતરવું,” “લખવું.” ૨. પૂર—જૂશારમીહા અવં જૂશ, “પ્યાર કરવો.” ૩. સતૂર “દત્તક આપવું,” એનો અર્થ “લદાઈનો ઘોડો” પણ થાય છે. ૪. અવં ખશૂ, “ખુશ થવું.” ૫. અ—હમ, “જેની બરાબર કોઈ ન હોય એવું.” ૬. અવં વનૂ “જીતવું.” ૭. અવં અઉર્વત, “હીમતવાળું,” મજબુત “મેહનતું.” ૮. હૂ દહિશનીહ, અવં દથ, “આપવું.” ૯. ખનીહ, અવં ખનૂ “ઝળકવું.” ૧૦. અફજૂનીહ “વધારો,” “આબાદી.” ૧૧. આજાહૂ ચીહરીહ, અવં ચીથ, “ખુલું,” “જાહેર.”

ગેરહાજરીમાં નસીબવંત દુન્યવી હાલત; અને નસીબવંત દુન્યવી હાલતમાં અશો રવાનપણું; અને અશો રવાનપણુંમાં શ્રેષ્ઠ બેહશતની હાલત; ૧ અને શ્રેષ્ઠ બેહશતની હાલતમાં, શ્રેષ્ઠ હયાત લોકોમાં તથા સર્વથી વધુ આશાવાલાંઓમાં એક હયાત માણસની ઉંચી જગા.

(૬) ભલી શક્તિઓનાં જોર તથા દ્વાદાર અહુરમજ્દની મદદથી અશો ખુશાલી પુરેપુરી આવે ! (૭) અશો ફ્રવાહરવાળા, અને અહુરમજ્દના દોસ્ત સ્પીતામાન જરથુશ્ત્રને નમાજ હોળો !

(૮) અને જે કોઈ આમાં ભાગ મેળવવાની ખાહેશ રાખે, આ પુસ્તકની નકલ કરવા, અથવા તે વાંચવા, સોનું જે કીમતી હોય, તેની અને રોકડ રકમની ૨ જમીનગીરી ૩ આપવા વગર, અને પછી યજ્ઞદોનાં નામે જે કોઈ નફી થયલું હોય તે આપતો નથી, તે કોઈખી વખતે પુરેપુરાં સંકટમાં આવી પડે છે, તેને થોડો ખચાવ ૪ મળે છે, દુઃખમાં આવી પડે છે, તથા નાશ પામે છે, ૫ અને આ બધું દુઃખ તેઓના એટલે યજ્ઞદોના હાથે થાય છે, જે તે નકલ પાછી આપવા માગતો ન હોય તો. (૯) અને જે તે નકલ એક માણસના હાથમાં આવે જેમ ઉપર લખેલું છે તેમ, જે તે પાછી આપતો નથી, અથવા હું જે લખનાર છું તેનું નામ છેકી નામે ૨૨ અથવા કાઠી નામે, તો તેને લીધે તેને ચીન્વદ પુલપર અશો લોકોને મીનોઈ હયાતિઓ તરફથી તથા સત્વસ તારાઓની અન્જુમન તરફથી મળે તે ભેટ મળતી નથી, અને હું તેનો દુશ્મન ૨૩ થઈશ અથવા હું તેને આશિર્વાદ અથવા મદદ આપીશ નહીં. (૧૦) અને જે પાદશાહ દીન પ્રમાણે આવે તે તેની ખાહેશ ૨૪ પામે ! દીન ફેલાવનારાઓને દીન તરફથી સુખ મળે ! અહુરમજ્દ પરસ્ત પવિત્ર ભલી દીન, જે શક દૂર કરે છે, તેની કીર્તિ ફતેહમંદ થાઓ !

કોલોફોન ૨ જે.

(૧) સંતોષ, અને ખુશાલી, અને ગમત સાથે રોજ અહુરમજ્દ, માહ સ્પેન્દર્મદ સાલ ૮૩૫ માં, શત્રોયારનો દીકરો, શહેનશાહ શાહ યજ્ઞકર્દ હતો તેનાં ૨૦ માં વરસ પછી મેં લખી છે; મેં, દીનના બંદા, અમરિનશાહના દીકરા, કબાદના દીકરા, અમરિચના દીકરા, રૂસ્તખના દીકરા, અમરિચના દીકરા શત્રોયાર એર્દેશીર, આ

૧. અવ૦ પૂ; “ પવિત્ર કરવું ”. ૨. ગરોદેમાનીગીહ, ગરોદેમાન; એ સર્વથી ઉંચાં બહેશતનું નામ છે, જે અહુરમજ્દનું રહેલાણ છે. ૩. નગૂદ, ફાં નકદ, “ તૈયાર અથવા રોકડા પૈસા ”. ૪. ઓખ, ફાં ગરધ, “ જમીનગીરી ”. ૫. જિન્હોર, સરખાવો ફાં જિન્હોર. ૬. ફાં ખન્જ; “ ખાવાયલું, ” “ નાશ પામેલું ”. ૭. અઝી-સ્તૂરીદ; ફાં અસ્તૂરદ, “ અસ્તરો ”. ૮. હમીઆર; અવ૦ હમેરેથ, ધાતું મરે; “ મારવું ”. ૯. કજદ ફાં કજદ; “ ખાહેશ, ” “ હેતું ”.

નકલ લખી છે. (૨) મારાં પોતાનાં સગાંઓ માટે એ મેં છોડી છે, અને મારાં પોતાનાં છોકરાંઓ માટે, જેઓને હું ફરમાઈ છું કે તે ૧૫૦ વરસ સુધી અશોષથી વાપરવી. (૩) અને ૧૫૦ વરસ પછી મારાં પૌત્રોના ઉપયોગ માટે જેઓ સારી નામનાવાળાં તથા દીન ફેલાવનારાં હોય, તેઓને હું પવિત્ર, ભલી અહુરમઝ્દ-પરસ્ત દીનમાંના મજબુત આફીન સાથે, અને અશો ક્રવાહુરવાળા સ્પીતામાન જરથુસ્ત્રની ઉંચી દોસ્તીમાં અને માહુરસ્પેન્દના દીકરા આતરો-પાતનાં સાચાં કામમાં, અને સઘળા શારીરીક હયાતિઓ માટે અશોષની ખાહેશ રાખનારાઓના, સારા વિચાર વિચારનારાઓ, સારા શબ્દો બોલનારાઓ, તથા સારાં કામો કરનારાઓના શબ્દો તથા બોલોમાં હું આપું છું. (૪) આ દુન્યવી હયાતિના સંબંધમાં, અશોષનાં કામોનાં સારાં સેવકની પુરેપુરી ખાહેશ સાથે, જે કામો જગતના ક્રશોગર્દ સાથેનાં જોડાણની કડીઓ છે. (૫) અને મીનોઈ હયાતિના સંબંધમાં, તેઓનાં પવિત્ર રવાનો તથા ક્રવાહુરે સર્વથી શ્રેષ્ઠ જગા તથા ઉંચી જગા મેળવવા પામે છે, અને જીવેદાન રોશની, જે હમેશ ફાયદાવાળી છે, તેમાં તેઓ પુરેપુરો અને આખો બદલો મેળવે છે, જે તેઓને મળે એવું સંપૂર્ણ સુખ છે. (૬) તે ખાસ કરીને જે અશો ક્રવાહુરવાળા છે તેઓ માટે છે, અને ફૂર્ધ્વજ્ઞના દીકરા આતરો-ક્રોઅગ્ અને હુએમીહ્ના દીકરા આતરો-પાત જેવા વધુ શીખેલા માણસો માટે છે, જેઓથી આ બેસુલ કીમતી દીનકર્દની કેતાબ એટલાં ઢહાપણથી, તથા ભલી દીનના સમુદ્રનાં સુખારક અખતરમાં પવિત્ર મીનોઈ નજર સાથે સુંદી છે, જે દીન દીનનાં ભલાં પ્રાણીઓ તરફ અચીત દોસ્તીવાળી છે, અને હમો જીવતાં લોકો માટે પુરતા પ્યારભરી તથા મહોટા ફાયદાવાળી છે.

(૭) મેં જેણે અશોષની આતુરતાથી, એક કરી લીધેલા દીકરાની પેઠે આ પવિત્ર લખાણ પૂજાલીથી ખણી કાઢ્યું છે, તેને માટે તે ન સમજાય એવું છે: અને જે કોઈ તે વાંચે, અને તેનો ઉપયોગ કરે, તેણે તેની ઉપર બરોસો રાખવો જોઈએ અને તેને વિષે શક ન ધરાવવો જોઈએ; અને જે કોઈ તેની નકલ કરે તેણે તે પ્રમાણીકપણે કરવી જોઈએ, અને તેઓ તેની સાથે સેવક સુધી જોડાયલા રહેશે. (૮) દીનકર્દનાં દરતરની આ નકલ શાહના દીકરા, શાહમર્દના દીકરા, રજ-વેહના દીકરા, હહિરન-અધિપ્યારના દીકરાં, મર્જપાનના દીકરા, મિત્રો-આવાન ના દીકરા, સ્પેન્દહાહના દીકરા, મિત્રો-આવાન ના દીકરા, મર્જપાન ના દીકરા, સ્પેન્દહાહના દીકરા, મર્જપાનની કેતાબ ઉપરથી મેં લીધી છે. (૯) આ દરતર મેં અશો^૧ દસ્તુર જે અશો યજ્ઞ-અધિપ્યાર છે, તેની મદદથી તૈયાર કરીધું છે; અને તેઓ કે જેઓ તેઓના વિવેક તથા ભલાઈથી મારી સાથે જોડાયેલા છે પણ જેઓ પ્રતેહમંદ સોગ્રાંસ એટલે સુઓશ્યન્ત સાથના જોડીદાર છે તેઓ સાથે એકમેકની મસલતથી મેં આ કેતાબ થોડે ભાગે લીધી^૨ છે, અને થોડે ભાગે બતાવી છે.

(૧૦) સ્પેન્દ-દહેજનું કુટુંબ અને માહ-અધિપ્યારનું કુટુંબ, જેઓએ આ દીનના બંદા શત્રોધિયારને મદદ કરી, તેઓ અશો થાઓ, અને ગરોદેમાન એટલે સર્વથી ઉચું

૧. વીજ્, વીજગ્ને બદલે, “અશો” “પવિત્ર”. ૨. ફા. ૨૫૭, “ઉછીનું લેવું”.

બહેત પામે; તેણે કેટલુંક સાહિત્ય આપ્યું જેથી આ દક્ષતર આપ્યું થયું. (૧૧) તેની વિવેક તથા ભલાઈમાંની સગાઈ, હું ફતેહમંદ સોગંદાંસ સાથે જોડાયેલો છું, જેમ હમે દોઝા માંગી છે તેમ થાઓ. (૧૨) મજદપરસ્ત પવિત્ર ભલી દીનની કીર્તિ હમેશ ફતેહમંદ થાએ, અને દરેક જણ તેની ખાહેશ મુજબ જ્યાં સુધી તે જીવે ત્યાં સુધી આ નકલ આપી બહો.

કોલોફોન ૩ જે.

(૧) આ દીનકર્દની કેતાબ સંતોષ, અને ખુશાલી, અને સારા સગન, અને ગમત, અને શરીરની તંદરોસ્તી, અને પીક વાળીને પુરી કીધી છે, જે અશો ખાહેશવાળા દસ્તુરો, જેવા કે ઇરાનના શાહ, અશો રવાનવાળા, અને સર્વથી ઉંચાં બહેતરને લાયક કોખાદના વંશજ, અમીરીયના દીકરા, ફસ્તાખના દીકરા, અમીરીયના દીકરા, એફંદશીરના દીકરા શત્રોયારે, લખી છે; જેઓએ અશો ચાલ ચલાવી તેઓનો હું ખાહેશમંદ છું, એટલે કે બહેતરમાં તેઓ તેવાં થાય. (૨) હું પણ તેમાં ભાગીદાર થયો છું હમણાંથી તે આવાન રોજ સુધી, સખી હુવર્દાહ મહિનામાંના, અને ખરસી સાલ ૧૦૦૯, શત્રોયારના દીકરા, શહેનશાહ ચજદકર્દનાં ૨૦ માં સાલ પછી, એક શાહ જે અહુરમજ્દના દીકરા શહેનશાહ હુસ્તોય સાથે સગાઈ ધરાવતો હતો, હું જે દીનનો બદો છું; તેણે તુર્કખાદના રહેવાસી, એફંદશીરના દીકરા, વાહરામના દીકરા, માહવિન્દાદની નકલ ઉપરથી, મેં આ નકલ લખી છે; આ નકલ મેં જોઈ અને મેં પસંદ કરી; હું જે દસ્તુર શત્રોયારે, જે અશો રવાનવાળા તથા બહેતરના ભાગીદાર, ચેજદકર્દથી આ કેતાબનો લખનાર છું. (૩) હું દોઝા માંગું છું કે જુદા દરેક અને સર્વ લોકોના ગુનાહો માફ કરે, જેઓએ અશો રવાનો સાથે આ કામ કરવા મને ફરમાવ્યું છે, અને જેઓ આ દક્ષતરના લખનાર દસ્તુર શત્રોયારના ભાગને વખાણે છે, અને હમેશાં તે કે જે અશો દસ્તુર છે, જે સખી, દીનને ફેલાવનાર, કીયાઓ કરનાર, સવાબનાં કામો કરનાર, સાચું બોલનાર છે, જેનો ભલાઈ તથા નેકીનો ખવાસ આપણો રસ્તો બનાવે, જે જાંદગીમાં હમેશાં નેકી તથા ભલાઈ સાથે સર્વત્ર મનાય એવા અવસ્થા તથા જુદનાં ભણતરોમાં રોકાયેલો રહે છે, જે એક ઝળકતી ચજિરનની કીયાવાળો તથા પોતે એક પ્રખ્યાત લખનાર છે. (૪) માનવાળાં ફવાહરવાળા સખીતામાન જરથુસ્તની નેકીથી મને ઘાસ્તી પેદા થઈ છે. (૫) જુદાઈ અશો લોકોની, અને સવાબનાં કામો કરનારાઓની નેકીનો મને ડર લાગે છે, અને અહુરમજ્દ તથા અમેશસ્પદો તરફ આપણને માટે તેઓની નેકી તથા ભલાઈથી, દુન્યવી તથા મીનોઈ રીતે, કીમતી છે, અને જેઓ આપણને હમેશાં નમનગાઈ તથા ભલાઈ તથા અશોઈમાં રાખે છે, જ્યાં સુધી ફતેહમંદ સઅંદાશાંસ દુનિયાને ફરી આરાસ્તા કરવાના બચાવનો પાયો નાંખશે. (૬) તે એવું થાઓ! તે એવું વધારે થાઓ! પવિત્ર ભલી મજ્દ-પરસ્ત દીનની કીર્તિ ચજ્દો તથા અમેશસ્પદોની ખાહેશથી થાઓ.

(૭) દાદાર અહુરમઝદનાં નામથી, મેં એટલે તુર્કાબાદના રહેવાસી ફસ્તખ્મના દીકરા અનોશગ્-રબાનના દીકરા, ફસ્તખ્મના દીકરા, માહવંદાદના દીકરા, દીનના બન્દા વહરામે આ દીનકર્દનું દફતર જોયું છે, અને પસંદ કીધું છે. ધરાનના શાહ, કોબાદના વંશજ, અધરીયના દીકરા, ફસ્તખ્મના દીકરા, અધરીયના દીકરા, અર્દશીર જે જીલ્લા માટેનો મદદગાર દસ્તુર છે તે વડા દસ્તુરની મેં યાદ કરી, તેના અશો રવાન તથા એહુસ્તના ભાગથી, જેથી તેનું રવાન ઉચી અશોધથી સર્વથી સરસ રહેકાણુ, ઝળકતાં ગરોદિમાનમાં પહોંચે, અને તેનાં સગાંઓ તથા ફરજંદો સધળાં ફતેહમંદ સોશાંસ સાથે જોડાયલાં થાય, અને તેથી દસ્તુરનું નામ હમારાં કુટુંબમા હમેશાં ચાલુ રહે! (૮) મેં, માહવંદાદના બહરામે આ નકલ તિશ્તર રોજે, વોહૂમન માસમાં, અહુરમઝદના દીકરા, શહેનશાહ યજ્ઞકર્દના ૧૦૩૬ માં સાલમાં લખી છે.

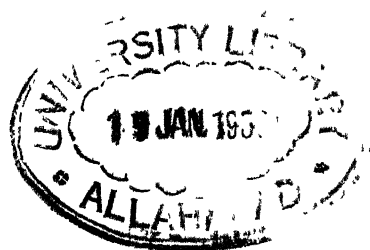
કોલોફોન ૪થો.

(૧) સંતોષ, અને ખુશાલી, અને સારા સગન, અને ખુશી, અને ગમત સાથે આ હુશીયારીની બાબદ અનીરાન રોજે, તથા આવાં માસમાં, યજ્ઞકર્દનાં સાલમાં પુરી કરી છે. (૨) મેં આ મ્હોટું પુસ્તક ૧ ખુશીથી લખ્યું છે, જેમ આ દુનિયા દુઃખ તેમજ બચાવથી ૨ ભરેલી છે તેમજ હું મારી ભૂલો માટે મારીને લાયક છું, જ્યારે આ પુરાવાની ૩ આખી યાદી હું બનાવું ત્યારે તે કાપવાનું હથિયાર ૪ ન થાય. (૩) તે યજ્ઞદો તથા અમેશસ્પંદોની ખાહેશ થાઓ! તે એમ હોજો! તે વળી એમ વધુ થાઓ! મજ્દયસ્તીઓની અશો નેકીની કીર્તિ ફતેહમંદ થાઓ! તે એક સારી ભેટ થાઓ!

(૪) યજ્ઞદો તથા તે દાદારનાં નામથી મેં, ગુરતાર્ષ અર્દશીરના દીકરા, ફસ્તખ્મ, જે દીનનો બંદો છું, તેણે આ શત્રોધિયાર અર્દશીરનું દફતર જોયું તથા તે પસંદ કર્યું. (૫) આ દફતરના લખનાર થવાને લીધે સર્વથી પહેલાં જેણે આ દફતર લખ્યું હતું તે અશો રવાનવાળા તથા કીંમતી માણસનું નેક નામ યાદ કીધું; હમેશાં તેને હમારાં ઘરમાં અશોધનાં કામે કરતો જોયો છે, જેને અને વળી મને યજ્ઞદોએ ભાગીદાર બનાવ્યા છે; જેથી હું તારાઉપર એટલે શત્રોધિયાર અર્દશીર ઉપર વધુ અને વધુ આપ્રીન બોલનાર થાઉં છું. (૬) યજ્ઞદો તથા અમેશસ્પંદોની ખાહેશ મુજબ હોજો! તે એમ હોજો! તે એમ વધુ હોજો! અષેમ.

(૭) અશોધ શ્રેષ્ઠ ઉત્તમતા છે.

૧. સરખાવો અવ૦ નસ્ક, રાખ્દાર્થ એક મ્હોટાં પુસ્તક જેવું. ૨. આ વિન્દશન પણ વંચાય. અવ૦ વાર “છાંયેડો”. ૩. બૂહાન્, “પુરાવો,” “દેખાડવું તે”. ૪. સરખાવો ફા૦ દસ્ત-આહંગ, “એતીનું હથિયાર”.

Glossary of Select Words contained in Vol. XIX.

اگر (agry), col. I., § 3, p. 97, l. 5.
adv., “preeminently”, آری
اگر. Av. آگر “supreme”,
“preeminent”, سر “the head”,
“the top”

ازوان (ázvan), chap. LXV., § 8, p. 73,
l. 5, *n.*, “sap”, رس. Av. آگر
“sap”, “juice”.

آنا-آگوشاگر (ana-âgôshagtar), chap.
LXVIII., § 7, p. 79, l. 8, *adj.*,
“not more unenslaved”, “अपु
युलामनीदीमि नही अपु नही.”
Cf. Pers. آگوش “a slave”,
“a servant”. West anâkôshitar
“more unconfined”.

اوشین (aûshin), col. III., § 3, p. 105,
l. 6, *adj.*, “bright”, “illustrious”,
“अपु”, “अपु”. Cf. Av.
अपु “the time near the
dawn” root. अपु “to burn”
“to smine”.

आस्तुरेद (aûstûred), col. I., § 9, p.
100, l. 9, *v.*, “scratches out”,
अपु. Cf. Pers. اسرورة
“a razor”.

آز (kard), col. I., § 8, p. 100, l. 11,
n., “desire”, آری. Cf. Pers.
آز “desire”, “object”.

آش (kashâr), chap. LVII., § 10,
p. 39, l. 10, *n.*, “reapers”
अपु. Cf. Pers. آشن
“to sow”, “to reap”.

آ (khang), chap. LXVIII., § 47,
p. 90, l. 12, *n.*, “prosperity”,
अपु. Cf. Pers. آنگی or آنگ
“prosperity”.

آ (khanjînag), col. I., § 8, p. 100,
l. 6, *adj.*, “ruined”, अपु. Cf. Pers.
آنج “lost”, “ruined”.

آ (khr), chap. LXIV., § 12, p. 70,
l. 6, *adj.*, “base”. अपु. Cf.
Pers. آبر “base”, “dark”,
“vain”, “absurd”.

آ (garûb), col. I., § 8, p. 100,
l. 4, *n.*, a pledge”, अपु. Cf. Pers.
آروي “pledge”,
“pawn”.

आ-आंग (dast-âhang), col. IV., § 2,
p. 107, l. 5, *n.*, “cutting instru-
ment”, अपु. Cf. Pers.
آنگ “an agricultural
instrument”.

- 𐬔𐬀𐬭𐬀 (*nagā*), col. I., § 8, p. 100, l. 4, n., "cash money", 𐬀𐬭𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀. Cf. Pers. نقد "ready or cash money".
- 𐬀𐬭𐬀 (*nipig*), col. I., § 3, p. 97, l. 7, n., "book", 𐬀𐬭𐬀𐬀. Rt. *nipi* Aryan *lipi* "to engrave", "to write".
- 𐬀𐬭𐬀 (*pūjin*), chap. LII., § 38, p. 14, l. 13, n., "mean people", 𐬀𐬭𐬀𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬀. Cf. Pers. 𐬀𐬭𐬀 or 𐬀𐬭𐬀 "injudicious", "base", "vile".
- 𐬀𐬭𐬀 (*pāyih*), col. I., § 5, p. 99, l. 7, n., "sinlessness", 𐬀𐬭𐬀𐬀𐬀𐬀𐬀. Av. 𐬀𐬭𐬀 "to purify".
- 𐬀𐬭𐬀 (*maēsno*), chap. LII., § 3, p. 2, l. 9, n., "habitation", 𐬀𐬭𐬀𐬀𐬀. Cf. Av. 𐬀𐬭𐬀𐬀𐬀, "abode".
- 𐬀𐬭𐬀𐬀𐬀 (*yeplekhūnast*), chap. LII., § 4, p. 3, l. 2, v., "is solemnized". 𐬀𐬭𐬀𐬀. A Semitic Pahlavi word.
- 𐬀𐬭𐬀𐬀 (*rīshag*), chap. LXV., § 8, p. 73, l. 5, n., "root" 𐬀𐬭𐬀𐬀𐬀. Cf. Pers. 𐬀𐬭𐬀 "fibres".
- 𐬀𐬭𐬀𐬀 (*višād*), chap. LV., § 2, p. 26, l. 6, v., "injured", 𐬀𐬭𐬀𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬀. Cf. Pers. 𐬀𐬭𐬀𐬀 or 𐬀𐬭𐬀𐬀 "to bite", "to sting", "to wound".
- 𐬀𐬭𐬀𐬀 (*shāp*), chap. LVIII., § 19, p. 51, l. 7, n., "decline", 𐬀𐬭𐬀𐬀. Cf. Pers. 𐬀𐬭𐬀𐬀 "foundation", "base", "descent", "decline", (Steingass).
- 𐬀𐬭𐬀 (*satār*), col. I., § 4, p. 97, l. 10, n., "adopted son", 𐬀𐬭𐬀𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬀. It also means "a war-horse".
- 𐬀𐬭𐬀𐬀𐬀 (*spenji-hait*) chap. LXIII., § 2, p. 63, l. 8, v., "is promoted", 𐬀𐬭𐬀 𐬀𐬭𐬀. Av. 𐬀𐬭𐬀 or 𐬀𐬭𐬀 "to encourage", "to advance", "to promote".
- 𐬀𐬭𐬀𐬀𐬀 (*spūji-hait*), col. II., § 9, p. 103, l. 3, v., "borrowed", 𐬀𐬭𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬭𐬀. Cf. Pers. 𐬀𐬭𐬀𐬀 "borrowing".
- 𐬀𐬭𐬀𐬀 (*ham-jāg*), chap. LVII., § 23, p. 43, l. 10, adv., "at the same time". 𐬀𐬭𐬀𐬀𐬀 𐬀𐬭𐬀𐬀. Cf. Turkish Pers. 𐬀𐬭𐬀, time. Perhaps *ham-jāe*, "at the same place or time." West, *ham-jāk*, "similarly".